

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ
ANABİLİM DALI

**UNESCO GEÇİCİ LİSTESİNE ALINAN KASABA
KÖYÜ MAHMUTBEY CAMİİ VE KASTAMONU
TURİZMİNE YÖNELİK DEĞERLENDİRMELER
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)**

ELİF NUR İREM DURMUŞ

DANIŞMAN

DOÇ. DR. CANAN TANRISEVER YİĞİT

**T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ
ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**UNESCO GEÇİCİ LİSTESİNE ALINAN KASABA KÖYÜ
MAHMUTBEY CAMİİ VE KASTAMONU TURİZMİNE
YÖNELİK DEĞERLENDİRMELER**

Elif Nur İrem DURMUŞ

**Danışman
Jüri Üyesi
Jüri Üyesi**

**Doç. Dr. Canan TANRISEVER YİĞİT
Doç. Dr. Ömer Akgün TEKİN
Dr. Öğretim Üyesi Hüseyin PAMUKÇU**

KASTAMONU-2019

TEZ ONAYI

Elif Nur İrem DURMUŞ tarafından hazırlanan "**UNESCO Geçici Listesine Alman Kasaba Köyü Mahmut Bey Camii ve Kastamonu Turizmine Yönelik Değerlendirmeler**" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde savunulmuş ve oy birliği ile Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı	Doç. Dr. Ömer Akgün TEKİN	
Jüri Üyesi (Danışman)	Doç. Dr. Canan TANRISEVER	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin PAMUKÇU	

20/06/2019

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Cevdet YAKUPOĞLU

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

İmza

Elif Nur İrem DURMUŞ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

UNESCO GEÇİCİ LİSTESİNE ALINAN KASTAMONU KASABA KÖYÜ MAHMUTBEY CAMİİ VE KASTAMONU TURİZMİNE YÖNELİK DEĞERLENDİRMELER

Elif Nur İrem DURMUŞ
Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Canan TANRISEVER YİĞİT

Geçmişten günümüze kadar gelmiş olan yeryüzü üzerindeki bütün kültürlerin ve medeniyetlerin ortak mirasını muhafaza etmeyi ve kuşaktan kuşağa devretmeyi hedefleyen UNESCO, üye devletlerin sahip olduğu kültürel, doğal ve karma niteliğe sahip varlıkları Geçici ve Kalıcı Listesi'ne alarak korumayı gaye edinmiştir. Bu tezin amacı, 15 Nisan 2014 tarihinde UNESCO Geçici Listesi'ne alınan Mahmutbey Camii'nin ve çevresinin bu süreçten turizm açısından hangi yönde etkilendiğini tespit etmektir. Araştırmanın evrenini UNESCO sürecinde bugüne kadar yer alan Kastamonu'daki ilgili paydaşlar, Mahmutbey Camii'ni ziyaret eden yerli ziyaretçiler ve Kasaba Köyü'nde yaşayan yerel halk oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminde ise nitel yöntemde Kasıtlı Örnekleme Yöntemi tercih edilirken, nicel yöntemde Basit Tesadüfi Örnekleme Yöntemi tercih edilmiştir. Elde edilen ikincil veriler yardımıyla Mahmutbey Camii'nin Geçici Liste'ye alınma sürecine dâhil olan ilgili paydaşlara ve Kasaba Köyü yerel halkına görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşmeler, İçerik ve Betimsel Analiz ile yorumlanmıştır. Mahmutbey Camii'ni ziyaret eden ziyaretçiler için ise anket formu oluşturulmuştur. Anketten elde edilen veriler istatistik programıyla analiz edilmiştir. Çalışmada ölçek puanlarının ilişkisi Pearson korelasyon testi ile, memnuniyet üzerine etki eden faktörler Regresyon testi ile, ölçek puanlarının demografik değişkenlere göre farklılık göstermesi ise bağımsız gruplar t ve ANOVA testleri ile analiz edilmiştir. Ayrıca ANOVA testi ile fark bulunan puanlar için gruplar arası çoklu karşılaştırma Tukey testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular ışığında; Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'nden UNESCO Miras Listesi'ne geçmesi için hiçbir çalışma yürütülmediği görülmektedir. Ziyaretçilere göre ise; Mahmutbey Camii'nin turizme kazandırılmamasındaki en büyük sıkıntının tanıtım eksikliği olduğu bulgulanmıştır. Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'nin Geçici Liste'ye alınmasının yerel kalkınmaya etkisinin büyük olduğu düşünülmesi de Kasaba Köyü'nde yaşayan yerel halkın yaşam kalitesini ve prestijini artırdığı görüşü hâkimdir.

Anahtar kelimeler: Turizm, UNESCO Geçici Listesi, Kastamonu, Kasaba Köyü, Mahmutbey Camii.

2019, 248 sayfa

ABSTRACT**M.Sc.Thesis****EVALUATIONS TOWARDS KASTAMONU KASABA VILLAGE
MAHMUTBEY MOSQUE UNESCO TENTATIVE LIST AND KASTAMONU
TOURISM**

Elif Nur İrem DURMUŞ
Kastamonu University
Institute for Social Science
Department of Tourism Management

Supervisor: Assoc. Prof. Canan TANRISEVER YİĞİT

UNESCO's main objective is to preserve the common heritage of all cultures and civilizations on the earth from past to present and from generation to generation, aiming to protect the cultural, natural and mixed assets of the member states by taking them to the Tentative and World Heritage List. The purpose of this thesis is to determine how Mahmutbey Mosque and its environment, which were taken to the UNESCO Tentative List on 15 April 2014, were affected in terms of tourism from UNESCO's action. Relevant stakeholders in Kastamonu during UNESCO process until today, local visitors visiting Mahmutbey Mosque and local community living in Kastamonu Village constitute the universe of the study. Judgmental Sampling Method for qualitative procedure and Simple Random Sampling Method for quantitative procedure was preferred in the sample of study. With the help of obtained secondary data, interview form for stakeholders involved in the joining process of Mahmutbey Mosques to Tentative List and local community was prepared. Interviews were interpreted with Content and Descriptive Analysis. A questionnaire was created for the visitors who visited Mahmutbey Mosque. The data obtained from the questionnaire were analyzed with statistical program. In this study, Pearson correlation test and the effectors on satisfaction were analyzed by Regression test, and variety of the scale scores according to demographic variables were analyzed by independent groups t and ANOVA tests. Besides, multiple comparisons between the groups were analyzed with Tukey test for points which ANOVA test found difference. In the light of the findings; it is seen that no works have been carried out for Mahmutbey Mosque to be transferred from UNESCO Tentative List to UNESCO World Heritage List. According to the visitors; the biggest problem that Mahmutbey Mosque can be gained to tourism is the lack of publicity. Although it is not thought that the Mahmutbey Mosque's inclusion in the Tentative List has a great impact on local development, the opinion of the locals living in Kasaba Village increases the quality and prestige of life.

Keywords: Tourist, UNESCO Tentative List, Kastamonu, Kasaba Village, Mahmutbey Mosque.

2019, 248 pages

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans eğitimim süresince bana akademik anlamda tüm yetileri kazandırmaya çalışan Kastamonu Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Yüksek Lisans Programı Hocalarıma,

Yüksek Lisans eğitimime başladığım ilk günden itibaren her anıma rehberlik eden, akademik hayatıma ışık tutan, düşünceleriyle ufkumu açan ve başka pencerelerden görmemi sağlayan, bilgi ve tecrübesinden her daim yararlandığım, bana inanmaktan hiç vazgeçmeyen, desteğini her an hissettiğim Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği Bölüm Başkanı, Tez Danışmanım Doç. Dr. Canan TANRISEVER YİĞİT'e,

Yüksek Lisans eğitimim süresince her zaman bilgi ve yardıma açık olan Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölüm Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin PAMUKÇU'ya,

Tez çalışmama başlamam konusunda beni teşvik eden, yardım talep ettiğimde hiçbir zaman geri çevirmeyen, moral ve motivasyon sağlayan Kastamonu Üniversitesi Cide Rıfat Ilgaz MYO Turizm İşletmeciliği Bölüm Başkanı Öğr. Gör. Ömer SARAÇ'a,

Yüksek Lisans eğitimim süresince destek ve yardımlarını esirgemeyen Kastamonu Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Yüksek Lisans Programı arkadaşlarım Hanife ÖZCAN ve Sadi AYDIN'a,

Araştırmayı tamamlarken gerçekleştirdiğim ziyaretlerde beni her zaman güler yüzle karşılayan ve sorularımı anlayışla cevaplayan Mahmutbey Camii Özel Güvenlik Görevlisi Ayhan SAFOĞLU'na ve Kasaba Köyü Halkı'na,

Hayatımın her anında, her konuda beni maddi manevi destekleyen, benimle her türlü zorluğa göğüs geren, benim için kendilerinden feragat eden ve hep daha iyisini isteyen canım ailemin bütün fertleri annem Nurhayat GÜZEY'e, babam İbrahim Etem GÜZEY'e, abim Fatih Cüneyd GÜZEY'e, ablam Çiğdem GÜZEY'e, yeğenlerim Alparslan Ömer GÜZEY'e, Metehan Ahmet GÜZEY'e ve eşim Enver DURMUŞ'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Elif Nur İrem DURMUŞ

Kastamonu, Haziran, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
ÖNSÖZ	III
KISALTMALAR DİZİNİ	VII
HARİTALAR DİZİNİ	II
ŞEKİLLER DİZİNİ	III
TABLolar DİZİNİ	IV
GİRİŞ	1
1. UNESCO ve TURİZM İLİŞKİSİ	3
1.1. Kültür Kavramı.....	4
1.2. Miras Kavramı.....	5
1.3. Kültürel Miras Kavramı	5
1.4. Kültür ve Turizm İlişkisi	7
1.5. UNESCO	8
1.6. UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne Alınma Kriterleri	10
1.7. UNESCO Başvuru Süreci ile İlgili Teknik Detaylar.....	12
1.8. UNESCO Geçici Miras Listesi.....	13
1.9. UNESCO Dünya Mirası Listesi	14
1.10. Türkiye'nin UNESCO Listesi'ndeki Yeri	15
1.11. Türkiye'nin UNESCO Dünya Miras Listesi	17
1.12. Türkiye'nin UNESCO Geçici Miras Listesi	17
2. KASTAMONU İLİ ve MAHMUTBEY CAMİİ	21
2.1. Kastamonu İli Hakkında Genel Bilgiler	21
2.2. Kastamonu İli Turizmi Hakkında Genel Bilgiler	24
2.3. Kasaba Köyü	27
2.4. Mahmut Bey	29
2.5. Mahmutbey Camii ve Mimari Özellikleri	29
2.6. Mahmutbey Camii'nin Yapılışıyla İlgili Efsaneler	46
2.7. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Aşamaları	47
2.8. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne Dâhil Edildikten Sonraki Durumu	49

3. YÖNTEM.....	52
3.1. Literatür Taraması	52
3.2. Araştırmanın Problemi	59
3.3. Araştırmanın Amacı	61
3.4. Araştırmanın Önemi	62
3.5. Araştırmanın Hipotezleri	62
3.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	64
3.7. Araştırmanın Varsayımları	65
3.8. Araştırmanın Modeli	66
3.9. Araştırma Çerçevesi	66
3.10. Araştırmanın Evreni ve Örneklem.....	67
3.11. Veri Toplama Yöntemi.....	68
3.11.1. Yerel Halka Uygulanan Görüşme Formu	68
3.11.2. Ziyaretçilere Uygulanan Anket Formu	69
3.11.3. UNESCO Sürecinde Bugüne Kadar Yer Alan Kastamonu'daki İlgili Paydaşlara Uygulanan Görüşme Formu	71
3.12. Verilerin Analizi.....	72
3.12.1 SWOT Analizi	74
4. BULGULAR	75
4.1. Yerel Halkla Yapılan Görüşmelerde Elde Edilen Bulgular	75
4.2. Ziyaretçilere Uygulanan Anketlerde Elde Edilen Bulgular.....	97
4.2.1. Yapı Geçerliliği ve Güvenirlik Analizi.....	111
4.2.2. Açıklayıcı Faktör Analizi.....	111
4.2.3. Güvenirlik Analizi	112
4.3. Sorun Tespiti	155
4.4. UNESCO Geçici Listesine Alınan Kastamonu Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'nin Bölge Turizmine Etkisinin SWOT Analizi	160
4.5. Bulguların Genel Değerlendirilmesi	162
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	166
KAYNAKLAR	178
İNTERNET KAYNAKLARI	187
EKLER.....	190

EK 1: GÖRÜŞME SORULARI (Kasaba Köyü'nde Yaşayan Yerel Halka Uygulanan Görüşme Soruları).....	190
EK 2: ANKET FORMU (Ziyaretçilere Uygulanan Anket Formu).....	194
EK 3: GÖRÜŞME SORULARI (UNESCO Sürecinde Bugüne Kadar Yer Alan Kastamonu'daki İlgili Paydaşlara Uygulanan Görüşme Soruları)	203
EK 4: İLGİLİ LİTERATÜR TARAMASI.....	207
ÖZGEÇMİŞ.....	232

KISALTMALAR DİZİNİ

GZFT	Güçlü Zayıf Fırsat Tehdit
ICOMOS	International Council on Monuments and Site (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi)
IUCN	International Union for Conservation of Nature (Uluslararası Doğayı Koruma Birliği)
MYO	Meslek Yüksek Okulu
ODTÜ	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
OUV	Outstanding Universal Value (Üstün Evrensel Değer)
SWOT	Strengths Weaknesses Opportunities Threats (Üstünlükler Zayıflıklar Fırsatlar Tehditler)
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
UNESCO	United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Kurumu)
WHC	World Haritayı Centre (Dünya Miras Komitesi)
WWF	World Wildlife Fund (Dünya Doğayı Koruma Vakfı)

HARİTALAR DİZİNİ

Harita 1. Kasaba Köyü

Harita 2. Kasaba Köyü

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Dünya Mirası süreci	13
Şekil 2. Mahmutbey Camii Haziresi	30
Şekil 3. Mahmutbey Camii Kitabesi	31
Şekil 4. Mahmutbey Camii	33
Şekil 5. Orijinal minare	34
Şekil 6. Restorasyon sonrası minare	35
Şekil 7. Özgün taç kapı	36
Şekil 8. İmitasyon kapı	37
Şekil 9. Alçı mihrap	38
Şekil 10. Ahşap minber.....	39
Şekil 11. Minber külahı.....	40
Şekil 12. Kalemîşi detay	41
Şekil 13. Mahfil	42
Şekil 14. Tavan	43
Şekil 15. Pencere.....	44
Şekil 16. Mahmutbey Camii UNESCO Geçici Listesi	51

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Mahmutbey Camii'nin 2015 Yılı Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık Ayı Ziyaretçi Sayıları.....	49
Tablo 2. Mahmutbey Camii'nin 2016 Yılı Ocak, Şubat, Mart ve Nisan Ayı Ziyaretçi Sayıları	50
Tablo 3. Yerel halkın demografik özelliklerine ilişkin bulgular.....	75
Tablo 4. Katılımcıların Kasaba Köyün 'deki faaliyetleri ve Kasaba Köyü'ndeki yaşama ilişkin bulgular	78
Tablo 5. Kasaba Köyü, Mahmutbey Camii ve UNESCO Geçici Listesine ilişkin bulgular..	81
Tablo 6. 2011- 2018 yılları arası Kastamonu'ya giriş yapan ve Kastamonu'da konaklayan yerli-yabancı turist sayıları	93
Tablo 7. Demografik özelliklerin dağılımı	97
Tablo 8. Turist bilgilerinin dağılımı.....	98
Tablo 9. Kastamonu ve Kastamonu Halkı algı bilgilerinin dağılımı	101
Tablo 10. Mahmutbey Camii bilgilerinin dağılımı	101
Tablo 11. Mahmutbey Camii 'nin Kalıcı Liste'ye alınmasını isteme durumu.....	103
Tablo 12. Kastamonu Halkı algısı ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı	105
Tablo 13. Kastamonu destinasyon kişiliği ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı	106
Tablo 14. Kastamonu tercihi ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı.....	107
Tablo 15. Kastamonu memnuniyeti ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı	108
Tablo 16. Kastamonu deneyimi ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı	109
Tablo 17. Mahmutbey Camii destinasyon yeterliliği ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı	110
Tablo 18. Kastamonu Halkı algı ölçeği KMO ve Bartlett Testi sonuçları.....	112
Tablo 19. Kastamonu Halkı algı ölçeğinin maddelerinin faktör dağılımı ve güvenilirliği ..	113
Tablo 20. Kastamonu destinasyon kişiliği KMO ve Bartlett Testi sonuçları.....	114
Tablo 21. Kastamonu destinasyon kişiliği ölçeğinin faktör dağılımı ve güvenilirliği	115
Tablo 22. Kastamonu tercihi ölçeği KMO ve Bartlett Testi sonuçları.....	115
Tablo 23. Kastamonu tercihi ölçeğinin maddelerinin faktör dağılımı ve güvenilirliği.....	116
Tablo 24. Kastamonu memnuniyeti ölçeği KMO ve Bartlett Testi sonuçları.....	117
Tablo 25. Kastamonu memnuniyeti ölçeğinin maddelerinin faktör dağılımı ve güvenilirliği	118
Tablo 26. Kastamonu deneyimi memnuniyeti KMO ve Bartlett Testi sonuçları.....	118
Tablo 27. Kastamonu deneyimi memnuniyeti ölçeği maddelerinin faktör dağılımı ve güvenilirliği.....	119
Tablo 28. Mahmutbey Camii destinasyon yeterlilik ölçeği KMO ve Bartlett Testi sonuçları	120
Tablo 29. Mahmutbey Camii destinasyon yeterlilik ölçeği KMO ve Bartlett Testi sonuçları	121
Tablo 30. Ölçek puanlarının betimleyici istatistikleri.....	122
Tablo 31. Ölçek puanlarının ilişkisi.....	123
Tablo 32. Kastamonu destinasyon memnuniyetini etkileyen faktörler.....	124
Tablo 33. Ölçek puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılması.....	126
Tablo 34. Ölçek puanlarının yaşa göre karşılaştırılması.....	128
Tablo 35. Ölçek puanlarının medeni duruma göre karşılaştırılması.....	132

Tablo 36. Ölçek puanlarının çocuk sahibi olma durumuna göre karşılaştırılması.....	133
Tablo 37. Ölçek puanlarının eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	136
Tablo 38. Ölçek puanlarının mesleğe göre karşılaştırılması.....	139
Tablo 39. Ölçek puanlarının aylık gelire göre karşılaştırılması.....	142
Tablo 40. Kastamonu ziyaretinde en çok etkili olan yerlerin dağılımı.....	146
Tablo 41. Kastamonu'yu farklı kılan özelliklerin dağılımı.....	148
Tablo 42. Kastamonu bir anahtarlık olarak tasarlandığında simgenin nasıl olması gerektiğine yönelik dağılım.....	149
Tablo 43. Kastamonu kent meydanı ile ilgili önerilerin dağılımı.....	150
Tablo 44. Kastamonu konakları ile ilgili önerilerin dağılımı.....	151
Tablo 45. Kastamonu turizmi ile ilgili önerilerin dağılımı.....	151
Tablo 46. Ziyaretçilerin eklemek istedikleri konular.....	153
Tablo 47. Hipotez Doğrulama Tablosu.....	153
Tablo 48. SWOT Analizi.....	160

GİRİŞ

Turizm sektörünün, gelişmiş ülkelerin birçoğunun milli gelirinde azımsanmayacak derecede payı vardır. Ayrıca ortaya çıkardığı istihdam ve gelirlerin artışını olumlu yönde etkilemesi sebebiyle, gelişmekte olan ülkelerin ekonomik yapısı içinde de önemli bir paya sahiptir. Bu ülkelerin gelişmesine, ekonomilerini canlandırmaya yönelik bir etki ortaya koyar. Dünya turizm hareketleri, önceleri bireysel olarak başlamış daha sonra ise kitlesel bir faaliyet halini almıştır. Dünyadaki en büyük endüstrilerden biri haline gelen uluslararası seyahat ve turizm, bölgelerin kalkınmasında da büyük bir öneme sahiptir. Turizm yer aldığı ülkeye ve bölgeye sağladığı sosyo-ekonomik yararlarından dolayı, ülkeler için de vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir (Eşitti ve Kınır, 2015).

Ülkeler; daha fazla turist çekerek, gelirlerini artırıp, ekonomilerini daha canlı hale getirmek istemektedirler. Bu hedeflerini gerçekleştirmek isterken, en çok ihtiyaç duydukları şey ise tanınırlık yani; tanıtım yatırımlarına yönelip, bilinirliği arttırmaktır. Bunu uygulamaya dökerken de birçok yöntemden faydalanıp kendileri için en uygun olanlara yönelirler. Tanıtım kanallarından; iletişim imkânları, sosyal medya, reklam, fuarlar, kongreler ve özellikle kültür turizmi konusunda UNESCO ön plana çıkmaktadır (İbret, Aydınözü ve Uğurlu 2015).

Turistlerin isteğine göre şekillenmekte olan turizm faaliyetleri, alternatif turizm çeşitliliğine sahip olan bölgelere olan ilginin her yıl artış göstermesine rağmen bu turistler sadece yazları denize, kışları ise kayak merkezlerine ilgi göstermemektedir. Kutsal-dini yerlere ve kültür merkezlerine artan bir talep bulunmaktadır. Bu da turizm alanlarının cazibesini arttırmakta ve turizmin çeşitlenmesini sağlamaktadır (İbret vd., 2015).

İnsanlar turizmde sıkça adrenalin dolu, eğlenceli ve şaşırtıcı tecrübeler yaşamak ister. Bu tecrübelerin bir kısmı doğal çekiciliklere yönelik, önemli bir kısmı da kültürel turizm faaliyeti çekiciliklerine yöneliktir. Dolayısıyla yapılan bir turizm faaliyeti, diğer turizm faaliyetini de destekler niteliktedir. Kültürel değerlerin yanı sıra ziyaretçiler şehirde veya kırsalda yer alan diğer turistik cazibelere de ilgi duyarlar.

Böylece kültürel turizm faaliyetlerine katılan turistler artan bir şekilde gelişmekte olan veya gelecekte gelişeceği tahmin edilen pazarları tercih ederler (Alaeddinoğlu ve Yıldız, 2007).

Turizm gelirlerinin artmasına bağlı paralel olarak yaşanacak gelişmelerden bahsedilecek olunursa; tarım sektörünün canlanmasına, kaliteli ürün üretimine, bölgedeki yaşayan halkın refah düzeyinin artmasına ve işsizlik sorununun azalmasına olumlu yönde etki eder. Ayrıca bölgede yaşayan halkın göç etmesine engel olur. Turizm faaliyetinin olduğu bölgeye sağlayacağı bir diğer katkı ise; bu bölgede alt yapı ve üst yapı çalışmaları daha iyi bir yapıya sahip olacağı için insanların yaşam kalitesini de olumlu yönde etkileyecektir (Eşitti ve Tıngır, 2015).

Turizm faaliyetlerinin dünya çapındaki işlerliğinin artmasına olanak sağlayan uluslararası bir sözleşme olan ve 1972’de imzalanan UNESCO’nun Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi ile listeye dahil edilen alanlar daha iyi korunmaya başlamıştır. Zamanla listeye dahil olmak ülkeler için adeta bir prestij meselesine dönüşmüştür. Bunun en önemli sebeplerinden biri ise; ülke gelirlerini doğrudan etkilemesidir. Ayrıca bu listeye dahil olan alanlar güçlü ülkeler tarafından da işaret edilmektedir (Özünel, 2012).

2019 yılı itibariyle UNESCO Dünya Miras Listesi’nde Türkiye’nin 16 adet kültürel ve 2 adet karma miras olmak üzere toplamda 18 adet mirası bulunmaktadır (URL-1, 2019). UNESCO Geçici Miras Listesi’nde ise 73 adet kültürel, 3 adet doğal ve 2 adet karma olmak üzere toplamda 78 adet mirası bulunmaktadır (URL-2, 2019). 2011 yılında Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi başlığı altında Dünya Miras Listesi’ne giren Edirne’nin listeye dahil olmasıyla birlikte dünya çapında bilinirliği artmış, konaklama oranlarında artış sağlanmış, bilhassa Kanada ve Japonya gibi uzak ülkelerden gelen gelir düzeyi yüksek kültür turistlerinin oranı artmıştır. Yapılan araştırmaya dahil olan katılımcılar dünyada birçok kültür turistinin, UNESCO miras alanlarını görmek amacıyla, alanların bulunduğu şehirlere gittiklerini ifade etmişlerdir (Er ve Bardakoğlu, 2016).

Kastamonu ilinin kuzeybatısında yer alan Kasaba Köyü Mahmutbey Camii Anadolu'daki ahşap mimarisinin en güzel eserlerinden birisidir. Mahmutbey Camii, oldukça bol ve çeşitlilik gösteren bir malzeme ile ziyaretçilerin karşısına çıkan kusursuz denilecek bir ahşap işçiliğine sahiptir. Camiinin en önemli parçası giriş kapısıdır. Bu kapı, Ankaralı Nakkaş Mahmut oğlu Abdullah tarafından yapılan ve Türkiye'de örneği çok nadir bulunan bir eserdir. Kapının orijinali güvenlik sebebiyle Kastamonu ilinde Liva Paşa Etnografya Müzesi'nde sergilenmektedir. Mahmutbey Camii, UNESCO Geçici Miras Listesine 15 Nisan 2014'te yapılan değerlendirmeler sonucunda alınmıştır (URL-3, 2017).

Literatürde Kastamonu ili kültür turizmi ve alternatif turizm türleri hakkında çalışmalar yapılmış fakat bu tür bir çalışma bu derece geniş kapsamlı ele alınmamıştır. Bu çalışmada UNESCO'nun turizm açısından önemi, Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'nin bölge turizmine etkisi ve UNESCO Dünya Miras Listesine alınması için yapılması gereken çalışmaların neler olabileceği, ayrıca Kastamonu ilinin yeterli alternatif turizm kaynaklarına sahip olmasına rağmen neden bu potansiyeli değerlendiremediği gibi konular üzerinde durulacaktır (İbret vd., 2015).

1. UNESCO ve TURİZM İLİŞKİSİ

Tezin birinci bölümü olan “UNESCO ve Turizm İlişkisi” adlı bu bölümünde araştırmanın temeli ile ilgili olan kavramlar ele alınmıştır. Buna istinaden kültür, miras ve kültürel miras kavramları, kültür ve turizm ilişkisi derinlemesine ele alınıp tanımlandıktan sonra tezin ana temasını oluşturan UNESCO, UNESCO Dünya Miras

Listesi'ne Alınma Kriterleri, UNESCO Başvuru Süreci ile İlgili Teknik Detaylar, UNESCO Geçici Miras Listesi, UNESCO Dünya Mirası Listesi, Türkiye'nin UNESCO Listesi'ndeki Yeri, Türkiye'nin Dünya Miras Listesi ve Türkiye'nin UNESCO Geçici Miras Listesi konuları irdelenmiştir.

1.1. Kültür Kavramı

Etimolojik olarak tetkik ettiğimizde kültür kavramının, Latince 'deki *cultura*'dan geldiği görülmektedir. *Cultura* tarım yapmak, sürmek, işlemek ve kurmak anlamlarına gelmektedir. Kültür kavramının bu anlamlarından yola çıkılacak olunursa kültürün, insan eli ile bir birikim sonucu ortaya konan faaliyetler olduğunun altı çizilmektedir (Güvenç, 2005 aktaran Şentürk, 2012, 9).

Kültür ya da uygarlık geniş kapsamlı olarak etnografik açıdan ele alındığında bilgiyi, inancı, sanatı, hukuku, ahlakı, gelenekleri ve insanın bir toplumun üyesi olmasını sağlayan diğer yetenekleri ve alışkanlıkları içeren karmaşık bir bütündür (Tylor, 1871).

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın resmî sitesinde bulunan kültür kavramı ise bir topluluğu diğer topluluklardan ayrı kılan, geçmişten itibaren değişim göstererek günümüze kadar süregelen, kendine has zanaatı, inanışları, gelenek ve görenekleri, zihniyet ve hareket biçimleri ile onun benliğini ortaya koyan yaşam ve düşünme biçimi olarak ifade edilmiştir. Topluluğa bir hüviyet kazandırmakla birlikte dayanışma, birlik ve beraberlik duygusu verdiği toplulukta uyumu da sağlayan maddî ve manevî değerlerin tümü kültürdür (URL-4, 2017).

Türkiye'de kültür konularını ilk defa ciddiyetle ve bilimsel bir şekilde ele alan Ziya Gökalp'tir. Gökalp, kelimenin kökenine uygun olarak kültür kavramı için "hars" kelimesini kullanmıştır. Hars kelimesi ekin anlamına gelmektedir. Ekin kelimesi son yıllarda kullanılmaya başlanmış olsa da yaygın hale gelmemiştir (Kaplan, 1982).

Bilim insanları ise kültür kavramını, bütün toplumsal grupları düzenleyen organik kuralları, düşünsel eğilimleri ve sanatları, ananeleri, inançları, adetleri, aletleri,

tüketim maddelerini, ahlak kurallarını, insanların gerçekleştirdiği yetenek ve alışkanlıkları bünyesine alan bütünsel bir olgu olarak tanımlarlar (Gülmez, 2014).

1.2. Miras Kavramı

Miras kavramının sözlüklerde ve literatürde birçok tanımı yapılmıştır. Miras, Türk Dil Kurumu Sözlüklerinde bir nesilden nesile aktararak devam eden şey olarak açıklanmaktadır (URL-5, 2019). Miras; bir başka kaynakta miras kalan geleneklerimizin, anıtlarımızın, eserlerimizin ve kültürümüzün tamamıdır. İçinde yaşadığımız bugünümüzün ve inşa edeceğimiz geleceğimizin en önemli parçası olduğu şeklinde ele alınmıştır (URL-6, 2017). Miras; kimliği, gücü ve otoriteyi sunan ve yansıtan kültürel bir üründür (Park ve Santos, 2017). Miras; tarihsel, sanatsal, etnolojik, sosyolojik, antropolojik ve dil bakımından korunmak için üstün değere sahip olan mekân, varlık ve olayları kapsar (Doğaner, 2003, 1).

Miras, geniş kapsamlı bir kavram olup doğal çevrenin yanı sıra kültürel çevreyi de kapsar. Peyzaj alanları, tarihi yerler, sit alanları ve inşa edilmiş çevrelerin yanı sıra biyolojik çeşitlilik, koleksiyonlar, geçmişte kalan ve süren kültürel uygulamalar, bilgi ve yaşam tecrübelerini de kapsamaktadır. Çeşitli ulusal, bölgesel, yerli ve yerel kimliklerin temelini oluşturan uzun tarihi gelişim süreçlerini beyan eder, kaydeder ve çağdaş yaşamın bütüncül bir parçasıdır. Büyüme ve değişim için dinamik ve soysal bir referans noktasıdır ve olumlu bir vasıta. Her bölgenin ve topluluğun kendine özgü mirası ve müşterek bir belleği hem günümüzdeki hem de gelecekteki gelişmeler için yeri doldurulamaz önemli bir altyapısıdır (ICOMOS International Cultural Tourism Charter, 2002, 1).

Miras turizmi ise hem miras kültür hem de doğanın birlikte alındığı bir turizm çeşididir. Miras turizminin bir diğer tanımında bir kuşaktan diğer bir kuşağa aktarılan her türlü öğeden yararlanmak ifade edilmektedir (Alişaoğlu, 2004, 50- 51).

1.3. Kültürel Miras Kavramı

Kültürel Miras ile ilgili literatürde birçok tanıma yer verilmiştir. Kültürel Miras kavramı, daha önceki nesiller tarafından meydana getirilmiş ve evrensel değerleri

elinde bulundurduğu düşünölen eserlere verilen bir addır (URL-7, 2017). Kültürel Miras, bir topluluğun geçmişı ile alakalı, onu hüviyet sahibi yapan, yaşamsal süreklilikle birlikte günümüze ulaşan yerel ve evrensel değer niteliği taşıyan her türlü somut ve somut olmayan varlıklardır (Ünal, 2014).

Kültürel Miras, toplumların birbirine yaklaşmasını sağlayan, diyalog kurmalarına teşvik eden, uyum ve kimlik kaynak oluşturmalarına vesile olan bir kavramdır. UNESCO'nun yapmış olduğu kültür alanındaki çalışmaları da barışın devamlılığına, yaratıcılığın özendirilmesine, açık ve katılımcı toplumlar inşa edilmesine ve kalkınmadaki sürekliliğe katkıda bulunmayı hedeflemektedir (URL-8, 2017).

ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi'ne göre kültürel geçmişten günümüze ulaşmış, insanlığın sahip olma bağı içinde olmaksızın daimî bir değişim içinde olan değerlerinin, inançlarının, bilgilerinin, geleneklerinin ve göreneklerinin bir yansıması olarak tasvir edilen somut ve somut olmayan değerlerdir. Bunun yanında kültürel miras; insanlar ve mekânlar arasında zaman içinde zuhur eden etkileşimden kaynaklanan çevrenin bütün özelliklerine de sahiptir (ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi, 2013).

Toplumun yaşayış biçimini, ruhsal birikimlerini ve düşüncelerini, ele alınan bir konuda tanımlayıcı davranış tarzını gösteren taşınır ve taşınmaz bütün kültür varlıkları kültür mirası olarak kabul görmektedir (Akipek, 1999'dan aktaran Kürüm, 2005, 24). Uluslararası sözleşmeler içinde kültür mirası kavramı ilk defa Dünya Kültür ve Doğal Mirası Koruma Hakkındaki UNESCO Konvansiyonu'nda 1972 yılı itibariyle çıkmıştır. Kültür mirası anıtlar, bina grupları ve sitler olarak üç sınıfta gruplandırılmıştır:

- **Anıtlar:** Tarih, sanat veya bilim bakımından üstün evrensel değerdeki mimari eserler, heykel ve resim alanındaki eserler, arkeolojik değer taşıyan eleman veya yapılar, kitabeler, mağaralar ve eleman birleşimleri.
- **Yapı toplulukları:** Mimarileri, uyumlulukları veya arazi üzerindeki yerleri nedeniyle tarih, sanat veya bilim açısından üstün evrensel değere sahip ayrı veya birleşik yapı toplulukları.

- **Sitler:** Tarihsel, estetik, etnolojik veya antropolojik açılardan üstün evrensel değeri olan insan ürünü eserler veya doğa ve insanın ortak eserleri ve arkeolojik siteleri kapsayan alanlardır (Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi, 1972).

Kültür mirası, Fransız Devrimi esnasında ortaya çıkmış bir kavramdır. Kültür mirası kavramı, sadece tarihi kaynaklarla sınırlı olmayıp, bununla birlikte bünyesine doğal varlıkları, peyzajları, güncel sanatı ve kültürü de dâhil etmiştir (Emekli, 2012).

1.4. Kültür ve Turizm İlişkisi

Kültür ve turizm; yerlerin, bölgelerin ve ülkelerin çekiciliklerini ve rekabetçiliklerini güçlendiren, karşılıklı yarar sağlayan bir ilişkiye sahiptir. Kültür, kalabalık küresel bir pazarda ayırt edicilik yaratarak, turizm ürününün önemi giderek artan bir elemanı haline gelir. Aynı zamanda turizm, kültürü zenginleştirmenin ve gelir yaratmanın önemli bir aracıdır ki bu da kültürel mirası, kültürel üretimi ve yaratıcılığın desteklenmesini ve güçlenmesini sağlar. Kültür ve turizm arasında güçlü bir ilişki kurarak böylece destinasyonların yaşamak, ziyaret etmek, çalışmak ve yatırım yapmak için daha ilgi çekici ve rekabetçi yerler haline gelmesine yardım ederler (Anonymous, 2009).

Sanat, din, tarih, dil, mimari yapı, yaşam şekli gibi birden çok etken kültür kavramı içinde yer almaktadır. Yaşadıkları yerden başka yerleri ziyaret etmeye giden turistler gittikleri yerlerde bu etkenleri tanımak istemektedirler. Turistler böylece gittikleri yerlerdeki farklı kültürleri görüp kısa süreliğine de olsa o kültürü orada yaşama ve tanıma fırsatı bulurlar (Meydan Uygur ve Baykan, 2007).

N. Johnson (1996) turizmi, ‘tarihle ve coğrafyanın buluştuğu yer’ diye tanımlar. Turizm etkinliklerine katılanların tamamı da çeşitli kültürel ihtiyaçlarını farklı coğrafi bölgelerdeki farklı kültürlerden karşılayabilmektedir (Emekli, 2006).

1.5. UNESCO

United Nations'ın yani Birleşmiş Milletler 'in özel bir kurumu olan İngilizce United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization kelimelerinin baş harflerinden oluşturulan UNESCO Türkçe dilinde Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu olarak karşılık bulmuştur (URL-9, 2017).

UNESCO, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra 1946 yılında kurulmuştur. Bu özel kurumun yasası 16 Kasım 1945 tarihinde Londra'da 44 ülkenin temsilcilerinin katıldıkları bir toplantıda kabul edilmiştir. Türkiye, bu yasayı imzalayan ilk yirmi devlet arasında onuncu sırada yer almaktadır. 20 Mayıs 1946 tarihli ve 4895 sayılı kanunla UNESCO Sözleşmesi, Türkiye'de kabul edilmiştir. UNESCO'nun Türkiye'deki tek yasal temsilcisi Türkiye Millî Komisyonu 25 Ağustos 1949 tarihinde faaliyete geçmiştir (URL-10, 2017). 2019 yılı itibariyle bünyesinde 193 Üye Devleti ve 11 Ortak Üye Devleti bulundurmaktadır (URL-11, 2017).

UNESCO misyonunu; insanlara barışı, eğitim bilimleri, doğa bilimleri, sosyal ve beşerî bilimler, kültür, bilgi ve iletişim vasıtasıyla aşılacak şekilde ifade etmiştir. UNESCO'nun çalışmalarını yürüten üç farklı organ bulunmaktadır. Bunlar; Genel Konferans, Yürütme Kurulu ve Sekreterliktir (URL-12, 2017).

1959 yılında Mısır ve Sudan Hükümetleri Nil Nehri üzerindeki Aswan Barajı dolunca sular altında kalma tehlikesiyle yüz yüze kalan Abu Simbel ve Philia Tapınaklarının korunması için UNESCO'ya yaptığı başvuru sonrasında, UNESCO tarafından kampanya başlatılmıştır. Çok kısa bir sürede 50 ülkenin katkıları ile 80 milyon dolar toplanmış ve tapınaklar kısımlar halinde kesilerek Aswan Barajı dolu duruma geldiğinde bu durumdan etkilenmeyecekleri, bulunduğu yerin 64 metre yukarısında yeniden kurulmuştur. 50 ülkenin bu olay konusunda yaklaşım biçimi, dünyada bazı alanların dünya mirası olduğunu ve bu dünya miraslarına sahip çıkmanın sınır tanımadığını göstermiştir. Böylelikle 1972 yılında UNESCO bünyesinde Dünya Miras Merkezi kurulmuştur (URL-13, 2017, URL-14, 2017). Abu Simbel Tapınağı'nın taşınması hususu Dünya Miras Merkezi'nin kurulmasında belirleyici unsur olarak görülüyor olsa da yükselen sular sebebiyle tehlike altında olan Venedik kenti ve

Pakistan’da bulunan Moenjodaro Antik Kenti ile Endonezya’da bulunan ve dünyadaki en büyük Budist yerleşmelerinden biri olan Borobodur Tapınağı’nın korunmaları için de uluslararası kampanyalar başlatılmıştır. UNESCO 17 Ekim - 21 Kasım 1972 tarihleri arasında Paris’te toplanan 16. Genel Konferansı’nda Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşmeyi kabul etti. Sözleşme özet olarak; evrensel mirası oluşturan kültürel ve doğal sitleri dünyaya tanıtmak ve bu sitlere sahip çıkma bilincini insanların zihnine empoze ederek, birtakım sebeplerle bozulan bu değerlerin devamlılığını sağlayabilmesi için gerekli olan iş birliğini sağlamanın altını çizmiştir (Anonim, 2011).

20. yüzyılın son çeyreğinde ortaya konan diğer çevre koruma sözleşmeleri gibi devlet merkezci yaklaşımdan daha ziyade insan merkezci bir yaklaşım benimseyen Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme, şu anki kuşağın gelecek kuşaklara karşı doğal ve kültürel mirası koruma yükümlülüğü altına girmesine aracı olan hukuksal bir içerik sağlamıştır (Başlar, 2011).

UNESCO’nun Dünya Mirası Misyonunu şu maddeler oluşturmaktadır:

- Dünya Miras Sözleşmesi’ne ülkeleri dâhil etmek için teşvikte bulunmak, doğal ve kültürel değerlere sahip çıkılmasının önemi hakkında ülkeleri bilgilendirip, koruma altına alınmasını sağlamak,
- Kendi toprakları içinde bulunan korumaya değer alanları Dünya Miras Listesi’ne dâhil etmek için Sözleşmeye Taraf Olan Ülkeleri bu yönde harekete geçmeleri için teşvik etmek,
- Kendi toprakları içinde Dünya Mirası alanları yer alan, Sözleşmeye Taraf Ülkeleri, bu miras alanlarının korunmasını, yönetimini, planlamasını ve koruma durumlarını değerlendirebilmesi için raporlama sistemi geliştirmesi yönünde teşvik etmek,
- Profesyonel bir eğitim ve teknik yardımlarla, Sözleşmeye Taraf Ülkelerde yer alan miras alanlarının muhafaza edilmesine ve korunmasına katkı sağlamak,
- Dünya Miras Alanları içinde yer alıp, tehlike altında olan yerler için acil destek sağlamak,

- Dünya Miras Alanlarının neden muhafaza altına alınması gerektiği konusunda toplum içerisinde farkındalık yaratmaları için sözleşmeye taraf olan ülkeleri desteklemek,
- Taraf Ülkeleri bünyesinde barındırdığı kültürel ve doğal miras değerlerinin muhafaza edilmesi konusunda yerel halkın da katılımının sağlanmasını teşvik etmek,
- Uluslararası iş birliğini, dünya kültürel ve doğal miraslarının muhafaza edilmesi hususunda teşvik etmek (UNESCO Türkiye Milli Komisyonu 4. Türksoy Üye Devletleri UNESCO Milli Komisyonları Toplantısı 2. Kültürel ve Doğal Miras Semineri, 2013).

1.6. UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne Alınma Kriterleri

Bir varlığın Dünya Miras Listesi'ne dâhil olabilmesi için ilk önce “Üstün Evrensel Değer (OUV)”e haiz olması gerekmektedir. Dünya Mirası Konvansiyonu'nun (WHC) Uygulaması İçin Operasyonel Rehberi'nde üstün evrensel değer; sınırları aşabilecek boyutta istisnai, mevcut ve gelecek kuşaklar açısından ortak bir önemi olan kültürel ve/veya doğal önem/anlam arz etmesi olarak tanımlanmıştır. Varlığın Üstün Evrensel Değer (OUV)'e sahip olması dışında Dünya Miras Listesi'ne dâhil olabilmesi için UNESCO tarafından belirlenmiş on adet kriterden en az birine haiz olması icap etmektedir (Dünya Mirası Konvansiyonu'nun (WHC) Uygulaması İçin Operasyonel Rehberi, 2008).

Bu kriterler;

- i.** İnsan dehasının yaratıcılığının oluşturduğu bir başyapıtı temsil etmesi.
- ii.** Yeryüzündeki kültürel bir alanda veya zamanın belli bir diliminde anıtsal sanatlarda, teknolojiye, şehir planlamasında ve peyzajların tasarımındaki değişen gelişmelerde insani değerlerin (birbiriyle olan) önemli değişimini sergilemesi.
- iii.** Kaybolmuş veya halen yaşamakta olan bir medeniyete veya kültürel geleneklere yalnız başına ya da en azından istisnai tanıklık yapması (üstlenmesi).

iv. İnsanlık tarihindeki önemli/anamlı dönem veya dönemleri gösteren mimari, yapı, tipi ve teknolojik topluluğu ya da peyzajın değerli (üstün) bir örneği olması.

v. Bir veya birden fazla kültürün temsilciliğini yapan geleneksel insan yerleşimine, toprak veya deniz kullanımına veya insan ile çevre arasındaki etkileşimin özellikle geri dönüşü olmayan etki altında korumasız hale geldiğine ilişkin önemli bir örnek sunması.

vi. Somut bir şekilde veya doğrudan üstün evrensel manada/değerde yaşamakta olan geleneklerle veya üstün evrensel anlamda/değerde olan olaylar, fikirlerle, sanatsal veya edebi çalışmalarla, fikirlerle bağlantılı/ilişkili olması. (Komite, tercihen bu kriterin diğer kriterlerle bağlantılı olarak kullanılması gerektiği kanaatindedir.)

vii. Nadir olan doğal güzellikleri, benzersiz doğal fenomenleri (olayları) ve estetik değere sahip alanları içermesi.

viii. Geçmişten günümüze devam etmekte olan yer şekillerinin gelişimindeki önemli jeolojik süreçleri, yaşam kalıntılarını/kayıtlarını veya önemli fizyografik ya da jeomorfik özellikleri barındıran dünya tarihindeki önemli dönemleri temsil eden üstün/önemli örnekler olması.

ix. Kıyı ve denizel ekosistemler, karasal ve tatlı su eko sistemleri ve önemli bitki ve hayvan topluluklarının devam etmekte olan gelişimlerinin anlamlı ekolojik ve biyolojik süreçlerini ve evrimini temsil eden üstün /önemli örnekler olması.

x. Koruma (konservasyon) ve bilimsel açıdan üstün evrensel öneme haiz tehlike altında olan biyolojik çeşitliliğin türlerini barındıran ve yerinde korunması gereken en değerli ve anlamlı doğal habitat (yaşama ortamlarını) içermesi (Dünya Mirası Konvansiyonu'nun (WHC) Uygulaması İçin Operasyonel Rehberi, 2008).

olarak belirlenmiştir.

Komite, varlığın bu kriterlerden bir ya da birden fazla kriteri taşıması durumunda bu eserin üstün evrensel değer olduğuna karar kılar. Bu kriterlerden, i-vi arası kriterler

varlığın kültürel miras, vii-x arası kriterler ise varlığın doğal miras olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra bu kriterlerin korunması, idaresi, orijinalliği ve bütünselliği de göz önünde bulundurulmaktadır (Dünya Mirası Konvansiyonu'nun (WHC) Uygulaması İçin Operasyonel Rehberi, 2008).

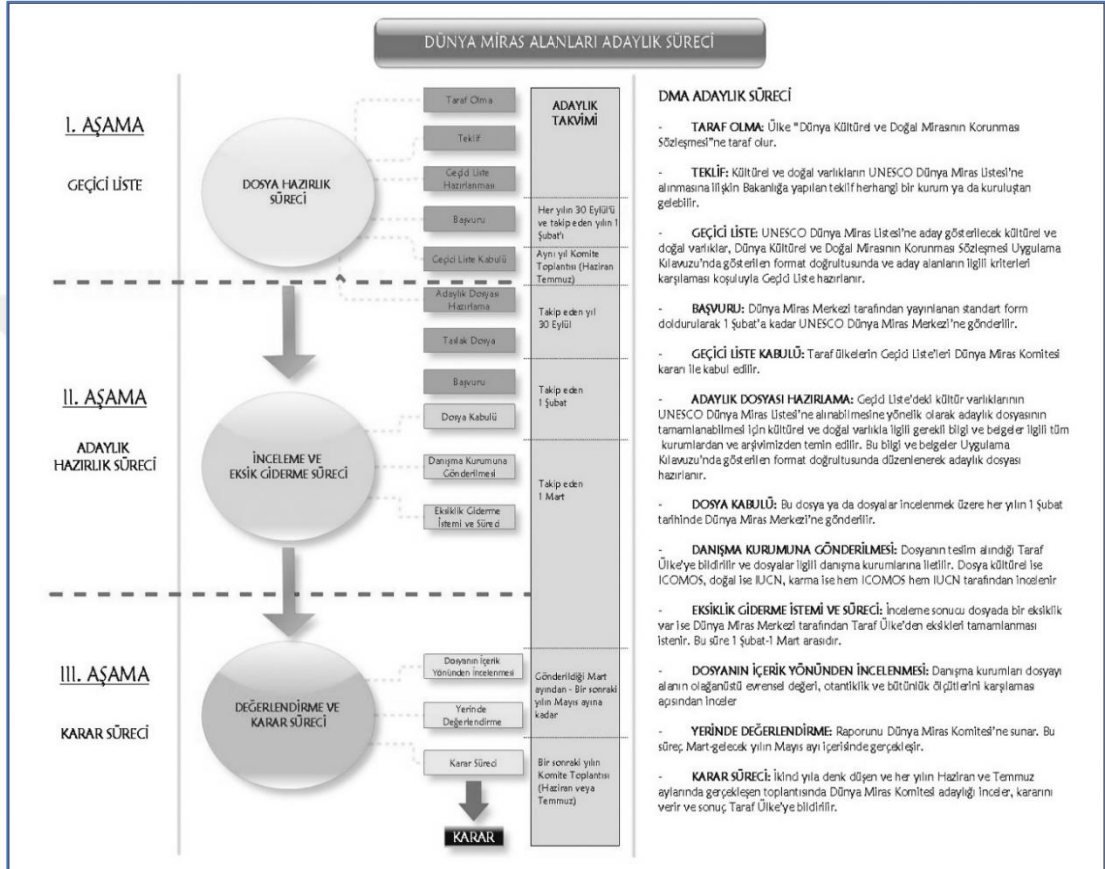
Danışma Kurullarının adaylıkları değerlendirilmesi; taraf ülkelerce Geçici Miras Listesi'ne aday gösterilen varlıkların üstün evrensel değere sahip olup olmadığı, bütünlük ve otantiklik özelliklerini taşıyıp taşımadığına göre değerlendirilir. Kültürel miras adaylıkları ICOMOS (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi) tarafından, doğal miras adaylıkları IUCN (Uluslararası Doğayı Koruma Birliği) tarafından, karma miras adaylıkları ise ICOMOS ve IUCN tarafından birlikte değerlendirilecektir (Dünya Mirası Konvansiyonu'nun (WHC) Uygulaması İçin Operasyonel Rehberi, 2008).

1.7. UNESCO Başvuru Süreci ile İlgili Teknik Detaylar

Dünya Mirası adaylık süreci Geçici Liste, Adaylık Hazırlık Süreci ve Karar Süreci olmak üzere üç basamaktan oluşmaktadır (Şahin, 2013). Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşmeyi imzalamış olmak UNESCO'ya taraf olarak UNESCO Dünya Miras Listesine dahil olabilmenin ilk şartını yerine getirmek anlamına gelmektedir. Böylelikle üye olan taraf devletler doğal, kültürel ve karma varlıklarının ulusal bir envanterlerini çıkartarak kendi UNESCO Geçici Listelerini oluştururlar. UNESCO'ya adaylık başvurusunda bulunulacak varlıkların UNESCO Geçici Listelerinde olması ön şartlardan bir tanesidir (URL- 15, 2019).

Sözleşmeye üye olan taraf devletin yetkili birimleri tarafından hazırlanmış olan adaylık dosyaları UNESCO Dünya Merkezi'ne iletilir. UNESCO Dünya Merkezi ise kendilerine iletilen adaylık dosyalarını değerlendirmek üzere UNESCO'nun süreçteki Danışma Kurulları olan uluslararası kuruluşlar olan kültürel alanlarda ICOMOS, doğal alanlarda IUCN'e, karma alanlarda ise ICOMOS ve IUCN' e ileterek dosyaların değerlendirilmesini sağlar. Danışma kurulları olan ICOMOS ve IUCN'nun değerlendirmeleri sonucunda dört yılda bir yapılan seçimle göreve gelen ve 21 üyeden oluşan Dünya Miras Komitesi'nin kararı sonucunda bir varlığın UNESCO Dünya Miras Listesine alınma süreci karara bağlanır (Ürün, 2016).

Türkiye’de Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşmesi’ni imzalayan resmi taraf ve muhatap T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı olarak kabul edilmektedir. Buna istinaden de dünya miras alanlarına dair her tür işlemde asıl irtibat noktası T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı ve ilgili birimleridir (Şahin, 2013).

Şekil 1. Dünya Mirası süreci (Şahin, 2013)

1.8. UNESCO Geçici Miras Listesi

Dünya Mirası Konvansiyonu’nun (WHC) Uygulaması İçin Operasyonel Rehberi’ne göre UNESCO Geçici Miras Listesi her üye ülkenin Dünya Mirası Listesi’ne kabul edilmeye uygun gördüğü toprakları üzerinde yer alan doğal ve/veya kültürel varlıklarının bir envanteri niteliğindedir. Bu sebeple, üye ülkeler, Geçici Miras Listelerinde, üstün evrensel değere sahip olan kültürel ve/veya doğal miras olduğunu düşündükleri ve gelecek yıllarda adaylık için başvuru yapmayı planladıkları varlıklara listede yer vermektedirler (Dünya Mirası Konvansiyonu’nun (WHC) Uygulaması İçin Operasyonel Rehberi, 2008).

Dünya Mirası Listesi'ne başvuru yapan adaylar, aday gösterilen varlık ile ilgili üye ülkenin Geçici Listesi'nde olmadığı sürece değerlendirmeye alınmamaktadırlar (Dünya Mirası Konvansiyonu'nun (WHC) Uygulaması İçin Operasyonel Rehberi, 2008). Taraf devletler, Geçici Listeleri yerel ve bölgesel idareler, kamuoyu, sivil toplum örgütleri ve diğer ilgili taraflar ve ortakların da dâhil olduğu çok çeşitli paydaşların katılımıyla hazırlamalarına teşvik edilirler (Alanyalı, 2013).

UNESCO, koruma altına almayı amaçladığı varlıklar için Dünya Miras Komitesi tarafından belirlenen miras adaylarını kültürel, doğal ve karma olmak üzere 3 grupta incelemektedir. Bu üç gruptan bir ya da birden fazla kritere sahip miras adayları Geçici Miras Listesi veya Dünya Miras Listesi'nde bulunmaktadır.

UNESCO Geçici Miras Listesi'nde 2019 yılı itibariyle 178 ülkenin 1732 eseri bulunmaktadır (URL-16, 2019). Üye ülkeler, Geçici Miras Listelerini en az her on yılda bir yeniden incelemeye ve yeniden sunmaya teşvik edilmektedirler (Dünya Mirası Konvansiyonu'nun (WHC) Uygulaması İçin Operasyonel Rehberi, 2008). Varlıklar, bu listede en az bir yıl kalmadan Dünya Miras Listesi'ne alınmamaktadırlar. Ayrıca buna ek olarak Geçici Miras Listesi'nde yer almış olmaları, bir yıl sonra Dünya Miras Listesi'ne alınacakları manasına gelmemektedir. Geçici Miras Listesi'ne alınan eserler Türkiye'nin Geçici Miras Listesi'nde 1994 yılından itibaren olan Karain Mağarası (Antalya) örneğinde olduğu gibi yıllarca listede kalabilmektedirler.

1.9. UNESCO Dünya Mirası Listesi

1972'de onanan Dünya Doğal ve Kültürel Mirasının Korunması Sözleşmesi'ne üye olan ülkeler, belirlenmiş ölçütlere göre üstün evrensel değer olduğu düşünülen, kültürel veya doğal varlıkların envanterini çıkartarak, ulusal Dünya Mirası Geçici Listesi'ni oluştururlar ve bu listeye birlikte adaylık dosyası hazırlanan varlıklar Dünya Miras Listesi'ne eklenmesi için önerilirler. UNESCO bünyesindeki 21 üyeli uluslararası Dünya Mirası Komitesi yapılan başvuruları ve izleme raporlarını değerlendirir (Alanyalı, 2013). UNESCO Dünya Miras Listesi'nde 2019 yılı itibariyle

167 üye ülkenin 1092 adet mirası bulunmaktadır. 1092 mirasın 845 adeti kültürel, 209 adeti doğal ve 38 adeti karma miraslardan oluşmaktadır (URL-17, 2019).

2019 yılı itibariyle Dünya Miras Listesi'nde 54 adet varlık ile en çok mirası bulunan ülke İtalya'dır. İkinci sırada 53 adet varlık ile Çin gelmektedir. Listenin üçüncü sırasında ise 47 adet varlık ile İspanya gelmektedir (URL-18, 2019).

1.10. Türkiye'nin UNESCO Listesi'ndeki Yeri

UNESCO, 17. Genel Konferansı 17 Ekim - 21 Kasım 1972 tarihleri arasında Paris'te toplanmıştır. 16 Kasım 1972 tarihinde UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Sözleşme'yi kabul etmiştir. Türkiye bu sözleşmeye 14.04.1982 ve 2658 sayılı kanunla taraf olma kararı almıştır. Kanun, Bakanlar Kurulu tarafından 23.05.1982 tarih ve 8/4788 sayılı kararla onaylanmış ve 14.02.1983 tarih ve 17959 sayılı Resmî Gazete 'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Gerekli belgelerin de UNESCO Genel Merkezi'ne takdim edilmesiyle birlikte Türkiye 16 Mart 1983 tarihinde resmen taraf olmuştur (URL-19, 2019).

Dünya Kültürel ve Doğal Miras Listesi'nde 2018 yılında Dünya Miras Komitesi'nin Manama'daki Bahreyn Ulusal Tiyatrosu'nda gerçekleştirilen 42. Oturum 'da kabul edilen miraslarla beraber, Türkiye'nin 16 adet kültürel miras, 2 adet karma miras olmak üzere toplamda 18 adet mirası bulunmaktadır (URL-20, 2019). UNESCO Dünya Miras Listesi'ne ek olarak UNESCO Geçici Miras Listesi'nde ise toplamda 78 adet miras olup bu miras listesinin 73 adeti kültürel, 2 adeti karma ve diğer 3 adeti ise doğal miraslardan oluşmaktadır (URL-21, 2019).

Türkiye'nin UNESCO Listesi'ndeki Uygulama Örnekleri 'ne değinilecek olunursa; Efes (İzmir) 1994 yılında UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmıştır. 2015 yılında ise Almanya'nın Bonn şehrinde gerçekleştirilen Dünya Miras Komitesi 39. Dönem Toplantısı'nda Efes Türkiye'nin UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kaydedilmiştir. Efes'in, Geçici Miras Listesi'nden Dünya Miras Listesi'ne 21 yıllık uzun geçiş süreci Selçuk Belediye Başkanı Zeynel Bakıcı'nın çabaları, kurumlar arası diyalog ve beraber yönetim anlayışı ile hız kazanmıştır. Geçiş sürecinde ilk aşamada alan

yönetimi raporu onay aldıktan sonra, Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi ICOMOS'un olumlu raporu süreci hızlandırmıştır (URL-22, 2019).

Bursa'nın UNESCO serüveni "Bursa ve Cumalıkızık Köyü Erken Osmanlı Dönemi Kentsel ve Kırsal Yerleşimleri" adı ile 2000 yılında UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasıyla başlamıştır. Bursa'nın UNESCO başvuru süreci Büyükşehir Belediyesi ile Kültür ve Turizm Bakanlığı koordinasyonunda 2009 yılında yeniden başlatılmıştır. Çalışmalarla birlikte başvuru şartları süreci hız kazanmıştır. 2010 yılında alanlara yönelik sınırlar bakan oluru ile onaylanmıştır. 2011 yılında sınırlara yönelik seri adaylık dosyası hazırlanmasına başlanmış ve konu ile ilgili birçok bilgilendirme, koordinasyon toplantısı ve panel düzenlenmiştir. Adaylık dosyası ve yönetim planı çalışmalarının birlikte koordineli olarak yürütülmesi amacıyla 2011 yılında Bursa Alan Başkanlığı kurularak, Alan Başkanlığına Prof. Dr. Neslihan Dostoğlu atanmıştır. Konuyla ilgili olarak geniş katılımlı arama toplantıları, çalıştaylar, atölyeler ve ilgili mevzuat gereği kurul toplantıları düzenlenmiştir. Yönetim Planı, Eşgüdüm ve Denetleme Kurulu tarafından onaylanmıştır. Adaylık dosyası ile yönetim planı 2012 yılı eylül ayında ön değerlendirme için, 2013 yılında komite tarafından değerlendirilmek için UNESCO Dünya Miras Merkezi'ne iletilmiştir. UNESCO Dünya Miras Merkezi tarafından adaylık dosyası teknik gereklilikleri sağlayarak tam bulunduğu ve incelenmek üzere ICOMOS uzmanlarına iletiildiği bildirilmiştir. Bursa, "Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğu'nun Doğuşu" adlı dosyası ile 2014 yılı için UNESCO Dünya Miras Listesi'ne aday olmuştur. ICOMOS sürecinin ardından 2014 yılı 15-25 Haziran tarihleri arasında Katar'ın başkenti Doha'da gerçekleştirilen 38. Unesco Dünya Miras Komitesi Toplantısı'nda "Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğu'nun Doğuşu" UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınmıştır (URL-23, 2019).

Türkiye'nin Dünya Miras Listesi'ndeki iki varlığının UNESCO Geçici Miras Listesi'nden Dünya Miras Listesi'ne alınmasındaki geçiş sürecine bakıldığında bürokratik süreçlerden, teknik problemlerden ya da kamu kuruluşları, özel kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarının yetersiz çalışmalarından ötürü bu sürecin bazen yavaş bazen de hızlı ilerleyebildiği gözlemlenmektedir (URL-24, 2019).

1.11. Türkiye'nin UNESCO Dünya Miras Listesi

- İstanbul'un Tarihi Alanları (1985)
- Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (Sivas) (1985)
- Hattuşa (Boğazköy) - Hitit Başkenti (Çorum) (1986)
- Nemrut Dağı (Adıyaman - Kahta) (1987)
- Xanthos-Letoon (Antalya- Muğla) (1988)
- Safranbolu Şehri (Karabük) (1994)
- Troya Antik Kenti (Çanakkale) (1998)
- Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi (Edirne) (2011)
- Çatalhöyük Neolitik Kenti (Konya) (2012)
- Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (İzmir) (2014)
- Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu (Bursa) (2014)
- Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri (Diyarbakır) (2015)
- Efes (İzmir) (2015)
- Ani Arkeolojik Alanı (Kars) (2016)
- Afrodisias Antik Kenti (Aydın) (2017)
- Göbeklitepe Arkeolojik Alanı (Şanlıurfa) (2018)

kültürel olarak;

- Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir) (1985)
- Pamukkale - Hierapolis (Denizli) (1988)

hem kültürel, hem doğal miras yani karma miras olarak listeye alınmıştır (URL-25, 2019).

1.12. Türkiye'nin UNESCO Geçici Miras Listesi

- Karain Mağarası (Antalya) (1994)
- Ahlat Eski Yerleşimi ve Mezar Taşları (Bitlis) (2000)
- Alahan Manastırı (Mersin) (2000)
- Alanya (Antalya) (2000)
- Harran ve Şanlıurfa Yerleşimleri (Şanlıurfa) (2000)

- İshakpaşa Sarayı (Ağrı) (2000)
- Konya Selçuklu Başkenti (Konya) (2000)
- Mardin Kültürel Peyzaj Alanı (Mardin) (2000)
- Selçuklu Kervansarayları Denizli - Doğubayazıt Güzergâhı (2000)
- St. Nicholas Kilisesi (Antalya) (2000)
- St. Paul Kilisesi, St. Paul Kuyusu ve Çevresi (Mersin) (2000)
- Sümela Manastırı (Trabzon) (2000)
- Likya Uygarlığı Antik Kentleri (Antalya ve Muğla) (2009)
- Perge Antik Kenti (Antalya) (2009)
- Sagalassos Antik Kenti (Burdur) (2009)
- Beyşehir, Eşrefoğlu Camii (Konya) (2011)
- St. Pierre Kilisesi (Hatay) (2011)
- Aizanoi Antik Kenti (Kütahya) (2012)
- Beçin Ortaçağ Kenti (Muğla) (2012)
- Birgi Tarihi Kenti (İzmir) (2012)
- Gordion (Ankara) (2012)
- Hacı Bektaş Veli Külliyesi (Nevşehir) (2012)
- Hekatomnos Anıt Mezarı ve Kutsal Alanı (Muğla) (2012)
- Niğde'nin Tarihi Anıtları (Niğde) (2012)
- Mamure Kalesi (Mersin) (2012)
- Odunpazarı Tarihi Kent Merkezi (Eskişehir) (2012)
- Yesemek Taş Ocağı ve Heykel Atölyesi (Gaziantep) (2012)
- Zeugma Arkeolojik Siti (Gaziantep) (2012)
- Laodikeia Antik Kenti (Denizli) (2013)
- Sardes Antik Kenti ve Bintepeleler Lidya Tümülüsleri (Manisa) (2013)
- Ceneviz Ticaret Yolu'nda Akdeniz'den Karadeniz'e Kadar Kale ve Surlu Yerleşimleri (2013)
- Anavarza Antik Kenti (Adana) (2014)
- Kaunos Antik Kenti (Muğla) (2014)
- Korykos Antik Kenti (Mersin) (2014)
- Arslantepe Arkeolojik Alanı (Malatya) (2014)
- Kültepe Arkeolojik Alanı (Kayseri) (2014)

- Çanakkale ve Gelibolu 1. Dünya Savaşı Alanları (Çanakkale) (2014)
- Eflatunpınar: Hitit Su Anıtı (Konya) (2014)
- İznik (Bursa) (2014)
- Mahmutbey Camii (Kastamonu) (2014)
- Ahi Evran Türbesi (Kırşehir) (2014)
- Vespasianus-Titus Tüneli (Hatay) (2014)
- Zeynel Abidin Camii ve Mor Yakup Kilisesi (Mardin) (2014)
- Anadolu Selçuklu Medreseleri (Erzurum, Sivas, Kayseri, Konya ve Kırşehir) (2014)
- Akdamar Anıt Müzesi (Kilisesi) (Van) (2015)
- Dağlık Frigya Vadisi (Kütahya, Afyon ve Eskişehir) (2015)
- Antik Aspendos Kenti Tiyatrosu ve Su Kemerleri (Antalya) (2015)
- Harşena Dağı ve Pontus Kral Kaya Mezarları (Amasya) (2015)
- Yıldız Saray Kompleksi (İstanbul) (2015)
- Stratonikeia Antik Kenti (Muğla) (2015)
- Uzunköprü (Edirne) (2015)
- Eshab-ı Kehf (Kahramanmaraş) (2015)
- Mudurnu Tarihi Ahi Kenti (Bolu) (2015)
- İsmail Fakirullah Türbesi (Siirt) (2015)
- Sultan II. Beyazıd Han Külliyesi (Edirne) (2016)
- Nuruosmaniye Külliyesi (İstanbul) (2016)
- Kibyra Antik Kenti (Burdur) (2016)
- Van Kalesi (Van) (2016)
- Yivli Minare Camii (Antalya) (2016)
- Sivrihisar Ulu Camii (Eskişehir) (2016)
- Bodrum Kalesi (Muğla) (2016)
- Silvan Malabadi Köprüsü (Diyarbakır) (2016)
- Hacıbayram Camii (Ankara) (2016)
- Assos Arkeolojik Alanı (Çanakkale) (2017)
- Ayvalık Endüstriyel Peyzajı (Balıkesir) (2017)
- İvriz Kültürel Peyzajı (Konya) (2017)
- Harput Tarihi Kenti (Elâzığ) (2018)

- Anadolu'daki Ahşap Tavanlı ve Ahşap Destekli Camiler (Konya, Kastamonu, Eskişehir, Afyonkarahisar, Ankara) (2018)
- Justinianus Köprüsü (Sakarya) (2018)
- Gaziantep Yeraltı Su Sistemleri: Kasteller ve Livaslar (Gaziantep) (2018)
- Anadolu Türk Mirasının Erken Dönemi: Niksar, Danişmend Hanedanının Başkenti (Tokat) (2018)
- Priene Arkeolojik Alanı (Aydın) (2018)
- Sarıkaya Roma Hamamı (Yozgat) (2018)

kültürel olarak;

- Güllük Dağı - Termessos Milli Parkı (Antalya) (2000)
- Kekova (Antalya) (2000)
- Harşena Dağı ve Pontus Kral Kaya Mezarları (Amasya) (2015)

karma olarak;

- Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Alanı (2013)
- Kızılırmak Deltası (Samsun) (2016)
- Ballica Mağarası Tabiat Parkı (Tokat) 2019

doğal olarak listede yer almaktadır (URL-26, 2019, URL-27, 2019).

2. KASTAMONU İLİ ve MAHMUTBEY CAMİİ

Tezin ikinci bölümünü oluşturan “Kastamonu İli ve Mahmutbey Camii” adlı bu bölümde Mahmutbey Camii’nin bulunduğu şehir olan Kastamonu İli ve Turizmi Hakkında Genel Bilgiler verilmiştir. Tezin ana temasını oluşturan Mahmutbey Camii’nin yer aldığı Kasaba Köyü tanıtıldıktan sonra camiyi yaptıran Mahmut Bey hakkında kısa bir bilgi verilmiştir. Akabinde Mahmutbey Camii’nin tarihi ve mimari özellikleri detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Mahmutbey Camii’nin detaylı tanıtımıyla birlikte yapılışıyla ilgili efsanelere yer verilmiştir. Eserin UNESCO aşamaları ve UNESCO Geçici Miras Listesi’ne dâhil edildikten sonraki durumu hakkında malumat verildikten sonra bu bölüm tamamlanmıştır.

2.1. Kastamonu İli Hakkında Genel Bilgiler

Kastamonu ili, Türkiye’nin Batı Karadeniz Bölgesi’nde yer almakta olup; doğuda Sinop ve Çorum, güneyde Çankırı, batıda Bartın ve Zonguldak illeri ile çevrelenmiş olan ilin kuzeydeki doğal sınırını ise Karadeniz oluşturmaktadır (Büyük Dünya Atlası, 1993’ten aktaran Eyüpgiller, 1998).

Kastamonu ilinde iki ayrı iklim tipi hüküm sürmektedir. Şehrin kuzey bölümünde Karadeniz iklimi hâkimken, güney bölümünde İç Anadolu ikliminin etkileri görülmektedir. Şehrin iklimini şekillendiren en büyük etmenlerden biri yeryüzü şekilleridir. Kuzeyinde kıyıya paralel olarak uzanan Küre Dağları, şehrin kıyı kesimleri ile iç kesimleri arasında bir engel meydana getirmektedir. Bundan dolayıdır

ki; iç kesimlere doğru Karadeniz etkisi azalmakta onun yerine İç Anadolu ikliminin etkileri olan sert ve karasal bir iklim tipi görülmektedir. Şehrin güneyinde doğu-batı doğrultusunda uzanan Ilgaz Dağları, şehrin ikinci önemli yükseltisini oluşturmakla birlikte kuzeye bakan yamaçları güneye bakan yamaçlarından nemlidir (URL-28, 2017).

İlin kuzeyinde denize paralel olarak Küre Dağları, güneyinde ise Ilgaz Dağları yer almakta olup, engebeli araziler oldukça yaygındır (URL-29, 2017). 176 km kıyı şeridi uzunluğu olan Kastamonu'nun 6 ilçesi bu 176 km'lik kıyı şeridi üzerinde yer almaktadır (URL-30, 2017).

Kastamonu ili İstanbul'a 530 km iken, Ankara'ya 240 km'dir. Kastamonu ilinin, ilçelerine ve diğer illere karayolu ulaşımı vardır. Özellikle kış aylarında sürücülere zor anlar yaşatan Ilgaz Dağı'na inşa edilen Ilgaz 15 Temmuz İstiklal Tüneli 26 Aralık 2016'da hizmete açılmıştır. Bunun yanı sıra Kastamonu iline havayolu ile de ulaşım sağlanmaktadır. 2013 yılında hizmete açılan havalimanına haftanın belirli günlerinde uçak seferleri düzenlenmektedir (URL-31, 2017, URL-32 2017). Kastamonu ili yeryüzü şekillerinden dolayı demiryolu ulaşımına imkân vermemektedir. En yakın demiryolu 112 km uzaklıktaki Çankırı iline kadar ulaşmaktadır. Anadolu'nun Karadeniz'e ve oradan da uluslararası deniz ticaret yollarına açılan bir kapısı olan İnebolu Limanı ise 89 km şehrin kuzeyinde kalmaktadır (İbret, Aydınöz ve Bekdaş, 2010).

2017 yılına göre Kastamonu nüfusu 372.373 kişiden oluşmaktadır. Bu nüfusun, 184.289 erkekten ve 188.084 kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ise nüfusun %49,49'u erkek, %50,51'i kadından meydana gelmektedir (URL-33, 2019).

Kastamonu ili Taşköprü ilçesi sadece ürettiği sarımsak miktarı ile değil aynı zamanda sarımsak yumrusunun selenyum içeriği bakımından da Türkiye'de ilk sırada bulunmaktadır. TÜBİTAK tarafından desteklenen bir araştırma sonucu bu özelliği ile Taşköprü sarımsağının insan sağlığı üzerine olumlu etkisi ve anti-kanserojen özelliğinin olduğunun açık olduğu ifade edilmiştir (Taban, Turan, Sezer ve Türkmen, 2013).

Kastamonu'nun tarihinde, Hitit İmparatorluğu'ndan öncesi bilinmemektedir. Hitit İmparatorluğu'ndan sonra Frigya ve Lidya Krallıkları sahnede yerini almıştır. M.Ö. 4.yy'da ise Kastamonu Persler 'in hâkimiyetine geçmiştir. Büyük İskender Anadolu ile Kastamonu topraklarını da Makedonya'ya katmıştır. O dönemdeki bir krallık olan Pontus Krallığı, İskender'den sonra yöreyi ele geçirmiştir. Yöreyi ele geçiren Pontus Krallığı Romalılar tarafından M.Ö. 1. yy'da ortadan kaldırılmıştır. Kastamonu uzun seneler boyunca Roma İmparatorluğu hudutları içinde yer almıştır. Fakat imparatorluğun M.S. 395 yılındaki bölünmesiyle Anadolu'daki bütün topraklar gibi Kastamonu da Bizans İmparatorluğu'na dâhil edilmiştir (URL-34, 2017).

Kastamonu adının kökeni konusunda birçok farklı görüş ortaya atılmıştır. T.M. Yaman Gasların şehri anlamına gelen Gas ve Tumanna kelimelerinden oluşan Gastumanna adından dönüşerek bugünkü hali Kastamonu haline geldiğini ifade etmiştir (Yaman, 1935'ten aktaran Eyüpgiller,1998). Ainsworth de Kastamonu adının Komnenlerin Kalesi manasına gelen Castra Comenni'den dönüşerek bugünkü haline geldiğini belirtmiştir (Ainsworth, 1842'den aktaran Eyüpgiller, 1998).

Kastamonu'nun ilk kez Türkler'in eline geçmesi Danişmentliler devrinde 1105 yılında meydana gelmiştir. Yüzyıla yakın bir süre Danişment hâkimiyetinde kalan Kastamonu ve çevresi sonrasında 15 yıl süre ile Bizanslılar'a geçmiştir. 1213 yılında ise Anadolu Selçuklu Sultanı Alaaddin Keykubad'ın verdiği emir ile Selçuklu Kumandanı olan Hüsametdin Çoban tarafından zapt edilmiştir. Moğollar tarafından bölgenin tekrar zapt edilmesine memur edilen Şemsettin Yaman Candar 1292 yılında Kastamonu'ya giderek Muzafferettin Yavlak Arslan'ın komutasındaki birliği hezimete uğratmış ve kendisi de öldürülmüştür. Mahmutbey babasının intikamını almak için mücadeleye girişmiş ve Şemsettin Yaman Candar'ı batıya sürmüştür. Şemsettin Yaman Candar'ın ölümünün ardından Süleyman Paşa 1309 yılında Kastamonu'yu yeniden zapt etmiş, topraklarını genişleterek Candaroğulları Beyliği'ni kurmuş ve Çobanlar hâkimiyetine son vermiştir. İsfendiyar Bey'den sonra Candaroğulları Beyliği İsfendiyaroğulları adını da almıştır.1460 yılında Osmanlı hâkimiyetine giren beylik ilim ve kültür merkezi olmuş ve bu özelliğini Osmanlılar zamanında da idame ettirmiştir. Fatih Sultan Mehmet'in 1460 yılında Kastamonu ve Sinop'u almasıyla birlikte Candaroğulları Beyliği ortadan kalkmış ve Osmanlı Devleti'ne katılmıştır. Kastamonu

şehri Millî Mücadele Dönemi'nde en güvenilir bölge olması itibariyle lojistik destek açısından çok büyük faydalar sağlamıştır. Cumhuriyet ilan edildikten sonra, Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün Kastamonu'da 23-31 Ağustos 1925 tarihleri arasında yapmış olduğu bir inkılap olan Kıyafet ve Şapka İnkılabı, Cumhuriyet Dönemindeki önemli bir olay olarak tarih sayfalarındaki yerini almıştır. (URL-35, 2017).

2.2. Kastamonu İli Turizmi Hakkında Genel Bilgiler

Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Kastamonu ili bulunduğu bölgede önemli bir turizm gelirine ve turizm kaynağına sahip bir ildir. Kastamonu ilinde yapılan turizm çeşitleri sıralanacak olursa; İnanç Turizmi, Deniz Turizmi, Yayla Turizmi, Eko Turizm, Kış Turizmi, Spor Turizmi ve Kültür Turizmi gibi turizm çeşitleri aktif olarak yapılabilme imkânlarına sahiptir.

Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün 2015 yılı verilerine bakıldığında yıl boyunca Kastamonu'ya giriş yapan yerli turist sayısı 246.283, yabancı turist sayısı ise 4.510 olup genel toplamda ortaya çıkan tablo 250.793 verisini göstermektedir. Bahsi geçen yılda 399.728 yerli turist, 7.288 yabancı turist olmak üzere toplam 407.016 turist Kastamonu'da konaklamıştır (URL-36, 2019). 2018 yılında Türk Dünyası Kültür Başkenti seçilen Kastamonu ilinde yabancı turist sayısında artış olduğu ama Orta Asya Türk ülkelerinden Kastamonu'ya gelen turist sayısında gözle görülür bir artışın gerçekleşmediği aksine önceki yıla kıyasla Türkiye ortalamasının altında kaldığı görüldüğü ifade edilmiştir. (Karadağ ve Savaşkan, 2018). Kastamonu İl Kültür Turizm Müdürlüğü'nün 2017 yılı verilerine bakıldığında ise yıl boyunca Kastamonu'ya giriş yapan yerli turist sayısı 307.206, yabancı turist sayısı ise 5.900 olup genel toplamda ortaya çıkan tablo 313.106 verisini göstermektedir. Bahsi geçen yılda 447.004 yerli turist, 8.800 yabancı turist olmak üzere 455.804 turist Kastamonu'da konaklamıştır (Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Arşivi, 2019). Kastamonu İl Kültür Turizm Müdürlüğü'nün 2018 yılı verilerine bakıldığında ise yıl boyunca Kastamonu'ya giriş yapan yerli turist sayısı 337.402, yabancı turist sayısı ise 13.150 olup genel toplamda ortaya çıkan tablo 350.552 verisini göstermektedir. Bahsi geçen yılda 506.922 yerli turist, 16.890 yabancı turist olmak üzere 523.812 turist Kastamonu'da konaklamıştır (Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Arşivi,

2019). 2019 yılı Kastamonu Yerli - Yabancı Ziyaretçi Verileri ise 2020 yılı ocak ayı itibariyle ulaşılabilir olacaktır.

Erenler ve Evliyalara Şehri olarak bilinen Kastamonu'da Selçuklu ve Çobanoğulları Dönemi'nde, Candaroğulları Beyliğı Dönemi'nde ve Osmanlı Devleti Dönemi'nde inşa edilmiş, İnanç Turizmi kapsamında değerlendirilebilecek çok sayıda türbe bulunmaktadır.

Kastamonu; sahil kıyısında bulunan Cide, Doğanyurt, İnebolu, Bozkurt ve Abana ilçeleriyle beraber 176 km'lik kıyı şeridi uzunluğuyla deniz turizmi için uygun şartları bünyesinde bulundurmaktadır. Kastamonu'nun deniz turizmi için uygun plajları ve kumsalları dışında İnebolu, Abana, Doğanyurt, Cide, Çatalzeytin ilçelerinin sahillerinde yat turizmi için uygun koylar da bulunmaktadır (URL-37, 2017).

Kastamonu ili yer aldığı bölgeden, sahip olduğu yeryüzü şekillerinden ve hüküm sürmekte olan iklim şartlarından dolayı yayla turizmi açısından Türkiye'de önemli bir potansiyele sahiptir. Kastamonu'da yayla turizmi yapılabilen yaylalar sıralanacak olursa ilçelere göre dağılımı; Araç, Azdavay, Bozkurt, Çatalzeytin, Daday, Devrekâni ve Pınarbaşı'dır (Oktay, İşlek ve Yaşar, 2016).

Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF) 1998 yılında Avrupa'daki Ormanların korumasındaki öncelikli alanlardan biri olarak Küre Dağları'nı seçmiştir. Küre Dağları 2000 yılında Milli Park olarak ilan edilmiş bulunmaktadır. Bu kararla birlikte WWF'nin başlatmış olduğu "Yaşayan Gezegen Kampanyası" kapsamında "Türkiye'nin Dünyaya Armağı" olarak kabul edilmiştir. Milli Park bölgesinde doğa, dinlenme, fotoğraf, macera, mağara, dağcılık, avcılık, flora-fauna turizmi için şelale, mağara ve kanyon gibi hem kültürel hem doğal değerler bulunmaktadır. Küre Dağları Milli Parkı aynı zamanda 2012 yılında Avrupa'nın seçkin koruma alanlarını simgelemekte olan Pan Parklar arasında da yerini almış ve Avrupa'nın 13., Türkiye'nin ise ilk Pan Park'ı olarak ilan edilmiştir. Ayrıca Milli Park ve onun çevresinde görülmesi gereken yerler arasında Valla Kanyonu, Horma Kanyonu Geçişi, Çatak Kanyonu, Ersizlerdere Kanyonu, Ilgarini Mağarası, Armutlu Çayırı bulunmaktadır (URL-38, 2017). Milli park alanında, 157 endemik bitki türü

bulunmakla beraber, maalesef 59 tanesinin nesli tükenme tehlikesi altındadır. Park, aynı zamanda WWF'nin dokuzu Türkiye'de bulunan 100 orman sıcak noktasından ve dünyada doğa koruma açısından belirlemiş olduğu 200 ekolojik bölgesinden birisidir (URL-39, 2019). Milli park zengin endemik bitki türlerine sahip olmasının yanı sıra çok sayıda hayvan türü için sunduğu yaşam alanı açısından önem arz etmektedir. Vaşak, yaban kedisi, su samuru, bozayı, ulu geyik gibi memeli türlerinin yanında Türkiye'de yaşayan 132 memeli türününün 30 kadarıyla karşılaşmaktadır (URL-40, 2019).

Kastamonu ili kuzeyinde denize paralel olarak yer alan Küre Dağları, güneyinde ise Ilgaz Dağları ile çevreli olduğundan dolayı kış mevsiminde bol miktarda kar yağışı almaktadır. Ilgaz Kış Sporları Turizm Merkezi, yerli ve yabancı turistlerin kayak turizmi için tercih ettiği merkezlerin başında gelmektedir (URL-41, 2017). Milli park alanında yaban domuzu, bozayı, yaban kedisi, tilki, kurt ve porsuk gibi memeli hayvanlar yaşamakla birlikte yine aynı alan içerisinde otel ve kayak pisti bulunmaktadır (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nden aktaran Anonim 2015).

Kastamonu ili merkezinde ilçelerinde spor turizmi olarak Bisiklet Turları, Olta Avcılığı, Dağ Yürüyüşü, Doğa Yürüyüşü, Atlı Doğa Yürüyüşü, Kaya Tırmanışı, Kamp – Karavan Turizmi, Av Turizmi, Yamaç Paraşütü, Su Altı Dalış Turizmi, Rüzgâr Sörfü, Su Sörfü, Çim Pateni – Çim Kayağı, Golf Turizmi, Jeep Safari, Of Road, Enduro (Motokros) yapılabilmektedir (URL-42, 2017).

Kültür Turizmi açısından büyük bir potansiyele sahip olan Kastamonu ilinde çok sayıda mimari, sanatsal ve tarihi öneme sahip olan kültürel değerler bulunmaktadır. Kültür turizmi kapsamındaki bu kültürel değerleri sıralanacak olursa Ev Kaya Mezarları, Şehit Şerife Bacı Anıtı, Atabey Gazi Camii (Kırkdirekli), Yılanlı Külliyesi (Darü'ş- Şifa, Camii, Abdülfettah Veli Türbesi ve Şadırvanlar), Kastamonu Kalesi, Kastamonu Hükümet Konağı, Saat Kulesi, Şeyh Şaban-ı Veli Külliyesi, Yakup Ağa Külliyesi, İsmail Bey Külliyesi, Şehinşah Kaya Mezarı, Nasrullah Camii ve Şadırvanı, Münire Medresesi El Sanatları Çarşısı, Liva Paşa Konağı Kastamonu Etnografya Müzesi, Arkeoloji Müzesi, Kastamonu Valiliği Kent Tarihi Müzesi, Osmanlı Sarayı,

Kasaba Köyü Mahmutbey Camii, Taşköprü Kalekapı (Donalar) Kaya Mezarı, Pompeiopolis, Kastamonu Sivil Mimarlık Örnekleri ve Konakları ve İnebolu Evleri ve Konakları'dır (URL-43, 2017).

2.3. Kasaba Köyü

Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Kastamonu ilinde 1292-1461 tarihleri arasında Candaroğulları Beyliği hüküm sürmekteydi. Başkenti Kastamonu olan Candaroğulları Beyliği'nin, o döneminden kalan en önemli eserlerinden birisi Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'dir (URL-44, 2019).

Mahmutbey Camii, Kastamonu ilinin kuzeybatısındaki Daday ilçesi güzergâhında Merkez İlçe' ye bağlı Kasaba Köyü'nde bulunmaktadır. Köyün Kastamonu'ya olan karayolu mesafesi uzaklığı yaklaşık 20 km'dir (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005). Kasaba Köyü, Kastamonu - Daday karayoluna 3 km uzaklıktadır (Yaman, 2000).

Harita 1. Kasaba Köyü (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005)

Harita 2. Kasaba Köyü (T.C. Kastamonu Valiliği AB ve Dış İlişkiler Koordinasyon Merkezi Arşivi, 2015)

Kasaba Köyü, zengin ve sulak bir arazi üzerine kurulmuştur. Şimdilerde küçük bir yerleşim alanı olan Kasaba Köyü'nde Orta Çağ Anadolu'sunun en önemli ahşap camilerinden birinin yer alması bilgisi oldukça şaşırtıcıdır. Köyde, Mahmutbey Camii dışında yer alan cami ile, biri özel iki hamamın ve bir mescidin bulunması zamanında Ilısu denilen bu mahallin önemli bir yerleşme yeri olduğunu işaret etmektedir. Bunun yanı sıra köyde bir medresenin de bulunduğu kayıtlarda yer almaktadır. Köyün güney yönü girişinde, yolun iki tarafında yer alan büyük mezarlıkta bulunan mezar taşları ve bu izler de bu merkezin tarihi geçmişini gözler önüne sermektedir (Yaman, 2000).

Kasaba Köyü'nde biri 14.yüzyıldan kalan diğeri de daha geç tarihlere tarihlenen iki hamam ile hâlihazırda kullanılan bir diğerkami ile ve Kastamonu bölgesinin sivil ve kırsal mimari örneklerini yansıtan konak, serender, konut gibi hammaddesi ahşap malzemeden olan birçok yapı da bulunmaktadır (Kasaba Köyü Mahmut Bey Camii Broşürü, 2017). İsmi zikredilen yapılara ek olarak Halveti tekkesi, imaret ve bozahane gibi sosyal tesisleriyle Kasaba Köyü büyük bir yerleşim merkeziydi (Çifçi, 2018).

Köyün, "Kasaba" olarak anılmasının sebebi 14. yüzyıldan 17. yüzyıla kadar kalabalık, bayındır ve önemli bir yerleşim yeri olmasından kaynaklanmıştır. O dönemde Ilısu'nun nüfusu 25.000'leri bulmaktaydı. Ilısu zamanla boşalmış 30 hanelik Kasaba Köyü haline gelmiştir (Yaman, 2000).

Mahmutbey Camii, 1366 yılında Candaroğulları Beyliği'nin hükümdarı Kötürüm Beyazid'in kardeşi Emir Mahmut Bey tarafından inşa ettirilmiştir. Mahmut Bey, Candaroğulları Beyliği'nin ordusunda başkumandanlık görevi icra etmiş bir askerdir. Karargâhı ve sarayı da Iısu denilen bu mevkide bulunmaktaydı. Iısu denilen bu mahal, İstanbul'un fethi esnasında gerek duyulduğunda Osmanlı Ordusu'na destek sağlayan ve kritik durumlarda görev üstlenen ve daha sonraki zamanlarda da Balkanlar'ın fethi ile Türk- İslam kültürünün bu bölgelerde yayılmasında katkıları olan Candaroğulları Beyliği'nin ordusunun eğitim aldığı yerdir (Çiftçi, 2012'den aktaran Anonim, 2015)

2.4. Mahmut Bey

Candaroğlu Mahmut Bey'in kişiliği konusunda maalesef herhangi bir kaynak bulunmamaktadır. Kendisi hakkında bilinen bilgiler sınırlıdır. Mahmut Bey'in babası Candaroğlu Hanedanı'ndan Adil Bey olup, Adil Bey beşinci kez tahta çıkan isim olmuştur. Hükümdarlığını 1342- 1366 yılları arasında sürmüştür. 1366 yılında Adil Bey'in vefatı ile yerine diğer oğlu Celaleddin Kötürüm Beyazıt geçmiştir. Mahmut Bey hükümdarlık mevkiine gelememiş, babasının ölümüyle birlikte hükümdarlık mevkiine gelen ağabeyi Celaleddin Kötürüm Beyazıt'a serasker olarak görevde bulunmuştur. Mahmut Bey, Candaroğlu tarihinde hükümdar olamamıştır ama bazı kaynaklarda kendisi Candaroğlu Hükümdarı Mahmut Bey lanse edilmektedir. Mahmut Bey, 1374 yılında Kasaba Köyü'ndeki arazilerini caminin yapımına vakfetmesi sonucunda Mahmutbey Camii inşa edilmiştir (URL-45, 2019).

2.5. Mahmutbey Camii ve Mimari Özellikleri

Mahmutbey Camii, Kasaba Köyü'nün kuzeydoğu yönünde geniş bir bahçe içerisinde yer almaktadır (Yaman,2000). Caminin görünümü Selçuklu camilerini anımsatsa da caminin içerisine girildiğinde bu düşünce değişmektedir (Serin, 2018).

Şekil 2. Mahmutbey Camii Haziresi (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005)

Caminin ön kısmında, önü dışarıya açılan bir son cemaat mahalli bulunmaktadır. Bununla birlikte caminin ön kısmında Candaroğlu Mahmut Bey'in annesi ile bazı akrabalarının mezarlarının da bulunduğu bir hazire bulunmaktadır (Yaman,2000). Bu hazire Beşiklitürbe adıyla bilinmektedir. Mahmut Bey'in oğlu Mehmet Bey henüz bebekken vefat etmiş ve beşiğiyle birlikte defnedilmiştir. Beşikli mezarın, mermer sandukası sanat değeri taşıdığı için müzeye taşınmıştır (Çifçi, 2018).

Giriş kapısının üzerindeki mermer kitabeden edinilen bilgiye göre Mahmutbey Camii Candaroğulları'ndan Adil Bey'in oğlu Mahmut Bey tarafından babasının ölümü üzerine, anısına 1366 yılının mayıs ayında yaptırılmıştır (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005). Dikdörtgen planlı ve dıştan kırma çatı ile örtülü basit bir kurulu gösteren eser, bugüne dek iyi bir şekilde muhafaza edilmiş olan zengin boyalı ahşap süslemeleriyle Osmanlı öncesi Anadolu Türk sanatı içinde önemli bir yere sahiptir (Akok, 1946; Önge, 1968; Öney,1989; Aslanapa, 1989; Akşit, 2005'ten aktaran Akyol, Eskici ve Kadioğlu, 2006: 83).

Son cemaat mahallinin ortasında ve iç kesimde bulunan kapının üzerinde, kemer içinde 57 x 41 cm boyutlarında dikdörtgen bir panoda kitabe bulunmaktadır (Yaman, 2000 Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005).

Şekil 3. Mahmutbey Camii Kitabesi (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005)

Kitabenin Okunuşu:

VE ENNE'L MESACİDE Lİ-İLAHİ FELA TED'Ü MEA'LLAHİ EHADEN
EMERE Bİ İMARETİ HAZİHİ'L MESCİD İL MÜBAREKET İ'ŞŞERİFETİ
EL-EMİR ÜL KEBİR MAHMUD BİN EL MERHUM ADİL BEY
TABE SERAHÜ HARREREHÜ Fİ RAMAZAN EL MÜBAREK SENE SEMANİN VE SİTTİNE
VE SEB'A NİYE (Yaman, 2000).

Manası,

“Mescitler Allah'a mahsustur. Orada Allah'tan başkasına ibadet edilmez. Bu mübarek camiinin yapılmasınının 78 H (M. 13) yılının Ramazan ayında merhum Adil Bey'in oğlu Büyük Emir Mahmut Bey emretti. Allah onun yattığı toprağı güzel etsin.” (Yaman, 2000).

Kitabesinden de anlaşıldığı üzere caminin banisi Candaroğlu Mahmut Bey'dir. Mahmut Bey'in 1374 tarihli vakfıyesinde, kendisinin Kasaba Köyü'ndeki arazisini caminin masraflarını karşılamak üzere vakfettiği ortaya çıkmaktadır (Yaman, 2000).

Mahmutbey Camii'nde ortada bulunan esas mekân ile dört bölümde daha namaz kılınabilmektedir. Bu bölümlerde kimlerin namaz kıldığı ise İbn-i Batuda Seyahatnamesi'nden öğrenilmektedir. Seyahatnameye göre Gazi I. Süleyman Paşa'nın hükümdarlığı zamanında Kastamonu'yu ziyarete gelen İbn-i Batuda, Süleyman Paşa'nın Kastamonu'da saraydan uzakta bulunan üç katlı ahşap bir camide cuma namazını eda ettiğini belirtirken sahn ve mahfillerde kimlerin namazlarını eda ettiklerini açıklığa kavuşturmuştur. Sahnda yani orta mekânda; sultan, kadılar, âlimler, yüksek rütbeli askerler, üstteki mahfilde; sultanın kardeşi, hizmetkârları ve halkın içinden sevilen sayılan kişiler, onun üstündeki mahfilde ise veliaht ile köleleri, hizmetkârları ve halkın namazlarını eda ettikleri anlatılmıştır (Yaman, 2000).

Bazı kaynaklarda Kasaba Köyü Camii ya da Emir Mahmut Camii olarak geçen halk arasında Çivisiz Camii olarak bilinen ama asıl adı Mahmutbey Camii olan bu cami Beylikler dönemi eseri olmasına karşın aslında Anadolu Selçuklu sanatının bir devamı niteliğindedir (Parlar ve Arslan, 2003)

Kasaba Köyü Mahmutbey Camii, derinlemesine yöneliş gösteren ahşap direkli ve ahşap tavanlı camiler arasında yer almaktadır (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005). Çatı kiremit örtülüdür (Yaman, 2000).

Şekil 4. Mahmutbey Camii (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005)

Eserin dış cepheleri oldukça sade tutularak doğu, batı ve güney cepheler harçla doldurularak 120 cm kalınlığındaki duvar, moloz taştan inşa edilmiştir. Buna karşılık, girişteki cephesinde bulunan son cemaat mahallinin yüzeyleri sıvanmıştır. Tuğla renginde kabartma derz, taş duvar örgüsü üzerindedir (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005)

Cami, kuzey-güney doğrultularında ve dikdörtgen şeklinde bir planlı olup, dıştan ölçüsünün boyutları 17,90 x 11,55 m'dir. Üç sahnalı ibadet mekânı ile kuzeyinde yer alan üç bölümlü son cemaat yerinden oluşmaktadır (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005)

İç mekânın ibadet yapmak için düzenlenmiş olan kısmı 11.45 x 9.10 m'dir. Giriş kapısından mihrap yönüne doğru her biri 8 m uzunluğunda olan ikişer adet kalın ve yuvarlak ahşap direk ile üç bölüme ayrılmaktadır (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005)

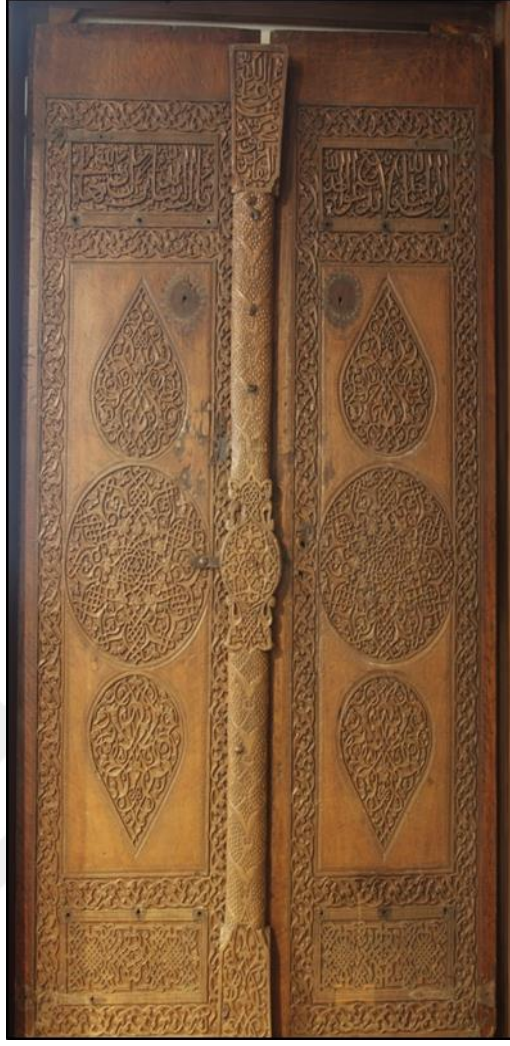

Şekil 5. Orijinal minare (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005)

Şekil 6. Restorasyon sonrası minare (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005)

Caminin orijinal minaresi kesme taştan kare kaide üzerinde olup tek şerefeli olarak inşa edilmiştir. 1943 yılında yaşanan deprem esnasında ve daha sonrasında bir alt yapı çalışması sırasında kesme taştan olan orijinal minare zarar görmüş, 1945 yılında yıkılarak yerine cami ile bütünlük sağlayacak ahşaptan bir minare yapılmıştır (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005).

*Şekil 7. Özgün taç kapı (Etnografya Müzesi)
(Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005)*

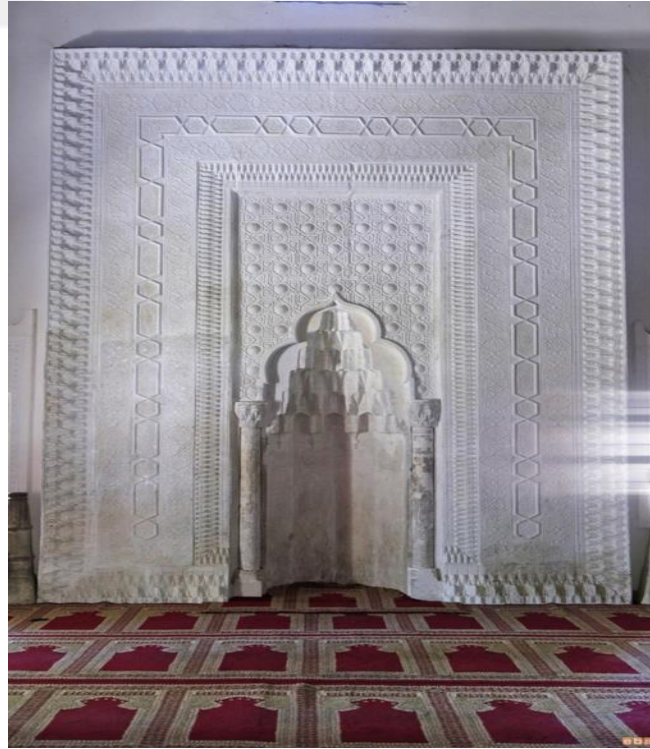
Şekil 8. İmitasyon kapı (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005)

Caminin Liva Paşa Etnografya Müzesi'nde muhafaza edilen giriş kapısı, ahşap eserlerin nadir örneklerinden biridir. İki kapı kanadından oluşan ahşap kapı ilk bakışta İbn-i Neccar Camii kapısını anımsatmaktadır. Mahmutbey Camii ve İbn-i Neccar Camii kapıları Nakkaş Abdullah Bin Mahmud tarafından yapılmıştır (Bilici, 1984). Güvenlik zafiyeti nedeniyle Liva Paşa Etnografya Müzesi'nde yer alan orijinal kapı yerine Kastamonu'nun en eski ahşap oymacılık ustalarından biri olan Hikmet Değirmencioğlu tarafından imitasyon bir kapı yapıp, yerleştirilmiştir (T.C. Kastamonu Valiliği AB ve Dış İlişkiler Koordinasyon Merkezi Arşivi, 2015).

Kapı çakma tekniği ile yapılmıştır. Kapının süslemesinde yuvarlak, düz satırlı, oluklu ve çift katlı süsleme teknikleri kullanılmıştır (Bozer,1992). Kapı kanatlarının

ortasındaki bini, göbek, kaide ve başlık kısımları hariç ejderha gövdesi ve rumî motifleriyle süslenmiştir. Rumîler birbirine geçerek iki şerit oluşturmaktadır ve adeta bir çerçeve bordürü yapacak şekilde kuşatmaktadır. Bu süslemenin aynısı Kastamonu İbn-i Neccar Camii'nin kapı binisinde de görülmektedir (Yaylıoğlu 2010, Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005).

Alt kenarlarında üç adet çiviyle ahşaba çivilenen sülüs yazılı levhalarda “Mescitler şüphesiz Allah’ındır. Öyleyse oralarda Allaha yalvarırken başkasını araya katmayın” soldakinde ise “Yüce kutsal olan Allah buyurdu ki: “mealinde Cin süresinin Arapça olarak 18. ayeti yazılmıştır. Yazıların yer aldığı zemindeki dolgular rumi motiflerden oluşmaktadır. Sülüs yazı ile yazılmış olan “Amel-i Abdullah Bin Muhammed” bininin üstündeki başlıkta yer almaktadır. Bu sülüs yazı da bize kapının Nakkaş Abdullah Bin Mahmud tarafından yapıldığını göstermektedir (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005).

Şekil 9. Alçı mihrap (T.C. Kastamonu Valiliği AB ve Dış İlişkiler Koordinasyon Merkez Arşivi, 2015)

Alçıdan yapılmış olan mihrap bölümü, kullanılan tekniği ve süsleme şekli bakımından yapıldığı dönemin özelliklerini yansıtmaktadır. Caminin yapımında alçı kullanılan tek kısım mihrap bölümüdür. Mihrap nişi çok köşeden oluşmaktadır. Nişi çevreleyen hat, yukarıda ucu sivri yarım kubbeye dönüşmektedir. Mihrap nişinin iki yanında döner vaziyette sütunceler yani denge sütunları bulunmaktadır. Bu denge sütunları 653 yıllık yapının statik açıdan sorunlu olmadığını gözler önüne sermektedir (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005). Eserin mihrabının Sinop Ulu Camii taş mihrabını anımsattığı düşünülmektedir (Durukan, 2014).

Şekil 10. Ahşap minber (T.C. Kastamonu Valiliği AB ve Dış İlişkiler Koordinasyon Merkezi Arşivi, 2015)

Şekil 11. Minber kûlahı (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005)

Ahşap minberinden sadece taç bölümü döneminde yapılmıştır. Minberin diğer bölümleri sonradan yapılmıştır. Minberin taç bölümü, dört ahşap ayak üstüne oturtulmuştur. Kûlahının örtüsü ise altı köşe piramit şeklindedir (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005).

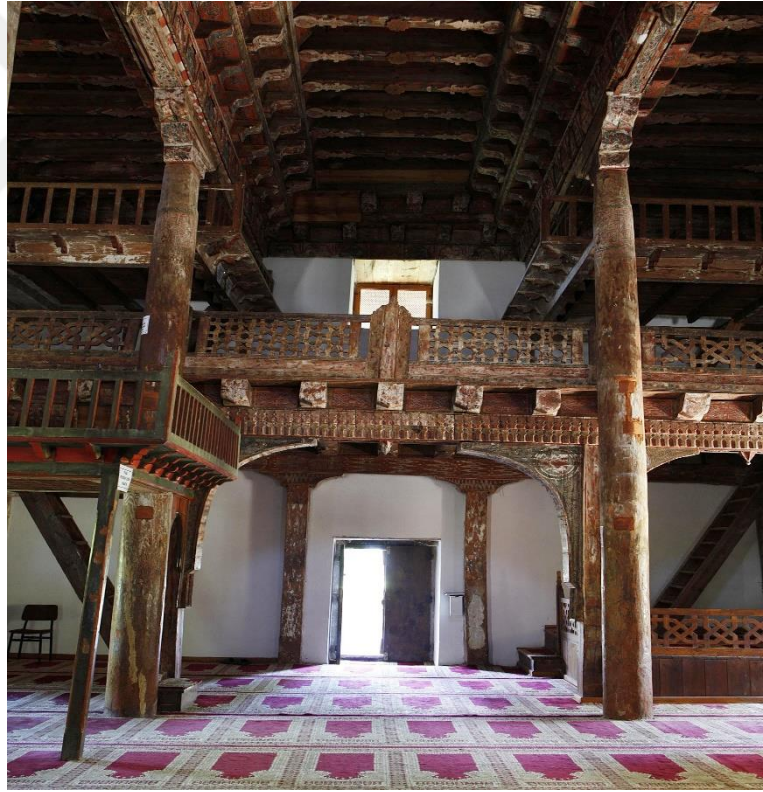
Şekil 12. Kalemîşi detay (T.C. Kastamonu Valiliği AB ve Dış İlişkiler Koordinasyon Merkez Arşivi, 2015)

Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'nin içerisinde 14. yüzyıl bezeme örnekleriyle birlikte 17. yüzyıl Osmanlı Dönemi kalemîşi süslemeleri de bulunmaktadır (Nemlioğlu, 2009). Kalemîşi süslemelerinin yapımında üç farklı tekniğin uygulanmış olduğu görülmektedir:

- **Doğrudan ahşap üzerine boyama:** Caminin genelinde bulunan tahta ve çıta gibi daha ziyade ince ve düz yüzeyli bölümlerde görülmektedir.
- **Alçı + tutkal karışımından oluşturulan tabaka üzerine yapılan boyama:** Tavan kirişleri, tavan konsolları ile direk gibi yüzeyleri itibarıyla ağaç dokusu ve damarlarını sergileyen alanlarda rastlanmaktadır.
- **Tekstil tela üzerine yapılmış olan boyama:** Mahfildeki kemer yüzeylerinde ve kemer köşeliklerinde bulunmaktadır (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005).

Kalemişlerinde turuncu ile karmin arasında kalan tonlarda kırmızı, çivit ve gök renginde maviler, altın renginde ve kirli sarılar, farklı tonlarda siyah ve beyaz renkler kullanılmıştır (Yaman, 2000).

Mahmutbey Camii'nde görülen nakışlarda İslam Çağı Türk Sanatı'nda görünen başlıca üslup ve tarzlar iki grup halinde toplanabilir. Bunlar geometri usulleriyle tertiplenmiş ve nebati özellikleri tasvir eden süslemelerdir (Akok, 1946). Caminin kalemişlerinde nebati özellikleri tasvir eden süslemelerden karanfil ve lale motiflerine sıklıkla rastlanmaktadır (Uysal, 2001: 140 ve Bakır, 1999: 207'den aktaran Taşkan, 2016).

Şekil 13. Mahfil (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005)

Caminin mahfil bölümü ise tamamıyla ahşap malzemedен yapılmış olup hazırlanmış olan özel ahşap direkler üstüne oturtulmuş bulunmaktadır (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005). Caminin harim kısmında üç farklı seviyede düzenlenen dört

mahfil aracılığı ile çok hareketli bir iç mekân ortaya konmuştur. Bu caminin eşsiz bir özelliğini ortaya koymaktadır çünkü bu kurguya ne dönem yapılarında ne de öncesinde başka camilerde rastlanmıştır (Yaylıcıoğlu, 2010).

Kuzey duvarının ön tarafında doğu - batı doğrultusunda kadınlar mahfili yer alırken kuzey batı doğrultusunda müezzin mahfili bulunmaktadır. Aynı zamanda cami içerisine girildiğinde girişte hemen sol köşeye gelen kısımda, sonradan tabandan yükselti ve basit ahşap korumalık yapılmış ve ayrı küçük bir mahfil haline dönüştürülmüştür (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005).

Şekil 14. Tavan (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005)

Caminin üzeri ahşap bir çatıya sahip olup, kiremitlerle kaplıdır. Caminin tavanı, tavanı taşımakta olan direkleri, zemini, minberi, mahfilleri, kapı kanatları, son cemaat yerindeki sundurma tavanı ve ön cephede yer alan taşıyıcı direkler ahşaptandır. Yapıda kullanılan ahşabın cinsi ise bölgede yetişen karaçamdır (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005).

Caminin üzeri, kuzey-güney doğrultusunda uzatılmış ve ahşap direk üzerine oturtulmuş iki adet kirişle, yan duvarlar arasında künde-kari (bindirme) tekniği ile

ahşaptan yapılmış kademeli bir tavan ile kapatılmıştır (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005).

Kündekari tekniği ile oluşturulmuş büyük tavan ahşap direkler üzerine oturtulmuştur. Tavan kaplaması bindirmeler üzerine düz atkı halinde ve sık olarak tali kirişler konularak, bunlar üzerinde de kalın tahtalar döşenerek oluşturulmuştur (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005). Cami, Anadolu Beylikler Dönemi’nde inşa edilmiş en yoğun tavan süslemesine haiz olan ikinci eser olma özelliğini taşımaktadır (Eser, 1997).

Şekil 15. Pencere (T.C. Kastamonu Valiliği AB ve Dış İlişkiler Koordinasyon Merkezi Arşivi, 2015)

Caminin içinin aydınlatılmasında kullanılmak üzere toplamda 10 adet pencere yapılmıştır. Bu pencerelerden bir tanesi, mihrabın doğusunda yer almaktadır. Simetrik olarak yerleştirilen ve doğu-batı duvarlarında bulunan ikişer pencere olmak üzere 3’ü alt sırada bulunmaktadır. Pencerelerde mükemmel vitray örnekleri de görülmektedir (Parlar ve Arslan 2003). Bunun dışında mihrabın batısında şu an niş olarak kullanılan, kapatılmış bir pencere bulunmaktadır (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005). Güney, doğu, kuzey cephesindeki pencerelerin altta olanları demir parmaklıklı,

üstte olanları ise ahşap kafeslidir. Demir parmaklıklar ve ahşap kafesler sonradan eklenmiştir (Yaylacıoğlu, 2010).

Yapı, eğimli ve geniş bir arazi üstüne inşa edilmiştir. Caminin kuzeyinde orijinal olmayan bir şadırvan, konuk evi ve tuvalet yer almaktadır (Yaylacıoğlu, 2010). Konuk evi ve tuvalet 2002 yılında Kastamonu Valiliği tarafından inşa ettirilmiştir (Aydın ve Perker 2017).

Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'nin geçirmiş olduğu onarımlar aşağıdaki gibidir.

- **1852** yılında ilk onarımını geçirmiştir. Bu onarımla ilgili mevcut bir bilgi yoktur.
- **1940'lı** yıllarda Millî Eğitim Bakanlığı Müzeler Umum Müdürlüğü ve Türk Tarih Kurumu ile Kültür Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Kastamonu Valiliği tarafından dönem dönem onarım çalışmaları yapılmış ve bakım görmüştür.
- **1943** yılında geçirilen deprem sonrası zarar gören minaresi sökülerek, yerine yeni minare inşa edilmiştir.
- **1946** yılında cami çevresine cami sosyal tesisi adı altında okul ve lojman inşa edilmiştir.
- **1961** yılında minare onarımı yapılmıştır.
- **1962** yılında minarenin eksik kalan kısımları tamamlanmış, çatı kiremitleri aktarılmış ve bir takım küçük çaplı onarımlar yapılmıştır.
- **1985** yılında Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından onarılmıştır.
- **1985 ve 1987** yılları arasında Hacettepe Üniversitesi ve ODTÜ'nün teknik yardımlarıyla ve Kastamonu İl Özel İdaresi'nin maddi yardımlarıyla onarım yapılmıştır.
- **1995** yılında yerinde yapılan incelemeler sonucunda birtakım tespitler yapılmıştır. Bunlar; dış cephenin rutubetten etkilendiği ve alt katın sıvasında yer yer dökülmeler olduğudur. Bu tespitler sonucu onarım yapılırken dikkat edilmesi gereken noktalar vurgulanmıştır.

- **2005** yılında A Proje Mühendislik Mimarlık Müşavirlik İnşaat Sanayi Ticaret Anonim Şirketi tarafından restorasyon çalışması gerçekleştirilmiştir (Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivi, 2005).

Mahmutbey Camii, Kasaba Köyü'nün tüzelkişiliğinin malıyken 2005 yılında Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nün mülkiyetine geçmiştir. Başta Kültür Bakanlığı olmak üzere, Vakıflar Bölge Müdürlüğü'nün ve Kastamonu Valiliği ile diğer ilgililer tarafından ilgilenilmektedir (Çiftçi, 2012).

Mahmutbey Camii'nde, günümüzde sadece cuma namazları kılınmaktadır. Bu yüzden cami, halk arasında Cuma Camii olarak da adlandırılmaktadır. Camide yangın tehlikesine karşı hiçbir ısıtma ve elektrik tesisatı bulunmamaktadır (Küçük, 2011).

2.6. Mahmutbey Camii'nin Yapılışıyla İlgili Efsaneler

UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınan Mahmutbey Camii'yi yerli ve yabancı ziyaretçiler tarafından çekici kılan özellikleri arasında sadece eşsiz mimari özellikleri değil aynı zamanda caminin yapılışıyla ilgili günümüze kadar gelen efsaneleri de bulunmaktadır.

- Yapımı esnasında hiç çivi kullanılmamasından dolayı halk arasında Çivisiz Camii olarak da bilinen Mahmutbey Camii'nde çivi kullanılmasının nedeninin, cami ustasına “hiç çivi kullanma ki, paslanıp kendiyile birlikte tavanı çökertmesin” söylenmesi olduğu bilinmektedir (Tanrısever Yiğit, Pamukçu ve Saraç, 2019).
- Mahmutbey Camii'nin içerisinde; 4 köşesinde bulunan deve kuşu yumurtası camide örümceklenme ve haşere olmasını önlemek amacıyla saklanmıştır (Tanrısever Yiğit, vd., 2019).
- Caminin inşası esnasında nem dengesini koruma amacıyla temeline saman balyaları yerleştirildiği, tabanına ise deve derisi serildiği bilinmektedir. Restorasyon çalışmalarından sonra nem dengesinin korunamaması nedeniyle ağaç olan bölümlerde mantarlanma olmasına rağmen hiçbir şekilde kurtlanmaya rastlanmamıştır. Caminin ağaç olan bölümlerinde kullanılan ağaç

sarıçam cinsidir. Sarıçam ağacı çabuk kurtlanan bir yapıya sahip olmasına rağmen 653 yıllık yapıda kurtlanma görülmemektedir. Ağaçların korunmasının boya ile ilgili olduğu ileri sürülse de boya bulunmayan bazı bölümlerde de kurtlanmanın olmamasının sebebinin ağaçların kesimiyle ilgili olduğu söylenmektedir. Kışın en soğuk günleri olan karakış olarak da adlandırılan zemheri günlerinde dolunayda kesilen bir ağaç kendisini kurutmamak için içerisindeki öz suyunu toprağa geri iletir. Özsuyu olmayan ağaç da kurtlanmaz. Bundan dolayı, en soğuk ay olan zemheri ayının en keskin soğğunun olduğu günün dolunayında ağaç kesiminin yapılması gerekmektedir (Tanrısever Yiğit, vd., 2019).

- 4 adet ahşap sütun üzerine bindirilmiş olan caminin sütunlarının yakındaki bir tepeden geyiklerle taşındığı söylenmektedir. Bir rivayete göre de ahşap sütunlardan bir tanesi kendiliğinden dikilmiş ve yerini almıştır (Tanrısever Yiğit, vd., 2019).
- Zamanında Mahmutbey Camii'nin hemen arka tarafına bir okul yaptırılmıştır. Bu da camiden itibaren olan tüm hazirenin tahribatına sebep olmuştur. Hazireler taşındı mı ya da orada mı bilinmemektedir. Daha sonra okul yıkılmıştır ama hala hazire yoktur. Şu an caminin bahçesindeki hazirede de eski imamlar bulunmaktadır. Aralarında Mahmut Bey'in olduğu da söylenmektedir.
- 16 Nisan 2016 tarihinde yerel halkla yapılan görüşmeler esnasında edinilen bilgilere göre Kasaba Köyü sakini Emekli Müzik Öğretmeni Burhanettin Kethüda'nın dedesi Mahmutbey Camii Eski İmamlarından Hacı Hasan Kethüda'dır.1917'de vekil imamlıkla başlamıştır. Daha sonra kadrolu(maaşlı) imamlık yapmıştır.1972'de emekli olmuş, 1974'te vefat etmiştir. Mezarı, camiinin haziresinde yer almaktadır. Vasiyeti: "Mezar taşım mihrabı görsün" olmuştur. Vasiyetini yerine getirmişlerdir.

2.7. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Aşamaları

Kastamonu Valiliği Kent Tarihi Müzesi Sorumlusu Arkeolog ve Yazar Murat Karasalihoğlu, Kastamonu Gazetesi'nde 11.05.2011 tarihinde yayınlanmış olan "Mahmut Bey Camini Dünya Kültür Mirasına Kazandırmak" adlı yazısının giriş

kısımında Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın UNESCO Dünya Kültür Miras Listesi'ne girmesi için sunduğu listeden bahsetmiştir. Karasalihoğlu, yazısının ilerleyen bölümlerinde Kastamonu şehrinin de bu listeye dâhil edebileceği merkezlerden biri olabileceğine değinmiş ve bakanlığın listesinde bulunan Eşrefoğlu Camii'yi ele almıştır. Eşrefoğlu Camii'nin temel özelliklerinden bahsederken Mahmutbey Camii'nin kendisine avantaj sağlayacak özelliklerini de dile getirmiştir. Mahmutbey Camii ve Eşrefoğlu Camii'nin temel farklılıklarının büyüklük, çini kullanılıp kullanılmaması ve bazı ahşap malzemelerinin kaynağının farklı olmasını belirtmiştir. Diğer bir farkın ise Eşrefoğlu Camii'nin Eşrefoğlu Beyliği'nin başındaki insanlar tarafından yaptırılırken, Mahmutbey Camii'nin Kötürüm Beyazıt'ın kardeşi olan Mahmut Bey tarafından yaptırılmış olmasının altını çizmiştir. Daha açık bir şekilde anlatmak gerekirse Eşrefoğlu Camii bir bey tarafından yaptırılırken, Mahmutbey Camii emir bile olmayan bir yönetici tarafından yaptırılmıştır. Bütün bu özelliklerinin yanı sıra Eşrefoğlu Camii muhteşem bir çini mihraba sahipken, Mahmutbey Camii'nin de muhteşem bir kapısı olduğundan bahsedilmiştir. Yazının son bölümlerinde ise Cami'nin UNESCO'ya başvurması önerilmiştir (Karasalihoğlu, 2011).

UNESCO Geçici Listesi'ne 2011 yılında alınan Konya'nın Beyşehir İlçesi'ndeki Eşrefoğlu Camii, 2014 yılında alınan Kastamonu'nun Merkez İlçesi'ndeki Mahmutbey Camii, 2016 yılında alınan Eskişehir'in Sivrihisar İlçesi'ndeki Ulu Camii ve daha önce Geçici Liste'de yer almayan Ankara Arslanhane Camii 2018 yılında "Anadolu'daki Ahşap Tavanlı ve Ahşap Destekli Camiler (Konya, Kastamonu, Eskişehir, Afyonkarahisar, Ankara) başlığı adı altında UNESCO Geçici Listesi'ne alınmıştır. Bu camiiler, genellikle mimari malzeme olarak kesme taş kullanılan Anadolu-Türk mimarisinde ahşap tavanlı olup, bu ahşap tavanın yine ahşap desteklerle taşındığı camiilerdir. 13. ve 14. yy.' da Anadolu'nun iç ve batı kısımlarındaki ahşap kullanımı, Türklerin Orta Asya ve Horasan Bölgesi'ndeki mimari tarzını anımsatmaktadır. Dıştan oldukça sade bir görünüme sahip olan bu camiler, içerisine girildiğinde ahşap yüzeylerde ziyaretçileri oldukça renkli kalemişi denilen renkli benzemelerle karşılarlar (URL-46, 2019).

2.8. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne Dâhil Edildikten Sonraki Durumu

Mahmutbey Camii, UNESCO Geçici Miras Listesi'ne dâhil edildikten sonra, ilk olarak cami etrafında bir çevre düzenlemesi yapılmıştır. Bozuk sathlara sahip olan ulaşım yolu Kastamonu ili valisi tarafından verilen talimat ile Karayolları Bölge Müdürlüğü tarafından asfalt ile tekrardan inşa edilmiştir. Yol girişine eserin adının yer aldığı bir tabela eklenmiştir. Köy içerisinden caminin bulunduğu alana geçiş yoluna yayaların da kullanıma uygun olan köprü, Devlet Su İşleri tarafından inşa edilmiştir. Cami inşasından daha sonra yaptırılmış olan şadırvan onarım yapılarak düzenlenmiştir.

Daha önce güvenlik zafiyetinin yaşandığı Mahmutbey Camii'nde Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından güvenlik personeli görevlendirilmiştir. Görevlendirilen güvenlik personeli 2015 yılı Eylül ayı itibariyle gelen ziyaretçi kayıtlarını da tutmaya başlamış, ziyaretçi kaydının tutulması 2017 yılına kadar sürdürülmüştür. Görevlendirilen güvenlik personeli caminin güvenliğini sağlamanın yanı sıra Mahmutbey Camii hakkında bilgi sahibi olmak isteyen ziyaretçilere eserin mimari özellikleri ve UNESCO süreci hakkında bilgiler vermektedir.

Tablo 1. Mahmutbey Camii'nin 2015 Yılı Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık Ayı Ziyaretçi Sayıları

Ay	Erkek	Kadın	Toplam
Eylül Ayı (08-30)	269	508	777

Ekim Ayı (01-25)	196	149	345
Kasım Ayı (07-29)	132	123	255
Aralık Ayı (02-27)	67	113	180
Genel Toplam			1.557

(Mahmutbey Camii Ziyaretçi Kayıtları, 2016)

Tablo 2. Mahmutbey Camii'nin 2016 Yılı Ocak, Şubat, Mart ve Nisan Ayı Ziyaretçi Sayıları

Ay	Erkek	Kadın	Toplam
Ocak Ayı (02-31)	74	49	123
Şubat Ayı (03-28)	141	112	253
Mart Ayı (02-31)	281	143	424
Nisan Ayı (02-16)	178	105	283
Genel Toplam			1.083

(Mahmutbey Camii Ziyaretçi Kayıtları, 2016)

Köy halkının yöresel ürünlerini satmaları için ahşap standlar yapılmıştır. Böylelikle ürünlerin daha hijyenik ve rahat bir ortamda satılmaları sağlanmıştır. Bu ortam sayesinde köy halkına yeni bir geçim kaynağı oluşturulmuştur.

Şekil 16. Mahmutbey Camii UNESCO Geçici Listesi

Mahmutbey Cami'nin UNESCO Geçici Listesi'ne alındığına dair ve hemen yanında eserin tarihi ve yapısı hakkında bilgilendirici bir tabela 2017 yılında Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından asılmıştır. Bu sayede Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Listesi'nde olduğunu bilmeyen ziyaretçiler camiye girmeden önce bu yazıyla karşılaşmaktadırlar.

Kasaba Köyü'nün ortasından geçen, Mahmutbey Camii'ne giderken üstünden geçilen derenin ıslah çalışmaları 2018 yılında Devlet Su İşleri tarafından başlatılmıştır. Mahmutbey Camii Konukevi'nde yer alan ve ihtiyacı karşılamayan tuvaletler yerine 2019 yılının Nisan ayında İl Özel İdaresi tarafından tuvalet inşaatı başlatılmıştır. Mayıs ayı itibariyle çalışmalar devam ettirilmektedir.

3. YÖNTEM

Tezin dördüncü bölümünü oluşturan “Yöntem” başlıklı bu bölümünde ilk etapta literatür taramasına yer verilmiştir. Akabinde araştırmanın problemi, amacı, önemi, hipotezleri, sınırlılıkları, modeli, çerçevesi, evreni ve örnekleme, veri toplama yöntemi, yerel halka uygulanan görüşme formu, ziyaretçilere uygulanan anket formu ve ilgili paydaşlara uygulanan görüşme formu, verilerin analizi ve SWOT analizi ele alınmıştır.

3.1. Literatür Taraması

Tezin bu bölümünde tezin ana temasını oluşturan UNESCO ile ilgili olarak çok çeşitli bilim dallarında ve alanlarda yapılmış olan çalışmalara yer verilmiştir. Bu doğrultuda 2019 yılına kadar olan makale, bildiri, rapor, tez ve kitaplar derinlemesine taranmıştır.

EK 4'te ayrıca bir literatür taramasına tablo halinde yer verilmiştir. Bu literatür taramasında ise tezin ana temasını oluşturan UNESCO, UNESCO Geçici Miras Listesi, UNESCO Dünya Miras Listesi ve somut kültürel mirası kendine konu edinen çalışmalar ele alınmıştır.

Şengür (2010) “UNESCO Ölçütleri (Kriterleri) Kapsamında Kazdağları'nın Dünya Mirası Olarak Değerlendirilmesi Üzerine Araştırmalar” adlı yüksek lisans tezinde Kazdağları'nı UNESCO Dünya Mirası Kriterleri kapsamında değerlendirmiştir. Bölgenin Dünya Mirası olabilme potansiyeli Kazdağları'nın kültürel değerler açısından 6. kriter kapsamında, doğal değerler açısından 7., 9. ve 10. kriterler kapsamında değerlendirilmesini önerilerek ortaya koyulmuştur. Kazdağları Bölgesi'nin doğal güzelliklerinin yanı sıra kültürel değerleriyle de bütüncül olarak ele alınarak, UNESCO Dünya Miras Alanı ilan edilip korunması gerektiğinin altını çizmiştir. Bununla birlikte araştırma alanını tehdit eden bulgular kapsamında turizmin bölge halkı için bir ekonomik girdi olmak ile, kontrolsüz geliştiği takdirde ziyaretçi baskınları ve bilinçsiz insan kullanımları da eklendiğinde çevre sorunlarının da katlanacağını belirtmiştir.

Şentürk (2012) “Unesco Dünya Miras Listesinde Yer Almanın, Ülke ve Kültürel Miras Koruma Politikalarına Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme” adlı yüksek lisans tezinde İstanbul Tarihsel Alanları'nın UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer almasının İstanbul ve Türkiye için avantajlarını ve dezavantajlarını ortaya koymuştur. Dünya Miras Listesi'nde yer almanın ülkesel prestiji arttırdığı gibi aynı zamanda alan tanıtımını ve korunmasını da sağladığını belirtmiştir. Tanıtım ile turizmin de geliştiğini, tanıtım süreci doğru hamlelerle yönetilebilirse turizmin ülke ekonomisine getirisinin arttığını ifade etmiştir. Doğru değerlendirmeler ile bu ekonomik getirinin kültür turizmini oluşturan alanların koruma altına alınabilmesi için geliştirilmiş projelere iletilerek, sürekliliği olan bir koruma-turizm dengesinin oluşturulabildiğini ifade etmiştir.

Artar (2016) “Kültürel Miras ve Korumaya UNESCO Çalışmaları ile Yaklaşmak: Amasra Örneği” adlı makalesinde 2013 yılında ‘Ceneviz Ticaret Yolunda Akdeniz'den Karadeniz'e Kadar Kale ve Surlu Yerleşimleri’ seri başvurusuyla

UNESCO Geçici Miras Listesi'ne konu olan şehirlerden biri olan Amasra'nın geçirdiği süreç ve kamu kurumlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve üniversitelerinin toplu çalışmalarına yer vermiştir. Artar, çalışmanın sonucunda coğrafi olarak Amasra'ya yakınlığı ile bilinen UNESCO kenti Safranbolu'daki çalışmalara dikkat çekerek UNESCO Adaylık Başvurusu'nun olumlu sonuçlanması dâhilinde turizm olanaklarının gelişeceğini, yeni istihdam olanaklarının sağlanacağını ve dünyaca tanınırlığının artacağını öngörmüştür.

Ceylan ve Somuncu (2016) “Kültür Turizmi Alanlarında Turizmin Çeşitlendirilmesine Eleştirel Bir Bakış: Safranbolu UNESCO Dünya Miras Alanı” adlı makalesinde turizmin Safranbolu'da planlamaya ve alan yönetimine dayalı olmayan bir şekilde gelişmesi sebebiyle kaynaklanan problemleri saptamışlar ve bu konudaki paydaşların fikirlerini yorumlamışlardır. Bununla birlikte Dünya Miras Alanının özellikleri ile uyuşmayan turizm uygulamalarını eleştirel bir bakış açısı ile analiz edip Safranbolu'nun korunması ve sürdürülebilir turizm uygulamalarının hayata geçirilmesi için öneriler ortaya koymuşlardır. Makalenin bulgular bölümünde kentin turizm gelişimine yer verilmiştir. Burada Konaklama Yapan Ziyaretçilerin Belirli Yıllara Göre Toplam Durumu'na bakıldığında 1995 yılında ve 2004 yılındaki veriler karşılaştırıldığında 19 yıl içerisinde alanda konaklama yapan ziyaretçi sayısı 8,7 kat artmıştır. Konaklama yapan ve günübirlik alana gelen yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı sürekli artma eğilimindedir. Safranbolu'nun kültürel miras alanı olması, fuarlardaki destinasyon tanıtımının ve pazarlanmasının sağlanması, ulusal ve uluslararası alanda sahanın turistik imajının ve çekiciliğinin yüksek olması gibi hususlar Safranbolu'ya olan talebi her geçen gün arttırdığı görülmektedir.

Düzgün ve Acar (2016) “Safranbolu Turizminin Sürdürülebilir Gelişiminde UNESCO'nun Etkileri” adlı makalesinde 1994 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kabul edilen Safranbolu kentinin listeye kabul edildikten sonraki gelişiminde sürdürülebilir turizm açısından nasıl etkilendiğini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Bu doğrultuda; gözlem, doküman taraması, ikincil veriler ve mevcut kaynakların incelenmesi işe koşulmuştur. Sonuç olarak, Safranbolu UNESCO tarafından tescil edildikten sonra kente gelen ziyaretçi sayısının ve bilinirliğinin her geçen yıl arttığı ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte kentin sadece Safranbolu evlerinden

ibaret olmadığı diğer kültürel değerlerle ile koruma - kollama dengesi içerisinde planlanması ve turizme katılması önerilmiştir.

Er ve Bardakoğlu (2016) “Kültürel Mirasın Sürdürülebilir Turizm Ürünü Çeşidi Olarak Değerlendirilmesi: Edirne Örneği” adlı makalesindeki amaç Edirne ilinin sahip olduğu kültürel mirasın yanı sıra turistik ürün yelpazesinin belirlenmesi ile bu sayede sürdürülebilir turizm için ne gibi öneriler geliştirilebileceğinin ortaya konmasıdır. Bu doğrultuda Edirne’de turizm alanında görev yapmakta olan yerel yönetim, kamu sektörü, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve üniversite temsilcilerinden oluşan bir grupla görüşme gerçekleştirilmiştir. Dünya üzerinde kültür turizmine dahil olan birçok bireyin UNESCO Listeleri’nde yer alan eserleri görmek amacıyla eserlerin bulunduğu şehirlere gittiklerini, Edirne’nin de aynı şekilde turist çektiği katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Kırkpınar Yağlı Güreşleri’nin 2010 yılında UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi’ne ve Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi’nin de 2011 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi’ne girmesiyle Edirne’nin dünya çapında bilinirliğinin arttığının, şehirde konaklama sayısının yükseldiğinin ve gelir düzeyi yüksek kültür turist sayısının arttığı gözlemlenmiştir.

Okuyucu (2016) “Kazdağı Milli Parkı ve Yakın Çevresinin UNESCO Kriterlerine Göre Jeopark Potansiyelinin Belirlenmesi ve Eğitim Amaçlı Kullanımı” adlı yüksek lisans tezinde Kazdağları’nı UNESCO’nun koyduğu kriterler çerçevesinde jeolojik-jeomorfolojik, floristik, faunistik, hidrolojik, arkeolojik, mitolojik, tarihi, kültürel ve sosyo-ekonomik açılardan inceleyerek jeopark potansiyelini ortaya koyarak aynı zamanda eğitim amaçlı kullanılabilirliğini saptamaktır. Kazdağları, UNESCO tarafından jeopark olarak tescil edilirse yerel halkın üretim ve turizm faaliyetlerine de katkı payı artacağından sürdürülebilir kalkınmasına da katkı sağlayacağı öngörülmektedir. UNESCO tarafından tescil edilmek turizmin sadece bir dönem değil 12 aya dağılmasını sağlayacaktır.

Demirçivi (2017) “Göreme Milli Parkı ve Kapadokya Kayalık Bölgeleri’ne İlişkin UNESCO Raporu Değerlendirmeleri ve Öneriler” adlı araştırmasında 1985 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi’ne dâhil olan Göreme Milli Parkı ve Kapadokya Kayalık Bölgeleri’ne ilişkin 2014 yılında yazılmış olan UNESCO raporunu ele alarak,

raporda yer alan eksikliklere iyileştirici birtakım öneriler sunmuştur. Raporda eğitim, finansman, hukuk, trafik, planlama ve yönetim alanlarındaki eksikliklere değinilmiştir. UNESCO'nun yayınladığı kaynaklara ve bölgeye yapılan ziyaretler esnasında yapılan gözlemlere dayanarak araştırma gerçekleştirilmiştir. Raporda bölgede olumsuzluklar gözlemlense de Dünya Miras Listesi'ne giren alanlarda farkındalığın arttığı, varlığın korunma durumunun olumlu yönde ilerlediği, yeterli arz kaynağının mevcut olduğunun, bölgedeki doğal ve kültürel varlıkların turizm vasıtasıyla yerel ekonomiye katkı sağladığı gözlemlenmiştir.

Gökdeniz (2017) "UNESCO Süreçleri ve Bir Başarı Hikayesi; "Ayvalık Endüstriyel Peyzaj" Başlığı ile Geçici Liste'de (Tentative List)" adlı makalesinde 2017 yılında 3. ve 5. kriterlere uygun görülerek UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınan Ayvalık'ın başarı hikayesini, yol haritasını ve hedeflerini anlatmıştır. Bu amaçla, UNESCO, Ayvalık ve Ayvalık'ın UNESCO süreci ilgili bilgiler verilmiştir. Makalede, UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmenin artık yöreler tarafından birer kalkınma projesi gibi görüldüğünden bahsedilmiştir. Bunun sebebinin de UNESCO'nun yöreye farklı alanlarda değerler kattığı düşüncesidir. Bu düşünce, 1994 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınan Safranbolu'nun yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı verileriyle somutlaştırılmıştır.

Kara (2017) "Kültürel Mirasın Turizm Amaçlı Kullanılmasında Turist Taleplerinin Belirlenmesi: Safranbolu Örneği" adlı makalesinde Safranbolu Kenti'nin 1994 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınmasının sahip olduğu kültüre turizm destinasyon imajı üzerine etkileri ve Safranbolu'yu ziyaret eden yerli yabancı ziyaretçilerin yıllara göre talebi incelemiştir. Bu doğrultuda ziyaretçilere anket uygulanmıştır. Araştırma bulguları sonucunda Safranbolu ilçesi, UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alındıktan sonra Türkiye'de ve dünya çapında tanınırlığı artmış, yerli ve yabancı ziyaretçilerin ilgi odağı haline gelen bir çekim merkezi olmuştur. Kültür turizmi dışında adını doğa turizmi, kış turizmi ve yayla turizmiyle duyurmaya başlamıştır. Ziyaretçi sayısı yıllara göre değişiklik göstermekle birlikte yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı artma eğiliminde olup bölgenin ve ülkenin ekonomik kazancına katkı sağlamış ve sağlamaya da devam etmektedir.

Kara ve Gürbüz (2017) ‘‘Safranbolu’ya Gelen Turistlerin Yöresel Gıda Algısı ve Talep Durumu’’ adlı makalesinde turizm ve üretilen yöresel ürünler arasında uzun süreli bir ilişki olup olmadığını ve bu sektörün ekonomik büyümeye etkisini ortaya koymak amaçlı bir çalışma yürütmüşlerdir. Bu doğrultuda 1994 yılında Dünya Miras Listesi’ne alınan Safranbolu’ya gelen yerli ve yabancı turistlere anket uygulanmıştır. Safranbolu, UNESCO Dünya Miras Listesi’ne alındıktan sonra günübirlik turlardan konaklamaya doğru bir artış gözlenmeye başlamıştır. Gün geçtikçe yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı artmıştır. Bu da bölgenin ekonomik kalkınmasını olumlu etkilemiştir. Miras kentin ziyaretçilerinin sezonluk olmayıp yıl geneline de yayıldığı gözlemlenmektedir.

Karapınar ve Barakazı (2017) ‘‘Kültürel Miras Turizminin Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi: Göbeklitepe Ören Yeri’’ adlı makalesinde tarihin bilinen ilk ve en büyük tapınağı olan Göbeklitepe’nin turizm potansiyeli SWOT analizi ile değerlendirilmiştir. Göbeklitepe’nin ikamesinin bulunmaması nedeniyle sahip olduğu yüksek imajdan ötürü bölge turizmine yapacağı katkı yadsınamaz bir gerçektir. Bölge turizmine yapacağı katkılarla birlikte hem ekonomik hem de sosyal açılardan faydalar sağlayacağı da öngörülmüştür.

Marangoz ve Tayçu (2017) ‘‘Bilişsel ve Duygusal İmaj Unsurlarının Şehir Markası İmajına Etkisi: Muğla İli Örneği’’ adlı makalesinde Muğla’da bulunan ve UNESCO tarafından Geçici Miras Listesi’ne alınan Likya Uygarlığı Antik Kentleri’nden Tlos Antik Kenti’ne gelen ziyaretçilere anket uygulanmıştır. Çalışmanın amacı, ziyaretçilerin ziyaret sonrası bilişsel ve duygusal imaj unsurlarının Muğla’nın şehir markası üzerinde etkilerinin olup olmadığını saptanmasıdır. Araştırma bulgularının sonucunda Tlos Antik Kenti’nin bilişsel ve duygusal imaj unsurlarının Muğla’nın şehir marka imajı üzerinde etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. UNESCO tarafından listeye alınan kültürel mirasların yerli turizm açısından önem teşkil ettiği kadar uluslararası alanda da son derece önemli olduğunun altı çizilmiştir. Bir şehrin markalaşmasında kültürel miraslar büyük önem arz etmektedir.

Yenişehirlioğlu ve Kalay Arslan (2017) ‘‘UNESCO Dünya Miras Listesi’nin Kültürel Miras Alanlarındaki Ziyaretçi Sayılarına Etkisi’’ adlı makalesinde bir kültürel miras

alanının UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kabul edilmesinin o alana daha çok turist çekeceği düşüncesini akıllara getireceğini belirtmişlerdir. Bu düşünceden yola çıkışla kültürel mirasın bulunduğu coğrafyaya kattığı marka değerinin ziyaretçi sayısına etki edip etmediği ortaya konmak istenmiştir. Bu amaçla dünyadan ve Türkiye'den Dünya Miras Listesi'nde yer alan 6 örnek alan seçilerek listeye girmeden önceki yıllarda ve listeye girdikten sonraki yıllardaki ziyaretçi sayısı farkı incelenmiştir. Sonuç olarak, UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmenin uzun vadede ziyaretçi sayısı bakımından bir tesiri olmadığı ama kısa vadede ziyaretçi sayısında yukarı doğru pozitif kırılmalara neden olduğu saptanmıştır.

Çağlar ve Doğan (2018) "UNESCO Dünya Miras Listelerinin Turizm Arzına Etkisi: Diyarbakır Örneği" adlı makalesinde 2015 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmiş olan Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri'nin turizm arzına etkisini Diyarbakır ve yerel paydaşlar özelinde araştırmıştır. Bu doğrultuda, Diyarbakır'daki seyahat acentaları, konaklama işletmeleri ve kamu kurumlarının yetkilileriyle görüşülmüştür. Görüşmeler sonrasında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmek, Diyarbakır'daki yerel paydaşlar tarafından olumlu olarak algılanmış olsa dahi Diyarbakır'da yaşanan terör olayları nedeniyle turizm arzı üzerinde olumlu yönde çok etkisi olmadığı ortaya konmuştur. Yerel paydaşların bilgi ve farkındalığın yeterli düzeyde olmadığı, UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmenin yerelde çok önemsenmediği, tanıtım ve pazarlama stratejisi açısından da yeterli düzeyde de faydalanamadığı anlaşılmıştır.

Çağlar (2018) "UNESCO Dünya Miras Listelerinin Turizme Etkisi: Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri Örneği" adlı tezinde 2015 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmiş olan Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri'nin turizm destinasyonuna etkisini yereldeki turizm paydaşları üzerinden ayrıntılarıyla ele almayı amaç edinmiştir. Bu bağlamda; yerel idareciler, seyahat acentacıları ve konaklama işletmecileriyle görüşmeler yapılmış olup bilgi ve farkındalığın yeterli seviyede olmadığı sonucuna varılmıştır. UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmiş olmak yerel paydaşlar tarafından olumlu olarak karşılanmış olsa dahi Diyarbakır'da yaşanmış olan terör olayları nedeniyle maalesef turizmi direkt olarak olumlu yönden etkilemediği gözler önüne serilmektedir. Tez, Diyarbakır'daki yerel paydaşlara UNESCO

konusunda farkındalıklarının ve turizmin geliştirilmesi için sunulan önerilerle tamamlanmıştır.

Özbey ve Saban (2019) ‘‘Unesco Dünya Miras Listesi’ne Doğru Anavarza Antik Kenti’’ adlı araştırma makalesinde 2014 yılında UNESCO Geçici Miras Listesi’ne alınan Anavarza Antik Kenti’nin Dünya Miras Listesi’ne yani Kalıcı Liste’ye alınmasının potansiyelini incelemiştir. Bu amaçla Türkiye’den UNESCO Geçici Miras Listesi’ne alınan diğer kültürel miras alanlarıyla Anavarza Antik Kenti karşılaştırılmıştır. Araştırmada, Anavarza Antik Kenti’ni diğer varlıklar arasında ön plana çıkaran özelliklerine ve Dünya Miras Listesi adaylık sürecinde eksik kalan yönlerine odaklanılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda antik kentin Dünya Miras Listesi’ne yani Kalıcı Liste’ye alınma potansiyelinin yüksek olduğu belirlenmiş olmasına rağmen, adaylığında miras değerinden ziyade politik kararın belirleyici olduğu saptanmıştır. Adana ilinin tek aday varlığı olan antik kent Anavarza’nın Dünya Miras Listesi’ne alınması ile Türkiye’nin Ege ve Akdeniz kıyı şeridi boyunca yayılan bölgesel kültür turizmi sektörünün getirilerini Doğu Akdeniz’e kadar taşımaya fayda sağlayacağı ve Güneydoğu Anadolu ile Doğu Anadolu bölgelerinde yer alan diğer varlıkları ziyarete gelen ziyaretçi potansiyeli için de bir geçiş durağı sağlayarak bütünlük, alternatif turizm rotaları oluşturulmasına yardımcı olacağı öngörülmektedir.

3.2. Araştırmanın Problemi

2014 yılında Kastamonu ili Merkez İlçesi Kasaba Köyü’nde bulunan Mahmutbey Camii Geçici Miras Listesi’ne kabul edilmiştir. Mahmutbey Camii, Üstün Evrensel Değer özelliği taşımasının yanı sıra UNESCO’nun belirlediği kriterlerden ii ve iv kriterlerine haiz olmasından dolayı UNESCO Geçici Miras Listesi’ne alınmıştır. Bu kriterler;

ii. Dünyada belirli bir zaman diliminde ya da kültürel alanda meydana gelen, mimari veya teknolojide, anıtsal eserlerde, peyzajların tasarımında ve şehir planlamalarındaki gelişmelerde insani değerlerdeki önemli değişimlerin sergilenmesi,

iv. İnsanlık tarihinde önemli bir yere sahip olan bir veya birden fazla dönemi gösteren mimari veya yapı tiplerinin ya da teknolojik topluluğun veya peyzajın seçkin bir örneği olmasıdır (Dünya Mirası Konvansiyonu'nun (WHC) Uygulaması İçin Operasyonel Rehberi, 2008).

ii. Anadolu Türk Mimarisi'nde, ahşap kolonlu ve çatılı camiler arasında Mahmutbey Camii ender bir örnektir. Cami, bu çeşit yapıya sahip yapıların en önemli bir örneklerinden biridir. Orta Asya Türk Mimarisi'nde genellikle tuğla ve pişmiş toprak kullanılmıştır. Türkler Anadolu'ya yerleştikten sonra ise yapı inşasında taş tercih edilmiştir. Ahşap ise Orta Asya'da sıklıkla kullanılan bir inşa malzemesidir. Mahmutbey Camii, Orta Asya Mimarisi'nde cami karakterinin Anadolu yaşam tarzına göre dönüşümünün bir sembolü niteliğindedir (T.C. Kastamonu Valiliği AB ve Dış İlişkiler Koordinasyon Merkezi Arşivi, 2015).

iv. Başka örnekler var olsa da ahşap kolon ve çatılı camiler Anadolu'da enderdir. Günümüze kadar iyi korunarak gelen ahşap süslemeleri ve kalemişleriyle Mahmutbey Camii bu çeşit yapı tipinin en mükemmel örneğidir. Renklerin kullanımıyla, kalemişlerindeki sanatsal oranlarıyla ve taşıyıcı elemanlarının eşsiz süslemeleriyle birlikte 14. yy. Anadolu mimarlığının eşi benzeri bulunmayan bir örneğidir (T.C. Kastamonu Valiliği AB ve Dış İlişkiler Koordinasyon Merkezi Arşivi, 2015).

UNESCO Dünya Miras Listesi'nde veya Mahmutbey Camii gibi Geçici Miras Listesi'nde yer alan kültürel miraslarımızın turizmde sürdürülebilirliği çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Tezin ana temasını oluşturan ilgili eser Mahmutbey Camii, UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınana kadar eserin korunmasına ve tanıtılmasına dair kayda değer bir çalışma yapılmamıştır. UNESCO Dünya Miras Listesi'ne ve Geçici Miras Listesi'ne alınan eserlerin bulunduğu şehrin ve bulunduğu ülkenin turizmine yaptığı katkılar yadsınamaz bir gerçektir. İzmir iline bağlı Tarihi Birgi Kasabası'nın 2012 yılında Geçici Miras Listesi'ne alındıktan sonra bölgeye gelen turist sayısında gözle görülür bir artış olduğu istatistiklere yansımıştır ve bölgenin tanınırlığına ve turizm gelirlerinin artmasına katkı sağlamıştır. Bu bağlamda eserin, Geçici Miras Listesi'ne alındıktan sonra yapılan koruma ve tanıtma faaliyetleri Kastamonu bölge turizmine ve ülke turizmine etkisi açısından önem arz etmektedir.

Araştırmada aşağıdaki sorunların yanıtları aranmaktadır:

- UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınan eserin, turizmin sürdürülebilirliğine katkısı nedir?
- UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınan eserle ilgili, eserin bulunduğu şehrin ve ülkenin koruma çalışmaları yeterli midir?
- UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınan eserin, bulunduğu şehrin ve ülkenin turizmüne sağladığı avantaj ve dezavantajlar nelerdir?
- Eser UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alındıktan sonra, eserin UNESCO Dünya Miras Listesi'ne dâhil olması için ne gibi çalışmalar yürütülmüştür?
- Eser UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alındıktan sonra, eserin bulunduğu şehrin ve ülkenin tanıtma faaliyetleri yeterli midir?

3.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınan Mahmutbey Camii'nin ve çevresinin bu süreçten turizm açısından hangi yönde etkilendiği etkilendiğini tespit etmektir. Alt amaçları ise;

- Yerel halkın farkındalığını,
- Yöreye gelen turistlerin farkındalığını,
- UNESCO sürecinde bugüne kadar yer alan Kastamonu'daki ilgili paydaşların farkındalığını tespit etmek, sürecin öncesi ve sonrasındaki durum analizini ortaya koymaktır.

Araştırmada ilgili eserin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne dâhil olduktan sonra korunması, turizme kazandırılması ve turizme kazandırıldıktan sonra bölge turizmüne katkısı konusunda yürütülebilecek çalışma ve iyileştirme önerilerine yer verilmesi

planlanmaktadır. Bunların yanında ortaya konulan çalışma ve iyileştirme önerilerinin hayata geçirilmesi ve devamlılığının sağlanması da öngörülmektedir.

3.4. Araştırmanın Önemi

Mahmutbey Camii, mimari özellikleri ve yapılışıyla ilgili efsaneleriyle her dönem bilim insanları tarafından ilgi duyulan ve hakkında çalışmalar yapılan bir yapı olmuştur. Eser ile ilgili literatür derinlemesine tarandığında caminin sanat tarihi, arkeoloji, arkeometri, mimarlık gibi alanlarda ele alındığı ama turizm açısından incelenmediği görülmektedir. Özellikle UNESCO Geçici Listesi'ne dâhil olduktan sonra bu konuyla ilgili bir araştırma yapılmamıştır. Mahmutbey Camii'nin 15 Nisan 2014 tarihinde UNESCO Geçici Miras Listesi'ne Dâhil Olması ile Kastamonu iline ve Kasaba Köyü'ne turizm açısından etkisi bu tezin konusunu oluşturmaktadır. Hazırlanan çalışmanın literatüre katkı sağlamasının yanı sıra yerel yönetimlere de turizm ile ilgili öncü bir alt taban oluşturacaktır.

3.5. Araştırmanın Hipotezleri

UNESCO Geçici Listesi'ne alınan Kastamonu Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'nin bölge turizmine etkileri arasında 'sürdürülebilirlik' yer almaktadır. Karapınar ve Barakazı (2017) makalelerinde kültürel mirasların iyi bir planlama ve uygulama ile turizmin gelişimine iktisadi ve sosyal manada önemli boyutlarda katkılar sağladığını dile getirmiştir. Bununla birlikte miras kaynaklarının ekonomik getirisi, sürdürülebilir turizmde gelişim kaydedildiğinin bir göstergesi olduğunu ifade etmişlerdir. Dolayısıyla kültürel mirasın sürdürülebilirliğini sağlamak, alanları korumaya yönelik var olan kaynakları kültürel, sosyal ve iktisadi bakımdan ilerletebilmeyi ve korumayı hedeflediği için, daha sonraki kuşakların da bu kaynaklardan yararlanabilmesini de sağlayacak önlemler almasını icap ettirdiğini söylemiştir. Bunlara istinaden 'sürdürülebilirlikle' ilgili hipotezler şunlardır:

H1 Mahmutbey Camii'nin, UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının Kastamonu ilinin ve Türkiye'nin turizminin sürdürülebilirliğine olumlu yönde katkısı vardır.

H2 UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınan eserin, uluslararası tanınırlığı artacağından dolayı gelen ziyaretçi sayısına da olumlu yönde katkısı vardır.

UNESCO Geçici Listesi'ne alınan Kastamonu Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'nin bölge turizmine etkileri arasında 'koruma ve tanıtma' yer almaktadır. Şentürk (2012), yüksek lisans tezinde İsveç'te alanların, dünya mirası olarak belirlenmesi ile evrensel bir değere sahip olmanın getirdiği sorumluluğun çerçevesinde koruma ve tanıtma projelerine yoğunluk verildiğini ifade etmiştir. Bu da Dünya Miras Listesi'nde yer almanın bir diğer avantajı olan teşvik edici yönünü göstermektedir. Bunlara istinaden 'koruma ve tanıtma' ile ilgili hipotezler şunlardır:

H3 Mahmutbey Camii, UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alındıktan sonra yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilen koruma çalışmalarına olumlu yönde etkisi vardır.

H4 Mahmutbey Camii, UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alındıktan sonra yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilen tanıtma çalışmalarına olumlu yönde etkisi vardır.

UNESCO Geçici Listesi'ne alınan Kastamonu Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'nin bölge turizmine etkileri arasında 'markalaşma' yer almaktadır. Şentürk (2012), yüksek lisans tezinde İsveç için Dünya Miras Listesi'nde yer almanın en önemli avantajının, uluslararası platformda ülke markasını geliştirerek yarattığı prestij olduğunu belirtmiştir. Buna istinaden 'markalaşma' ile ilgili hipotezler şunlardır:

H5 Mahmutbey Camii, UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alındıktan sonra Kastamonu'nun ulusal ve uluslararası platformdaki tanınırlığına olumlu yönde etkisi vardır.

H6 Mahmutbey Camii, UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alındıktan sonra Türkiye'nin uluslararası platformdaki tanınırlığına olumlu yönde etkisi vardır.

UNESCO Geçici Listesi'ne alınan Kastamonu Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'nin bölge turizmine etkileri arasında 'turistik talep' yer almaktadır. Ceylan ve Somuncu

(2016) makalelerinde Safranbolu’da konaklama yapan ziyaretçilerin 1995 yılında ve 2004 yılındaki verilerini karşılaştırdığında 19 yıl içerisinde alanda konaklama yapan ziyaretçi sayısının 8,7 kat arttığını ve konaklama yapan ve günübirlik alana gelen yerli ve yabancı ziyaretçi sayısının sürekli artma eğiliminde olduğunu ifade etmişlerdir. Buna istinaden ‘turistik talep’ ile ilgili hipotezler şunlardır:

H7 Mahmutbey Camii’nin, UNESCO Geçici Miras Listesi’ne alınmasından sonra Kastamonu ilinde konaklama yapan ziyaretçi sayısında artış vardır.

H8 Mahmutbey Camii’nin, UNESCO Geçici Miras Listesi’ne alınmasından sonra alana gelen günübirlik ziyaretçi sayısında artış vardır.

UNESCO Geçici Listesi’ne alınan Kastamonu Kasaba Köyü Mahmutbey Camii’nin bölge turizmine etkileri arasında ‘ekonomik getiri’ yer almaktadır. Demirçivi (2017) Dünya Miras Listesi’ne giren alanların bölgedeki doğal ve kültürel varlıkların turizm vasıtasıyla yerel ekonomiye katkı sağladığının gözlemlendiğini belirtmiştir. Buna istinaden ‘ekonomik getiri’ ile ilgili hipotez şudur:

H9 Mahmutbey Camii’nin, UNESCO Geçici Miras Listesi’ne alınmasından sonra Kasaba Köyü halkının gelirinde artış vardır.

3.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın zaman ve bürokratik yönlerden birtakım sınırlılıkları vardır. Bu sınırlılıklar aşağıda sınırlanmıştır:

- Araştırmada Kasaba Köyü yerel halkı ile gerçekleştirilen görüşmelerde, katılımcı sayısı oldukça azdır. Bunun sebeplerinden bir tanesi köyde ikamet

edenlerin bölgeye mevsimsel olarak gelmeleri ve araştırmanın yapıldığı zamanlarda köyde bulunan yetişkin sayısıdır. Bir diğer sebebi de köyde bulunan yetişkinler bilgilerinin sınanacağı düşüncesiyle görüşmeye olumlu bakmamıştır.

- Köy halkı ile yapılan görüşmeler 2019 yılı mart ayında gerçekleştirilmiştir.
- Araştırmanın ilk aşaması olan UNESCO sürecinde bugüne kadar yer alan Kastamonu'daki ilgili paydaşlarla olan yüz yüze görüşmeler için randevu talebine birçok paydaş yanıt vermemiştir.
- Araştırmanın ana temasını oluşturan eserin UNESCO süreci hakkında ilgili kamu kurum ve kuruluşlarında muhatap bulunamamıştır. Bu sebeple esere ve UNESCO sürecine vakıf olması beklenen kişilerden istifade edilememiştir.
- UNESCO sürecinde bugüne kadar yer alan Kastamonu'daki ilgili paydaşlarla yapılan görüşmeler 2017 yılı eylül ayında gerçekleştirilmiştir.
- Anket formu oluşturulmadan önce Kasaba Köyü'ne yapılan ziyaretlerde yabancı turistlerle hiç karşılaşmadığından anket formu sadece Türkçe dilinde hazırlanmış olup, sadece yerli ziyaretçilere uygulanmıştır.
- Tur otobüslerinin Mahmutbey Camii ziyaretine çok kısa bir ziyaret süresi ayırmaları anketi uygulamayı zorlaştırmıştır.
- Mahmutbey Camii çevresinde yiyecek- içecek işletmeleri olmaması kendi araçlarıyla gelen ziyaretçilerin de ziyaretlerini kısa tutmalarına ve anketi uygulamasının zorlaşmasına sebebiyet vermiştir.
- Ziyaretçilere uygulanan anket 2019 yılı mart ve nisan aylarında gerçekleştirilmiştir.

3.7. Araştırmanın Varsayımları

- Veri toplama araçlarından anket ve görüşme formlarının araştırma konusunu ölçmede yeterli olduğu varsayılmaktadır.
- Araştırmada, örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
- Araştırmada uygulanacak olan UNESCO sürecinde bugüne kadar yer alan Kastamonu'daki ilgili paydaşlarla için görüşme formunu dolduran örneklemin sorulara nesnel cevaplar vereceği varsayılmaktadır.

- Araştırmada uygulanacak olan yerel halk için görüşme formunu dolduran örneklemin sorulara nesnel cevaplar vereceği varsayılmaktadır.
- Araştırmada uygulanacak olan ziyaretçiler için anket formunu dolduran örneklemin sorulara nesnel cevaplar vereceği varsayılmaktadır.
- Araştırmaya katılan UNESCO sürecinde bugüne kadar yer alan Kastamonu'daki ilgili paydaşların konuya vakıf oldukları düşünülmektedir.

3.8. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, karma araştırma modellerinden eş zamansız karma modeli işe koşulmuştur. Karma araştırma modelinin tercih edilmesinin sebebi, karma yaklaşıma dayalı araştırmalarda nicel ve nitel araştırma yöntemleri birlikte kullanılarak araştırılan gerçekliğe ilişkin daha sağlıklı ve çoğulcu verilere ulaşmak amaçlanmaktadır (Şimşek, 2012,100). Karma araştırma yöntemi sayesinde araştırmacılar, nicel ya da nitel yöntemler arasında tercih yapmak yerine iki yöntemi birlikte kullanarak araştırmanın güvenilirliğini de artırmanın yoluna girmişlerdir. Karma yöntemin diğer modellere göre birçok avantajı bulunmaktadır. Nicel ve nitel yöntemin bir arada kullanıldığı karma araştırma yöntem ile resmin bütününe görülmesi sağlanır, sayısal ve sözel değerlerin birlikte kullanımı ile yorumlama kolaylığı sağlanır ve anlama gücü artar. Tüm bunlarla birlikte karma yöntemin en büyük üstünlüğü araştırma sonucunda farklı yöntemlerle desteklenmiş güçlü kanıtlara ulaşılır (Tunalı, Gözü ve Özen, 2016, 107-108).

Eş zamansız karma modele dayalı olarak bir araştırma yaparken belli bir aşamasında nitel, başka bir aşamasında nicel yöntemler kullanılmaktadır. Mesela; bir araştırmacı, ilk önce deneysel olarak nicel verileri toplayıp sonra araştırmaya dahil olan deneklerle yüz yüze görüşmeler yaparak araştırma hakkında ne düşündüklerini ya da elde edilen sonuçları nasıl değerlendiklerini sorabilir (Şimşek, 2012, 100-101).

3.9. Araştırma Çerçevesi

Bu çalışmada, UNESCO tarafından Geçici Miras Listesi'ne alınan Mahmutbey Camii'nin bölge turizmini etkisini incelemek adına ilk önce doküman taraması yapılmıştır. Bu doğrultuda, Mahmutbey Camii Özel Güvenlik Görevlisinden temin

edilen 2015 Yılı Eylül, Ekim, Kasım, Aralık ve 2016 Yılı Ocak, Şubat, Mart, Nisan Ziyaretçi Sayılarına ve bununla birlikte edinilen diğer bilgilere göre Mahmutbey Camii ve Kasaba Köyü daima yerli ve yabancı ziyaretçilerin uğrak noktası olmuştur. Elde edilen verilerden hareketle çalışmada öncelikle yabancı ziyaretçiler için İngilizce dilinde anket formu hazırlanması düşünülse de akabinde Kasaba Köyü yerel yöneticileri ve yerel halkı ile bulunulan istişareler sonrası Türkiye’de son yıllarda yaşanan terör olayları sebebiyle yabancı ziyaretçi sayısında düşüş olduğu kanaatine varılmıştır. Dolayısıyla çalışmada, Mahmutbey Camii’nin UNESCO sürecinde bugüne kadar yer alan Kastamonu’daki ilgili paydaşlarla yüz yüze yapılandırılmış görüşme, Kasaba Köyü yerel halkıyla yüz yüze yapılandırılmış görüşme ve çalışmanın ana temasını oluşturan Mahmutbey Camii’yi ziyaret eden yerli ziyaretçilere anket uygulanmıştır.

3.10. Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Araştırmada, veri toplamak amacıyla anket ve yüz yüze görüşme tekniği uygulanmıştır. İlk aşamada UNESCO sürecinde bugüne kadar yer alan Kastamonu’daki ilgili paydaşlarla yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. UNESCO Geçici Miras Listesi’ne alınmış olan Mahmutbey Camii’nin bulunduğu Kasaba Köyü, Kastamonu İli Merkez İlçesi’ne bağlı olduğundan araştırmanın çalışma grubunu Kastamonu İli Merkez İlçe yerel yöneticileri ve Kasaba Köyü yerel yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İl Kültür ve Turizm Müdürü, Vakıflar Bölge Müdürlüğü Müze Araştırmacısı, Kasaba Köyü Muhtarı ve Kasaba Köyü Mahmutbey Camii İmam Hatibi olmak üzere 4 kişi oluşturmaktadır. Örneklem oluşturulurken Kasıtlı Örneklem Yöntemi tercih edilip, Mahmutbey Camii’nin UNESCO Geçici Miras Listesi’ne aday gösterilmesi sürecinde devrede olan paydaşların dâhil edilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın ikinci aşamasında ise Kasaba Köyü Mahmutbey Camii’ni ziyaret eden ziyaretçilere anket uygulanmıştır. Araştırmanın evrenini Mahmutbey Camii’ni ziyaret eden yerli ziyaretçiler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminde ise Basit Tesadüfi Örneklem Yöntemi tercih edilmiştir. Basit Tesadüfi Örneklem Yönteminin tercih edilme sebebi tur otobüslerinin tur programında Mahmutbey Camii ziyaretlerini kısa

sürelî tutmaları ve kendi araçlarıyla Mahmutbey Camii'ni ziyaret eden ziyaretçilerin ise cami çevresinde uzun süre vakit geçirebilecek olanağa sahip olmamalarıdır.

Araştırmanın üçüncü aşamasında Kasaba Köyü'nde yaşayan yerel halk ile olan yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Kastamonu ili Merkez ilçesi Kasaba Köyü'nde yer alan 88 kişilik nüfus (URL-47, 2016) oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminde ise Kasıtlı Örnekleme Yöntemi tercih edilmiştir. Kasıtlı Örnekleme Yönteminin tercih edilme sebebi köyde ikamet edenlerin bölgeye mevsimsel olarak gelmeleri ve araştırmanın yapıldığı zamanlarda köyde bulunan yetişkin sayısıdır. Örneklem 9 kişiden oluşmaktadır.

3.11. Veri Toplama Yöntemi

Söz konusu araştırmada, nitel veri toplama araçlarından belge inceleme, gözlem ve görüşme teknikleri kullanılmıştır. Nicel veri toplama araçlarından ise anket tekniği kullanılmıştır.

3.11.1. Yerel Halka Uygulanan Görüşme Formu

İlgili alan yazın derinlemesine tarandıktan sonra, elde edilen ikincil veriler yardımıyla Kasaba Köyü'nde yaşayan Yerel Halka görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu oluşturulurken;

- Aslan (2015) Sakarya- Taraklı Örneğinde Avrupalı Seçkin Destinasyonlar (EDEN) ve Sürdürülebilir Turizm,
- Civelek (2013) Sürdürülebilirlik Kapsamında Agro-Turizm ve Kırsal Kalkınma İlişkisi: Muğla Yöresindeki Tatuta Çiftliklerinin Agro - Turizm Potansiyeli Yönünden Değerlendirilmesi,
- Doğan (2012) Ankara İli Ayaş İlçesinin Kırsal Turizm Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi,
- Karaman (1998) Balıkesir Bölgesi Turizm Arz - Talep İncelemesi ve Turizm Geliştirilmesi İçin Bir Model Önerisi,
- Koç (2011) Turgutreis'te Turizm

- Özgür (1993) Trabzon İlinde Turizm Merkezi Olarak İlan Edilen Yaylaların Yeşil Turizm Açısından İncelenmesi,
- Ünal (2014) Isparta İli Sütçüler İlçesi Turizm Potansiyelinin Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi ve Yerel Halkın Rolü,
- Varnacı Uzun (2012) İhlara Vadisi Kültürel Peyzaj Alanında Sürdürülebilir Turizm,

Yüksek lisans ve doktora tezlerinden yararlanılmıştır. Görüşme formu 51 sorudan oluşmaktadır. İlk 8 soru katılımcıların demografik bilgilerini elde etmeye yönelik sorulardan oluşurken, kalan 43 soru katılımcıların Kasaba Köyü, Mahmutbey Camii, UNESCO, Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının Kasaba Köyü'ne etkisini belirlemek amacıyla oluşturulmuştur. Verilerin toplanmasında görüşme türü olarak yapılandırılmış görüşme işe koşulmuş olup, görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşme esnasında, katılımcıların izni dâhilinde ses kaydı alınmıştır. Görüşme süresi ortalama 13 dakika sürmüştür. Görüşme formundaki sorular çalışmaya dâhil olan katılımcılara aynı biçimde ve aynı sırada sorulmuştur. Katılımcıların isim bilgisi sorgulanmamıştır.

3.11.2. Ziyaretçilere Uygulanan Anket Formu

Araştırmada Nicel Veri Toplama Araçlarından Ziyaretçilere Uygulanmak üzere 6 bölümden oluşan bir anket formu hazırlanmıştır. Anket formunun birinci bölümü Mahmutbey Camii'ni ve Kastamonu'yu ziyaret eden ziyaretçilerin profilini belirlemeye yönelik olup bölümün adı "Turist Profili"dir. Bu bölüm 13 sorudan oluşmaktadır.

Anket formunun ikinci bölümünün adı "Kastamonu ve Kastamonu Halk Algısı" dır. Bu bölümde ziyaretçilere Kastamonu ve Kastamonu halkı ile ilgili 5 soru yöneltilmiştir.

Anket formunun üçüncü bölümünün adı "Destinasyon Kişiliği"dir. Bu bölümde "Kastamonu bir karakter olsaydı aşağıdaki sıfatlardan hangisi olurdu?" ve "Tatil için Kastamonu'yu tercih ettim/ediyorum. Çünkü..." soru ifadelerinin "1 kesinlikle

katılmıyorum, 2 katılmıyorum, 3 orta derecede katılıyorum, 4 katılıyorum, 5 kesinlikle katılıyorum” şeklinde değerlendirilmesi istenmiştir.

Dördüncü bölümün adı “Memnuniyet”dir. Bu bölümde “Kastamonu’da Tatil” başlığı altında ziyaretçilerden “1 hiç memnun değilim, 2 memnun değilim, 3 orta derecede katılıyorum, 4 memnunum, 5 çok memnunum” şeklinde memnuniyet düzeyleri değerlendirmeleri istenmiştir.

Dördüncü bölümdeki bir diğer memnuniyet düzeyiyle ilgili ölçek ziyaretçilerin Kastamonu’daki deneyimlerini dikkate alarak memnuniyet düzeylerini “1 hiç memnun değilim, 2 memnun değilim, 3 orta derecede katılıyorum, 4 memnunum, 5 çok memnunum” şeklinde değerlendirmeleri talep edilmiştir. Aynı zamanda bu ölçekte deneyimlemedikleri ifadeler için “fikrim yok” seçeneğini de işaretleyebilme imkânı da sunulmuştur.

Beşinci bölümün adı “Kişisel Bilgiler” dir. 12 adet sorudan oluşmaktadır. Bu bölümde Mahmutbey Camii’ni ve Kastamonu’yu ziyaret eden ziyaretçilerin demografik bilgilerini ve Kastamonu ilgili kişisel görüşlerini elde etmeye yöneliktir.

Altıncı ve son bölümün adı “Mahmutbey Camii”dir.12 adet sorudan oluşmaktadır. Anketin sonunda eklemek istedikleri bir görüş olup olmadığı sorulmaktadır. Bu bölüm ziyaretçilerin Mahmutbey Camii ve UNESCO hakkında bilgi, görüş ve önerilerinin belirlenmesine yöneliktir. 41. Sorudaki 5’li Likert Ölçeği Umur (2015)’un Turist Rehberlerinin Müze Hizmet Kalitesi Algılamaları Üzerine Bir Araştırma: Göreme Açık Hava Müzesi Örneği’nden türetilmiştir. 5’li Likert Ölçeğindeki ifadelerin “Kesinlikle Katılmıyorum”= “1”, “Katılmıyorum”= “2”, “Orta Derecede Katılıyorum”= “3”, “Katılıyorum” = “4”, “Kesinlikle Katılıyorum” = “5” şeklinde değerlendirilmesi istenmiştir.

Anket tekniği ile verilerin elde edilmesinde dört farklı yaklaşım uygulanmıştır. Birinci yaklaşım Kasaba Köyü’ne Mahmutbey Camii’yi ziyaret etmek için gelen ziyaretçilere camiyi gezmeden önce yapılan çalışma hakkında bilgi verilip, camiyi gezdikten sonra çalışmaya katkıda bulunup bulunmak istemedikleri sorulmuştur. Çalışmaya katkıda bulunmak isteyen ziyaretçilere anket formları dağıtılmış ve doldurmaları istenmiştir.

İkinci yaklaşım turistlerin Kastamonu seyahatleri esnasında mutlaka uğradıkları mekanlar gözlem yoluyla tespit edilip, o mekanlarda ziyaretçilerin Mahmutbey Camii'yi ziyaret edip etmedikleri sorulup, çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Mahmutbey Camii'yi ziyaret etmiş olup, çalışmaya katkıda bulunmak isteyen ziyaretçilere anket formları dağıtılmış ve doldurmaları istenmiştir. Günübürlük ya da konaklamalı ziyaretçilerin en çok uğradıkları mekanlar Nasrullah Camii ve Meydanı, Münire Medresesi, konaklama işletmeleri(özellikle konak oteller) ve yiyecek-işletmeleri olduğu tespit edilmiştir. İlgili paydaşlarla yapılan görüşmelerde görevli müze araştırmacısı Kastamonu'da en çok ziyaret edilen yerin Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Türbesi olduğunu ziyaretçi istatistikleriyle birlikte ifade etmiştir. Bu bilgilere istinaden 28. Uluslararası Şeyh Şaban-ı Veli ve Kastamonu Evliyalarını Anma Haftası'nda, Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Türbesi'nde hazır bulunup ziyaretçilere Mahmutbey Camii'yi ziyaret edip etmedikleri sorulup, çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmaya katkıda bulunup bulunmak istemedikleri sorulmuştur. Mahmutbey Camii'yi ziyaret etmiş olup, çalışmaya katkıda bulunmak isteyen ziyaretçilere anket formları dağıtılmış ve doldurmaları istenmiştir. Dördüncü ve son yaklaşımda ise anket formu internet formatına çevrilmiş ve daha önce Mahmutbey Camii'ni ziyaret etmiş olan kişilere e-posta, sık kullanılan sosyal medya ağları ve mesajlaşma uygulamaları aracılığıyla anket formunun link davetiyesi iletilmiş ve doldurulması talep edilmiştir.

3.11.3. UNESCO Sürecinde Bugüne Kadar Yer Alan Kastamonu'daki İlgili Paydaşlara Uygulanan Görüşme Formu

İlgili alan yazın derinlemesine tarandıktan sonra, elde edilen ikincil veriler yardımıyla ilgili paydaşlara Görüşme Formu hazırlanmıştır. Görüşme Formu oluşturulurken;

- Aslan (2015) Sakarya - Taraklı Örneğinde Avrupalı Seçkin Destinasyonlar (EDEN) ve Sürdürülebilir Turizm,
- Bilgiç (2007) Sakarya Yaylalarının Turizm Açısından Pazarlanabilirliği: Sorunlar ve Çözüm Önerileri,
- Çolak (2009) Turistik Ürün Çeşitlendirme Kapsamında Kırsal Turizm ve Kırsal Turizm İşletmeciliği: Şirince Örneği,

- Er (2016) Kültürel Değerlerin Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Turistik Ürün Çeşidi Olarak Değerlendirilmesi: Edirne Örneği,
- Kalaycıoğlu (2017) Balıkesir İli Yerel Yöneticilerinin Turizme ve Balıkesir Turizm Potansiyeline Bakış Açıları,
- Özel (2012) Turizm İşletmecilerine Göre Özel Çevre Koruma Bölgelerinde Turizm ve Sorunları: Foça Örneği
- Varnacı Uzun (2012) İhlara Vadisi Kültürel Peyzaj Alanında Sürdürülebilir Turizm,

Yüksek lisans ve doktora tezlerinden yararlanılmıştır. Görüşme formu, 29 sorudan oluşmaktadır. İlk 5 soru katılımcıların demografik bilgilerini elde etmeye yönelik sorulardan oluşurken, kalan 25 araştırma sorusu UNESCO Geçici Miras Listesi'ne Alınan Kastamonu Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'nin ilgili paydaşlar tarafından nasıl algılandığı, UNESCO hakkındaki bilgilerini ve eserin Geçici Listesi'ne alınmasının bölge turizmine etkisini belirlemek üzere oluşturulmuştur. Verilerin toplanmasında görüşme türü olarak yapılandırılmış görüşme işe koşulmuş olup, görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiştir. İlgili paydaşlarla görüşme yapılmadan önce randevular alınmış, randevu takvimine göre görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme esnasında, katılımcıların izni dâhilinde ses kaydı alınmıştır. Görüşme süresi ortalama 18 dakika sürmüştür. Çalışmaya dâhil olan katılımcılara görüşme formundaki ilgili sorular ilgili kişiye, tek tek yöneltilerek görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

3.12. Verilerin Analizi

Araştırmada görüşme yöntemiyle toplanan verilerin çözümlenmesinde İçerik Analizi ve Betimsel Analiz yöntemi kullanılmıştır. Kasaba Köyü'nde yaşayan yerel halkla yapılan görüşmelerde İçerik Analizi yöntemi tercih edilmiştir. İçerik Analizi, birbirine benzeyen verilerin belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek bu verilerin anlaşılacak bir biçimde düzenlenmesi evresine verilen isimdir. İçerik analizi, tümevarımcı analiz olarak da isimlendirilmektedir. Bu analiz tekniği, betimsel analize göre daha derinlemesine bir çözümlene gerektirmektedir. İçerik analizi genellikle var olan verileri açıklığa kavuşturmak için öncesinde tespit edilen kategori ya da boyutlar olmadığı zaman uygulanır. Bununla birlikte içerik analizinin avantajı betimsel

analizde gözden kaçan ya da öncesinde tespit edilen başlıklar arasında bulunmayan yeni kavram ve kategoriler içerik analizi vasıtasıyla ortaya çıkarılabilmektedir. İçerik analizinde işlem sırası şu şekilde gerçekleşir; veriler kodlanır, temalar belirlenir, kod ve temalar düzenlenir, bulgular tanımlanarak yorumlanır (Şimşek, 2012, 186-187).

Araştırmada UNESCO sürecinde bugüne kadar yer alan Kastamonu'daki ilgili paydaşlarla görüşmelerin analizinde Betimsel Analiz yöntemi tercih edilmiştir. Betimsel Analizde veriler önceden belirlenmiş olan kategori veya boyutlara göre özetlenir ve yorumlanır. Analiz dört aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada analiz için bir çerçeve oluşturulur. Çerçeve oluşturmanın açılımı verilerin hangi kavram ya da temalar altında düzenleneceğinin girişte saptanmasıdır. İkinci aşamada önceden elde edilen bu tematik çerçeveye göre veriler okunur, düzenlemeleri yapılır ve aktarılır. Üstelik girişte saptanmış olan tematik çerçevenin haricinde kalan verilerin göz önünde bulundurulmaması da bahis mevzusu da olmaktadır. Üçüncü aşamada ise tematik çerçeveye göre düzenlemeleri yapılan bulgular, kolaylıkla anlaşılabilir bir dille tanımlanır ve gerektiğinde enteresan ve etkileyici alıntılarla desteklenir. Dördüncü aşamada ise bulgular yorumlanır, yani tanımlanmış olan bulgular açıklanır, ilişkilendirilir ve anlamlandırılır (Yıldırım ve Şimşek, 2006'dan aktaran Şimşek, 2012, 186).

Araştırmada anket yöntemiyle toplanan verilerin analizi Sosyal Bilimlerde sıkça kullanılan bir paket program olan SPSS 25 ile analiz edilmiş ve %95 güven düzeyi ile çalışılmıştır.

Ölçek puanlarının normal dağılıma uygunluğunun incelenmesi için yapılan bir işlem çarpıklık ve basıklık değerlerinin hesaplanmasıdır. Ölçek puanlarından elde edilen basıklık ve çarpıklık değerlerinin +3 ile -3 arasında olması normal dağılım için yeterli görülmektedir (Groeneveld ve Meeden, 1984; Moors, 1986; Hopkins ve Weeks, 1990; De Carlo, 1997). Buna göre Ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir. Analizlerde parametrik yöntemler kullanılmıştır.

Çalışmada Ölçek puanlarının ilişkisi Pearson korelasyon testi ile, Memnuniyet üzerine etki eden faktörler Regresyon testi ile, Ölçek puanlarının demografik değişkenlere göre farklılık göstermesi ise bağımsız gruplar t ve ANOVA testleri ile analiz edilmiş,

ayrıca ANOVA testi ile fark bulunan puanlar için gruplar arası çoklu karşılaştırma Tukey testi ile analiz edilmiştir.

3.12.1 SWOT Analizi

Çalışmadan elde edilen bulgular sonucunda SWOT Analizi gerçekleştirilmiştir. SWOT, İngilizce Strengths Weaknesses Opportunities Threats kelimelerinin baş harflerinden oluşup Güçlü Zayıf Fırsatlar Tehditler anlamına gelmektedir. Stratejik yönetimin en önemli konularından bir tanesi olup; organizasyonların ya da kuruluşların dış çevre analizi ile ortaya konmakta olan, belirlenen olanakların ve tehditlerin iç çevre analizinde örgütün kuvvetli ve iyileştirmeye açık yönleri ile karşılaştırılmasının yapılmasıdır (Hill ve Westbrook, 1997:47; Bryson, 1995: 127; Akt: Yıldırım, 2008:126, Küçüksüleymanoğlu, 2008: 407'den aktaran Özan vd., 2015). SWOT Analizi turizm alanında sıkça kullanılmaktadır. Analiz gerçekleştirilirken; literatürdeki Kastamonu turizmi SWOT Analizleri ve turizm alanında gerçekleştirilen diğer SWOT Analizleri incelenmiştir. Bu SWOT analizleri göz önünde bulundurularak ve çalışmadan elde edilen bulgular bir araya getirilerek çalışmanın SWOT Analizi ortaya konmuştur.

4. BULGULAR

Tezin dördüncü bölümü olan ‘‘Bulgular’’ başlıklı bu bölümde yerel halkla yapılan görüşmelerde elde edilen bulgulara, ziyaretçilere uygulanan anketlerde elde edilen bulgulara, araştırmanın yapı geçerliliği ve güvenilirlik analizine, açıklayıcı faktör analizine, güvenilirlik analizine, sorun tespitine, UNESCO Geçici Listesine Alınan Kastamonu Kasaba Köyü Mahmutbey Camii’nin Bölge Turizmine Etkisinin SWOT Analizi’ne ve bulguların genel değerlendirilmesine yer verilmiştir.

4.1. Yerel Halkla Yapılan Görüşmelerde Elde Edilen Bulgular

Tablo 3. Yerel halkın demografik özelliklerine ilişkin bulgular

Soru 1	Alt Tema	Cinsiyetiniz nedir?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
		Kadın	K5, K7	2
		Erkek	K1, K2, K3, K4, K6, K8, K9	7
Soru 2	Alt Tema	Yaşınız nedir?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
		74	K1	1
		21	K2	1
		35	K3	1
		56	K4	1
		80	K5	1
		62	K6	1
		40	K7	1
		32	K8	1
		55	K9	1
Soru 3	Alt Tema		Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı

		Medeni durumunuz nedir?		
		Evli	K1, K3, K4, K7, K8, K9	6
		Bekâr	K2	1
		Dul	K5, K6	2
Soru 4	Alt Tema	Evliyseniz, kaç tane çocuğunuz var?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
		2	K1, K3, K4, K8	4
		3	K5, K6, K7, K9	4
Soru 5	Alt Tema	Ailede yaşayan toplam birey sayısı kaçtır?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Çekirdek Aile	3	K1	1
	Geleneksel (Geniş Aile)	8	K2, K4	2
	Çekirdek Aile	5	K3	1
	Çekirdek Aile	4	K5, K9	2
	Çekirdek Aile	1	K6	1
	Geleneksel (Geniş Aile)	7	K7, K8	2
Soru 6	Alt Tema	Eğitim durumunuz nedir?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
		İlkokul	K1, K3, K4, K5, K6, K7, K9	7
		Üniversitede eğitim görmekte	K2	2
		Lise	K8	1
Soru 7	Alt Tema	Mesleğiniz nedir?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı

		Emekli	K1, K4,	2
		Öğrenci	K2	1
		Çiftçilik	K3, K5, K9	3
		Çiftçilik ve hayvancılık	K6	1
		Ev hanımı	K7	1
		Özel güvenlik görevlisi	K8	1
Soru 8	Alt Tema	Geçim kaynağınız nedir?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
		Emekli maaşı	K1	1
		Çiftçilikten elde edilen gelir	K2, K5, K7, K9	4
		Çiftçilikten ve hayvancılıktan elde edilen gelir	K3, K6	2
		Emeklilik maaşı ve çiftçilik	K4	1
		Özel güvenlik görevlisi maaşı	K8	1

Tablo 3'e göre araştırmaya katılan dokuz katılımcıdan yedi katılımcının cinsiyeti erkektir. Katılımcıların çoğunluğu 32-56 yaş aralığındadır. Medeni durumlarına bakıldığında altı katılımcı evlidir. Dört katılımcının iki çocuğu, dört katılımcının üç çocuğu vardır. Ailede yaşayan birey sayılarına bakıldığında; yalnız yaşayan katılımcılar, çekirdek aileler ve büyük aileler bulunmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu yani yedi katılımcı ilkökul mezunudur. Katılımcıların meslekleri sorulduğunda üç kişinin çiftçilik ve bir kişinin çiftçilik ve hayvancılık cevabı verdiği görülmektedir. Katılımcılardan dördü çiftçilikten, ikisi ise çiftçilikten ve hayvancılıktan gelir elde etmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların Kasaba Köyün 'deki faaliyetleri ve Kasaba Köyü'ndeki yaşama ilişkin bulgular

Soru 9	Alt Tema	Tarımsal faaliyetlerden elde ettiğiniz ve ev ortamında işlediğiniz ürünler nelerdir?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Tarımsal Faaliyetle İle Uğraşmama	Yaşlandığımız için tarımsal faaliyet ile uğraşmıyoruz.	K1	1
	Tahıl Ürünleri	Buğday, arpa, yulaf, fiğ.	K2	1
	Tahıl Ürünleri	Arpa, buğday, silaj mısırı.	K3, K8	2
	Tahıl Ürünleri ve Sebze	Buğday, arpa, mısır(silaj), fasulye, sebze.	K4	1
	Tahıl Ürünleri	Arpa, buğday.	K5, K9	2
	Tahıl Ürünleri ve Meyve	Meyve, arpa, buğday, silaj, mısır, yonca, fiğ, korunga, yulaf.	K6	1
	Tahıl Ürünleri	Ot, saman, yarma, buğday, arpa.	K7	1
Soru 10	Alt Tema	Tarımsal faaliyetlerden elde ettiğiniz ürünleri ne şekilde değerlendiriyorsunuz?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	İhtiyaç Amaçlı Kullanma	Kendi ihtiyaçlarımız ve hayvanlarımızın ihtiyaçları için kullanıyoruz. Satışını yapmıyoruz.	K2, K3, K4, K5, K6, K8, K9	
	İhtiyaç Fazlasını Satma	Kendi ihtiyaçlarımız ve hayvanlarımızın ihtiyaçları için kullanıyoruz. Fazla olduğu zaman satışını yapıyoruz.	K7	
Soru 11	Alt Tema	Hayvansal üretim sonucu elde ettiğiniz ürünler nelerdir?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Hayvansal Üretim ile Uğraşmama	Şu anda hayvan üretim yapmıyoruz.	K1	1
	Büyükbaş ve Kümes Hayvanlarında n Elde Edilen Ürünler	Süt, yumurta, peynir, yoğurt.	K2	1

	Büyükbaş Hayvanlardan Elde Edilen Ürünler	Süt, yağ, peynir.	K3	1
	Büyükbaş Hayvanlardan Elde Edilen Ürünler	Süt.	K4, K5, K8	3
	Büyükbaş Hayvanlar	Besicilik.	K6	1
	Büyükbaş Hayvan Satışı ve Büyükbaş Hayvanlardan Elde Edilen Ürünler	Süt, yağ, buzağı satışı.	K7	1
	Büyükbaş Hayvanlardan Elde Edilen Ürünler	Süt, yağ.	K9	1
Soru 12	Alt Tema	Kaç yıldır Kasaba Köyü'nde yaşıyorsunuz?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
		Doğma büyüme.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K8	7
		20 yıldır.	K7	1
		35 yıldır.	K9	1
Soru 13	Alt Tema	Sizce Kasaba Köyü' nün en önemli sorunu nedir?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Su	Sulama suyu.	K1, K3, K4, K9	4
	Problemin Olmayışı	Sorun yok.	K2, K6	2
	İşsizlik Göç	İşsizlik ve göç.	K5	1
	Yerel Yönetimlerce Köy	Köyle ilgilenilmemesi.	K7	1

	Sorunlarıyla İlgilenilmemesi			
	Maddi sıkıntılar	Çiftçiliğin yapılmasının zor hale gelmesi, geçim sıkıntısı.	K8	1
Soru 14	Alt Tema	Kasaba Köyü'nden göç eden insanlar var mı? Eğer göç varsa, ne kadar süredir göç ediyor ve göç eden insanları geri getirebilmek için neler yapılmalıdır?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Çözümün Olmayışı	Aşağı yukarı 15 yıldır göç edenler daha çok arttı, döndürmek için bir şey yapılamaz.	K1	1
	Öneri	5-10 yıldır Kastamonu'ya göç ediyor, döndürmek için çiftçiye destek verilebilir.	K2	1
	Çözümün Olmayışı	35 yıldır 8-10 hane göç etmiştir, gidenlerin döneceğini sanmıyorum.	K3	1
	Tahmin Yürütme	Göç edenler var ancak hobi amaçlı ya da kafa dinlemek amaçlı dönerler.	K4	1
	Tahmin Yürütme	30 yıldır göç edenler var ancak emekli olup kafa dinlemek amaçlı dönerler.	K5	1
	Çözümün Olmayışı	15 yıldır yeni nesil göç ediyor, geri döndürmek için hiçbir şey yapılamaz.	K6	1
	Çözümün Olmayışı	Köye geleli 20 yıl oldu, 15-20 aile göç etti. Geri getirmek için hiçbir şey yapılamaz.	K7	1
	Görüş Bildirme	Yoğun olarak 10-15 yıldır göç ediyor. Geri getirmek için daha iyi koşulların sağlanmasının gerekir.	K8	1
	Görüş Bildirme	15 yıldır özel sektörde iş alımlarının artmasıyla göçlerde artış yaşandı. Göç edenleri köye döndürdüğünde insanlara bir şeye sağlanamaz.	K9	1

Katılımcıların tarımsal faaliyetlerden elde ettiği ve ev ortamında işlediği ürünlerin dağılımına bakıldığında bir katılımcı “ Yaşlandığımız için tarımsal faaliyet ile uğraşamıyoruz” cevabını vermiştir. Diğer katılımcılar “Buğday, arpa, yulaf ve fiğ”, “Arpa, buğday ve silaj mısırı”, “Buğday, arpa, mısır(silaj), fasulye ve sebze”, “Arpa ve buğday”, “Meyve, arpa, buğday, silaj, mısır, yonca, fiğ, korunga ve yulaf”, “Ot,

saman, yarma, buğday ve arpa” cevaplarını vermişlerdir. Katılımcılar genel olarak tarım faaliyetleriyle uğraşmaktadır. Tarımsal faaliyetlerden elde ettikleri ürünleri nasıl değerlendirildikleri sorulduğunda yedi katılımcı “Kendi ihtiyaçlarımız ve hayvanlarımızın ihtiyaçları için kullanıyoruz. Satışını yapmıyoruz.” İfadesini kullanmışlardır. Katılımcılar, satış faaliyetleriyle uğraşmayıp kendileri ve hayvanları için tarım faaliyetleri ile uğraşmaktadır. Katılımcıların hayvansal üretim sonucu elde ettikleri ürünlerin dağılımına bakıldığında bir katılımcı “Şu anda hayvansal üretim yapmıyoruz.” ifadesini kullanırken, diğer katılımcılar “Süt, yumurta, peynir ve yoğurt”, “Süt, yağ ve peynir”, “Süt”, “Besicilik”, “Süt, yağ, buzağı satışı”, “Süt, yağ” cevaplarını vermişlerdir. Katılımcılar hayvansal üretimle birlikte daha çok satış faaliyetleri kulvarında yer almaktadır. Katılımcılara kaç yıldır Kasaba Köyü’nde yaşadığı sorulduğunda katılımcılardan yedi kişi doğma büyüme Kasaba Köyü’nde yaşadığını söylerken, bir katılımcı 20 yıldır, bir katılımcı da 35 yıldır Kasaba Köyü’nde yaşadığını dile getirmiştir. Katılımcıların çoğunluğu doğma büyüme, birkaç kuşak Kasaba Köylü ’dür. Kasaba Köyü’nün en önemli sorunu sorulduğunda dört kişi “Sulama suyu” cevabını vermiştir. Katılımcıların çoğunluğuna göre 10-15 senedir Kasaba Köyü'nden göçün devam ettiği görülmektedir ve katılımcıların göç eden insanların geri dönebileceğine dair herhangi bir umutları yoktur. Kasaba Köyü 25.000’lik nüfustan 2000’li yılların başına doğru 30 haneye düşen bir yerleşim yeri olarak devamlı göç vermiştir (Yaman, 2000).

Tablo 5. Kasaba Köyü, Mahmutbey Camii ve UNESCO Geçici Listesine ilişkin bulgular

Soru 15	Alt Tema	Kasaba Köyü' ne gelen insanların ziyaret amacı nedir?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Mahmutbey Camii	Mahmutbey Camii	K1, K2, K3, K6, K7, K9	6
	Mahmutbey Camii ve Hamam	Mahmutbey Camii ve hamamlar	K4, K5	2
	Mahmutbey Camii ve	Mahmutbey Camii ve doğa	K8	1

	Kasaba Köyü'nün Doğası			
Soru 16	Alt Tema	UNESCO nedir, biliyor musunuz?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	UNESCO Bilinmeme Durumu	Bilmiyorum.	K1, K2, K3, K5, K6, K9	6
	UNESCO Bilinme Durumu	Biliyorum.	K4, K7, K8	3
Soru 17	Alt Tema	Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alındığını biliyor musunuz?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	UNESCO Geçici Liste Bilinme Durumu	Biliyorum.	K1, K2, K4, K7, K8,	5
	UNESCO Geçici Liste Bilinmeme Durumu	Bilmiyorum.	K3,K5, K6, K9	4
Soru 18	Alt Tema	Mahmutbey Camii'ni tanıtmaya amaçlı bir çabanız oldu mu?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Tanıtmaya Çabası Olmaması	Tanıtmaya amaçlı bir çabam olmadı.	K1, K3, K4, K5, K6,	5
	Tanıtmaya Çabası Olması	Tanıtmaya amaçlı çabam oldu.	K2, K7, K8, K9	4
Soru 19	Alt Tema	Mahmutbey Camii'ni korumaya amaçlı bir çabanız oldu mu?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Koruma Çabası Olması	Koruma amaçlı bir çabam oldu.	K1, K2, K4, K8, K9	5

	Koruma Çabası Olmayışı	Koruma amaçlı bir çabam olmadı.	K3, K5, K6, K7	4
Soru 20	Alt Tema	Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının Kasaba Köyü' ne kazanç sağladığını düşünüyor musunuz?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Kazanç Sağlaması	Kazanç sağlıyor.	K1, K4, K7, K8, K9	5
	Kazanç Sağlamıyor Oluşu	Kazanç sağlamıyor.	K2, K3, K5, K6	4
Soru 21	Alt Tema	Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması dışarıya göçü azalttı mı?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Göç Durumu	Göçü azaltmadı.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9	9
Soru 22	Alt Tema	Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması yeni iş olanakları sağladı mı?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	İş Olanakları Sağlama	Yeni iş olanakları sağlamadı.	K1, K2, K3, K6, K7, K8	6
	Cami Personeli Alımı	Mahmutbey Camii için güvenlik görevlisi alındı.	K4	1
	Yerel Halka İş Olanığı İmkânı	Mahmutbey Camii önüne ahşap stantlar açıldı, halk satış yapmaya başladı.	K5, K9	2
Soru 23	Alt Tema	Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması manevi değerlerinizi etkiledi mi?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı

	Manevi Değerleri Etkisi	Manevi değerlerimizi etkilemedi.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9	9
Soru 24	Alt Tema	Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması Kasaba Köyü' nün gelişimine katkı sağladı mı?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Yatırımlar	Katkı sağladı. Yatırımlar oldu. Dere ıslahı çalışması yapıldı.	K1	1
	Katkı Sağlama	Katkı sağladı.	K2, K4, K5, K7, K8	5
	Yatırımlar	Katkı sağladı. Dere ıslahı ve sıcak asfalt yapıldı.	K3	1
	Katkı Sağlamayışı	Katkı sağlamadı.	K6	2
	Yatırımlar	Katkı sağladı, yol yapıldı.	K9	1
Soru 25	Alt Tema	Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması çevreye zarar veriyor mu?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Çevreye Zarar Vermeyişi	Çevreye zarar vermiyor.	K1, K2, K3, K4, K7, K8, K9	7
	Çevreye Zarar Verme	Çevreye zarar verildi. Dere ıslahı çalışması esnasında kavak, erik, ceviz ağaçlarının kesildi ve doğadaki hayvanların yuvasız kaldı.	K5	1
	Çevre Kirliliği	Çevreye zarar veriyor. Gelen tur otobüslerinin muavinleri çöplerini doğaya bırakıp gidiyor.	K6	1
Soru 26	Alt Tema	Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması tanıtılmasını sağlamakta mıdır?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
		Bilmiyorum.	K1	1
	Tanıtımını Sağlama	Tanıtılmasını sağlamaktadır.	K2, K3, K4, K5, K7, K8, K9	7
	Tanıtımını Sağlamayışı	Sağlamamıştır.	K6	1

Soru 27	Alt Tema	Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması bazı ürünlerin fiyatlarında artışa neden oldu mu?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Fiyat Artışı	Arttı.	K1, K6, K9	3
	Fiyat Değişikliğinin Olmaması	Artmadı.	K2, K3, K4, K5, K7, K8	6
Soru 28	Alt Tema	Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasıyla birlikte Kasaba Köyü' ne gelen turist sayısında artış oldu mu?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Turist Sayısı Artışı	Turist sayısında artış oldu.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9	9
Soru 29	Alt Tema	Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasıyla birlikte sosyal yaşantınızda bir değişiklik yaşandı mı?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Sosyal Yaşantıda Değişiklik	Sosyal yaşantımızda bir değişiklik yaşanmadı.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9	9
Soru 30	Alt Tema	Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasıyla birlikte bölgede nüfus artışı oldu mu?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Nüfus Artışı Olmayışı	Nüfus artışı olmadı.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9	9
Soru 31	Alt Tema	Kasaba Köyü' nün gelişmesi için sizce hangi faaliyetler geliştirilmeli?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Görüşün Olmayışı	Bilmiyorum. Köyün gelişmesi bir faaliyet yapılacağını da zannetmiyorum.	K1	1

	Görüşün Olmayışı	Bu konu hakkında düşüncem yok.	K2	1
	Öneri	Çiftçiye destek verilmeli, sulama göleti yapılmalı.	K3, K6, K8, K9	4
	Öneri	El işi, dokuma faaliyetleri geliştirilebilir.	K4	1
	Öneri	Halk kendi ürettiği ürünü ahşap stantlarda satabilir.	K5	1
	Öneri	Tanıtım yapılabilir.	K7	1
Soru 32	Alt Tema	Kasaba Köyü'nde turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi yöreye olumlu etki yapar mı?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Turizm Faaliyetinin Olumlu Etkisi	Olumlu etki yapar.	K1, K2, K4, K5, K7, K8, K9	7
	Turizm Faaliyetinin Etkisi	Etki yapmaz.	K3, K6,	2
Soru 33 34 35	Alt Tema	Başka şehirlerden gelen ziyaretçilerin Kasaba Köyü'nün yöresel evlerinde kalmalarını nasıl karşılırsınız? Olumlu karşılırsanız, neden olumlu karşılırsınız? Olumsuz karşılırsanız, neden olumsuz karşılırsınız?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Olumsuz Karşılama	Kasaba Köyü'nde insanlar evinde misafir etmez. Tasvip etmiyorum.	K1	1
	Olumlu Karşılama	Olumlu karşılırsınız. Misafirperverliğimizden dolayı.	K2	1
	Olumlu Karşılama	Yerli turist olursa misafir edebiliriz. Yabancı dil bilmediğimizden yabancı turist misafir edemeyiz.	K3	1
	Olumlu Karşılama	Evim küçük ve ailem kalabalık olduğundan sürekli olarak değil ama birkaç günlüğüne misafir edebilirim.	K4	1
	Olumlu Karşılama	Olumlu karşılırsınız ama kalacak yer sıkıntımız var.	K5	1
	Olumsuz Karşılama	Evim yapı olarak müsait ama yalnız ve bekar yaşadığımdan dolayı uygun olmaz.	K6	1

	Olumlu Karşılama	Olumlu karşılırsınız ama yazın çok sık evde bulunamıyoruz.	K7	1
	Olumsuz Karşılama	Yöresel evlerde kalmak isteyenler için ayrı evler olması lazım.	K8	1
	Olumlu Karşılama	Olumlu karşılırsınız, bir oda tahsis ederiz.	K9	1
Soru 36	Alt Tema	Kasaba Köyü'nde turizm çalışması olsa siz ne ölçüde destek verirsiniz?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Destek Verme	Destek veririm, katkıda bulunurum.	K1, K2, K4, K5, K7, K8, K9	7
	Destek Vermeme	Destek vermem.	K3, K6	2
Soru 37	Alt Tema	Kasaba Köyü'nde turizmin geliştirilmesi için nelere önem verilmesi gerekir?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Görüşün Olmayışı	Bilmiyorum.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K9	8
	Reklam ve Tanıtım	Reklam ve tanıtıma önem verilmesi gerekiyor.	K8	1
Soru 38	Alt Tema	Turizmden kaynaklanan çevrenizde gördüğünüz olumlu gelişmeler nelerdir?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Yatırımlar	Yatırımlar.	K1, K3, K4, K7, K5	5
	Yatırımlar	Yol, dere ıslahı.	K2, K8	2
	Olumlu Gelişmenin Olmayışı	Turizm kaynaklı olumlu gelişme yok.	K6,	1
	Yatırımlar	Yol çalışması.	K9	1
Soru 39	Alt Tema	Turizmden kaynaklanan çevrenizde gördüğünüz olumsuz gelişmeler nelerdir?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı

	Olumsuz Gelişmenin Olmayışı	Olumsuz gelişme yok.	K1, K2, K3, K4, K8, K9	6
	Çevreye Verilen Zarar	Dere ıslahı esnasında ağaçların kesimi ve doğadaki hayvanların yuvasız kalması.	K5	1
	Çevre Kirliliği	Çevre kirliliği.	K6	1
	Kültürel Mirasa Verilen Zarar	Mahmutbey Camii içerisinde fotoğraf makinalarıyla flaşlı çekim yapmaları ve flaşların kök boyalara zarar vermesi	K7	1
Soru 40	Alt Tema	Turizm ile ilgili herhangi bir kursa katılmak ister misiniz?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Kursa Katılma İsteği	Katılmak isteriz.	K1, K2, K3, K4, K5, K8	6
	Kursa Katılmama İsteği	Katılmak istemem.	K6, K9	2
	Kursa Katılma İsteği	Vaktim olsa katılmak isterim.	K7	1
Soru 41	Alt Tema	Turizmden gelir elde ediyor musunuz? Turizm faaliyetlerine katılıyor musunuz?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Turizmden Gelir Elde Edilmeyişi	Turizmden gelir elde etmiyoruz.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K9	7
	Turizmden Gelir Elde Etme Durumu	Turizmden gelir elde ediyorum.	K7, K8	2
Soru 42	Alt Tema	Siz turizmden gelir/ daha fazla gelir elde etmek için neler yapabilirsiniz?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Görüşün Olmayışı	Bilmiyorum.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K8, K9	8
		Çiftçilikle uğraştığım için turizme daha fazla vakit ayırma imkânım yok.	K7	1

Soru 43	Alt Tema	Sizce turistler Kasaba Köyü'nü neden tercih etmektedir?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Mahmutbey Camii	Mahmutbey Camii.	K1, K2, K3, K5, K6, K7, k9	7
	Mahmutbey Camii ve Hamamlar	Mahmutbey Camii, hamamlar.	K4	1
	Mahmutbey Camii ve Kasaba Köyü'nün Doğası	Mahmutbey Camii ve doğa	K8	1
Soru 44	Alt Tema	Çocuklarınızın ve ailenizin diğer üyelerinin turizm sektöründe çalışmasını destekler misiniz?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Aile Bireylerinin Turizmde Çalışmasını Destekleme Durumu	Desteklerim.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9	9
Soru 45	Alt Tema	Kasaba Köyü' ne yabancı turist gelmesini destekler misiniz?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Yabancı Turist Gelmesini Destekleme Durumu	Desteklerim.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9	9
Soru 46	Alt Tema	Evinizi ya da arazinizi turizm amaçlı kullanmak ister misiniz?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Ev/Arazi Turizm Amaçlı Kullanma Durumu	Evimi kullanmam ama arazimi kullanırım.	K1	1
	Ev/Arazi Turizm Amaçlı	İstemem.	K2, K6, K7, K9	4

	Kullanma Durumu			
	Ev/Arazi Turizm Amaçlı Kullanma Durumu	O zamanki duruma şartlara bağlı	K3	1
	Ev/Arazi Turizm Amaçlı Kullanma Durumu	İsterim.	K4, K5, K8	3
Soru 47	Alt Tema	Kasaba Köyü'ne turistik oteller yapılmasını ister misiniz?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Turistik Oteller Yapılması Durumu	İsterim.	K1, K2, K3, K4, K5, K7, K8, K9	8
	Turistik Oteller Yapılması Durumu	İstemem.	K6	1
Soru 48	Alt Tema	Kasaba Köyü'ne en çok hangi ülkeden turist geliyor?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Turistlerin Geldikleri Ülkeler	Japonya, Almanya, İsviçre.	K1	1
	Görüşün Olmayışı	Bilmiyorum.	K2, K3, K4, K6,	4
	Turistlerin Geldikleri Ülkeler	Almanya, Japonya, Fransa, Suudi Arabistan.	K5, K8	2
	Turistlerin Geldikleri Ülkeler	Fransa, İngiltere, Japonya, Suudi Arabistan.	K7	1
	Turistlerin Geldikleri Ülkeler	Almanya, Fransa.	K9	1
Soru 49	Alt Tema		Katılımcı	Katılımcı Sayısı

		Kasaba Köyü'ne gelen turistlerle iletişim kuruyor musunuz?	Numarası	
	Turistlerle İletişim Kurma Durumu	İletişim kuruyoruz.	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9	9
Soru 50	Alt Tema	Turizm ile gelişme gösteren işler nelerdir?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Turizmle ile Gelişme Gösteren İşler	Mahmutbey Camii'nin önüne açılan ahşap satış stantları.	K1, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9	8
	Görüşün Olmayışı	Bilmiyorum.	K2	1
Soru 51	Alt Tema	Ekleme istediğiniz bir şey var mı?	Katılımcı Numarası	Katılımcı Sayısı
	Şikâyet bildirme	30 yıl kadar önce Evkaf Genel Müdürlüğü'nden Kasaba Köyü'ne geldiler. Hamamları temizlediler ve turizme kazandırılacağını söylediler ama bir daha kimse köye uğramadı.	K1	1
	Görüşün Olmayışı	Ekleme istediğim bir şey yok.	K2, K3, K4, K5, K6, K8, K9	7
	Şikâyet bildirme	Cami ile de köy ile de ilgilenilmiyor.	K7	1

Araştırmaya katılan katılımcılardan altısı Kasaba Köyü'ne gelen insanların ziyaret amacının Mahmutbey Camii olduğunu düşünmektedir. Altı katılımcı bu soruya “Mahmutbey Camii ve hamamlar”, bir katılımcı “Mahmutbey Camii ve doğa” cevabını vermiştir. Cevaplara bakıldığında katılımcılar, Kasaba Köyü'ne ziyarete gelen insanların gelme amacının Mahmutbey Camii olduğunun ayrımındadır. Katılımcılardan altı kişi UNESCO'nun ne olduğunu bilmezken, üç katılımcı bildiğini ifade etmiştir. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alındığını beş katılımcı biliyorken, dört katılımcı bilmiyordur. Beş katılımcı Mahmutbey Camii'ni tanıtmaya amaçlı çabası olmadığını ifade ederken, dört katılımcı camiyi tanıtmaya amaçlı çabası olduğunu dile getirmiştir. Tanıtma amaçlı bir çabası olmadığını belirten katılımcılar; tanıtmaya amaçlı bir çaba gösterilmesine gerek olmadığını ve gelen ziyaretçilerin camiyi kendilerinden daha iyi bildiklerini düşünmektedir. Tanıtma

amaçlı çabası olduğunu söyleyen katılımcılar ise camiyi ziyarete gelen ziyaretçilere cami hakkında sahip oldukları kadar bilgiyi aktardıklarını ifade etmişlerdir. Beş katılımcı Mahmutbey Camii'yi koruma amaçlı çabası olduğunu ifade ederken, dört katılımcı camiyi koruma amaçlı çabalarının olmadıklarını dile getirmişlerdir. Koruma amaçlı çabası olduğu cevabını veren katılımcılar, camiye özel güvenlik görevlisi görevlendirilene kadar caminin güvenliğini sağlamak amacıyla nöbet tuttuklarını belirtmişlerdir. Mahmutbey Camii, UNESCO Geçici Listesi'ne alındığından bu yana 5 yıl geçmiştir. Bu süreç içerisinde görüşme yapılan katılımcıların üçte biri UNESCO'nun ne demek olduğunu bilmemektedir, katılımcıların yarısından fazlası Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Listesi'ne alındığını bilmektedir. Bununla birlikte katılımcıların yarısından fazlasının tanıtım amaçlı çabası olmamışken, yarısından fazlasının koruma amaçlı çabası olmuştur. Beş katılımcı, Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının Kasaba Köyü' ne kazanç sağladığını düşünürken dört katılımcı kazanç sağlamadığını düşünmektedir. Evet cevabı veren katılımcılar; devlet ve özel kuruluşlar açısından ilginin arttığını, gelen turist sayısının arttığını, caminin bakımının arttığını, turların arttığını, yol, dere ve ıslah çalışmalarının yapıldığını, cep telefonları için vericilerin takıldığını ve ahşap stantlarda satış imkânı sunulduğunu belirtmiştir. Dokuz katılımcı, Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının dışarıya göçü azaltmadığını ifade etmiştir. Altı katılımcı Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının yeni iş olanakları sağlamadığını söylerken, üç katılımcı aksine yanıt vermiştir. Katılımcılar cevaplarını “*Özel güvenlik görevlisi, satış stantları*” şeklinde örneklendirmiştir. Katılımcıların çoğunluğunun kendileri ya da aileleri turizmden gelir elde etmediğinden dolayı düşünmeden, direkt olumsuz cevap vermişlerdir.

Bütün katılımcılar, Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının manevi değerlerini etkilemediğini düşünmektedir. Katılımcılar, yabancı turistlerin dinleri ve inanışları farklı olsa bile Mahmutbey Camii'nin aynı zamanda bir ibadethane olmasından dolayı yerli turistlerden çok ölçülü davrandıklarını gördüklerini belirtmişlerdir. Sekiz katılımcı, Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Listesi'ne alınması sayesinde dere ıslahı, sıcak asfalt, cep telefonları için verici gibi yatırımlar yapıldığını, Kasaba Köyü'nün gelişimine katkı sağladığı görüşünü

belirtmiştir. Katılımcılardan turizm faaliyetlerinin içerisinde yer alan kişiler yapılan yatırımların, Kasaba Köyü'nün gelişiminin bilincindedir.

Yedi katılımcı Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının çevreye zarar vermediğini düşünmektedir. Bir katılımcı ‘‘Dere ıslahı çalışması esnasında kavak, erik, ceviz ağaçlarının kesildiğinin ve doğadaki hayvanların yuvasız kaldığını, çevreye zarar verildiğini’’ belirtmiştir. Başka bir katılımcı ise ‘‘Mahmutbey Camii’yi ziyarete gelen tur otobüslerinin muavinlerinin çöplerini çöp kutularına değil çevreye attıklarını, çevreyi kirlettiklerini’’ ifade etmiştir. Katılımcılardan dere ıslahı sırasında doğaya zarar verildiğini söyleyen kişi, kendisinin hayvancılıkla uğraştığından kendi hayvanlarını da düşündüğü için durumun daha da çok farkında olduğunu belirtmiştir.

Yedi katılımcı Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının tanıtılmasını sağladığını düşünmektedir. Evet, sağlamıştır cevabını veren katılımcılar bunun sebebinin gelen turist sayısındaki artışa bağlamakla beraber, Mahmutbey Camii'nin Kalıcı Liste'ye alınmasıyla daha çok tanıtılacağını düşünmektedir. Altı katılımcı Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının bazı ürünlerin fiyatlarında artışa neden olmadığını düşünmektedir. Katılımcıların hepsi Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasıyla birlikte Kasaba Köyü'ne gelen turist sayısında artış olduğunu ifade etmiştir. Bu artışla paralel olarak ürünlere talep artmıştır. Talebin artmasıyla birlikte ürünlerin fiyat artışı arasında da doğru bir orantı oluşmuştur. Kastamonu'ya giriş yapan ve konaklayan yerli ve yabancı turist sayısında artış olması da yavaş yavaş Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Listesi'ne alındığının duyulmaya başladığını da doğrular niteliktedir. Aşağıda Tablo 6'da 2011- 2018 yılları arasında Kastamonu'ya giriş yapan ve Kastamonu'da konaklama yerli-yabancı turist sayıları görülmektedir.

Tablo 6. 2011- 2018 yılları arası Kastamonu'ya giriş yapan ve Kastamonu'da konaklayan yerli-yabancı turist sayıları

TURİST SAYISI						
YILLAR	GİRİŞ			KONAKLAYAN		
	Yerli	Yabancı	Toplam	Yerli	Yabancı	Toplam
2011	267.177	3.309	270.486	364.940	4.212	369.152

2012	274.427	5.374	279.801	396.767	7.250	404.017
2013	344.961	6.739	351.700	405.151	25.606	430.757
2014	349.685	7.812	357.497	443.839	11.345	455.184
2015	246.283	4.510	250.793	399.728	7.288	407.016
2016	284.110	5.223	289.333	428.574	8.060	436.634
2017	307.206	5.900	313.106	447.004	8.800	455.804
2018	337.402	13.150	350.552	506.922	16.890	523.812

(Tablo 6'nın oluşturulmasında T.C Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü web sitesinde bulunan Konaklama İstatistikleri Bölümünde bulunan <https://kastamonu.ktb.gov.tr/TR-95913/konaklama-istatistikleri.html> ve Ekonomi Bölümünde bulunan <http://kastamonu.ktb.gov.tr/TR-63830/ekonomi.html> verilerinden ve T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Arşivi, 2019 verilerinden yararlanılmıştır.)

Katılımcıların hepsi, Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasıyla birlikte sosyal yaşantılarında bir değişiklik yaşanmadığını ifade etmiştir. Bütün katılımcılar, Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasıyla birlikte bölgede nüfus artışı olmadığını belirtmiştir. Katılımcılara görüşme formunda kendilerine yöneltilen “Kasaba Köyü'nden göç eden insanlar var mı? Eğer göç varsa, ne kadar süredir göç ediliyor ve göç eden insanları geri getirebilmek için neler yapılmalıdır?” sorusuna verdikleri cevaplarda Kasaba Köyü'nün özellikle son 10-15 yıldır devamlı surette göç verdiğini dile getirmişlerdir. Buna istinaden UNESCO Geçici Miras Listesi'ne bağımlı olmaksızın köyün göç vermeye devam ettiği söylenebilir.

Dört katılımcı, Kasaba Köyü'nün geliştirilebilmesi için yapılabilecek faaliyetler konusunda “Çiftçiye destek verilebileceğini daha önce sözü verilen baraj göletinin yapılabileceğini” ifade etmişlerdir. Katılımcıların köyde birtakım faaliyetlerin yapılacağı konusunda umutsuz olduğu görülmektedir. Yedi katılımcı, Kasaba Köyü'nde turizm faaliyetlerinin geliştirilmesinin yöreye olumlu etki yapacağını

düşünmektedir. Turizm faaliyetlerinin geliştirilmesinin yöreye olumlu etki yapmayacağını düşünen iki katılımcıya nedenleri sorulduğunda verdikleri cevaplardan biri turizm faaliyetlerinin köyde tahmin edileceği kadar etkili olmayacağıdır. Bir diğer cevap ise; köyde nüfusun azalmasıyla birlikte, kalan nüfusun da kendi tarım, hayvancılık ve bahçe işleriyle uğraşacak olmasından dolayı köyde turizm faaliyetleriyle uğraşacak kimsenin olmayacağını düşünmeleridir. Katılımcılardan altı kişi başka şehirlerden gelen ziyaretçilerin Kasaba Köyü'nün yöresel evlerinde kalmalarını olumlu karşılarken, üç kişi olumsuz karşılamıştır. Yalnız evlerinin bir odasını kiralamak suretiyle değil, gelen turistleri misafir ederek ağırlayabileceklerini belirtmişlerdir.

Yedi katılımcı Kasaba Köyü'nde turizm çalışması olsa destek vermek, katılmak istemektedir. İki katılımcı “Destek vermem, katılmam” ifadesini kullanmıştır. Destek vermem, katılmam ifadelerini kullanan katılımcılara nedenleri sorulduğunda kendi işleri için ancak vakit ayırabildiklerini, turizm faaliyetlerinde yer almak istemediklerini belirtmişlerdir. Sekiz katılımcı Kasaba Köyü'nde turizmin geliştirilmesi için nelere önem verilmesi gerektiği sorusuna “Bilmiyorum” cevabını verirken, bir katılımcı “Reklam, tanıtım” ifadelerini kullanmıştır. Sekiz katılımcının turizmden kaynaklanan çevresinde gördüğü olumlu gelişmeler “Yatırımlar (Dere ıslahı, sıcak asfalt yol çalışması)” olurken, bir katılımcı olumlu gelişme olmadığını ifade etmiştir. Altı katılımcı, turizmden kaynaklanan çevresinde gördüğü olumsuz gelişme olmadığını ifade ederken, bir katılımcı “Tur otobüslerinin çöplerini doğaya atması nedeniyle çevre kirliliği”, bir katılımcı “Dere ıslahı esnasında ağaçların kesimi ve doğadaki hayvanların yuvasız kalması” ve bir katılımcı “ Mahmutbey Camii içerisinde fotoğraf makinalarıyla flaşlı çekim yapmaları ve flaşların kök boyalara zarar vermesi” ifadelerini kullanmıştır.

Altı katılımcı turizm ile ilgili herhangi kurs olduğu takdirde katılmak istemektedir. Bir katılımcı ise “Katılmak isterim ama üç çocuğum var, vaktim yok” ifadesini kullanmıştır. Bu katılımcı aynı zamanda turizm faaliyetlerinde de yer almaktadır. Altı katılımcı turizmden gelir elde etmemektedir. Sekiz katılımcının turizmden daha fazla nasıl gelir elde edebileceği konusunda fikri yoktur. Bir katılımcı “Çiftçilikle uğraştığım için turizme daha fazla vakit ayırma imkânım yok.” ifadesini kullanmıştır.

Altı katılımcıya göre turistlerin Kasaba Köyü'nü tercih etme sebebi Mahmutbey Camii'dir. Diğer üç katılımcı da içinde Mahmutbey Camii ifadeleri barındıran cevaplar vermiştir. Sekiz katılımcı, çocuklarının ve ailesinin diğer üyelerinin turizm sektöründe çalışmasını desteklemektedir. Dokuz katılımcı, Kasaba Köyü'ne yabancı turist gelmesini desteklemektedir. Dört katılımcı, evini ya da arazisini turizm amaçlı kullanmak istemezken, üç katılımcı istemektedir. Sekiz katılımcı, Kasaba Köyü'ne turistik oteller yapılmasını istemektedir. Kasaba Köyü'ne en çok hangi ülkeden turist geldiği katılımcıların çoğunluğu tarafından bilinmemektedir. Cevapların dağılımına bakıldığında, bir katılımcı "Japonya, Almanya, İsviçre", iki katılımcı "Almanya, Japonya, Fransa, Suudi Arabistan", bir katılımcı "Fransa, İngiltere, Japonya, Suudi Arabistan", bir katılımcı "Almanya, Fransa" yanıtını vermiştir. Bu sorunun sorulmasındaki amaç, bir istatistik elde etme kaygısı değildir. Kasaba Köyü'ne gelen yabancı turistlerle ilgili mevcut istatistiki veriler yoktur. Kasaba Köyü'nde devamlı surette ikamet eden ve turizm faaliyetlerinde yer alan katılımcılar sayesinde Kasaba Köyü'ne gelen yabancı turistler hakkında bilgi sahibi olabilmektir. Katılımcıların tümü, Kasaba Köyü'ne gelen turistlerle iletişim kurmaktadır. Sekiz katılımcı, turizm ile gelişme gösteren işler için Mahmutbey Camii önüne açılan satış stantları cevabını vermiştir. Görüşmenin sonunda yedi katılımcının eklemek istediği bir konu bulunmazken, bir katılımcı "30 yıl kadar önce Evkaf Genel Müdürlüğü'nden Kasaba Köyü'ne geldiklerini, hamamların temizlendiğini ve turizme kazandırılacağını söylendiğini ama bir daha kimsenin köye uğramadığını", bir katılımcı ise "Camii ile de köy ile de ilgilenilmediğini" ifade etmiştir.

Yerel halkla yapılan kayıt dışı görüşmelerde önceki yıllarda yabancı turistlerin özellikle Alman ve Fransız turistlerin Kasaba Köyü'ne karavanlarıyla geldiklerini ve birkaç gün konakladıklarını belirtmişlerdir. Yerel halk yabancı dil bilmemesine rağmen beden diliyle iletişim kurmaya çalıştıklarını, yabancı turistlerin yumurta, süt, peynir gibi köyde elde edilen ürünleri satın aldığını ifade etmiştir. Gelen yabancı turistlerin çocukları ile Kasaba Köyü'nün yerel halkının çocukları arkadaşlık kurup, oyun oynadıklarını dile getirmişlerdir. Son yıllarda yabancı turistlerin özellikle dere ıslahı çalışması sonrası karavanlarıyla gelseler dahi konaklama yapmadan gittiklerini belirtmişlerdir.

4.2. Ziyaretçilere Uygulanan Anketlerde Elde Edilen Bulgular

Ziyaretçilere uygulanan anket formlardan elde edilen bulgulara göre;

Tablo 7. Demografik özelliklerin dağılımı

		n	%
Cinsiyet	Kadın	215	53,8
	Erkek	185	46,3
Yaş	25 yaş altı	83	20,8
	25-34 yaş	111	27,8
	35-44 yaş	101	25,3
	45-54 yaş	44	11,0
	54 yaş üstü	61	15,3
Medeni durum	Evli	251	62,8
	Bekâr	149	37,3
Çocuk sahibi olma durumu	Evet	222	55,5
	Hayır	178	44,5
Çocuk sayısı	1	76	34,2
	2	107	48,2
	2'den fazla	39	17,6
Öğrenim durumu	İlköğretim	24	6,0
	Lise	67	16,8
	Ön lisans	72	18,0
	Lisans	180	45,0
	Yüksek lisans	38	9,5
	Doktora	19	4,8
Meslek	Kamu Çalışanı	146	36,5
	Özel Sektör	86	21,5
	Emekli	42	10,5
	Serbest Meslek	17	4,3
	Öğrenci	75	18,8
	Ev Hanımı	29	7,3
	Diğer	5	1,3
Aylık gelir	2000 TL ve altı	109	27,3
	2001-4000 TL	141	35,3
	4001-6000 TL	96	24,0
	6001-8000 TL	32	8,0
	8001 TL-10000 TL	11	2,8

10001 TL ve üzeri

11

2,8

Ankete cevap verenlerin %53,8'i kadın, %27,8'i 25-34 yaşında, %62,8'i evli, %55,5'inin çocuğu bulunmakta, %48,2'sinin 2 çocuğu bulunmaktadır. Ankete cevap verenlerin %45,0'i üniversite mezunu, %36,5'i kamu çalışanı, %35,3'ünün aylık geliri 2001-4000 TL'dir.

Tablo 7'deki verilerden de anlaşılacağı üzere demografik verilere bakıldığında katılımcıların çoğunluğunun cinsiyeti kadındır. Medeni durumları evli olup, 2 çocukları bulunmaktadır. Yaş gruplarına bakıldığında 25-34 yaş aralığındadır. Çoğunluğunun eğitim durumu üniversite mezunu olup, meslekleri kamu çalışanıdır. Aylık gelirleri 2001- 4000 TL aralığındadır. Katılımcıların çoğunluğunu genç, evli, 2 çocuklu, eğitim düzeyi yüksek, kamu çalışanı ve gelir düzeyi ortalama kişiler oluşturmaktadır.

Tablo 8. Turist bilgilerinin dağılımı

		n	%
Tatile çıkılma amacı	Dinlenme	181	45,3
	Sağlık	16	4,0
	Alışkanlık	12	3,0
	Yeni yerler görmek	320	80,0
	Yeni insanlar tanımak	44	11,0
	İş	23	5,8
	Diğer	7	1,8
Tanımlanan turist türü	Doğa	118	29,5
	Kültür	148	37,0
	İnanç	36	9,0
	Gastronomi	11	2,8
	Deniz-Kıyı	83	20,8
	Diğer	4	1,0
Kastamonu tercih sebepleri	Arkadaş tavsiyesi	75	18,8
	Seyahat acentelerinin reklamı	3	0,8
	Fiyatın uygunluğu	35	8,8
	İnternet reklamı	5	1,3
	Eğlence hayatı	6	1,5
	Doğal güzellikleri	242	60,5
	Tarihi dokusu	251	62,8
	Kongre, seminer, panel vb. etkinlik	9	2,3
	İş amaçlı	21	5,3
	Akraba, arkadaş ziyareti	29	7,3
Diğer	6	1,5	
Son 5 yılda tatil amaçlı seyahat sayısı	Hiç	71	17,8
	1 kez	25	6,3

	2-3 kez	80	20,0
	4-9 kez	170	42,5
	10 kez ve üstü	54	13,5
Son 5 yılda iş amaçlı seyahat sayısı	Hiç	308	77,0
	1 kez	14	3,5
	2-3 kez	37	9,3
	4-9 kez	24	6,0
	10 kez ve üstü	17	4,3
Son 5 yılda hem tatil hem iş amaçlı seyahat sayısı	Hiç	255	63,8
	1 kez	18	4,5
	2-3 kez	71	17,8
	4-9 kez	35	8,8
	10 kez ve üstü	21	5,3
Tatil yapma sıklığı	Ayda bir	21	5,3
	3 ayda bir	40	10,0
	6 ayda bir	93	23,3
	Yılda bir	225	56,4
	Yıldan birden daha uzun	8	2,0
	Belirsiz	12	3,0
Kastamonu'ya son gelişteki sayı	1. kez	119	29,8
	2-3. kez	147	36,8
	4-9. kez	105	26,3
	10. kez ve üstü	29	7,3
Kastamonu seyahatinde harcanan para (TL)	500 TL altı	38	9,5
	500-1000 TL	172	43,0
	1001-2000 TL	127	31,8
	2000 TL üstü	63	15,8
Konaklama yapılacak ilçe	Abana	23	6,3
	Azdavay	5	1,4
	Bozkurt	4	1,1
	Cide	24	6,6
	Çatalzeytin	4	1,1
	Daday	47	12,9
	Devrekani	1	0,3
	İlgaz	4	1,1
	İnebolu	22	6,0
	Merkez	206	56,4
	Pınarbaşı	8	2,2
	Seydiler	1	0,3
Taşköprü	10	2,7	
Tosya	6	1,6	
Kastamonu ziyaret puanı	Hiç memnun değil	4	1,0
	Memnun değil	5	1,3
	Ne memnun ne değil	46	11,5
	Memnun	241	60,3
	Çok memnun	104	26,0
Kastamonu'ya yeniden gelme olasılığı	İmkânsız	7	1,8
	Uzak ihtimal	12	3,0
	Belki	74	18,5
	Yüksek ihtimalle	185	46,3
	Kesinlikle	122	30,5
Kastamonu'yu tavsiye etme derecesi	Kesinlikle tavsiye etmem	8	2,0
	Tavsiye etmem	4	1,0

Ne tavsiye ederim ne de tavsiye etmem	29	7,3
Tavsiye etmem	171	42,8
Kesinlikle tavsiye ederim	188	47,0

Ankete cevap verenler %80,0 oranla en çok yeni yerler görmek için tatile çıkmakta, %3,0 oranla en az alışkanlık olduğu için tatile çıkmakta, %37,0'si kültür turizmi yapmaktadır. Ankete cevap verenlerin %62,8 oranla Kastamonu'yu tarihi dokusu nedeniyle tercih etmiş, %0,8 oranla en az seyahat acentelerinin reklamıyla tercih etmiştir. Ankete cevap verenlerin %42,5'i son 5 yılda tatil amaçlı 4-9 kez seyahat etmiş, %77,0'si iş amaçlı seyahat etmemiş, %63,8'i hem iş hem tatil amaçlı seyahat etmemiş, %56,4'ü yılda bir tatil yapmaktadır. Ankete cevap verenlerin %36,8'i 2-3. kez Kastamonu'ya gelmiş, %43,0'ü 500-1000 TL Kastamonu'da harcamış, %56,4'ü merkezde konaklama yapacaktır. Ankete cevap verenlerin %60,3'ü Kastamonu ziyaretinden memnun, %46,3'ü yüksek ihtimalle tekrar geleceğini belirtmiş, %47,0'si çevresine Kastamonu'yu tavsiye edeceğini belirtmiştir.

Tablo 8'deki verilerden de anlaşılacağı üzere turist bilgilerinin dağılımına bakıldığında katılımcıların çoğunluğu tatile çıkma amaçları sorulduğunda "En çok yeni yerler görmek" cevabını vermiştir. Katılımcıların çoğunluğu kendini "Kültür turisti" olarak tanımlamaktadır. Katılımcıların çoğunluğu Kastamonu'yu tercih etme sebebine "Tarihi dokusu" cevabı verirken buna yakın bir katılım oranı "Doğal güzellikleri" cevabı da almıştır. Katılımcıların çoğunluğu son 5 yılda tatil amaçlı "4-9 kez" seyahat etmiştir. Son 5 yılda iş amaçlı ve hem tatil hem iş amaçlı seyahat sayısına bakıldığında katılımcıların çoğunluğunun cevabı "Hiç" olmuştur. Katılımcıların çoğunluğu tatil yapma sıklığına "Yılda bir" cevabını vermiştir. Katılımcıların çoğunluğunun Kastamonu'ya bu ziyareti "2. ya da 3." olduğu görülmektedir. Katılımcıların çoğunluğu Kastamonu seyahatinde "500-1000 TL" harcamıştır. Katılımcıların çoğunluğu konaklama yaptığı/yapacağı ilçeyi "Merkez ilçe" olarak cevaplandırmıştır. Katılımcıların çoğunluğu Kastamonu ziyaretinin puanını "Memnun" olarak değerlendirmiştir. Katılımcıların çoğunluğu Kastamonu'ya yeniden gelme olasılığını "Yüksel ihtimal" olarak değerlendirmiştir. Katılımcıların çoğunluğu Kastamonu'yu tavsiye etme derecesini "Kesinlikle tavsiye ederim" olarak değerlendirmiştir.

Tablo 9. Kastamonu ve Kastamonu Halkı algı bilgilerinin dağılımı

		n	%
Kastamonu'yu daha önce görmemiş ya da duymamış birisine tarif şekli	Doğa Terapisi	159	39,8
	Zamanda Yolculuk	29	7,3
	Ruhani Yolculuk	29	7,3
	Tadına Var	38	9,5
	Maceraya Katıl	4	1,0
	Maviyle Dans	12	3,0
	İyi Hisset	43	10,8
	Kültür Alışverişi	69	17,3
	Diğer	17	4,3
Kastamonu denince akla gelen	Güvenli şehirdir	156	39,0
	Buluşma yeridir	7	1,8
	Doğa şehridir	202	50,5
	Bilgi ve teknoloji şehridir	1	0,3
	Yaşanabilir şehirdir	20	5,0
	Mimari şehirdir	9	2,3
	Gastronomi şehridir	2	0,5
Daha önce ziyaret edilen turistik destinasyonlara göre Kastamonu puanı	İnanç şehridir	3	0,8
	1-3	12	3,0
	4-6	88	22,0
	7-9	241	60,3
Kastamonu'yu fark kılan özellik durumu	10	59	14,8
	Farklı özelliği yok	140	35,0
	Evet var	260	65,0

Ankete cevap verenlerin %39,8'i Kastamonu'yu doğa terapisi olarak burayı görmeyenlere tanıtılabileceğini belirtmiş, %50,5'i Kastamonu'nun doğa şehri olduğunu belirtmiştir. Ankete cevap verenlerin %60,3'ü diğer destinasyonlara göre Kastamonu'ya 7-9 puan vermiş, %65,0'i Kastamonu'nun farklı özellikleri olduğunu belirtmiştir.

Tablo 9'daki verilerden de anlaşılacağı üzere katılımcıların çoğunluğu Kastamonu'yu daha önce görmemiş ya da duymamış birisine tarif şekline cevap olarak "Doğa Terapisi" cevabını vermiştir. Katılımcıların çoğunluğu Kastamonu denince akla gelen sorusuna cevap olarak "Doğa şehridir" cevabını vermiştir. Katılımcıların çoğunluğu daha önce ziyaret edilen turistik destinasyonlara göre Kastamonu'ya puanı "7 - 9" olmuştur. Katılımcıların çoğunluğu Kastamonu'yu fark kılan özellik durumu sorulduğunda "Evet var" yanıtını vermiştir.

Tablo 10. Mahmutbey Camii bilgilerinin dağılımı

	n	%
Evet	279	69,9

Mahmutbey Camii'ni daha önce duyma	Hayır	120	30,1
Mahmutbey Camii duyulan yer	Seyahat Acentası	13	4,6
	Reklamlar	5	1,8
	Broşürler	26	9,3
	Kitaplar-Filmler	8	2,8
	Haberler, Makaleler	22	7,8
	Seyahat Rehberleri	11	3,9
	Turizm Fuarları	2	0,7
	İnternet	49	17,4
	Eş-dost tavsiyeleri	84	29,9
	Televizyon Programları	26	9,3
	Bilimsel kaynaklar	8	2,8
	Fuar Etkinlikleri	3	1,1
	UNESCO Web Sitesi	5	1,8
	Okuldan öğrenilen genel bilgiler	15	5,3
	Diğer	4	1,4
UNESCO'yu bilme durumu	Evet	288	72,0
	Kısmen	94	23,5
	Hayır	18	4,5
Mahmutbey Camii hakkında yeterli bilgi edinme	Evet	168	42,0
	Kısmen	185	46,3
	Hayır	47	11,8
Seyahat öncesi Mahmutbey Camii hakkında araştırma yapma	Yaptım	66	16,5
	Kısmen	155	38,8
	Yapmadım	179	44,7
Mahmutbey Camii'nde sizi en çok etkileyen unsur	Sütunceler	25	6,3
	Kapısı	77	19,3
	Mimari Özellikleri	120	30,0
	Yapılışı	52	13,0
	Ahşap üzerindeki işlemler	94	23,5
Diğer	32	8,0	
Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alındığını bilme	Evet	212	53,0
	Hayır	188	47,1
Mahmutbey Camii Kalıcı Liste'ye alınmasını isteme	Evet	349	87,3
	Kararsızım	46	11,6
	Hayır	5	1,3
Mahmutbey Camii etrafındaki olanakların ihtiyacı karşılaması	Evet	96	24,0
	Kararsızım	202	50,4
	Hayır	102	25,5
Mahmutbey Camii çevresindeki eksiklikler	Çöp kutusu	380	95,0
	Büfe	166	41,5
	Aydınlatma	52	13,0
	Yönlendirme levhası	80	20,0
	Otopark	136	34,0
	Tuvalet	132	33,0
	Çeşme	33	8,3
	Oturma yerleri	123	30,8
	Danışma ve bilgilendirme üniteleri	158	39,5
	Alt yapı eksikleri(Yol vs.)	150	37,5
Konaklama işletmeleri	167	41,8	
Yiyecek- içecek işletmeleri	186	46,5	

Mahmutbey Camii'nin turizme kazandırılmasında en büyük sıkıntı	Destinasyon eksikliği	17	4,5
	Konaklama eksikliği	7	1,9
	Tanıtım eksikliği	233	61,6
	Turizm eksikliği	10	2,6
	Ulaşım	107	28,3
	Diğer	4	1,1

Ankete cevap verenlerin %69,9'u Mahmutbey Camisini daha önce duymuş, %29,9'u eş-dost tavsiyelerinden duymuştur. Ankete cevap verenlerin %72,0'si UNESCO'yu bilmekte, %46,3'ü Mahmutbey Cami hakkında kısmen bilgisi olduğunu belirtmiş, %44,7'si cami ile ilgili araştırma yapmamış, %30,0'u mimari özelliklerinin en çok etkilediğini belirtmiştir. Ankete cevap verenlerin %53,0'ü Mahmutbey Caminin UNESCO geçici listesine alındığını bilmekte, %87,3'ü kalıcı listeye alınmasını istemektedir. Ankete cevap verenlerin %50,4'ü Mahmutbey Camisinin etrafındaki gereksinimlerin karşılandığı konusunda kararsız olduğunu belirtmiştir. Ankete cevap verenler %95,0 oranla en çok çöp kutusunun eksik olduğunu belirtmiş, %8,3 oranla en az çeşmenin eksik olduğu belirtilmiştir.

Tablo 10'daki verilerden de anlaşılacağı üzere katılımcıların çoğunluğu Mahmutbey Camii'ni daha önce duymuştur. Katılımcıların çoğunluğuna Mahmutbey Camii'ni duydukları yer sorulduğunda verdikleri cevap Eş-dost tavsiyeleri olmuştur. Katılımcıların çoğunluğu UNESCO'yu bilmektedir. Katılımcıların çoğunluğu Mahmutbey Camii hakkında yeterli bilgi edinmiştir. Katılımcıların çoğunluğu seyahat öncesi Mahmutbey Camii hakkında araştırma yapmamıştır. Katılımcıların çoğunluğunu Mahmutbey Camii'nde en çok etkileyen unsur Mimari Özellikler olmuştur. Katılımcıların çoğunluğu Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alındığını bilmektedir. Katılımcıların çoğunluğu Mahmutbey Camii'nin Kalıcı Liste'ye alınmasını istemektedir. Katılımcıların çoğunluğu Mahmutbey Camii etrafındaki olanakların ihtiyacı karşılaması konusunda kararsızdır. Katılımcıların çoğunluğu Mahmutbey Camii çevresindeki eksikliklerin "Çöp kutusu" olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların çoğunluğu Mahmutbey Camii'nin turizme kazandırılmasında en büyük sıkıntının "Tanıtım eksikliği" olduğunu düşünmektedir.

Tablo 11. Mahmutbey Camii 'nin Kalıcı Liste'ye alınmasını isteme durumu

Mahmutbey Camii Kalıcı Liste'ye alınmasını isteme	Evet	349	87,3
	Kararsızım	46	11,6
	Hayır	5	1,3

Ankete cevap veren katılımcılardan %87,3'ü yani 349 kişi Mahmutbey Camii'nin Kalıcı Liste'ye alınmasını istemektedir. Bunu %11,6 ile yani 46 kişi "Kararsızım" cevabını verenler takip etmektedir. Anketi cevaplayanların %1,3'ü yani 5 kişi ise "Hayır" cevabını vermiştir. Soruyu cevaplayanlardan "Evet" ya da "Hayır" görüşü belirtenlerin, görüş nedenlerini kısaca açıklamaları "Evetse, belirtiniz" ya da "Hayırsa, belirtiniz" ifadesiyle istenmiştir.

Mahmutbey Camii'nin Kalıcı Liste'ye Alınmasını isteme sorusuna "Evet" cevabı veren 349 katılımcıdan 204 kişi görüş nedenlerini kısaca ifade etmiştir. 42 katılımcı isteme nedenini "Mimari özellikleri" olarak ifade etmiştir. "Mimari özellikler" ifadesini taşıyan diğer cevaplar şu şekildedir: 8 katılımcı "Mimari özellikleri ve yapılışı", 3 katılımcı "Mimari özellikleri ve eşsizlik", 2 katılımcı "Mimari özellikleri ve kültürel miras", 1 katılımcı "Mimari özellikleri ve yapılışıyla ilgili efsaneler", 1 katılımcı "Mimari özellikleri, yapılışı ve eşsizlik" ve 1 katılımcı "Mimari özellikleri, yapılışı, kültürel miras, tanıtım ve koruma" cevaplarını vermiştir. 32 katılımcı "Eşsizlik" cevabını vermiştir. "Eşsizlik" ifadesini taşıyan diğer cevaplar şu şekildedir: 5 katılımcı "Eşsizlik ve koruma", 3 katılımcı "Eşsizlik ve mimari özellikleri" ve 1 katılımcı "Eşsizlik, mimari özellikleri ve yapısı" cevaplarını vermiştir. 27 katılımcı "Tarihi değer" cevabını vermiştir. "Tarihi değer" ifadesini taşıyan diğer cevaplar şu şekildedir: 3 katılımcı "Tarihi değeri, mimari özellikleri ve eserin iyi korunmuş olması", 1 katılımcı "Tarihi değeri ve eşsizlik", 1 katılımcı "Tarihi değeri ve kültürel miras", 1 katılımcı "Tarihi değeri ve mimari özellikleri" ve 1 katılımcı "Tarihi değeri, eşsizlik ve mimari özellikleri" cevaplarını vermiştir. 10 katılımcı "Koruma" cevabını vermiştir. "Koruma" ifadesini taşıyan diğer cevaplar şu şekildedir: 8 katılımcı "Koruma ve tanıtım" ve 3 katılımcı "Koruma ve kültürel miras" cevaplarını vermiştir. 8 katılımcı "Kültürel miras" cevabını vermiştir. "Kültürel miras" ifadesini taşıyan başka bir cevap katılımcılardan tarafından verilmemiştir. 8 katılımcı "Tanıtım" cevabını vermiştir. "Tanıtım" ifadesini taşıyan bir diğer cevap olan "Tanıtım ve gelişme" cevabını 1 katılımcı vermiştir. 6 katılımcı "Eserin iyi korunmuş olması" cevabını vermiştir. "Eserin iyi korunmuş olması" ifadesini taşıyan diğer cevaplar şu şekildedir: 1 katılımcı "Eserin iyi korunmuş olması ve mimari özellikleri", 1 katılımcı "Eserin iyi korunmuş olması ve orijinalliği", 1

katılımcı ‘‘Eserin iyi korunmuş olması, mimari özellikleri ve tarihi değeri’’ ve 1 katılımcı ‘‘Eserin iyi korunmuş olması, tarihi ve dini değeri’’ cevaplarını vermiştir. Bu cevapların dışında 1 katılımcı ‘‘Gelişime katkı’’, 1 katılımcı ‘‘Orijinallığı’’, 1 katılımcı ‘‘UNESCO Dünya Miras Listesi’ndeki Diğer Eserlere Benzemesi’’ ve 1 katılımcı ‘‘Yapılışı’’ ifadelerini vermiştir. Mahmutbey Camii’nin Kalıcı Liste’ye alınmasını isteme sorusuna ‘‘Hayır’’ cevabı veren 5 katılımcı istememe nedenlerini ifade etmemiştir.

Tablo 12. Kastamonu Halkı algısı ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı

%	1	2	3	4	5	Ortalama	Std. Sapma
Kastamonu halkı dürüsttür	1,8	3,3	29,0	38,3	27,8	3,87	0,92
Kastamonu halkı güler yüzlüdür	0,8	7,3	25,5	41,3	25,3	3,83	0,92
Kastamonu halkı kişisel hijyene önem verir	3,3	6,0	45,3	28,3	17,3	3,50	0,96
Kastamonu halkı kibardır	4,8	12,3	33,3	32,3	17,5	3,46	1,06
Kastamonu halkı farklı kültürlere karşı ılımlıdır	2,8	10,5	31,3	31,3	24,3	3,64	1,05
Kastamonu halkı yardımseverdir	1,3	3,8	18,5	41,5	35,0	4,05	0,89
Kastamonu halkı değerinden fazla ücret talep etmez	4,8	9,5	35,8	31,5	18,5	3,50	1,05
Kastamonu halkı ilgilidir	1,8	6,3	27,0	41,0	24,0	3,79	0,94
Kastamonu halkı saygılıdır	1,8	6,3	21,0	45,8	25,3	3,87	0,92
Kastamonu halkı kadınlara karşı özenlidir	6,0	7,8	40,5	27,8	18,0	3,44	1,06
Kastamonu halkı eğitilidir	3,0	11,3	44,8	27,5	13,5	3,37	0,95
Kastamonu halkı hayvanlara karşı özenlidir	2,8	6,8	39,5	29,3	21,8	3,61	0,99

1: Kesinlikle katılmıyorum ... 5: Kesinlikle katılıyorum

Ankete cevap verenlerin Kastamonu halkı algı ölçeği ifadelerinde katılım düzeyi en yüksek olan ifadeler şu şekildedir;

- Kastamonu halkı yardımseverdir
- Kastamonu halkı dürüsttür
- Kastamonu halkı saygılıdır
- Kastamonu halkı güler yüzlüdür
- Kastamonu halkı ilgilidir
- Kastamonu halkı farklı kültürlere karşı ılımlıdır
- Kastamonu halkı hayvanlara karşı özenlidir

Tablo 12’deki verilere bakıldığında Kastamonu halkı algı ölçeği ifadelerinde katılım düzeyi en yüksek olan, ilk sırada yer alan 4.05 ortalama ‘‘Kastamonu halkı

yardımseverdir” yer alırken son sırada son sırada ise 3,37 ortalama ile “Kastamonu halkı eğitilidir” ifadesi bulunmaktadır. “Kastamonu halkı dürüsttür” ve “Kastamonu halkı saygılıdır” ifadelerinin ortalaması 3,87 olup, ikinci sırada bulunmaktadır.

Tablo 13. Kastamonu destinasyon kişiliği ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı

%	1	2	3	4	5	Ortalama	Std. Sapma
Kastamonu neşelidir.	2,3	8,3	26,5	37,3	25,8	3,76	1,00
Kastamonu içtendir.	1,3	5,3	14,8	48,0	30,8	4,02	0,88
Kastamonu yardımseverdir.	1,5	4,0	18,5	43,5	32,5	4,02	0,90
Kastamonu kültürlüdür.	1,3	8,8	30,8	33,8	25,5	3,74	0,98
Kastamonu güvenlidir.	1,0	3,5	16,8	41,0	37,8	4,11	0,87
Kastamonu zekidir.	2,8	7,3	33,8	34,0	22,3	3,66	0,99
Kastamonu dürüsttür.	1,8	4,5	24,8	43,0	26,0	3,87	0,91
Kastamonu düzenlidir.	2,5	7,5	27,5	38,5	24,0	3,74	0,99
Kastamonu temizdir.	1,0	6,8	23,8	41,0	27,5	3,87	0,93
Kastamonu huzurludur.	1,0	3,3	13,5	42,8	39,5	4,17	0,85
Kastamonu arkadaş canlısıdır.	2,0	6,3	23,8	38,8	29,3	3,87	0,97
Kastamonu çekicidir.	4,0	7,0	29,3	36,0	23,8	3,69	1,04
Kastamonu heyecanlıdır	5,5	13,0	26,3	32,3	23,0	3,54	1,14
Kastamonu misafirperverdir.	0,8	3,3	13,3	40,3	42,5	4,21	0,85
Kastamonu aile merkezlidir.	1,0	2,3	11,8	34,5	50,5	4,31	0,84
Kastamonu kendine özgüdür.	0,8	2,0	12,5	42,8	42,0	4,23	0,80
Kastamonu stressizdir.	2,8	5,5	17,8	38,3	35,8	3,99	1,00
Kastamonu hareketlidir.	9,5	18,0	26,0	27,5	19,0	3,29	1,23

1:Kesinlikle katılmıyorum ... 5:Kesinlikle katılıyorum

Ankete cevap verenlerin Kastamonu destinasyon kişiliği ölçeği ifadelerinde katılım düzeyi en yüksek olan ifadeler şu şekildedir;

- Kastamonu aile merkezlidir.
- Kastamonu kendine özgüdür.
- Kastamonu misafirperverdir.
- Kastamonu huzurludur.
- Kastamonu güvenlidir.
- Kastamonu içtendir.
- Kastamonu yardımseverdir.

Tablo 13'teki Kastamonu destinasyon kişiliği ölçeğine bakıldığında katılım düzeyi en yüksek olan ifadelerin ilk 3 sıralaması şu şekildedir; “Kastamonu aile merkezlidir ” 4.31 ortalamasıyla en yüksek değere sahip olup ilk sırada, “ Kastamonu kendine özgüdür”, 4,23 ortalama ile ikinci sırada, “Kastamonu misafirperverdir” 4,21 ortalama ile üçüncü sırada yer almaktadır. Tablo 12’de Kastamonu halkı algısında “Kastamonu halkı yardımseverdir” ilk sırada yer alırken burada yani Kastamonu destinasyon kişiliği ölçeğinde “Kastamonu yardımseverdir” 4,02 ortalama ile 7. sırada yer almaktadır Kastamonu destinasyon kişiliği ölçeği son sırada ise 3.29 ortalama ile “Kastamonu hareketlidir” yer almaktadır.

Tablo 14. Kastamonu tercihi ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı

%	1	2	3	4	5	Ortalama	Std. Sapma
İyi hizmet veren konaklama tesisleri var	3,8	8,3	25,8	37,0	25,3	3,72	1,05
Ziyaret edecek ilginç yerler var	1,8	1,5	10,0	41,0	45,8	4,28	0,84
Doğal çekicilikler var	1,8	1,3	7,5	32,5	57,0	4,42	0,82
Memnun edici iklime sahip	3,5	11,3	24,8	31,0	29,5	3,72	1,11
Açık hava aktiviteleri var	8,8	18,0	31,3	24,5	17,5	3,24	1,19
Ulaşımı kolay	7,0	13,0	23,0	34,5	22,5	3,53	1,18
Alışveriş imkanları var	13,8	20,8	29,8	24,0	11,8	2,99	1,21
Sportif etkinlikler var	11,3	23,5	34,0	19,0	12,3	2,98	1,17
Tarihi alanlar ve müzeleri var	1,0	1,8	6,3	41,5	49,5	4,37	0,76
Festival ve etkinlikler var	7,3	17,3	28,8	28,5	18,3	3,33	1,17
Doğal ürün çeşitliliği var	1,5	1,8	11,5	42,0	43,3	4,24	0,84
Sessiz bir il	2,0	2,8	13,0	42,0	40,3	4,16	0,89
Şehirde yürüyüş yolları var	2,3	10,3	26,0	34,0	27,5	3,74	1,04
Doğada yürüyüş yolları var	1,5	5,8	16,5	37,0	39,3	4,07	0,96
Aile ile seyahat için uygun	1,0	1,5	9,8	41,0	46,8	4,31	0,79
Bireysel seyahatler için uygun	4,3	6,3	22,0	36,3	31,3	3,84	1,07
Restoran ve kafeler çeşitli	2,0	8,5	26,5	38,3	24,8	3,75	0,99
Yöresel yemek çeşitliliği var	1,3	1,5	10,8	45,5	41,0	4,24	0,80
İnanç merkezleri var	1,3	1,3	20,3	29,8	47,5	4,21	0,89
Deniz ve plajları var	5,5	23,5	21,8	28,5	20,8	3,36	1,20

1:Kesinlikle katılmıyorum ... 5:Kesinlikle katılıyorum

Ankete cevap verenlerin Kastamonu tercihi ölçeği ifadelerinde katılım düzeyi en yüksek olan ifadeler şu şekildedir;

- Doğal çekicilikler var
- Tarihi alanlar ve müzeleri var
- Aile ile seyahat için uygun
- Ziyaret edecek ilginç yerler var
- Doğal ürün çeşitliliği var
- Yöresel yemek çeşitliliği var
- İnanç merkezleri var
- Sessiz bir il
- Doğada yürüyüş yolları var

Tablo 14'te Kastamonu tercihi ölçek ifadelerinde katılım düzeyi yüksek ifadelerle bakıldığında “Doğal çekicilikler var” ifadesi 4,42 ortalama ilk sırada yer almıştır. Sonrasında ise “Tarihi alanlar ve müzeleri var” ifadesi 4,37 ortalama ile ikinci olmuş bulunmaktadır. Ölçekteki değerlerden anlaşıldığı üzere doğa ve kültür Kastamonu tatil tercihi için en önemli iki faktördür. Kastamonu tercihi ölçeğinde 2,98 ortalama ile en son sırada ise “Sportif etkinlikler var” bulunmaktadır. Ayrıca “ Alışveriş imkanları var.” da 2,99 ortalama ile sondan ikinci sıradadır.

Tablo 15. Kastamonu memnuniyeti ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı

%	1	2	3	4	5	Ortalama	Std. Sapma
Eşsiz ve özel anlar yaşattı	2,3	4,5	25,0	43,3	25,0	3,84	0,93
Çok anlam ifade ediyor	2,5	5,0	25,5	43,5	23,5	3,81	0,94
Umdüğüm kadar iyiydi	2,0	3,3	18,0	47,5	29,3	3,99	0,89
Çok memnun ediciydi	2,5	2,3	25,8	40,8	28,8	3,91	0,92
En iyi seyahat deneyimlerimden biriydi	3,3	8,3	28,0	35,0	25,5	3,71	1,04
Her kuruluşuna değdi	2,5	4,8	26,3	36,8	29,8	3,87	0,98

1:Hiç memnun değilim ... 5:Çok memnunum

Ankete cevap verenlerin Kastamonu memnuniyeti ölçeği ifadelerinde katılım düzeyi en yüksek olan ifadeler şu şekildedir;

- Umdüğüm kadar iyiydi
- Çok memnun ediciydi
- Her kuruluşuna değdi

Tablo 15'te Kastamonu memnuniyeti ölçek ifadelerine katılım düzeyinin dağılımına bakıldığında 3,99 ortalama ile en yüksek ifade “Umdüğüm kadar iyiydi” olmuştur. Kastamonu tercihi ölçek ifadelerine katılım düzeylerinde “Doğal çekicilikler var” ve

“Tarihi alanlar ve müzeleri var” tercihi beklentiyi karşılamaya yetmiş ancak Tablo 15’teki ölçekte de görüldüğü gibi çoğunluk için Kastamonu en iyi seyahat deneyimlerinden biri olmaya yetmemiştir. En düşük katılım düzeyi alan ifade 3,71 ortalama ile “En iyi seyahat deneyimlerimden biriydi” olmuştur.

Tablo 16. Kastamonu deneyimi ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı

%	1	2	3	4	5	Ortalama	Std. Sapma
Tanıtım hizmetlerinden memnunum	5,3	14,5	36,0	31,0	13,3	3,33	1,05
Ulaşım hizmetlerinden memnunum	4,0	12,0	25,5	41,3	17,3	3,56	1,04
Konaklama hizmetlerinden memnunum	2,8	5,0	24,3	47,0	21,0	3,79	0,93
Restoran hizmetlerinden memnunum	2,5	4,8	28,5	40,5	23,8	3,78	0,94
Rehberlik hizmetlerinden memnunum	6,5	16,0	31,8	28,5	17,3	3,34	1,13
Genel temizlik hizmetlerinden memnunum	1,8	6,5	26,3	40,5	25,0	3,81	0,95
Yararlı turistik bilgilere ulaşılabilirlik hizmetlerinden memnunum	3,3	11,0	28,8	37,8	19,3	3,59	1,02
Alışveriş mekânlarından memnunum	10,0	21,5	24,8	29,8	14,0	3,16	1,20
Yöresel yemeklerden memnunum	1,8	2,0	12,0	37,0	47,3	4,26	0,87
Hediyelik eşya çeşitliliğinden memnunum	1,8	5,3	23,0	39,0	31,0	3,92	0,95
Kültürel ve tarihi çekiciliklerden memnunum	1,3	0,5	9,3	37,8	51,3	4,37	0,77
Doğal güzelliklerden memnunum	1,8	0,8	7,0	28,8	61,8	4,48	0,80
Dışarıda yapılabilecek faaliyetlerin çeşitliliğinden memnunum	6,3	11,3	33,0	30,8	18,8	3,45	1,11
Otopark imkânlarından memnunum	11,8	21,5	31,5	25,0	10,3	3,01	1,16
Trafik akışından memnunum	14,3	18,8	26,3	25,3	15,5	3,09	1,28
Ziyaret edilen yerlerdeki lavaboların temizliğinden memnunum	9,0	15,0	32,0	31,8	12,3	3,23	1,13
Bilgilendirme levhalarından memnunum	3,8	9,8	26,0	38,5	22,0	3,65	1,04
Çevre düzenlemesinden memnunum	2,0	10,0	25,8	41,0	21,3	3,70	0,98
Kişisel beklentilerimin anlaşılmasından memnunum	2,5	6,0	34,0	39,3	18,3	3,65	0,93
İhtiyaçlarımın karşılanmasından memnunum	2,3	5,8	32,0	42,3	17,8	3,68	0,91
Sorunların çözümüne yönelik ilgi gösterilmesinden memnunum	2,0	7,0	29,8	42,8	18,5	3,69	0,92
İlk seferde doğru anlaşılmaktan memnunum	2,8	7,5	32,3	41,0	16,5	3,61	0,94
Hizmet kalitesinden memnunum	1,0	8,8	28,0	43,3	19,0	3,71	0,91
Şehirde rahat dolaşabilmekten memnunum	2,5	4,5	16,3	42,3	34,5	4,02	0,96
Şehrin temizliğinden memnunum	2,0	4,8	17,0	43,3	33,0	4,01	0,93
Şehrin güvenli oluşundan memnunum	2,5	1,5	12,8	42,3	41,0	4,18	0,89

1:Kesinlikle katılmıyorum ... 5:Kesinlikle katılıyorum

Ankete cevap verenlerin Kastamonu deneyimi ölçeği ifadelerinde katılım düzeyi en yüksek olan ifadeler şu şekildedir;

- Doğal güzelliklerden memnunum
- Kültürel ve tarihi çekiciliklerden memnunum
- Yöresel yemeklerden memnunum
- Şehrin güvenli oluşundan memnunum
- Şehirde rahat dolaşabilmekten memnunum
- Şehrin temizliğinden memnunum
- Hediyelik eşya çeşitliliğinden memnunum
- Genel temizlik hizmetlerinden memnunum

Tablo 16'daki Kastamonu deneyimi ölçeği ifadelerinde katılım düzeyine bakıldığında en yüksek katılım gösterilen ilk iki ifade 4,48 ortalama ile “ Doğal güzelliklerden memnunum” ve 4,37 ortalaması ile “Kültürel ve tarihi çekiciliklerden memnunum” ifadesi olmuştur. Tablo 14'teki Kastamonu tercihi ölçeği ifadelerinde katılım düzeyine bakıldığında ise en yüksek katılım gösterilen iki ifade “ Doğal çekicilikler var” ve “Tarihi alanlar ve müzeleri var” olmuştur. Katılımcıların Kastamonu tercih ifadeleri ve deneyim ifadeleri paralellik göstermektedir. Kastamonu deneyimi ölçeğinin son iki sırasında ise 3,09 ortalamasıyla “Trafik akışından memnunum” ve 3,01 ortalamasıyla “Otopark imkânlarından memnunum” birbirine yakın iki ortalama ile yer almaktadır. Katılımcıların Kastamonu'daki otopark imkanlarından ve trafik akışlarından memnun olmadıkları görülmektedir.

Tablo 17. Mahmutbey Camii destinasyon yeterliliği ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı

%	1	2	3	4	5	Ortalama	Std. Sapma
Mahmutbey Camii, iyi korunmuş ve restore edilmiştir	3,0	5,8	19,3	42,0	30,0	3,90	0,99
Mahmutbey Camii çevresinde, ziyaretçileri yönlendiren bilgi ve yönlendirme levhaları yeterlidir	6,0	15,0	28,8	32,3	18,0	3,41	1,12
Mahmutbey Camii'nin gezilmesini kolaylaştıran bilgilendirme levhaları yeterlidir	6,8	13,8	26,0	31,3	22,3	3,49	1,17
Mahmutbey Camii ziyaretinde uyulacak kurallara ilişkin bilgiler yeterlidir	10,0	16,5	31,3	28,8	13,5	3,19	1,17
Mahmutbey Camii'nin peyzaj düzenlemesi yeterlidir	8,5	16,8	34,5	27,3	13,0	3,20	1,12
Mahmutbey Camii'nin çevresinde park alanları yeterlidir	8,8	18,0	31,0	28,0	14,3	3,21	1,16

Mahmutbey Camii'nin çevresinde yaşlılar ve engelliler için düzenlemeler yeterlidir	15,5	21,3	29,3	22,5	11,5	2,93	1,23
Mahmutbey Camii'nin çevresinde hijyenik lavabo ve tuvaletler yeterlidir	15,3	21,5	29,3	24,5	9,5	2,92	1,20
Mahmutbey Camii'nin çevresindeki temizlik yeterlidir	5,3	14,0	32,0	30,8	18,0	3,42	1,10
Mahmutbey Camii çevresi rahatça gezebilmek için yeterlidir	5,8	8,3	25,8	37,0	23,3	3,64	1,10
Mahmutbey Camii'nin ziyaretçileriyle ilgilenecek personel sayısı yeterlidir	21,8	17,8	27,0	23,3	10,3	2,83	1,29

1:Kesinlikle katılmıyorum ... 5:Kesinlikle katılıyorum

Ankete cevap verenlerin Mahmutbey Cami destinasyon yeterliliği ölçeği ifadelerinde katılım düzeyi en yüksek olan ifadeler şu şekildedir;

- Mahmutbey Camii, iyi korunmuş ve restore edilmiştir
- Mahmutbey Camii çevresi rahatça gezebilmek için yeterlidir
- Mahmutbey Camii'nin gezilmesini kolaylaştıran bilgilendirme levhaları yeterlidir
- Mahmutbey Camii'nin çevresindeki temizlik yeterlidir
- Mahmutbey Camii çevresinde, ziyaretçileri yönlendiren bilgi ve yönlendirme levhaları yeterlidir

Tablo 17'de Mahmutbey Camii destinasyon yeterliliği ölçeğine ifadelerinde katılım düzeyi yüksek olan ifadeler bakıldığında 3,90 ortalama ile katılım düzeyi en yüksek olan ifade "Mahmutbey Camii, iyi korunmuş ve restore edilmiştir" olmuştur. Katılım düzeyi en düşük ifade ise 2,83 ortalaması ile "Mahmutbey Camii'nin ziyaretçileriyle ilgilenecek personel sayısı yeterlidir" son sırada yer almaktadır. Ziyaretçilere uygulanan ankette görülmüştür ki katılımcıların %44,7'si Mahmutbey Camii'ye gelmeden önce camiyle ilgili araştırma yapmamıştır. Bu yüzden camiye ziyarete gelen ziyaretçilerin yeterli bilgi edinemediği düşünülmektedir.

4.2.1. Yapı Geçerliliği ve Güvenirlik Analizi

Ölçeğin yapı geçerliğinin belirlenmesi amacıyla açıklayıcı faktör analizi (AFA), güvenirliliğinin belirlenmesi amacıyla Cronbach's alfa güvenirlilik katsayıları hesaplanmıştır

4.2.2. Açıklayıcı Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliğini istatistiksel olarak tespit etmek için açıklayıcı faktör analizi tekniği kullanılmaktadır. Ölçeğin öncelikli olarak, faktör analizine uygun olup olmadığını anlamak amacıyla KMO ve Bartlett testi yapılmaktadır. KMO katsayısı

örneklemin büyüklüğünü test etmek için hesaplanmaktadır. Kaiser, bulunan değer 1'e yaklaştıkça mükemmel, .50'nin altında ise kabul edilemez (.90'larda mükemmel, .80'lerde çok iyi, .70'lerde ve .60'larda vasat, .50'lerde kötü) olduğunu belirtmektedir (Tavşancıl, 2005). Faktör analizinde evrendeki dağılımın normal olması da beklenmektedir. Bu da Bartlett testiyle incelenmektedir. Bu kapsamda KMO testi ölçüm sonucunun 0.50 ve daha üstü, Bartlett küresellik testi sonucunun da istatistiksel olarak anlamlı olması gerekmektedir. Faktörlerin öz değerlerine ait saçılma diyagramı olan Scree Plot grafiği oluşturulan ölçeğin toplam faktör sayısının belirlenmesinde kullanılmaktadır. Faktör analizi işleminde ölçek maddelerinin faktörlere atanması ya da ölçekten çıkarılması işlemlerinde faktör yükü değerlerine bakılmaktadır. Faktör yük değeri, maddelerin faktörlerle olan ilişkisini açıklayan bir katsayıdır. Maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerlerinin yüksek olması beklenir. Bir faktörle yüksek düzeyde ilişki veren maddelerin oluşturduğu bir küme var ise bu bulgu, o maddelerin birlikte bir kavramı yapıyı-faktörü ölçtüğü anlamına gelir. Her bir maddenin faktör yükünün 0,30'dan küçük olduğu ya da söz konusu maddenin faktör yüklerinin iki farklı faktördeki değerlerinin farkının 0,10'dan küçük olması durumunda (binişiklik) madde ölçekten çıkarılarak analiz işlemine devam edilir.

4.2.3. Güvenirlilik Analizi

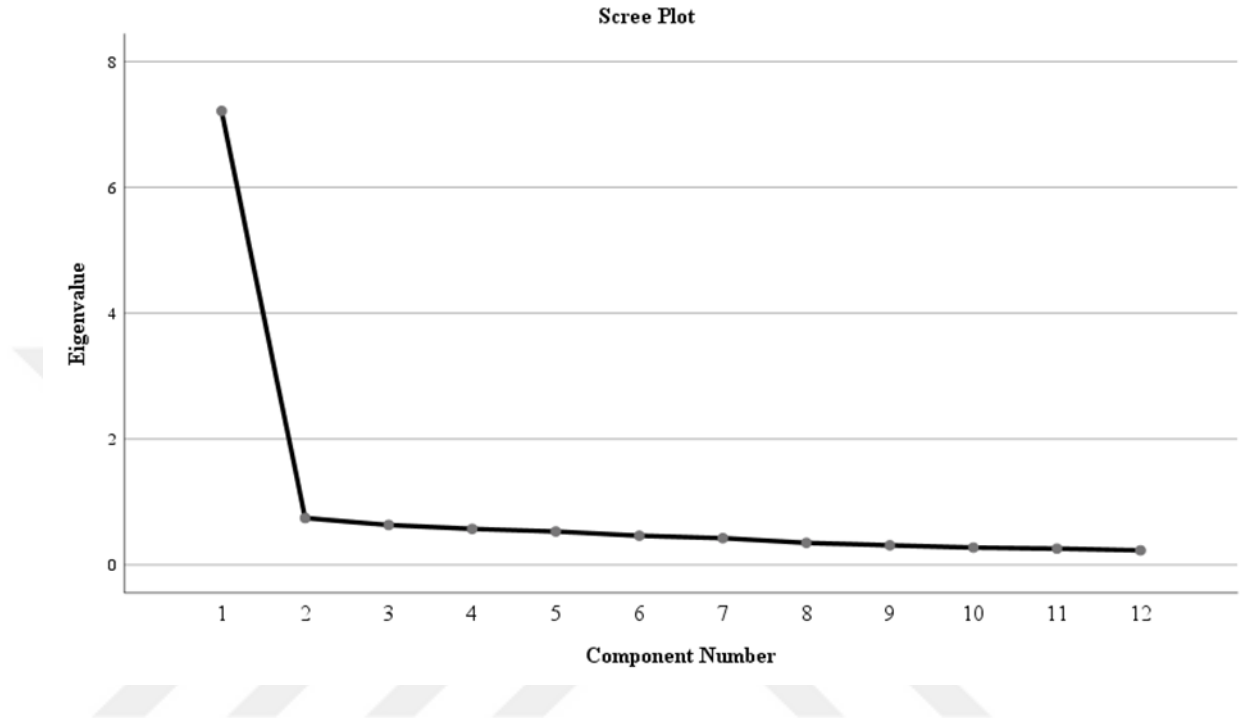
Cronbach's alfa katsayısının 0-1 arasında değiştiği, değerlendirme kriterlerine göre "0.00 < 0.40 ise ölçek güvenilir değil, 0.40 < 0.60 ise ölçek düşük güvenirlilikte, 0.60 < 0.80 ise ölçek oldukça güvenilir ve 0.80 < 1.00 ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçek" olarak değerlendirildiği ifade edilmektedir (Tavşancıl, 2005).

Tablo 18. Kastamonu Halkı algı ölçeği KMO ve Bartlett Testi sonuçları

KMO and Bartlett's Test		
KMO		0,952
Bartlett	X ²	3132,883
	p	0,000

Kastamonu halkı algı ölçeğinin faktör analizine uygunluğunun belirlenmesi amacıyla yapılan KMO ve Bartlett testi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre

KMO değeri 0,500'den büyük ve Bartlett X^2 testi anlamlı bulunmuştur. Buna göre ölçek faktör analizine uygundur.

Kastamonu halkı algı ölçeğinin tek faktörde toplandığı belirlenmiş açıklayıcı faktör analizi tek faktörde analiz edilmiştir. Herhangi bir madde çıkarılmamıştır.

Tablo 19. Kastamonu Halkı algı ölçeğinin maddelerinin faktör dağılımı ve güvenilirliği

Faktör	Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans Oranı	Cronbach's Alfa
Kastomonu Halkı Algısı	Kastamonu halkı kadınlara karşı özenlidir	0,861	60,122	0,939
	Kastamonu halkı saygılıdır	0,826		
	Kastamonu halkı eğitimidir	0,820		
	Kastamonu halkı ilgilidir	0,800		
	Kastamonu halkı dürüsttür	0,769		
	Kastamonu halkı hayvanlara karşı özenlidir	0,765		
	Kastamonu halkı kişisel hijyene önem verir	0,762		
	Kastamonu halkı güler yüzlüdür	0,759		
	Kastamonu halkı kibardır	0,755		
	Kastamonu halkı yardımseverdir	0,752		

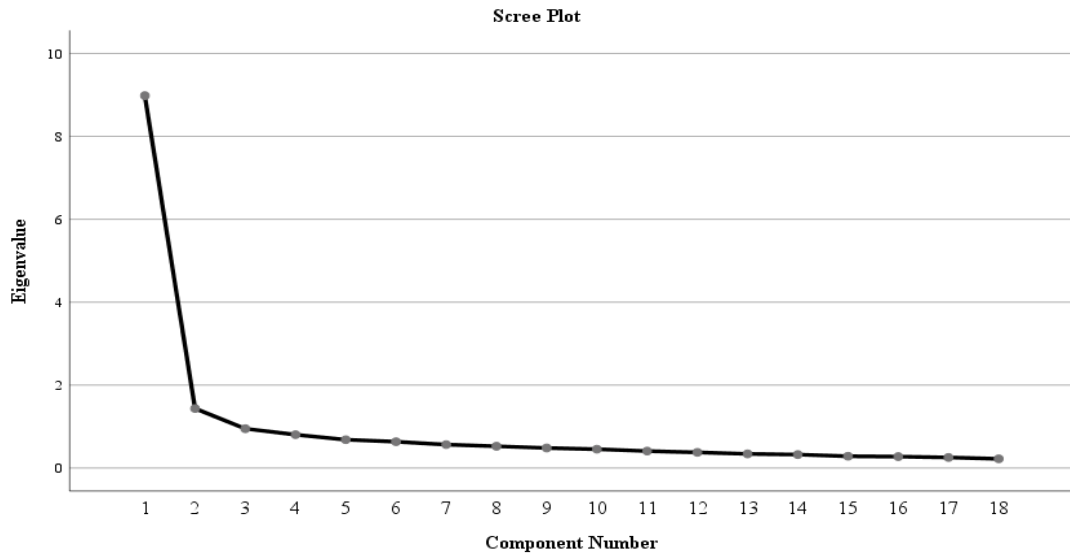
Kastamonu halkı farklı kültürlere karşı ılımlıdır	0,740
Kastamonu halkı değerinden fazla ücret talep etmez	0,681

Kastamonu halkı algı ölçeğinin faktör yükleri 0,861-0,681 arasında değişen 12 maddeden oluşmaktadır. Açıklanan varyans oranı 60,122 , güvenilirlik katsayısı 0,939'dur. Buna göre ölçeğin güvenilirliği çok yüksektir.

Tablo 20. Kastamonu destinasyon kişiliği KMO ve Bartlett Testi sonuçları

KMO and Bartlett's Test		
KMO		0,945
Bartlett	X ²	4226,705
	p	0,000

Kastamonu destinasyon kişiliği ölçeğinin faktör analizine uygunluğunun belirlenmesi amacıyla yapılan KMO ve Bartlett testi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre KMO değeri 0,500'den büyük ve Bartlett X² testi anlamlı bulunmuştur. Buna göre ölçek faktör analizine uygundur.

Kastamonu destinasyon kişiliği ölçeğinin iki faktörde toplandığı belirlenmiş açıklayıcı faktör analizi iki faktörde analiz edilmiştir. Analiz sonucunda 1,2,3,5. sorular çıkarılmıştır.

Tablo 21. Kastamonu destinasyon kişiliği ölçeğinin faktör dağılımı ve güvenilirliği

Faktör	Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans Oranı	Cronbach's Alfa
Şehir Karakteri	Kastamonu hareketlidir.	0,816	34,292	0,902
	Kastamonu zekidir.	0,761		
	Kastamonu heyecanlıdır	0,743		
	Kastamonu düzenlidir.	0,733		
	Kastamonu arkadaş canlısıdır.	0,656		
	Kastamonu temizdir.	0,650		
	Kastamonu çekicidir.	0,630		
	Kastamonu dürüsttür.	0,622		
	Kastamonu kültürlüdür.	0,617		
Şehrin Yaşam Biçimi	Kastamonu aile merkezlidir.	0,804	25,200	0,832
	Kastamonu kendine özgüdür.	0,804		
	Kastamonu stressizdir.	0,723		
	Kastamonu misafirperverdir.	0,676		
	Kastamonu huzurludur.	0,591		
Toplam			59,492	0,918

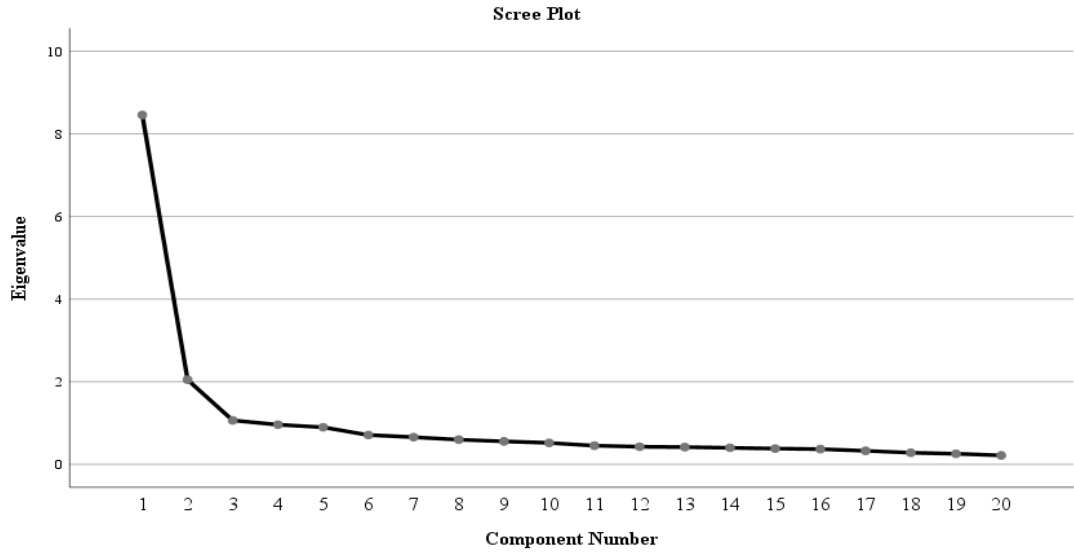
Kastamonu destinasyon kişiliği ölçeğinin 1. faktör yükleri 0,816-0,617 arasında değişen 9 maddeden oluşmaktadır. Açıklanan varyans oranı 34,292 , güvenilirlik katsayısı 0,902'dir. Buna göre faktörün güvenilirliği çok yüksektir. Kastamonu destinasyon kişiliği ölçeğinin 2. faktör yükleri 0,804-0,591 arasında değişen 5 maddeden oluşmaktadır. Açıklanan varyans oranı 25,200 , güvenilirlik katsayısı 0,832'dir. Buna göre faktörün güvenilirliği çok yüksektir.

Tablo 22. Kastamonu tercihi ölçeği KMO ve Bartlett Testi sonuçları

KMO and Bartlett's Test		
KMO		0,927
Bartlett	X ²	4078,459
	p	0,000

Kastamonu tercihi ölçeğinin faktör analizine uygunluğunun belirlenmesi amacıyla yapılan KMO ve Bartlett testi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre

KMO değeri 0,500'den büyük ve Bartlett X^2 testi anlamlı bulunmuştur. Buna göre ölçek faktör analizine uygundur.

Kastamonu tercihi ölçeğinin iki faktörde toplandığı belirlenmiş açıklayıcı faktör analizi iki faktörde analiz edilmiştir. Analiz sonucunda 13. soru çıkarılmıştır.

Tablo 23. Kastamonu tercihi ölçeğinin maddelerinin faktör dağılımı ve güvenilirliği

Faktör	Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans Oranı	Cronbach's Alfa
Şehrin Çekicilikleri	Aile ile seyahat için uygun	0,783	26,753	0,887
	Tarihi alanlar ve müzeleri var	0,746		
	Ziyaret edecek ilginç yerler var	0,746		
	Doğal ürün çeşitliliği var	0,739		
	Doğal çekicilikler var	0,681		
	Yöresel yemek çeşitliliği var	0,646		
	Sessiz bir il	0,639		
	Bireysel seyahatler için uygun	0,563		
	İnanç merkezleri var	0,543		
	Doğada yürüyüş yolları var	0,526		
Şehrin İmkanları	Sportif etkinlikler var	0,819	26,541	0,890
	Alışveriş imkanları var	0,817		
	Açık hava aktiviteleri var	0,798		

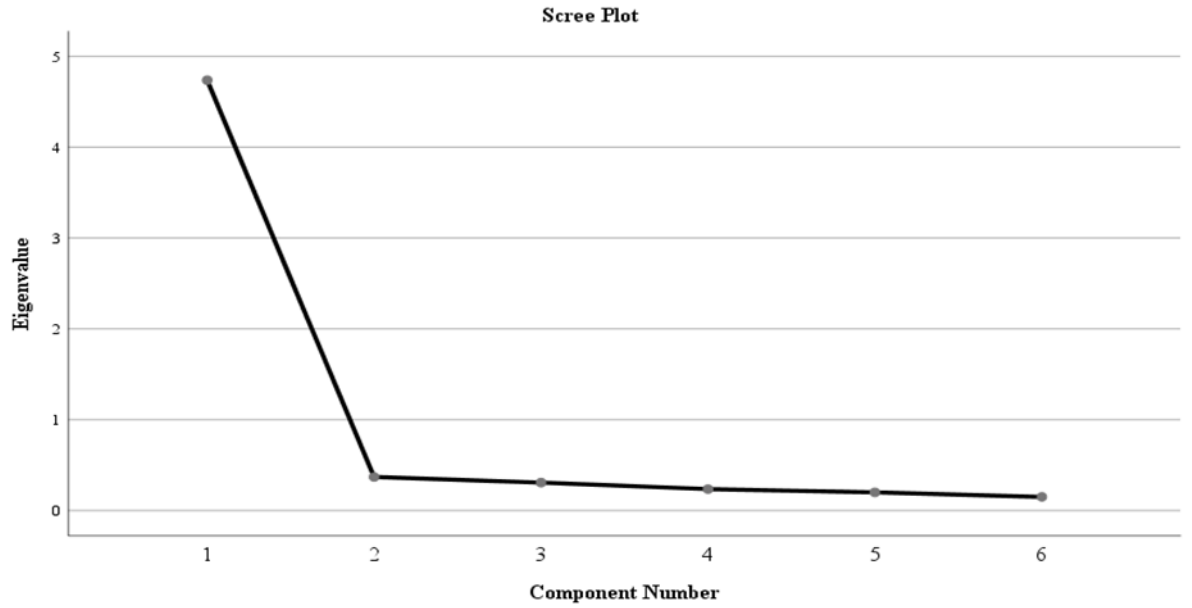
Ulaşımı kolay	0,728	
Festival ve etkinlikler var	0,673	
Deniz ve plajları var	0,660	
Memnun edici iklime sahip	0,567	
Restoran ve kafeler çeşitli	0,550	
İyi hizmet veren konaklama tesisleri var	0,505	
Toplam	53,294	0,922

Kastamonu destinasyon kişiliği ölçeğinin 1. faktör yükleri 0,783-0,526 arasında değişen 10 maddeden oluşmaktadır. Açıklanan varyans oranı 26,753 , güvenilirlik katsayısı 0,887'dir. Buna göre faktörün güvenilirliği çok yüksektir. Kastamonu destinasyon kişiliği ölçeğinin 2. faktör yükleri 0,819-0,505 arasında değişen 9 maddeden oluşmaktadır. Açıklanan varyans oranı 26,541 , güvenilirlik katsayısı 0,890'dur. Buna göre faktörün güvenilirliği çok yüksektir.

Tablo 24. Kastamonu memnuniyeti ölçeği KMO ve Bartlett Testi sonuçları

KMO and Bartlett's Test		
KMO		0,914
Bartlett	X ²	2206,375
	p	0,000

Kastamonu memnuniyeti ölçeğinin faktör analizine uygunluğunun belirlenmesi amacıyla yapılan KMO ve Bartlett testi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre KMO değeri 0,500'den büyük ve Bartlett X² testi anlamlı bulunmuştur. Buna göre ölçek faktör analizine uygundur.

Kastamonu memnuniyeti ölçeğinin tek faktörde toplandığı belirlenmiş açıklayıcı faktör analizi tek faktörde analiz edilmiştir. Herhangi bir madde çıkarılmamıştır.

Tablo 25. Kastamonu memnuniyeti ölçeğinin maddelerinin faktör dağılımı ve güvenilirliği

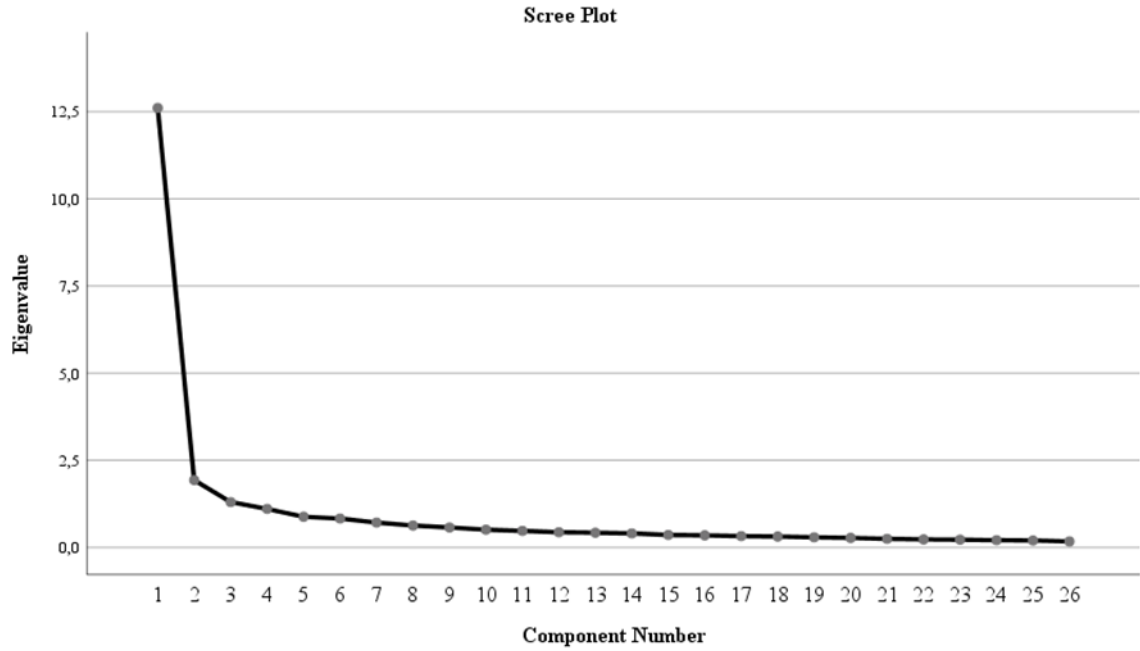
Faktör	Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans Oranı	Cronbach's Alfa
Genel Memnuniyet	Çok memnun ediciydi	0,912	78,949	0,946
	Her kuruşuna değdi	0,907		
	En iyi seyahat deneyimlerimden biriydi	0,885		
	Umduğum kadar iyiydi	0,883		
	Çok anlam ifade ediyor	0,877		
	Eşsiz ve özel anlar yaşattı	0,867		

Kastamonu memnuniyeti ölçeğinin 1. faktör yükleri 0,912-0,867 arasında değişen 6 maddeden oluşmaktadır. Açıklanan varyans oranı 78,949 , güvenilirlik katsayısı 0,946'dır. Buna göre faktörün güvenilirliği çok yüksektir.

Tablo 26. Kastamonu deneyimi memnuniyeti KMO ve Bartlett Testi sonuçları

KMO and Bartlett's Test		
KMO		0,951
Bartlett	X ²	7148,482
	p	0,000

Kastamonu deneyimi memnuniyeti ölçeğinin faktör analizine uygunluğunun belirlenmesi amacıyla yapılan KMO ve Bartlett testi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre KMO değeri 0,500'den büyük ve Bartlett X^2 testi anlamlı bulunmuştur. Buna göre ölçek faktör analizine uygundur.

Kastamonu deneyimi memnuniyeti ölçeğinin dört faktörde toplandığı belirlenmiş açıklayıcı faktör analizi dört faktörde analiz edilmiştir. 6,10,17,18. sorular çıkarılmıştır.

Tablo 27. Kastamonu deneyimi memnuniyeti ölçeği maddelerinin faktör dağılımı ve güvenilirliği

Faktör	Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans Oranı	Cronbach 's Alfa
Kişisel Memnuniyet	Sorunların çözümüne yönelik ilgi gösterilmesinden memnunum	0,787	19,372	0,912
	İlk seferde doğru anlaşılmaktan memnunum	0,778		
	İhtiyaçlarımın karşılanmasından memnunum	0,771		
	Kişisel beklentilerimin anlaşılmasından memnunum	0,734		
	Dışarıda yapılabilecek faaliyetlerin çeşitliliğinden memnunum	0,592		
	Hizmet kalitesinden memnunum	0,564		

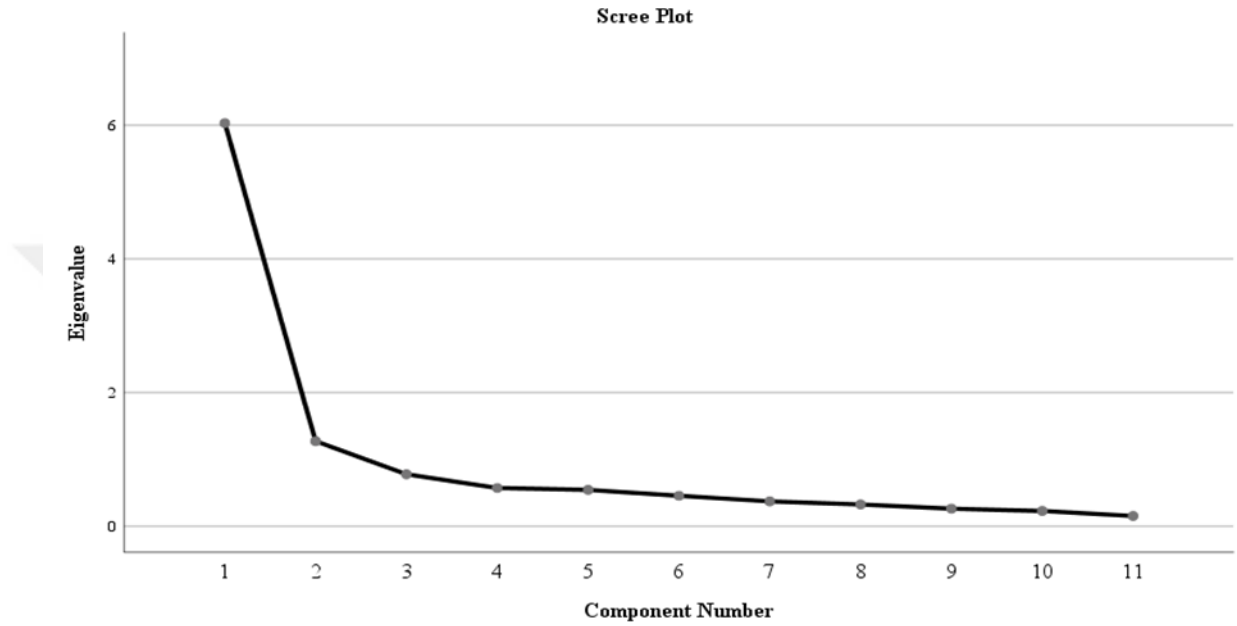
Hizmet Memnuniyeti	Konaklama hizmetlerinden memnunum	0,749	19,292	0,902
	Ulaşım hizmetlerinden memnunum	0,738		
	Yararlı turistik bilgilere ulaşılabilirlik hizmetlerinden memnunum	0,709		
	Tanıtım hizmetlerinden memnunum	0,682		
	Rehberlik hizmetlerinden memnunum	0,671		
	Restoran hizmetlerinden memnunum	0,651		
	Alışveriş mekânlarından memnunum	0,542		
Çekicilik Memnuniyeti	Kültürel ve tarihi çekiciliklerden memnunum	0,794	16,845	0,871
	Doğal güzelliklerden memnunum	0,771		
	Şehrin güvenli oluşundan memnunum	0,731		
	Yöresel yemeklerden memnunum	0,676		
	Şehirde rahat dolaşabilmekten memnunum	0,652		
Altyapı Memnuniyeti	Şehrin temizliğinden memnunum	0,559	12,879	0,837
	Trafik akışından memnunum	0,844		
	Otopark imkânlarından memnunum	0,772		
	Ziyaret edilen yerlerdeki lavaboların temizliğinden memnunum	0,587		
Toplam			68,388	0,948

Kastamonu deneyimi memnuniyeti ölçeğinin 1. faktör yükleri 0,787-0,564 arasında değişen 6 maddeden oluşmaktadır. Açıklanan varyans oranı 19,372 , güvenilirlik katsayısı 0,912'dir. Buna göre faktörün güvenilirliği çok yüksektir. Kastamonu deneyimi memnuniyeti ölçeğinin 2. faktör yükleri 0,749-0,542 arasında değişen 7 maddeden oluşmaktadır. Açıklanan varyans oranı 19,292 , güvenilirlik katsayısı 0,902'dir. Buna göre faktörün güvenilirliği çok yüksektir. Kastamonu deneyimi memnuniyeti ölçeğinin 3. faktör yükleri 0,794-0,559 arasında değişen 6 maddeden oluşmaktadır. Açıklanan varyans oranı 16,845 , güvenilirlik katsayısı 0,871'dir. Buna göre faktörün güvenilirliği çok yüksektir. Kastamonu deneyimi memnuniyeti ölçeğinin 4. faktör yükleri 0,844-0,587 arasında değişen 3 maddeden oluşmaktadır. Açıklanan varyans oranı 12,879 , güvenilirlik katsayısı 0,837'dir. Buna göre faktörün güvenilirliği çok yüksektir.

Tablo 28. Mahmutbey Camii destinasyon yeterlilik ölçeği KMO ve Bartlett Testi sonuçları

KMO and Bartlett's Test		
KMO		0,895
Bartlett	X ²	2742,550
	p	0,000

Mahmutbey Camii destinasyon yeterlilik ölçeğinin faktör analizine uygunluğunun belirlenmesi amacıyla yapılan KMO ve Bartlett testi sonuçları tabloda verilmiştir. Analiz sonucuna göre KMO değeri 0,500'den büyük ve Bartlett X^2 testi anlamlı bulunmuştur. Buna göre ölçek faktör analizine uygundur.

Mahmutbey Camii destinasyon yeterlilik ölçeğinin iki faktörde toplandığı belirlenmiş açıklayıcı faktör analizi iki faktörde analiz edilmiştir. Herhangi bir soru çıkarılmamıştır.

Tablo 29. Mahmutbey Camii destinasyon yeterlilik ölçeği KMO ve Bartlett Testi sonuçları

Faktör	Madde	Faktör Yüğü	Açıklanan Varyans Oranı	Cronbach's Alfa
Genel Olanaklar	Mahmutbey Camii'nin çevresinde yaşlılar ve engelliler için düzenlemeler yeterlidir	0,849	39,800	0,814
	Mahmutbey Camii'nin ziyaretçileriyle ilgilenecek personel sayısı yeterlidir	0,842		
	Mahmutbey Camii'nin çevresinde hijyenik lavabo ve tuvaletler yeterlidir	0,840		
	Mahmutbey Camii ziyaretinde uyulacak kurallara ilişkin bilgiler yeterlidir	0,669		
	Mahmutbey Camii'nin peyzaj düzenlemesi yeterlidir	0,644		

	Mahmutbey Camii'nin çevresinde park alanları yeterlidir	0,624		
	Mahmutbey Camii çevresi rahatça gezebilmek için yeterlidir	0,624		
	Mahmutbey Camii'nin çevresindeki temizlik yeterlidir	0,616		
Turistik Olanaklar	Mahmutbey Camii çevresinde, ziyaretçileri yönlendiren bilgi ve yönlendirme levhaları yeterlidir	0,836		
	Mahmutbey Camii, iyi korunmuş ve restore edilmiştir	0,792	26,600	0,911
	Mahmutbey Camii'nin gezilmesini kolaylaştıran bilgilendirme levhaları yeterlidir	0,763		
Toplam			0,000	0,916

Mahmutbey Cami destinasyon yeterlilik ölçeğinin 1. faktör yükleri 0,849-0,616 arasında değişen 8 maddeden oluşmaktadır. Açıklanan varyans oranı 39,800 , güvenilirlik katsayısı 0,814'tür. Buna göre faktörün güvenilirliği çok yüksektir. Mahmutbey Cami destinasyon yeterlilik ölçeğinin 2. faktör yükleri 0,836-0,763 arasında değişen 3 maddeden oluşmaktadır. Açıklanan varyans oranı 26,600 , güvenilirlik katsayısı 0,911'dir. Buna göre faktörün güvenilirliği çok yüksektir.

Tablo 30. Ölçek puanlarının betimleyici istatistikleri

	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std. Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Kastamonu Halkı Algısı	1	5	3,66	0,75	-0,21	0,15
Şehir Karakteri	1	5	3,70	0,77	-0,25	-0,06
Şehrin Yaşam Biçimi	1	5	4,18	0,67	-1,17	2,04
Destinasyon Kişiliği	1	5	3,87	0,68	-0,51	0,82
Şehrin Güzellikleri	2	5	4,22	0,59	-1,42	4,63
Şehrin İmkanları	1	5	3,40	0,83	-0,08	-0,25
Kastamonu Tercihi	1	5	3,83	0,65	-0,57	1,65
Genel Memnuniyet	1	5	3,85	0,84	-0,78	1,00
Kişisel Memnuniyet	1	5	3,63	0,80	-0,40	0,28
Hizmet Memnuniyeti	1	5	3,51	0,83	-0,23	-0,09
Çekicilik Memnuniyeti	2	5	4,22	0,66	-1,46	4,10
Altyapı Memnuniyeti	1	5	3,11	1,03	-0,11	-0,75
Kastamonu Memnuniyeti	1	5	3,68	0,69	-0,39	0,65
Caminin Genel Olanakları	1	5	3,17	0,92	-0,05	-0,44
Caminin Turistik Olanakları	1	5	3,60	0,94	-0,33	-0,56
Cami Olanakları	1	5	3,29	0,85	-0,11	-0,28

Açıklayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen boyut bilgilerine göre hesaplanan ölçek puanlarının istatistikleri tabloda verilmiştir.

Ankete cevap verenlerin Kastamonu Halkı Algısı puan ortalaması $3,66\pm 0,75$, Şehir Karakteri puan ortalaması $3,70\pm 0,77$, Şehrin Yaşam Biçimi puan ortalaması $4,18\pm 0,67$, Destinasyon Kişiliği puan ortalaması $3,87\pm 0,68$, Şehrin Güzellikleri puan ortalaması $4,22\pm 0,59$, Şehrin İmkanları puan ortalaması $3,40\pm 0,83$, Kastamonu Tercihi puan ortalaması $4,22\pm 0,59$, Genel Memnuniyet puan ortalaması $3,85\pm 0,84$, Kişisel Memnuniyet puan ortalaması $3,63\pm 0,80$, Hizmet Memnuniyeti puan ortalaması $3,51\pm 0,83$, Çekicilik Memnuniyeti puan ortalaması $4,22\pm 0,66$, Altyapı Memnuniyeti puan ortalaması $3,11\pm 1,03$, Kastamonu Memnuniyeti puan ortalaması $3,68\pm 0,69$, Caminin Genel Olanakları ortalaması $3,17\pm 0,92$, Caminin Turistik Olanakları puan ortalaması $3,60\pm 0,94$, Caminin Genel Olanakları puan ortalaması $3,29\pm 0,85$ 'tir.

Tablo 31. Ölçek puanlarının ilişkisi

		Şehir Karakteri	Şehrin Yaşam Biçimi	Destinasyon Kişiliği	Şehrin Güzellikleri	Şehrin İmkanları	Kastamonu Tercihi
Genel Memnuniyet	r	,742**	,586**	,749**	,667**	,662**	,734**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Kastamonu Halkı Algısı	r	,806**	,606**	,803**	,550**	,685**	,690**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Kişisel Memnuniyet	r	,711**	,518**	,702**	,613**	,713**	,736**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Hizmet Memnuniyeti	r	,672**	,405**	,634**	,581**	,763**	,753**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Çekicilik Memnuniyeti	r	,610**	,608**	,661**	,714**	,595**	,718**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Altyapı Memnuniyeti	r	,536**	,313**	,502**	,409**	,631**	,587**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Kastamonu Memnuniyeti	r	,751**	,542**	,740**	,688**	,802**	,830**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Caminin Genel Olanakları	r	,411**	,248**	,388**	,283**	,415**	,392**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Caminin Turistik Olanakları	r	,388**	,260**	,375**	,312**	,366**	,374**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Cami Olanakları	r	,440**	,274**	,418**	,317**	,437**	,421**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

**p<0,01 , *p<0,05 anlamlı ilişki var , p>0,05 anlamlı ilişki yok , Korelasyon katsayısı güç düzeyleri; 0<r<0,299 zayıf, 0,300<r<0,599 orta, 0,600<r<0,799 güçlü, 0,800<r<0,999 çok güçlü. ; Pearson Korelasyon

Ankete cevap verenlerin Şehir Karakteri, Şehrin Yaşam Biçimi, Destinasyon Kişiliği puanları ile Genel Memnuniyet, Kastamonu Halkı Algısı, Kişisel Memnuniyet, Hizmet Memnuniyeti, Çekicilik Memnuniyeti, Altyapı Memnuniyeti, Kastamonu Memnuniyeti, Caminin Genel Olanakları, Caminin Turistik Olanakları, Cami Olanakları puanları arasında pozitif yönlü istatistiksel anlamlı ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Ankete cevap verenlerin Şehrin Güzellikleri, Şehrin İmkanları, Kastamonu Tercihi puanları ile Genel Memnuniyet, Kastamonu Halkı Algısı, Kişisel Memnuniyet, Hizmet Memnuniyeti, Çekicilik Memnuniyeti, Altyapı Memnuniyeti, Kastamonu Memnuniyeti, Caminin Genel Olanakları, Caminin Turistik Olanakları, Cami Olanakları puanları arasında pozitif yönlü istatistiksel anlamlı ilişki bulunmaktadır ($p<0,05$).

Tablo 32. Kastamonu destinasyon memnuniyetini etkileyen faktörler

Değişkenler		Katsayı			Model		
Bağımlı	Bağımsız	β	t	p	F	p	R ²
Genel Memnuniyet	Şehir Karakteri	0,421	7,503	0,000*	110,898	0,000	0,629
	Şehrin Yaşam Biçimi	0,080	1,789	0,074			
	Şehrin Güzellikleri	0,270	5,933	0,000*			
	Şehrin İmkanları	0,146	2,856	0,005*			
	Caminin Genel Olanakları	-0,013	-0,313	0,754			
	Caminin Turistik Olanakları	-0,012	-0,298	0,766			
Kişisel Memnuniyet	Şehir Karakteri	0,299	5,171	0,000*	100,221	0,000	0,605
	Şehrin Yaşam Biçimi	0,049	1,052	0,294			
	Şehrin Güzellikleri	0,169	3,606	0,000*			
	Şehrin İmkanları	0,332	6,274	0,000*			
	Caminin Genel Olanakları	0,100	2,393	0,017*			
	Caminin Turistik Olanakları	-0,041	-0,991	0,322			

Hizmet Memnuniyeti	Şehir Karakteri	0,221	3,931	0,000*	110,450	0,000	0,628
	Şehrin Yaşam Biçimi	-0,089	-1,979	0,048*			
	Şehrin Güzellikleri	0,153	3,347	0,001*			
	Şehrin İmkanları	0,495	9,645	0,000*			
	Caminin Genel Olanakları	0,133	3,271	0,001*			
	Caminin Turistik Olanakları	-0,025	-0,635	0,526			
Çekicilik Memnuniyeti	Şehir Karakteri	0,069	1,181	0,238	95,145	0,000	0,592
	Şehrin Yaşam Biçimi	0,220	4,679	0,000*			
	Şehrin Güzellikleri	0,436	9,132	0,000*			
	Şehrin İmkanları	0,146	2,710	0,007*			
	Caminin Genel Olanakları	0,128	3,022	0,003*			
	Caminin Turistik Olanakları	-0,096	-2,306	0,022*			
Altyapı Memnuniyeti	Şehir Karakteri	0,119	1,739	0,083	52,911	0,000	0,447
	Şehrin Yaşam Biçimi	-0,031	-0,566	0,572			
	Şehrin Güzellikleri	-0,009	-0,154	0,877			
	Şehrin İmkanları	0,470	7,504	0,000*			
	Caminin Genel Olanakları	0,218	4,404	0,000*			
	Caminin Turistik Olanakları	0,004	0,084	0,933			

*p<0,05 anlamlı etki var , p>0,05 anlamlı etki yok ; Regresyon

Çalışmada Kastamonu Destinasyon Memnuniyetini etkileyen faktörleri incelemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon modeli kullanılmıştır. Birden fazla bağımlı değişken ve birden fazla bağımsız değişken olması nedeniyle çoklu doğrusal regresyon kullanılmıştır.

Şehir Karakteri ($\beta=0,421$), Şehrin Güzellikleri ($\beta=0,270$), Şehrin İmkanları ($\beta=0,146$) boyutları Genel Memnuniyet boyutunu pozitif etkilemekte iken ($p<0,05$) diğer boyutlar etkilememektedir ($p>0,05$). Genel Memnuniyet boyutundaki değişimin %62,9'unu Şehir Karakteri, Şehrin Güzellikleri, Şehrin İmkanları açıklamaktadır.

Şehir Karakteri ($\beta=0,299$), Şehrin Güzellikleri ($\beta=0,169$), Şehrin İmkanları ($\beta=0,332$), Caminin Genel Olanakları ($\beta=0,100$) boyutları Kişisel Memnuniyet boyutunu pozitif etkilemekte iken ($p<0,05$) diğer boyutlar etkilememektedir ($p>0,05$). Kişisel Memnuniyet boyutundaki değişimin %60,5'ini Şehir Karakteri, Şehrin Güzellikleri, Şehrin İmkanları, Caminin Genel Olanakları açıklamaktadır.

Şehir Karakteri ($\beta=0,221$), Şehrin Güzellikleri ($\beta=0,153$), Şehrin İmkanları ($\beta=0,495$), Caminin Genel Olanakları ($\beta=0,133$) boyutları Hizmet Memnuniyeti boyutunu pozitif, Şehrin Yaşam Biçimi ($\beta=-0,089$) boyutu negatif etkilemekte iken ($p<0,05$) Caminin Turistik Olanakları boyutu etkilememektedir ($p>0,05$). Hizmet Memnuniyeti boyutundaki değişimin %62,8'ini Şehir Karakteri, Şehrin Yaşam Biçimi, Şehrin Güzellikleri, Şehrin İmkanları, Caminin Genel Olanakları açıklamaktadır.

Şehrin Yaşam Biçimi ($\beta=0,220$), Şehrin Güzellikleri ($\beta=0,436$), Şehrin İmkanları ($\beta=0,146$), Caminin Genel Olanakları ($\beta=0,128$) boyutları Çekicilik Memnuniyeti boyutunu pozitif, Caminin Turistik Olanakları ($\beta=-0,096$) boyutu negatif etkilemekte iken ($p<0,05$) Şehir Karakteri boyutu etkilememektedir ($p>0,05$). Çekicilik Memnuniyeti boyutundaki değişimin %59,2'sini Şehrin Yaşam Biçimi, Şehrin Güzellikleri, Şehrin İmkanları, Caminin Genel Olanakları, Caminin Turistik Olanakları açıklamaktadır.

Şehrin İmkanları ($\beta=0,470$), Caminin Genel Olanakları ($\beta=0,218$) boyutları Altyapı Memnuniyeti boyutunu pozitif etkilemekte iken ($p<0,05$) diğer boyutlar etkilememektedir ($p>0,05$). Altyapı Memnuniyeti boyutundaki değişimin %44,7'sini Şehrin İmkanları, Caminin Genel Olanakları açıklamaktadır.

Tablo 33. Ölçek puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılması

Cinsiyet		n	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Kastamonu Halkı Algısı	Kadın	215	3,57	0,77	-2,477	0,014*
	Erkek	185	3,76	0,72		
Şehir Karakteri	Kadın	215	3,59	0,79	-3,135	0,002*
	Erkek	185	3,82	0,72		

Şehrin Yaşam Biçimi	Kadın	215	4,08	0,72	-3,35	0,001*
	Erkek	185	4,30	0,60		
Destinasyon Kişiliği	Kadın	215	3,76	0,71	-3,483	0,001*
	Erkek	185	3,99	0,62		
Şehrin Güzellikleri	Kadın	215	4,14	0,63	-2,663	0,008*
	Erkek	185	4,30	0,53		
Şehrin İmkanları	Kadın	215	3,32	0,84	-2,185	0,029*
	Erkek	185	3,50	0,82		
Kastamonu Tercihi	Kadın	215	3,75	0,69	-2,676	0,008*
	Erkek	185	3,92	0,59		
Genel Memnuniyet	Kadın	215	3,71	0,92	-3,681	0,000*
	Erkek	185	4,02	0,71		
Kişisel Memnuniyet	Kadın	215	3,51	0,82	-3,33	0,001*
	Erkek	185	3,77	0,74		
Hizmet Memnuniyeti	Kadın	215	3,45	0,83	-1,536	0,125
	Erkek	185	3,57	0,83		
Çekicilik Memnuniyeti	Kadın	215	4,15	0,71	-2,472	0,014*
	Erkek	185	4,31	0,60		
Altyapı Memnuniyeti	Kadın	215	3,05	1,00	-1,309	0,191
	Erkek	185	3,18	1,07		
Kastamonu Memnuniyeti	Kadın	215	3,60	0,72	-2,551	0,011*
	Erkek	185	3,77	0,65		
Caminin Genel Olanakları	Kadın	215	3,10	0,91	-1,473	0,142
	Erkek	185	3,24	0,93		
Caminin Turistik Olanakları	Kadın	215	3,58	0,94	-0,391	0,696
	Erkek	185	3,62	0,95		
Cami Olanakları	Kadın	215	3,23	0,83	-1,276	0,203
	Erkek	185	3,34	0,87		

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok ; t testi

- Kadınlar ile erkekler arasında Kastamonu Halkı Algısı puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). Erkeklerin Kastamonu Halkı Algısı düzeyi daha olumludur (3,76).
- Kadınlar ile erkekler arasında Şehir Karakteri puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). Erkeklerin Şehir Karakteri düzeyi daha olumludur (3,82).
- Kadınlar ile erkekler arasında Şehrin Yaşam Biçimi puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). Erkeklerin Şehrin Yaşam Biçimi düzeyi daha olumludur (4,30).
- Kadınlar ile erkekler arasında Destinasyon Kişiliği puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). Erkeklerin Destinasyon Kişiliği düzeyi daha olumludur (3,99).
- Kadınlar ile erkekler arasında Şehrin Güzellikleri puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). Erkeklerin Şehrin Güzellikleri düzeyi daha olumludur (4,30).

- Kadınlar ile erkekler arasında Şehrin İmkanları puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Erkeklerin Şehrin İmkanları düzeyi daha olumludur (3,50).
- Kadınlar ile erkekler arasında Kastamonu Tercihi puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Erkeklerin Kastamonu Tercihi düzeyi daha olumludur (3,92).
- Kadınlar ile erkekler arasında Genel Memnuniyet puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Erkeklerin Genel Memnuniyet düzeyi daha olumludur (4,02).
- Kadınlar ile erkekler arasında Kişisel Memnuniyet puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Erkeklerin Kişisel Memnuniyet düzeyi daha olumludur (3,77).
- Kadınlar ile erkekler arasında Çekicilik Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Erkeklerin Çekicilik Memnuniyeti düzeyi daha olumludur (4,31).
- Kadınlar ile erkekler arasında Kastamonu Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Erkeklerin Kastamonu Memnuniyeti düzeyi daha olumludur (3,77).
- Genel olarak anlamlı fark çıkan boyutlarda erkeklerin puanları daha olumludur.

Tablo 33'te ölçek puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılmasına bakıldığında erkeklerin Kastamonu'ya olan tutumlarının kadınlara göre daha olumlu belirlenmiştir. Ölçek puanlarının cinsiyete göre değiştiği, farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Tablo 34. Ölçek puanlarının yaşa göre karşılaştırılması

Yaş	n	Ortalama	Std. Sapma	F	p	Çoklu Karşılaştırma	
25 yaş altı	83	3,34	0,90				
25-34 yaş	111	3,69	0,73				
Kastamonu Halkı Algısı	35-44 yaş	101	3,74	0,71	5,610	0,000*	1-2,3,4,5
	45-54 yaş	44	3,72	0,62			
	54 yaş üstü	61	3,87	0,62			

Şehir Karakteri	25 yaş altı	83	3,44	0,94	3,671	0,006*	1-2,5
	25-34 yaş	111	3,70	0,73			
	35-44 yaş	101	3,77	0,69			
	45-54 yaş	44	3,69	0,64			
	54 yaş üstü	61	3,90	0,71			
Şehrin Yaşam Biçimi	25 yaş altı	83	3,96	0,87	3,090	0,016*	1-2,5
	25-34 yaş	111	4,20	0,66			
	35-44 yaş	101	4,24	0,58			
	45-54 yaş	44	4,22	0,53			
	54 yaş üstü	61	4,31	0,57			
Destinasyon Kişiliği	25 yaş altı	83	3,63	0,86	4,083	0,003*	1-2,5
	25-34 yaş	111	3,88	0,64			
	35-44 yaş	101	3,94	0,59			
	45-54 yaş	44	3,88	0,53			
	54 yaş üstü	61	4,05	0,61			
Şehrin Güzellikleri	25 yaş altı	83	4,00	0,78	4,366	0,002*	1-3,4,5
	25-34 yaş	111	4,22	0,57			
	35-44 yaş	101	4,25	0,53			
	45-54 yaş	44	4,32	0,43			
	54 yaş üstü	61	4,38	0,46			
Şehrin İmkanları	25 yaş altı	83	3,07	0,97	4,313	0,002*	1-2,3,4,5
	25-34 yaş	111	3,47	0,79			
	35-44 yaş	101	3,46	0,76			
	45-54 yaş	44	3,51	0,64			
	54 yaş üstü	61	3,54	0,87			
Kastamonu Tercihi	25 yaş altı	83	3,55	0,84	5,363	0,000*	1-2,3,4,5
	25-34 yaş	111	3,86	0,60			
	35-44 yaş	101	3,88	0,56			
	45-54 yaş	44	3,94	0,44			
	54 yaş üstü	61	3,98	0,61			
Genel Memnuniyet	25 yaş altı	83	3,50	1,13	5,920	0,000*	1-2,3,4,5
	25-34 yaş	111	3,85	0,81			
	35-44 yaş	101	3,91	0,71			
	45-54 yaş	44	4,04	0,62			
	54 yaş üstü	61	4,11	0,64			
Kişisel Memnuniyet	25 yaş altı	83	3,31	1,02	5,192	0,000*	1-2,3,4,5
	25-34 yaş	111	3,67	0,81			
	35-44 yaş	101	3,67	0,65			
	45-54 yaş	44	3,70	0,60			
	54 yaş üstü	61	3,87	0,63			
Hizmet Memnuniyeti	25 yaş altı	83	3,24	0,98	3,653	0,006*	1-5
	25-34 yaş	111	3,55	0,80			
	35-44 yaş	101	3,50	0,78			
	45-54 yaş	44	3,55	0,71			
	54 yaş üstü	61	3,75	0,76			

Çekicilik Memnuniyeti	25 yaş altı	83	3,90	0,88	8,426	0,000*	1-2,3,4,5
	25-34 yaş	111	4,24	0,57			
	35-44 yaş	101	4,30	0,56			
	45-54 yaş	44	4,24	0,50			
	54 yaş üstü	61	4,50	0,59			
Altyapı Memnuniyeti	25 yaş altı	83	2,95	1,10	1,358	0,248	
	25-34 yaş	111	3,15	1,06			
	35-44 yaş	101	3,13	1,01			
	45-54 yaş	44	2,98	0,80			
	54 yaş üstü	61	3,32	1,07			
Kastamonu Memnuniyeti	25 yaş altı	83	3,40	0,88	5,843	0,000*	1-2,3,5
	25-34 yaş	111	3,72	0,66			
	35-44 yaş	101	3,71	0,59			
	45-54 yaş	44	3,70	0,53			
	54 yaş üstü	61	3,93	0,62			
Caminin Genel Olanakları	25 yaş altı	83	3,11	0,97	0,146	0,965	
	25-34 yaş	111	3,18	0,99			
	35-44 yaş	101	3,18	0,87			
	45-54 yaş	44	3,14	0,87			
	54 yaş üstü	61	3,22	0,86			
Caminin Turistik Olanakları	25 yaş altı	83	3,61	1,06	0,694	0,596	
	25-34 yaş	111	3,55	0,98			
	35-44 yaş	101	3,69	0,79			
	45-54 yaş	44	3,43	0,92			
	54 yaş üstü	61	3,63	0,93			
Cami Olanakları	25 yaş altı	83	3,25	0,90	0,187	0,945	
	25-34 yaş	111	3,28	0,92			
	35-44 yaş	101	3,32	0,78			
	45-54 yaş	44	3,22	0,81			
	54 yaş üstü	61	3,33	0,81			

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok ; ANOVA testi ; Post Hoc: Tukey (grup no)

- Yaşı farklı kişiler arasında Kastamonu Halkı Algısı puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). 54 yaş üstünde olanların Kastamonu Halkı Algısı düzeyi en olumludur (3,87).
- Yaşı farklı kişiler arasında Şehir Karakteri puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). 54 yaş üstünde olanların Şehir Karakteri düzeyi en olumludur (3,90).
- Yaşı farklı kişiler arasında Şehrin Yaşam Biçimi puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). 54 yaş üstünde olanların Şehrin Yaşam Biçimi düzeyi en olumludur (4,31).

- Yaşı farklı kişiler arasında Destinasyon Kişiliği puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). 54 yaş üstünde olanların Destinasyon Kişiliği düzeyi en olumludur (4,05).
- Yaşı farklı kişiler arasında Şehrin Güzellikleri puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). 54 yaş üstünde olanların Şehrin Güzellikleri düzeyi en olumludur (4,38).
- Yaşı farklı kişiler arasında Şehrin İmkanları puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). 54 yaş üstünde olanların Şehrin İmkanları düzeyi en olumludur (3,54).
- Yaşı farklı kişiler arasında Kastamonu Tercihi puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). 54 yaş üstünde olanların Kastamonu Tercihi düzeyi en olumludur (3,98).
- Yaşı farklı kişiler arasında Genel Memnuniyet puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). 54 yaş üstünde olanların Genel Memnuniyet düzeyi en olumludur (4,11).
- Yaşı farklı kişiler arasında Kişisel Memnuniyet puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). 54 yaş üstünde olanların Kişisel Memnuniyet düzeyi en olumludur (3,87).
- Yaşı farklı kişiler arasında Hizmet Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). 54 yaş üstünde olanların Hizmet Memnuniyeti düzeyi en olumludur (3,75).
- Yaşı farklı kişiler arasında Çekicilik Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). 54 yaş üstünde olanların Çekicilik Memnuniyeti düzeyi en olumludur (4,50).
- Yaşı farklı kişiler arasında Kastamonu Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). 54 yaş üstünde olanların Kastamonu Memnuniyeti düzeyi en olumludur (3,93).
- Genel olarak anlamlı fark çıkan boyutlarda yaş arttıkça puan artmaktadır.

Tablo 34'te ölçek puanlarının yaşa göre karşılaştırılmasına baktığımızda katılımcıların çoğunluğunu 25-34 yaş aralığı grubu oluşturmaktadır. 54 yaş üstü olanların anlamlı fark çıkan tüm boyutlarda puanı daha olumludur. 25-34 yaş, 35-

44 yaş, 45-54 yaş aralığında olanların puanları birbirine daha yakındır. Ölçek puanlarının yaşa göre değiştiği, farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Tablo 35. Ölçek puanlarının medeni duruma göre karşılaştırılması

Medeni durum		n	Ortalama	Std. Sapma	t	p																																																																																																																																																																		
Kastamonu Halkı Algısı	Evli	251	3,73	0,67	2,431	0,016*																																																																																																																																																																		
	Bekâr	149	3,53	0,87			Şehir Karakteri	Evli	251	3,75	0,69	1,645	0,101	Bekâr	149	3,61	0,88	Şehrin Yaşam Biçimi	Evli	251	4,25	0,58	2,448	0,015*	Bekâr	149	4,07	0,79	Destinasyon Kişiliği	Evli	251	3,93	0,59	2,058	0,041*	Bekâr	149	3,77	0,79	Şehrin Güzellikleri	Evli	251	4,28	0,49	2,595	0,010*	Bekâr	149	4,11	0,72	Şehrin İmkanları	Evli	251	3,45	0,76	1,569	0,118	Bekâr	149	3,31	0,94	Kastamonu Tercihi	Evli	251	3,89	0,55	2,263	0,025*	Bekâr	149	3,72	0,78	Genel Memnuniyet	Evli	251	3,94	0,68	2,423	0,016*	Bekâr	149	3,71	1,04	Kişisel Memnuniyet	Evli	251	3,71	0,68	2,39	0,018*	Bekâr	149	3,50	0,94	Hizmet Memnuniyeti	Evli	251	3,52	0,76	0,411	0,681	Bekâr	149	3,48	0,94	Çekicilik Memnuniyeti	Evli	251	4,32	0,55	3,504	0,001*	Bekâr	149	4,06	0,80	Altyapı Memnuniyeti	Evli	251	3,09	1,04	-0,574	0,566	Bekâr	149	3,15	1,02	Kastamonu Memnuniyeti	Evli	251	3,73	0,60	1,724	0,086	Bekâr	149	3,60	0,83	Caminin Genel Olanakları	Evli	251	3,16	0,91	-0,068	0,946	Bekâr	149	3,17	0,95	Caminin Turistik Olanakları	Evli	251	3,59	0,91	-0,323	0,747	Bekâr	149	3,62	0,99	Cami Olanakları	Evli	251	3,28	0,84	-0,15	0,88	Bekâr
Şehir Karakteri	Evli	251	3,75	0,69	1,645	0,101																																																																																																																																																																		
	Bekâr	149	3,61	0,88			Şehrin Yaşam Biçimi	Evli	251	4,25	0,58	2,448	0,015*	Bekâr	149	4,07	0,79	Destinasyon Kişiliği	Evli	251	3,93	0,59	2,058	0,041*	Bekâr	149	3,77	0,79	Şehrin Güzellikleri	Evli	251	4,28	0,49	2,595	0,010*	Bekâr	149	4,11	0,72	Şehrin İmkanları	Evli	251	3,45	0,76	1,569	0,118	Bekâr	149	3,31	0,94	Kastamonu Tercihi	Evli	251	3,89	0,55	2,263	0,025*	Bekâr	149	3,72	0,78	Genel Memnuniyet	Evli	251	3,94	0,68	2,423	0,016*	Bekâr	149	3,71	1,04	Kişisel Memnuniyet	Evli	251	3,71	0,68	2,39	0,018*	Bekâr	149	3,50	0,94	Hizmet Memnuniyeti	Evli	251	3,52	0,76	0,411	0,681	Bekâr	149	3,48	0,94	Çekicilik Memnuniyeti	Evli	251	4,32	0,55	3,504	0,001*	Bekâr	149	4,06	0,80	Altyapı Memnuniyeti	Evli	251	3,09	1,04	-0,574	0,566	Bekâr	149	3,15	1,02	Kastamonu Memnuniyeti	Evli	251	3,73	0,60	1,724	0,086	Bekâr	149	3,60	0,83	Caminin Genel Olanakları	Evli	251	3,16	0,91	-0,068	0,946	Bekâr	149	3,17	0,95	Caminin Turistik Olanakları	Evli	251	3,59	0,91	-0,323	0,747	Bekâr	149	3,62	0,99	Cami Olanakları	Evli	251	3,28	0,84	-0,15	0,88	Bekâr	149	3,29	0,87								
Şehrin Yaşam Biçimi	Evli	251	4,25	0,58	2,448	0,015*																																																																																																																																																																		
	Bekâr	149	4,07	0,79			Destinasyon Kişiliği	Evli	251	3,93	0,59	2,058	0,041*	Bekâr	149	3,77	0,79	Şehrin Güzellikleri	Evli	251	4,28	0,49	2,595	0,010*	Bekâr	149	4,11	0,72	Şehrin İmkanları	Evli	251	3,45	0,76	1,569	0,118	Bekâr	149	3,31	0,94	Kastamonu Tercihi	Evli	251	3,89	0,55	2,263	0,025*	Bekâr	149	3,72	0,78	Genel Memnuniyet	Evli	251	3,94	0,68	2,423	0,016*	Bekâr	149	3,71	1,04	Kişisel Memnuniyet	Evli	251	3,71	0,68	2,39	0,018*	Bekâr	149	3,50	0,94	Hizmet Memnuniyeti	Evli	251	3,52	0,76	0,411	0,681	Bekâr	149	3,48	0,94	Çekicilik Memnuniyeti	Evli	251	4,32	0,55	3,504	0,001*	Bekâr	149	4,06	0,80	Altyapı Memnuniyeti	Evli	251	3,09	1,04	-0,574	0,566	Bekâr	149	3,15	1,02	Kastamonu Memnuniyeti	Evli	251	3,73	0,60	1,724	0,086	Bekâr	149	3,60	0,83	Caminin Genel Olanakları	Evli	251	3,16	0,91	-0,068	0,946	Bekâr	149	3,17	0,95	Caminin Turistik Olanakları	Evli	251	3,59	0,91	-0,323	0,747	Bekâr	149	3,62	0,99	Cami Olanakları	Evli	251	3,28	0,84	-0,15	0,88	Bekâr	149	3,29	0,87																			
Destinasyon Kişiliği	Evli	251	3,93	0,59	2,058	0,041*																																																																																																																																																																		
	Bekâr	149	3,77	0,79			Şehrin Güzellikleri	Evli	251	4,28	0,49	2,595	0,010*	Bekâr	149	4,11	0,72	Şehrin İmkanları	Evli	251	3,45	0,76	1,569	0,118	Bekâr	149	3,31	0,94	Kastamonu Tercihi	Evli	251	3,89	0,55	2,263	0,025*	Bekâr	149	3,72	0,78	Genel Memnuniyet	Evli	251	3,94	0,68	2,423	0,016*	Bekâr	149	3,71	1,04	Kişisel Memnuniyet	Evli	251	3,71	0,68	2,39	0,018*	Bekâr	149	3,50	0,94	Hizmet Memnuniyeti	Evli	251	3,52	0,76	0,411	0,681	Bekâr	149	3,48	0,94	Çekicilik Memnuniyeti	Evli	251	4,32	0,55	3,504	0,001*	Bekâr	149	4,06	0,80	Altyapı Memnuniyeti	Evli	251	3,09	1,04	-0,574	0,566	Bekâr	149	3,15	1,02	Kastamonu Memnuniyeti	Evli	251	3,73	0,60	1,724	0,086	Bekâr	149	3,60	0,83	Caminin Genel Olanakları	Evli	251	3,16	0,91	-0,068	0,946	Bekâr	149	3,17	0,95	Caminin Turistik Olanakları	Evli	251	3,59	0,91	-0,323	0,747	Bekâr	149	3,62	0,99	Cami Olanakları	Evli	251	3,28	0,84	-0,15	0,88	Bekâr	149	3,29	0,87																														
Şehrin Güzellikleri	Evli	251	4,28	0,49	2,595	0,010*																																																																																																																																																																		
	Bekâr	149	4,11	0,72			Şehrin İmkanları	Evli	251	3,45	0,76	1,569	0,118	Bekâr	149	3,31	0,94	Kastamonu Tercihi	Evli	251	3,89	0,55	2,263	0,025*	Bekâr	149	3,72	0,78	Genel Memnuniyet	Evli	251	3,94	0,68	2,423	0,016*	Bekâr	149	3,71	1,04	Kişisel Memnuniyet	Evli	251	3,71	0,68	2,39	0,018*	Bekâr	149	3,50	0,94	Hizmet Memnuniyeti	Evli	251	3,52	0,76	0,411	0,681	Bekâr	149	3,48	0,94	Çekicilik Memnuniyeti	Evli	251	4,32	0,55	3,504	0,001*	Bekâr	149	4,06	0,80	Altyapı Memnuniyeti	Evli	251	3,09	1,04	-0,574	0,566	Bekâr	149	3,15	1,02	Kastamonu Memnuniyeti	Evli	251	3,73	0,60	1,724	0,086	Bekâr	149	3,60	0,83	Caminin Genel Olanakları	Evli	251	3,16	0,91	-0,068	0,946	Bekâr	149	3,17	0,95	Caminin Turistik Olanakları	Evli	251	3,59	0,91	-0,323	0,747	Bekâr	149	3,62	0,99	Cami Olanakları	Evli	251	3,28	0,84	-0,15	0,88	Bekâr	149	3,29	0,87																																									
Şehrin İmkanları	Evli	251	3,45	0,76	1,569	0,118																																																																																																																																																																		
	Bekâr	149	3,31	0,94			Kastamonu Tercihi	Evli	251	3,89	0,55	2,263	0,025*	Bekâr	149	3,72	0,78	Genel Memnuniyet	Evli	251	3,94	0,68	2,423	0,016*	Bekâr	149	3,71	1,04	Kişisel Memnuniyet	Evli	251	3,71	0,68	2,39	0,018*	Bekâr	149	3,50	0,94	Hizmet Memnuniyeti	Evli	251	3,52	0,76	0,411	0,681	Bekâr	149	3,48	0,94	Çekicilik Memnuniyeti	Evli	251	4,32	0,55	3,504	0,001*	Bekâr	149	4,06	0,80	Altyapı Memnuniyeti	Evli	251	3,09	1,04	-0,574	0,566	Bekâr	149	3,15	1,02	Kastamonu Memnuniyeti	Evli	251	3,73	0,60	1,724	0,086	Bekâr	149	3,60	0,83	Caminin Genel Olanakları	Evli	251	3,16	0,91	-0,068	0,946	Bekâr	149	3,17	0,95	Caminin Turistik Olanakları	Evli	251	3,59	0,91	-0,323	0,747	Bekâr	149	3,62	0,99	Cami Olanakları	Evli	251	3,28	0,84	-0,15	0,88	Bekâr	149	3,29	0,87																																																				
Kastamonu Tercihi	Evli	251	3,89	0,55	2,263	0,025*																																																																																																																																																																		
	Bekâr	149	3,72	0,78			Genel Memnuniyet	Evli	251	3,94	0,68	2,423	0,016*	Bekâr	149	3,71	1,04	Kişisel Memnuniyet	Evli	251	3,71	0,68	2,39	0,018*	Bekâr	149	3,50	0,94	Hizmet Memnuniyeti	Evli	251	3,52	0,76	0,411	0,681	Bekâr	149	3,48	0,94	Çekicilik Memnuniyeti	Evli	251	4,32	0,55	3,504	0,001*	Bekâr	149	4,06	0,80	Altyapı Memnuniyeti	Evli	251	3,09	1,04	-0,574	0,566	Bekâr	149	3,15	1,02	Kastamonu Memnuniyeti	Evli	251	3,73	0,60	1,724	0,086	Bekâr	149	3,60	0,83	Caminin Genel Olanakları	Evli	251	3,16	0,91	-0,068	0,946	Bekâr	149	3,17	0,95	Caminin Turistik Olanakları	Evli	251	3,59	0,91	-0,323	0,747	Bekâr	149	3,62	0,99	Cami Olanakları	Evli	251	3,28	0,84	-0,15	0,88	Bekâr	149	3,29	0,87																																																															
Genel Memnuniyet	Evli	251	3,94	0,68	2,423	0,016*																																																																																																																																																																		
	Bekâr	149	3,71	1,04			Kişisel Memnuniyet	Evli	251	3,71	0,68	2,39	0,018*	Bekâr	149	3,50	0,94	Hizmet Memnuniyeti	Evli	251	3,52	0,76	0,411	0,681	Bekâr	149	3,48	0,94	Çekicilik Memnuniyeti	Evli	251	4,32	0,55	3,504	0,001*	Bekâr	149	4,06	0,80	Altyapı Memnuniyeti	Evli	251	3,09	1,04	-0,574	0,566	Bekâr	149	3,15	1,02	Kastamonu Memnuniyeti	Evli	251	3,73	0,60	1,724	0,086	Bekâr	149	3,60	0,83	Caminin Genel Olanakları	Evli	251	3,16	0,91	-0,068	0,946	Bekâr	149	3,17	0,95	Caminin Turistik Olanakları	Evli	251	3,59	0,91	-0,323	0,747	Bekâr	149	3,62	0,99	Cami Olanakları	Evli	251	3,28	0,84	-0,15	0,88	Bekâr	149	3,29	0,87																																																																										
Kişisel Memnuniyet	Evli	251	3,71	0,68	2,39	0,018*																																																																																																																																																																		
	Bekâr	149	3,50	0,94			Hizmet Memnuniyeti	Evli	251	3,52	0,76	0,411	0,681	Bekâr	149	3,48	0,94	Çekicilik Memnuniyeti	Evli	251	4,32	0,55	3,504	0,001*	Bekâr	149	4,06	0,80	Altyapı Memnuniyeti	Evli	251	3,09	1,04	-0,574	0,566	Bekâr	149	3,15	1,02	Kastamonu Memnuniyeti	Evli	251	3,73	0,60	1,724	0,086	Bekâr	149	3,60	0,83	Caminin Genel Olanakları	Evli	251	3,16	0,91	-0,068	0,946	Bekâr	149	3,17	0,95	Caminin Turistik Olanakları	Evli	251	3,59	0,91	-0,323	0,747	Bekâr	149	3,62	0,99	Cami Olanakları	Evli	251	3,28	0,84	-0,15	0,88	Bekâr	149	3,29	0,87																																																																																					
Hizmet Memnuniyeti	Evli	251	3,52	0,76	0,411	0,681																																																																																																																																																																		
	Bekâr	149	3,48	0,94			Çekicilik Memnuniyeti	Evli	251	4,32	0,55	3,504	0,001*	Bekâr	149	4,06	0,80	Altyapı Memnuniyeti	Evli	251	3,09	1,04	-0,574	0,566	Bekâr	149	3,15	1,02	Kastamonu Memnuniyeti	Evli	251	3,73	0,60	1,724	0,086	Bekâr	149	3,60	0,83	Caminin Genel Olanakları	Evli	251	3,16	0,91	-0,068	0,946	Bekâr	149	3,17	0,95	Caminin Turistik Olanakları	Evli	251	3,59	0,91	-0,323	0,747	Bekâr	149	3,62	0,99	Cami Olanakları	Evli	251	3,28	0,84	-0,15	0,88	Bekâr	149	3,29	0,87																																																																																																
Çekicilik Memnuniyeti	Evli	251	4,32	0,55	3,504	0,001*																																																																																																																																																																		
	Bekâr	149	4,06	0,80			Altyapı Memnuniyeti	Evli	251	3,09	1,04	-0,574	0,566	Bekâr	149	3,15	1,02	Kastamonu Memnuniyeti	Evli	251	3,73	0,60	1,724	0,086	Bekâr	149	3,60	0,83	Caminin Genel Olanakları	Evli	251	3,16	0,91	-0,068	0,946	Bekâr	149	3,17	0,95	Caminin Turistik Olanakları	Evli	251	3,59	0,91	-0,323	0,747	Bekâr	149	3,62	0,99	Cami Olanakları	Evli	251	3,28	0,84	-0,15	0,88	Bekâr	149	3,29	0,87																																																																																																											
Altyapı Memnuniyeti	Evli	251	3,09	1,04	-0,574	0,566																																																																																																																																																																		
	Bekâr	149	3,15	1,02			Kastamonu Memnuniyeti	Evli	251	3,73	0,60	1,724	0,086	Bekâr	149	3,60	0,83	Caminin Genel Olanakları	Evli	251	3,16	0,91	-0,068	0,946	Bekâr	149	3,17	0,95	Caminin Turistik Olanakları	Evli	251	3,59	0,91	-0,323	0,747	Bekâr	149	3,62	0,99	Cami Olanakları	Evli	251	3,28	0,84	-0,15	0,88	Bekâr	149	3,29	0,87																																																																																																																						
Kastamonu Memnuniyeti	Evli	251	3,73	0,60	1,724	0,086																																																																																																																																																																		
	Bekâr	149	3,60	0,83			Caminin Genel Olanakları	Evli	251	3,16	0,91	-0,068	0,946	Bekâr	149	3,17	0,95	Caminin Turistik Olanakları	Evli	251	3,59	0,91	-0,323	0,747	Bekâr	149	3,62	0,99	Cami Olanakları	Evli	251	3,28	0,84	-0,15	0,88	Bekâr	149	3,29	0,87																																																																																																																																	
Caminin Genel Olanakları	Evli	251	3,16	0,91	-0,068	0,946																																																																																																																																																																		
	Bekâr	149	3,17	0,95			Caminin Turistik Olanakları	Evli	251	3,59	0,91	-0,323	0,747	Bekâr	149	3,62	0,99	Cami Olanakları	Evli	251	3,28	0,84	-0,15	0,88	Bekâr	149	3,29	0,87																																																																																																																																												
Caminin Turistik Olanakları	Evli	251	3,59	0,91	-0,323	0,747																																																																																																																																																																		
	Bekâr	149	3,62	0,99			Cami Olanakları	Evli	251	3,28	0,84	-0,15	0,88	Bekâr	149	3,29	0,87																																																																																																																																																							
Cami Olanakları	Evli	251	3,28	0,84	-0,15	0,88																																																																																																																																																																		
	Bekâr	149	3,29	0,87																																																																																																																																																																				

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok ; t testi

- Evliler ile bekarlar arasında Kastamonu Halkı Algısı puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). Evlilerin Kastamonu Halkı Algısı düzeyi daha olumludur (3,73).
- Evliler ile bekarlar arasında Şehrin Yaşam Biçimi puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). Evlilerin Şehrin Yaşam Biçimi düzeyi daha olumludur (4,25).

- Evliler ile bekarlar arasında Destinasyon Kişiliği puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Evlilerin Destinasyon Kişiliği düzeyi daha olumludur (3,93).
- Evliler ile bekarlar arasında Şehrin Güzellikleri puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Evlilerin Şehrin Güzellikleri düzeyi daha olumludur (4,28).
- Evliler ile bekarlar arasında Kastamonu Tercihi puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Evlilerin Kastamonu Tercihi düzeyi daha olumludur (3,89).
- Evliler ile bekarlar arasında Genel Memnuniyet puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Evlilerin Genel Memnuniyet düzeyi daha olumludur (3,94).
- Evliler ile bekarlar arasında Kişisel Memnuniyet puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Evlilerin Kişisel Memnuniyet düzeyi daha olumludur (3,71).
- Evliler ile bekarlar arasında Çekicilik Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Evlilerin Çekicilik Memnuniyeti düzeyi daha olumludur (4,32).
- Genel olarak anlamlı fark çıkan boyutlarda evlilerin puanı daha olumludur.

Tablo 35'te ölçek puanlarının medeni duruma göre karşılaştırılmasına baktığımızda katılımcıların çoğunluğunu evliler oluşturmaktadır. Caminin Genel Olanakları, Caminin Turistik Olanakları ve Cami Olanakları medeni duruma göre karşılaştırıldığında anlamlı farklılık göstermemektedir. Ölçek puanlarının medeni duruma göre değiştiği, farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Tablo 36. Ölçek puanlarının çocuk sahibi olma durumuna göre karşılaştırılması

Çocuk sahibi olma durumu		n	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Kastamonu Halkı	Evet	222	3,76	0,67	2,999	0,003*
Algısı	Hayır	178	3,53	0,83		

Şehir Karakteri	Evet	222	3,78	0,68	2,39	0,017*
	Hayır	178	3,59	0,85		
Şehrin Yaşam Biçimi	Evet	222	4,26	0,57	2,616	0,009*
	Hayır	178	4,08	0,77		
Destinasyon Kişiliği	Evet	222	3,95	0,58	2,667	0,008*
	Hayır	178	3,77	0,77		
Şehrin Güzellikleri	Evet	222	4,31	0,49	3,407	0,001*
	Hayır	178	4,10	0,69		
Şehrin İmkanları	Evet	222	3,48	0,76	2,159	0,032*
	Hayır	178	3,30	0,91		
Kastamonu Tercih	Evet	222	3,92	0,55	3,016	0,003*
	Hayır	178	3,72	0,74		
Genel Memnuniyet	Evet	222	3,96	0,69	2,781	0,006*
	Hayır	178	3,72	0,98		
Kişisel Memnuniyet	Evet	222	3,73	0,67	2,906	0,004*
	Hayır	178	3,50	0,91		
Hizmet Memnuniyeti	Evet	222	3,57	0,76	1,598	0,111
	Hayır	178	3,43	0,91		
Çekicilik Memnuniyeti	Evet	222	4,35	0,56	4,177	0,000*
	Hayır	178	4,07	0,75		
Altyapı Memnuniyeti	Evet	222	3,12	1,04	0,334	0,739
	Hayır	178	3,09	1,03		
Kastamonu Memnuniyeti	Evet	222	3,76	0,60	2,683	0,008*
	Hayır	178	3,57	0,78		
Caminin Genel Olanakları	Evet	222	3,21	0,87	1,035	0,301
	Hayır	178	3,11	0,98		
Caminin Turistik Olanakları	Evet	222	3,62	0,89	0,549	0,583
	Hayır	178	3,57	0,99		
Cami Olanakları	Evet	222	3,32	0,81	0,98	0,328
	Hayır	178	3,24	0,90		

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok ; t testi

- Çocuğu olanlar ile olmayanlar arasında Kastamonu Halkı Algısı puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). Çocuğu olanların Kastamonu Halkı Algısı düzeyi daha olumludur (3,76).
- Çocuğu olanlar ile olmayanlar arasında Şehir Karakteri puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). Çocuğu olanların Şehir Karakteri düzeyi daha olumludur (3,78).
- Çocuğu olanlar ile olmayanlar arasında Şehrin Yaşam Biçimi puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). Çocuğu olanların Şehrin Yaşam Biçimi düzeyi daha olumludur (4,26).
- Çocuğu olanlar ile olmayanlar arasında Destinasyon Kişiliği puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). Çocuğu olanların Destinasyon Kişiliği düzeyi daha olumludur (3,95).

- Çocuğu olanlar ile olmayanlar arasında Şehrin Güzellikleri puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Çocuğu olanların Şehrin Güzellikleri düzeyi daha olumludur (4,31).
- Çocuğu olanlar ile olmayanlar arasında Şehrin İmkanları puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Çocuğu olanların Şehrin İmkanları düzeyi daha olumludur (3,48).
- Çocuğu olanlar ile olmayanlar arasında Kastamonu Tercihi puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Çocuğu olanların Kastamonu Tercihi düzeyi daha olumludur (3,92).
- Çocuğu olanlar ile olmayanlar arasında Genel Memnuniyet puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Çocuğu olanların Genel Memnuniyet düzeyi daha olumludur (3,96).
- Çocuğu olanlar ile olmayanlar arasında Kişisel Memnuniyet puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Çocuğu olanların Kişisel Memnuniyet düzeyi daha olumludur (3,73).
- Çocuğu olanlar ile olmayanlar arasında Çekicilik Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Çocuğu olanların Çekicilik Memnuniyeti düzeyi daha olumludur (4,35).
- Çocuğu olanlar ile olmayanlar arasında Kastamonu Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Çocuğu olanların Kastamonu Memnuniyeti düzeyi daha olumludur (3,76).
- Genel olarak anlamlı fark çıkan boyutlarda çocuğu olanların puanı daha olumludur.

Tablo 36'da ölçek puanlarının çocuk sahibi durumuna göre karşılaştırılmasına baktığımızda çoğunluğu çocuk sahibi olanlar oluşturmaktadır. Mahmutbey Camii ile ilgili olarak çocuk sahibi olanların memnuniyet düzeyi daha olumludur. Tabloya genel olarak bakıldığında da görülmektedir ki çocuk sahibi olanların anlamlı fark çıkan tüm boyutlarda puanı daha olumludur. Ölçek puanlarının çocuk sahibi olma durumuna göre değiştiği, farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Tablo 37. Ölçek puanlarının eğitim durumuna göre karşılaştırılması

Eğitim durumu	n	Ortalama	Std. Sapma	F	p	Çoklu Karşılaştırma	
Kastamonu Halkı Algısı	Lise ve altı	91	3,86	0,71	6,864	0,000*	3-1,2
	Ön lisans	72	3,86	0,68			4-1,2
	Lisans	180	3,53	0,79			
	Yüksek lisans, doktora	57	3,49	0,68			
Şehir Karakteri	Lise ve altı	91	3,90	0,69	5,484	0,001*	3-1,2
	Ön lisans	72	3,85	0,75			
	Lisans	180	3,56	0,80			
	Yüksek lisans, doktora	57	3,58	0,72			
Şehrin Yaşam Biçimi	Lise ve altı	91	4,31	0,60	4,252	0,006*	4-1,2
	Ön lisans	72	4,30	0,62			
	Lisans	180	4,14	0,70			
	Yüksek lisans, doktora	57	3,95	0,69			
Destinasyon Kişiliği	Lise ve altı	91	4,04	0,60	5,539	0,001*	1-3,4
	Ön lisans	72	4,01	0,65			2--3
	Lisans	180	3,77	0,70			
	Yüksek lisans, doktora	57	3,72	0,66			
Şehrin Güzellikleri	Lise ve altı	91	4,32	0,57	1,733	0,160	
	Ön lisans	72	4,25	0,59			
	Lisans	180	4,15	0,61			
	Yüksek lisans, doktora	57	4,23	0,55			
Şehrin İmkanları	Lise ve altı	91	3,60	0,80	3,915	0,009*	1--3
	Ön lisans	72	3,51	0,90			
	Lisans	180	3,27	0,81			
	Yüksek lisans, doktora	57	3,36	0,79			
Kastamonu Tercihi	Lise ve altı	91	3,97	0,64	3,324	0,020*	1--3
	Ön lisans	72	3,90	0,66			
	Lisans	180	3,73	0,65			
	Yüksek lisans, doktora	57	3,82	0,59			
Genel Memnuniyet	Lise ve altı	91	4,08	0,72	5,084	0,002*	1--3
	Ön lisans	72	3,97	0,79			
	Lisans	180	3,69	0,92			
	Yüksek lisans, doktora	57	3,86	0,75			
Kişisel Memnuniyet	Lise ve altı	91	3,87	0,76	5,113	0,002*	1-3,4
	Ön lisans	72	3,72	0,72			
	Lisans	180	3,50	0,82			

	Yüksek lisans, doktora	57	3,52	0,76		
Hizmet Memnuniyeti	Lise ve altı	91	3,75	0,79	4,629	0,003*
	Ön lisans	72	3,59	0,84		
	Lisans	180	3,37	0,85		
	Yüksek lisans, doktora	57	3,43	0,74		
Çekicilik Memnuniyeti	Lise ve altı	91	4,33	0,68	1,961	0,119
	Ön lisans	72	4,29	0,61		
	Lisans	180	4,19	0,70		
	Yüksek lisans, doktora	57	4,09	0,58		
Altyapı Memnuniyeti	Lise ve altı	91	3,37	1,02	3,616	0,013*
	Ön lisans	72	3,22	1,08		
	Lisans	180	2,96	1,00		
	Yüksek lisans, doktora	57	3,03	1,04		
Kastamonu Memnuniyeti	Lise ve altı	91	3,89	0,68	4,993	0,002*
	Ön lisans	72	3,77	0,63		
	Lisans	180	3,57	0,71		
	Yüksek lisans, doktora	57	3,58	0,66		
Caminin Genel Olanakları	Lise ve altı	91	3,31	0,89	1,128	0,338
	Ön lisans	72	3,19	0,92		
	Lisans	180	3,11	0,93		
	Yüksek lisans, doktora	57	3,09	0,95		
Caminin Turistik Olanakları	Lise ve altı	91	3,60	0,96	0,254	0,859
	Ön lisans	72	3,63	0,92		
	Lisans	180	3,62	0,95		
	Yüksek lisans, doktora	57	3,50	0,93		
Cami Olanakları	Lise ve altı	91	3,39	0,82	0,763	0,515
	Ön lisans	72	3,31	0,86		
	Lisans	180	3,25	0,85		
	Yüksek lisans, doktora	57	3,20	0,89		

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok ; ANOVA testi ; Post Hoc: Tukey (grup no)

- Eğitim durumu farklı kişiler arasında Kastamonu Halkı Algısı puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). Lise ve altı mezunlarının Kastamonu Halkı Algısı düzeyi en olumludur (3,86).

- Eğitim durumu farklı kişiler arasında Şehir Karakteri puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Lise ve altı mezunlarının Şehir Karakteri düzeyi en olumludur (3,86).
- Eğitim durumu farklı kişiler arasında Şehrin Yaşam Biçimi puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Lise ve altı mezunlarının Şehrin Yaşam Biçimi düzeyi en olumludur (4,31).
- Eğitim durumu farklı kişiler arasında Destinasyon Kişiliği puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Lise ve altı mezunlarının Destinasyon Kişiliği düzeyi en olumludur (4,04).
- Eğitim durumu farklı kişiler arasında Şehrin İmkanları puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Lise ve altı mezunlarının Şehrin İmkanları düzeyi en olumludur (4,60).
- Eğitim durumu farklı kişiler arasında Kastamonu Tercihi puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Lise ve altı mezunlarının Kastamonu Tercihi düzeyi en olumludur (3,97).
- Eğitim durumu farklı kişiler arasında Genel Memnuniyet puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Lise ve altı mezunlarının Genel Memnuniyet düzeyi en olumludur (4,08).
- Eğitim durumu farklı kişiler arasında Kişisel Memnuniyet puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Lise ve altı mezunlarının Kişisel Memnuniyet düzeyi en olumludur (3,87).
- Eğitim durumu farklı kişiler arasında Hizmet Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Lise ve altı mezunlarının Hizmet Memnuniyeti düzeyi en olumludur (3,75).
- Eğitim durumu farklı kişiler arasında Çekicilik Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Lise ve altı mezunlarının Çekicilik Memnuniyeti düzeyi en olumludur (4,33).
- Eğitim durumu farklı kişiler arasında Kastamonu Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Lise ve altı mezunlarının Kastamonu Memnuniyeti düzeyi en olumludur (3,89).
- Genel olarak anlamlı fark çıkan boyutlarda lise ve altı mezunu olanlarda puanlar daha olumludur.

Tablo 37’de ölçek puanlarının eğitim durumuna göre karşılaştırılmasında çoğunluğu lisans düzeyinde eğitim alanlar, daha sonrasında lise ve altı eğitim alanlar oluşturmaktadır. Tabloya bakıldığında lisansüstü eğitim yapanların yani yüksek lisans, doktora yapan katılımcıların puanları genel olarak daha olumsuzdur. Mahmutbey Camii ile ilgili Caminin Genel Olanakları, Caminin Turistik Olanakları ve Cami Olanakları puanları daha olumsuz olanlar yine doktora ve yüksek lisans mezunlarıdır. Tablodaki verilere bakıldığında puanları birbirine yakın olan iki grup lise ve altı ve ön lisans eğitimi alan katılımcılardır. Ölçek puanlarının eğitim durumuna göre değiştiği, farklılık gösterdiği saptanmıştır.

Tablo 38. Ölçek puanlarının mesleğe göre karşılaştırılması

Eğitim durumu	n	Ortalama	Std. Sapma	F	p	Çoklu Karşılaştırma	
Kastamonu Halkı Algısı	Kamu Çalışanı	146	3,71	0,68	6,737	0,000*	4-1,2,3,5
	Özel Sektör	86	3,71	0,73			
	Emekli	42	3,88	0,58			
	Öğrenci	75	3,28	0,93			
	Diğer	51	3,82	0,69			
Şehir Karakteri	Kamu Çalışanı	146	3,75	0,68	5,439	0,000*	4-1,2,5
	Özel Sektör	86	3,67	0,72			
	Emekli	42	3,89	0,70			
	Öğrenci	75	3,37	0,96			
	Diğer	51	3,91	0,69			
Şehrin Yaşam Biçimi	Kamu Çalışanı	146	4,22	0,59	4,205	0,002*	4-1,2,3,5
	Özel Sektör	86	4,26	0,62			
	Emekli	42	4,34	0,55			
	Öğrenci	75	3,91	0,89			
	Diğer	51	4,20	0,64			
Destinasyon Kişiliği	Kamu Çalışanı	146	3,92	0,59	5,559	0,000*	4-1,2,3,5
	Özel Sektör	86	3,88	0,61			
	Emekli	42	4,05	0,59			
	Öğrenci	75	3,56	0,88			
	Diğer	51	4,01	0,64			
Şehrin Güzellikleri	Kamu Çalışanı	146	4,30	0,49	6,702	0,000*	4-1,2,3,5
	Özel Sektör	86	4,20	0,56			
	Emekli	42	4,39	0,49			

	Öğrenci	75	3,93	0,80			
	Diğer	51	4,28	0,49			
Şehrin İmkanları	Kamu Çalışanı	146	3,46	0,77			4-1,2,5
	Özel Sektör	86	3,39	0,82	4,734	0,001*	
	Emekli	42	3,61	0,83			
	Öğrenci	75	3,06	0,96			
	Diğer	51	3,57	0,70			
Kastamonu Tercihi	Kamu Çalışanı	146	3,90	0,55			4-1,2,3,5
	Özel Sektör	86	3,81	0,61	6,927	0,000*	
	Emekli	42	4,02	0,62			
	Öğrenci	75	3,50	0,85			
	Diğer	51	3,95	0,50			
Genel Memnuniyet	Kamu Çalışanı	146	3,91	0,72			4-1,2,3,5
	Özel Sektör	86	3,94	0,71	8,544	0,000*	
	Emekli	42	4,08	0,69			
	Öğrenci	75	3,38	1,15			
	Diğer	51	4,07	0,72			
Kişisel Memnuniyet	Kamu Çalışanı	146	3,66	0,70			4-1,2,3,5
	Özel Sektör	86	3,72	0,70	5,739	0,000*	
	Emekli	42	3,82	0,69			
	Öğrenci	75	3,26	1,03			
	Diğer	51	3,77	0,75			
Hizmet Memnuniyeti	Kamu Çalışanı	146	3,47	0,78			4-1,2,3,5
	Özel Sektör	86	3,56	0,80	4,631	0,001*	
	Emekli	42	3,73	0,82			
	Öğrenci	75	3,21	0,91			
	Diğer	51	3,76	0,80			
Çekicilik Memnuniyeti	Kamu Çalışanı	146	4,30	0,53			4-1,2,3,5
	Özel Sektör	86	4,22	0,54	8,611	0,000*	
	Emekli	42	4,45	0,72			
	Öğrenci	75	3,86	0,91			
	Diğer	51	4,36	0,54			
Altyapı Memnuniyeti	Kamu Çalışanı	146	3,03	1,04			
	Özel Sektör	86	3,17	1,03	1,768	0,135	
	Emekli	42	3,30	1,00			
	Öğrenci	75	2,93	1,04			
	Diğer	51	3,33	0,99			
Kastamonu Memnuniyeti	Kamu Çalışanı	146	3,69	0,61			4-1,2,3,5
	Özel Sektör	86	3,73	0,60	6,424	0,000*	
	Emekli	42	3,89	0,67			
	Öğrenci	75	3,36	0,87			
	Diğer	51	3,87	0,65			
Caminin Genel Olanakları	Kamu Çalışanı	146	3,22	0,90			
	Özel Sektör	86	3,18	0,92	0,680	0,606	
	Emekli	42	3,24	0,87			
	Öğrenci	75	3,02	0,98			

	Diğer	51	3,16	0,92		
Caminin Turistik Olanakları	Kamu Çalışanı	146	3,61	0,89		
	Özel Sektör	86	3,66	0,82	0,321	0,864
	Emekli	42	3,66	0,97		
	Öğrenci	75	3,54	1,12		
	Diğer	51	3,52	0,96		
Cami Olanakları	Kamu Çalışanı	146	3,32	0,84		
	Özel Sektör	86	3,31	0,82	0,587	0,672
	Emekli	42	3,35	0,84		
	Öğrenci	75	3,16	0,92		
	Diğer	51	3,26	0,85		

*p<0,05 anlamlı fark var, p>0,05 anlamlı fark yok ; ANOVA testi ; Post Hoc: Tukey (grup no)

- Mesleği farklı kişiler arasında Kastamonu Halkı Algısı puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır (p<0,05). Emeklilerin Kastamonu Halkı Algısı düzeyi en olumludur (3,88).
- Mesleği farklı kişiler arasında Şehir Karakteri puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır (p<0,05). Diğer mesleklerde olanların Şehir Karakteri düzeyi en olumludur (3,91).
- Mesleği farklı kişiler arasında Şehrin Yaşam Biçimi puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır (p<0,05). Emeklilerin Şehrin Yaşam Biçimi düzeyi en olumludur (4,34).
- Mesleği farklı kişiler arasında Destinasyon Kişiliği puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır (p<0,05). Emeklilerin Destinasyon Kişiliği düzeyi en olumludur (4,05).
- Mesleği farklı kişiler arasında Şehrin Güzellikleri puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır (p<0,05). Emeklilerin Şehrin Güzellikleri düzeyi en olumludur (4,39).
- Mesleği durumu farklı kişiler arasında Şehrin İmkanları puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır (p<0,05). Emeklilerin Şehrin İmkanları düzeyi en olumludur (3,61).
- Mesleği farklı kişiler arasında Kastamonu Tercihi puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır (p<0,05). Emeklilerin Kastamonu Tercihi düzeyi en olumludur (4,02).
- Çalışma durumu farklı kişiler arasında Genel Memnuniyet puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır (p<0,05). Emeklilerin Genel Memnuniyet düzeyi en olumludur (4,08).

- Çalışma durumu farklı kişiler arasında Kişisel Memnuniyet puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Diğer mesleklerde olanların Kişisel Memnuniyet düzeyi en olumludur (3,82).
- Çalışma durumu farklı kişiler arasında Hizmet Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Diğer mesleklerde olanların Hizmet Memnuniyeti düzeyi en olumludur (3,76).
- Çalışma durumu farklı kişiler arasında Çekicilik Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Emekli olanların Çekicilik Memnuniyeti düzeyi en olumludur (4,45).
- Çalışma durumu farklı kişiler arasında Kastamonu Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Emekli olanların Kastamonu Memnuniyeti düzeyi en olumludur (3,89).
- Genel olarak anlamlı fark çıkan boyutlarda emekli olanlar ve ev hanımı olanlarda puanlar daha olumludur.

Tablo 38’de ölçek puanlarının mesleğe göre karşılaştırılmasına bakıldığında katılımcıların çoğunluğunu kamu çalışanından oluştuğu görülmektedir. Mahmutbey Camii hakkında Caminin Genel Olanakları, Caminin Turistik Olanakları ve Cami Olanakları’na bakıldığında emeklilerin puanları en olumlu bulunur iken öğrencilerin puanları en olumsuzdur. Tabloya genel olarak bakılınca emeklilerin ve ev hanımlarının puanları daha olumlu iken öğrencilerin puanları en olumsuzdur.

Tablo 39. Ölçek puanlarının aylık gelire göre karşılaştırılması

Aylık gelir	n	Ortalama	Std. Sapma	F	p	Çoklu Karşılaştırma	
Kastamonu Halkı Algısı	2000 TL ve altı	109	3,44	0,84	7,843	0,000*	2-1,4
	2001-4000 TL	141	3,87	0,68			2--4
	4001-6000 TL	96	3,67	0,73			
	6000 TL üzeri	54	3,54	0,68			
Şehir Karakteri	2000 TL ve altı	109	3,53	0,88	3,913	0,009*	1--2
	2001-4000 TL	141	3,85	0,68			

	4001-6000 TL	96	3,69	0,75		
	6000 TL üzeri	54	3,64	0,71		
Şehrin Yaşam Biçimi	2000 TL ve altı	109	4,00	0,79		1-2,3
	2001-4000 TL	141	4,30	0,60	4,577	0,004*
	4001-6000 TL	96	4,24	0,63		
	6000 TL üzeri	54	4,14	0,61		
2000 TL ve altı	109	3,69	0,79			
Destinasyon Kişiliği	2001-4000 TL	141	4,01	0,59	4,750	0,003*
	4001-6000 TL	96	3,88	0,66		
	6000 TL üzeri	54	3,82	0,61		
	2000 TL ve altı	109	4,08	0,69		
Şehrin Güzellikleri	2001-4000 TL	141	4,31	0,56	3,319	0,020*
	4001-6000 TL	96	4,25	0,54		
	6000 TL üzeri	54	4,19	0,49		
	2000 TL ve altı	109	3,15	0,87		
Şehrin İmkanları	2001-4000 TL	141	3,61	0,82	6,709	0,000*
	4001-6000 TL	96	3,40	0,82		
	6000 TL üzeri	54	3,35	0,66		
	2000 TL ve altı	109	3,63	0,73		
Kastamonu Tercihi	2001-4000 TL	141	3,98	0,63	6,143	0,000*
	4001-6000 TL	96	3,85	0,60		
	6000 TL üzeri	54	3,79	0,50		
	2000 TL ve altı	109	3,67	1,03		
Genel Memnuniyet	2001-4000 TL	141	3,99	0,76	2,911	0,034*
	4001-6000 TL	96	3,84	0,77		
	6000 TL üzeri	54	3,90	0,69		
	2000 TL ve altı	109	3,43	0,89		
Kişisel Memnuniyet	2001-4000 TL	141	3,76	0,75	3,682	0,012*
	4001-6000 TL	96	3,66	0,78		

	6000 TL üzeri	54	3,61	0,67		
Hizmet Memnuniyeti	2000 TL ve altı	109	3,37	0,88		
	2001-4000 TL	141	3,64	0,80	2,196	0,088
	4001-6000 TL	96	3,46	0,82		
	6000 TL üzeri	54	3,50	0,80		
Çekicilik Memnuniyeti	2000 TL ve altı	109	3,96	0,80		1-2,3
	2001-4000 TL	141	4,37	0,60	8,983	0,000*
	4001-6000 TL	96	4,29	0,54		
	6000 TL üzeri	54	4,23	0,58		
Altyapı Memnuniyeti	2000 TL ve altı	109	3,13	0,98		
	2001-4000 TL	141	3,21	1,08	0,961	0,411
	4001-6000 TL	96	3,01	1,03		
	6000 TL üzeri	54	2,99	1,01		
Kastamonu Memnuniyeti	2000 TL ve altı	109	3,51	0,78		1--2
	2001-4000 TL	141	3,81	0,64	3,979	0,008*
	4001-6000 TL	96	3,68	0,66		
	6000 TL üzeri	54	3,66	0,64		
Caminin Genel Olanakları	2000 TL ve altı	109	3,06	0,91		
	2001-4000 TL	141	3,29	0,88	1,943	0,122
	4001-6000 TL	96	3,20	0,96		
	6000 TL üzeri	54	3,00	0,94		
Caminin Turistik Olanakları	2000 TL ve altı	109	3,56	1,01		
	2001-4000 TL	141	3,67	0,91	0,510	0,676
	4001-6000 TL	96	3,59	0,94		
	6000 TL üzeri	54	3,51	0,88		
Cami Olanakları	2000 TL ve altı	109	3,20	0,85		
	2001-4000 TL	141	3,39	0,83	1,702	0,166
	4001-6000 TL	96	3,30	0,88		
	6000 TL üzeri	54	3,14	0,85		

* $p < 0,05$ anlamlı fark var, $p > 0,05$ anlamlı fark yok ; ANOVA testi ; Post Hoc: Tukey (grup no)

- Aylık gelir durumu farklı kişiler arasında Kastamonu Halkı Algısı puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). 2001-4000 TL Kastamonu Halkı Algısı düzeyi en olumludur (3,87).
- Aylık gelir durumu farklı kişiler arasında Şehir Karakteri puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). 2001-4000 TL Şehir Karakteri düzeyi en olumludur (3,85).
- Aylık gelir durumu farklı kişiler arasında Şehrin Yaşam Biçimi puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). 2001-4000 TL Şehrin Yaşam Biçimi düzeyi en olumludur (4,30).
- Aylık gelir durumu farklı kişiler arasında Destinasyon Kişiliği puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). 2001-4000 TL Destinasyon Kişiliği düzeyi en olumludur (4,01).
- Aylık gelir durumu farklı kişiler arasında Şehrin Güzellikleri puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). 2001-4000 TL Şehrin Güzellikleri düzeyi en olumludur (4,31).
- Aylık gelir durumu farklı kişiler arasında Şehrin İmkanları puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). 2001-4000 TL Şehrin İmkanları düzeyi en olumludur (3,61).
- Aylık gelir durumu farklı kişiler arasında Kastamonu Tercihi puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). 2001-4000 TL Kastamonu Tercihi düzeyi en olumludur (3,98).
- Aylık gelir durumu farklı kişiler arasında Genel Memnuniyet puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). 2001-4000 TL Genel Memnuniyet düzeyi en olumludur (3,99).
- Aylık gelir durumu farklı kişiler arasında Kişisel Memnuniyet puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). 2001-4000 TL Kişisel Memnuniyet düzeyi en olumludur (3,76).
- Aylık gelir durumu farklı kişiler arasında Hizmet Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). 2001-4000 TL Hizmet Memnuniyeti düzeyi en olumludur (3,64).

- Aylık gelir durumu farklı kişiler arasında Çekicilik Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). 2001-4000 TL Çekicilik Memnuniyeti düzeyi en olumludur (4,37).
- Aylık gelir durumu farklı kişiler arasında Kastamonu Memnuniyeti puanı bakımından istatistiksel anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). 2001-4000 TL Kastamonu Memnuniyeti düzeyi en olumludur (3,81).
- Genel olarak anlamlı fark çıkan boyutlarda aylık 2001-4000 TL geliri olanlarda puanlar daha olumludur.

Tablo 39’da ölçek puanlarının aylık gelire göre karşılaştırmasına bakıldığında katılımcıların çoğunluğunun 2001-4000 TL arası gelire sahip olduğu görülmektedir. Tabloda Mahmutbey Camii hakkında Caminin Genel Olanakları, Caminin Turistik Olanakları ve Cami Olanakları’na bakıldığında 2001-4000 TL arası gelire sahip olanlar daha olumludur , 6000 TL ve üzeri gelire sahip olanlar ise en olumsuzdur. Tabloya genel olarak bakıldığında en olumsuz olan 6000 TL ve üzeri gelire sahip olanlardır.

Tablo 40. Kastamonu ziyaretinde en çok etkili olan yerlerin dağılımı

Kastamonu ziyaretinde en çok etkileyen yer	1		2		3	
	n	%	n	%	n	%
Abana	3	0,8	3	0,8	0	0,0
Aşıklı Sultan Türbesi (Ayağı Yanık Türbesi)	1	0,3	4	1,0	4	1,0
Atabeygazi Camii (Kırk Direkli Camii)	5	1,3	3	0,8	2	0,5
Azdavay	2	0,5	3	0,8	2	0,5
Balabanağa Çiftliği	1	0,3	0	0,0	0	0,0
Bediuzzaman Said Nursi Evi	1	0,3	0	0,0	0	0,0
Benli Sultan Türbesi	1	0,3	3	0,8	3	0,8
Bozkurt	0	0,0	1	0,3	0	0,0
Camiler	4	1,0	8	2,0	4	1,0
Camiler ve meşrataları	1	0,3	0	0,0	0	0,0
Cem Sultan Bedesteni	2	0,5	2	0,5	1	0,3
Cide	5	1,3	1	0,3	3	0,8
Cumhuriyet Meydanı	4	1,0	2	0,5	1	0,3
Çatak Kanyonu	2	0,5	0	0,0	2	0,5
Çatalzeytin	1	0,3	0	0,0	0	0,0
Daday	5	1,3	3	0,8	3	0,8
Daday At Çiftlikleri	1	0,3	5	1,3	5	1,3
Develi Han	3	0,8	5	1,3	4	1,0
Doğal Güzellikler	6	1,5	6	1,5	10	2,5
Dokuma Tezgâhları	1	0,3	0	0,0	2	0,5
Eflanili Konağı	1	0,3	0	0,0	1	0,3
Elyakut Köyü	1	0,3	0	0,0	0	0,0
Gazi Stadyumu	0	0,0	0	0,0	1	0,3

Gideros Koyu	3	0,8	4	1,0	2	0,5
Gölköy	0	0,0	0	0,0	1	0,3
Hanlar	1	0,3	1	0,3	0	0,0
Hepkebirler Sahabe Türbesi	0	0,0	0	0,0	2	0,5
Horna Kanyonu	4	1,0	0	0,0	2	0,5
Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Külliyesi	85	21,3	48	12,1	28	7,0
Ilgarini Mağarası	0	0,0	1	0,3	1	0,3
Ilgaz Milli Parkı	8	2,0	8	2,0	11	2,8
Ilıca Şelalesi	2	0,5	5	1,3	6	1,5
İnebolu	1	0,3	5	1,3	2	0,5
İnebolu Türk Ocağı	0	0,0	0	0,0	1	0,3
İnebolu'nun Aşçı Boyalı Evleri	2	0,5	0	0,0	0	0,0
İsmailbey Külliyesi	5	1,3	7	1,8	7	1,8
Kadı Dağı	2	0,5	0	0,0	2	0,5
Kanyonlar	3	0,8	5	1,3	5	1,3
Karaçomak Barajı	0	0,0	0	0,0	1	0,3
Karanlık Evliya Türbesi	0	0,0	1	0,3	0	0,0
Kasaba Köyü	2	0,5	7	1,8	0	0,0
Kastamonu Arkeoloji Müzesi	2	0,5	6	1,5	3	0,8
Kastamonu Deresi	2	0,5	1	0,3	2	0,5
Kastamonu Doğa Kültür Köyü	1	0,3	1	0,3	3	0,8
Kastamonu Kalesi	45	11,3	56	14,1	25	6,3
Kıyı – sahil	2	0,5	2	0,5	5	1,3
Konaklar	8	2,0	11	2,8	18	4,5
Kuşunlu Han	0	0,0	3	0,8	0	0,0
Küre Dağları Milli Parkları	1	0,3	2	0,5	5	1,3
Köyler	0	0,0	0	0,0	1	0,3
Liva Paşa Konağı	1	0,3	0	0,0	1	0,3
Mahmutbey Camii (Çivisiz Camii)	59	14,8	55	13,8	80	20,1
Mehmet Feyzi Efendi Türbesi	0	0,0	2	0,5	0	0,0
Mimar Vedat Tek Kültür ve Sanat Merkezi 75. Yıl Cumhuriyet Müzesi	5	1,3	2	0,5	2	0,5
Münire Medresesi	1	0,3	3	0,8	5	1,3
Nasrullah Camii	35	8,8	23	5,8	23	5,8
Nasrullah Meydanı	4	1,0	7	1,8	5	1,3
Penbe Han(Balkapanı Han)	0	0,0	1	0,3	0	0,0
Pompeiopolis Antik Kenti	1	0,3	0	0,0	1	0,3
Pınarbaşı	2	0,5	1	0,3	1	0,3
Saat Kulesi	21	5,3	30	7,5	29	7,3
Serender	1	0,3	0	0,0	0	0,0
Seyrangah Tepesi	2	0,5	4	1,0	5	1,3
Şapka Müzesi	0	0,0	1	0,3	3	0,8
Şehit Şerife Bacı Anıtı	0	0,0	1	0,3	2	0,5
Şelaleler	2	0,5	1	0,3	2	0,5
Şeyh Ahmed Siyahi Hazretleri Türbesi	0	0,0	1	0,3	0	0,0
Tarihi Hamamlar	0	0,0	1	0,3	0	0,0
Tarihi Yapılar	8	2,0	7	1,8	2	0,5
Taşköprü Küçükso Göleti	0	0,0	0	0,0	2	0,5
Tosya	0	0,0	0	0,0	1	0,3
Türbeler	11	2,8	10	2,5	12	3,0
Valilik Binası	1	0,3	0	0,0	0	0,0
Valla Kanyonu	5	1,3	8	2,0	8	2,0
Yakupağa Külliyesi	11	2,8	16	4,0	29	7,3
Yılanlı Camii ve Külliyesi	0	0,0	1	0,3	4	1,0

Tablo 40'taki verilerden de anlaşılacağı üzere Kastamonu Ziyaretinde En Çok Etkili Olan Yerlerin Dağılımı Mahmutbey Camii (Çivisiz Camii), Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Külliyesi, ve Kastamonu Kalesi şeklindedir. Hatırlanacağı üzere Kastamonu tercihi ölçeği ifadelerinde katılım düzeyi en yüksek olan ikinci ifade “Tarihi alanlar ve müzeleri var” olmuştur. Tablodan da anlaşılacağı üzere en çok ziyaret edilen yerler tarihi alanlar ve müzelerdir. Tablodaki verilerin sonucuna göre en çok ziyaret edilen ilk 3 alanın 2'si Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Külliyesi ve Kastamonu Kalesi Kastamonu merkezinde tezin konusunu oluşturan Mahmutbey Camii (Çivisiz Camii) ise Merkez İlçe'ye bağlı Kasaba Köyü'nde yer almaktadır. İlçeler arası ulaşım problemlerinden ve seyahat acentalarının ilçelere az sayıda tur programı düzenlemesinden dolayı doğal güzellikleri görmek zorlaşmaktadır. Bu yüzden merkezdeki tarihi alanlar ve müzeler daha çok rağbet görmektedir.

Tablo 41. Kastamonu'yu farklı kılan özelliklerin dağılımı

	n	%
Daha bakir bir şehir	1	0,4
Doğası	99	39,8
Düzenli olması	1	0,4
Gelişmemiş	1	0,4
Güvenlik	3	1,2
Her şehrin özelliği farklı	1	0,4
Huzur	2	0,8
İçkinin fazla içilmemesi	1	0,4
İnsanları	5	2,0
Konumu	3	1,2
Kültür	23	9,2
Maneviyat	21	8,4
Misafirperver	2	0,8
Sakin	8	3,2
Samimiyet	3	1,2
Tarihi	61	24,5
Temizlik	5	2,0
Turizm	1	0,4
Türk Dünyası Kültür Başkenti seçilmesi	1	0,4
Yaşanabilir	2	0,8
Yemekleri	4	2,0
Ayı saldırıları	1	0,5
Doğası	61	28,0
Dürüst	2	0,9
Güvenlik	5	2,3
Huzur	1	0,5
İnebolu'da Şapka yani Kılık Kıyafet Devrimi	1	0,5
Aşamaları	7	3,2
İnsanları	7	3,2
Konumu	1	0,5

Kültürü	32	14,7
Maneviyat	15	6,9
Misafirperver	1	0,5
Reklam eksikliği	1	0,5
Sakinlik	2	0,9
Samimiyet	1	0,5
Suyu	1	0,5
Tarihi	62	28,4
Temizlik	4	1,8
Trafik	1	0,5
Turizm	2	0,9
Ucuzluk	1	0,5
Ulaşım	6	2,8
Yaşanabilirlik	4	1,8
Yemekleri	6	2,8

Tablo 41’deki verilerden de anlaşılacağı üzere Kastamonu’yu Farklı Kılan Özelliklerin Dağılımına bakıldığında katılımcıların çoğunluğu “Doğası ve tarihi” cevaplarını vermiştir.

Tablo 42. Kastamonu bir anahtarlık olarak tasarlandığında simgenin nasıl olması gerektiğine yönelik dağılım

	n	%
Ayı	22	7,1
Bayrak	1	0,3
Cami	10	3,2
Cumhuriyet Meydanı	1	0,3
Çekme helva	3	1,0
Çınar ağacı	1	0,3
Dağ ve yeşillik	1	0,3
Dağ zirvesi	1	0,3
Dere	1	0,6
Etli ekmeç	3	1,0
Evliya	2	0,6
Gideros'un içindeki tarihi mekanlar	1	0,3
Hilal	2	0,6
Hükümet Konağı	3	1,0
Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Türbesi	4	1,3
Ilgaz Dağı	3	1,0
İnebolu Evi	1	0,3
Kambur Köprü	1	0,3
Karanfil	1	0,3
Kartal	1	0,3
Kastamonu Kalesi	48	15,5
Kastamonu Konakları	30	9,7
Kelebek	1	0,3
Kozalak	10	3,2
KSK	2	0,6
Kurşun	1	0,3
Kurt	1	0,3

Mahmutbey Camii	2	0,6
Mermi	1	0,3
Nasrullah Meydanı	4	1,3
Orman	36	11,7
Osmanlı Tuğrası	1	0,3
Saat Kulesi	25	8,1
Sarık	3	1,0
Sarımsak	28	9,1
Sepetçioğlu Kıyafeti	1	0,3
Siyez bulguru	1	0,3
Şapka	7	2,3
Şehit Şerife Bacı Anıtı	23	7,4
Tahta oyuncaklar	1	0,3
Tarihi	11	3,6
Türbeler	4	1,3
Valilik Binası	1	0,3
Yıldız	1	0,3
Yonca	1	0,3
Yuvarlak şema etrafında Kastamonu'yu temsil eden öğeler	1	0,3

Tablo 42'den anlaşılacağı üzere Kastamonu Bir Anahtarlık Olarak Tasarlandığında Simgenin Nasıl Olması Gerektiğine Yönelik Dağılıma bakıldığında katılımcıların çoğunluğu “Kastamonu Kalesi” cevabını vermiştir.

Tablo 43. Kastamonu kent meydanı ile ilgili önerilerin dağılımı

	n	%	
Kastamonu kent meydanı ile ilgili öneriler	Alışveriş, lokanta, kafe sayısı artırılmalı	13	6,0
	Engelli erişimi kolaylaştırılmalı	1	0,5
	Etkinlikler, aktiviteler yapılmalı	10	4,6
	Geliştirilmesi gerekiyor	32	14,6
	Kent meydanı yeterli	56	25,6
	Lavabo sorunu	1	0,5
	Otopark sorunu	17	7,8
	Peyzaj eksikliği var	19	8,7
	Tanıtlar yetersiz	5	2,3
	Tarihi doku geliştirilmeli, binalar kötü	20	9,1
	Temizlik sorunu var	11	5,0
	Trafik ve yol sorunu var	20	9,1
	Yeşil alan çok az	14	6,4

Tablo 43'ten de anlaşılacağı üzere Kastamonu Kent Meydanı ile İlgili Önerilerin Dağılımına bakıldığında katılımcıların çoğunluğu kent meydanını yeterli bulup öneride bulunmamıştır. Bazı katılımcılar geliştirilmesi gerektiği konusunda önerilerde

bulunmuştur. Diğer katılımcıların çoğunluğu ise tarihi dokunun geliştirilmesi ve trafik, yol sorununun çözülmesi gerektiği konusunda önerilerde bulunmuştur.

Tablo 44. Kastamonu konakları ile ilgili önerilerin dağılımı

	n	%
Ayrıştırma	2	0,9
Bakım	16	7,3
Çekicilik	2	0,9
Denetim sıklığı	1	0,5
Düzenleme	1	0,5
Faaliyette olan konak sayısı arttırma	13	5,9
Fiyat indirimi	12	5,5
Hizmet kalitesi	3	1,4
Hizmet türü	9	4,1
İhtiyaçların temini	2	0,9
İlgi	2	0,9
İşlevselleştirme	7	3,2
Konaklama kapasitesini arttırma	3	1,5
Koruma	8	3,7
Memnuniyet	40	18,3
Misafirperverlik	1	0,5
Onarım	7	3,2
Orijinal kalması	2	0,9
Peyzaj	1	0,5
Restorasyon	55	25,1
Şikâyet	2	0,9
Tanıtım	26	11,9
Temizlik	2	0,9
Ücretsiz giriş	1	0,5
Zayıf	1	0,5

Tablo 44'ten de anlaşılacağı üzere Kastamonu Konakları ile İlgili Önerilerin Dağılımına bakıldığında katılımcıların çoğunluğu restorasyon cevabını vermiştir.

Tablo 45. Kastamonu turizmi ile ilgili önerilerin dağılımı

	n	%
Akademik çalışma	1	0,4
Aktiviteler	3	1,2
Alışveriş imkanları	1	0,4
Azim/Yenilik	1	0,4
Bakım	1	0,4
Broşür/Navigasyon konumları	1	0,4
Çarpık kentleşmeyi engelleme	2	0,8
Çekicilik	1	0,4
Çevre düzenlenmesi	1	0,4
Danışma/Bilgilendirme	1	0,4
Doğa sporu	1	0,4
Doğa Turizmüne Ağırlık Verme	1	0,4

Doğal güzellikler	2	0,8
Doğal güzellikler/Koruma/Temizlik	1	0,4
Doğa/Kültürel Turizme Ağırlık Verme	1	0,4
Doğallığı ön plana çıkarma	1	0,4
Eğlence merkezler/ Restorasyon	1	0,4
Eğlence merkezleri	4	1,6
Eski- yeni şehir ayrımı	2	0,8
Etkinlikler	4	1,6
Etkinlikler/Aktivitelere	1	0,4
Fırsatları Arttırma	1	0,4
Fiyat dengesi	4	1,6
Fiyat indirimi	1	0,4
Gelişim	1	0,4
Güvenilirlik/Dürüstlük	1	0,4
Hal ve hareket değişimi	1	0,4
Halka turizm eğitimi	1	0,4
Halkın bilinçlendirilmesi	1	0,4
Hava kirliliğine çözüm	1	0,4
Havayolu ulaşımı sefer sayısı ve ulaşım noktaları arttırılmalı	1	0,4
Hizmet sektörü	1	0,4
Hoşgörü	1	0,4
İlçe sahillerine turlar düzenlenmesi	2	0,8
İlçe sahillerinin tanıtımı	2	0,8
İmkanların Gelişimi	1	0,4
İnanç Turizmüne Ağırlık Verme/ Tanıtım	1	0,4
İnanç Turizmüne Ağırlık Verme	1	0,4
İnternet	1	0,4
İş birliği	3	1,2
Kampanya	1	0,4
Kış turizmüne/Deniz turizmüne Ağırlık Verme	1	0,4
Konaklama kapasitesini arttırma	4	1,6
Konaklama kapasitesini arttırma/ Hizmet	1	0,4
Konaklama kapasitesi arttırma/Kalite	1	0,4
Konaklama kapasitesi arttırma/Tanıtım	2	0,8
Koruma	2	0,8
Memnuniyet	3	1,2
Otel/Restoran arttırma	1	0,4
Otopark/Sinevizyon	1	0,4
Peyzaj	2	0,8
Profesyonel destek	4	1,6
Rehberlik	1	0,4
Restorasyon	4	1,6
Sarımsak endüstrisi/ İnanç Turizmi	1	0,4
Şehir içi turların düzenlenmesi	1	0,4
Şehir içi yolların düzenlenmesi	1	0,4
Şehir merkezine ilgi	1	0,4
Tanıtım	134	52,6
Tarihi yerlerin restore edilmesi	1	0,4
Temizlik	1	0,4
Turların düzenlenmesi	13	5,1
Ulaşım	15	5,9
Yetkili değişimi	1	0,4

Tablo 45'ten de anlaşılacağı üzere Kastamonu Turizmi ile İlgili Önerilerin Dağılımına bakıldığında katılımcıların çoğunluğu “Tanıtım” cevabını vermiştir.

Anketin sonunda katılımcılardan “Eklemek istediğiniz bir konu varsa belirtiniz.” şeklinde bir ifade ile eklemek istedikleri bir konu olup olmadığı sorgulanmıştır. Çalışmaya dahil edilen 400 katılımcıdan 34 kişi görüş bildirmiştir. Aşağıdaki tabloda katılımcıların bildirdiği görüşler ve katılımcı sayıları yer almaktadır.

Tablo 46. Ziyaretçilerin eklemek istedikleri konular

Görüşler	Katılımcı Sayısı
Kastamonu destinasyonunun beklentileri karşılamaaması	1
Mahmutbey Camii çevresindeki olanakların arttırılması	5
Mahmutbey Camii ile ilgili temenni	1
Mahmutbey Camii'nin beklentileri karşılamaaması	1
Memnuniyet	3
Öneri	22
Şikâyet	1

Anketi cevaplayan 22 katılımcı öneriler sunarken, 5 katılımcı Mahmutbey Camii çevresindeki olanakların arttırılması gerektiğini ifade ederken, 3 katılımcı ise memnuniyetini ifade etmiştir.

Tablo 47. Hipotez Doğrulama Tablosu

Hipotez	Sonuç
Mahmutbey Camii'nin, UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının Kastamonu ilinin ve Türkiye'nin turizminin sürdürülebilirliğine olumlu yönde katkısı vardır.	KABUL

UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınan eserin, uluslararası tanınırlığı artacağından dolayı gelen ziyaretçi sayısına da olumlu yönde katkısı vardır.	KABUL
Mahmutbey Camii, UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alındıktan sonra yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilen koruma çalışmalarına olumlu yönde etkisi vardır.	KABUL
Mahmutbey Camii, UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alındıktan sonra yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilen tanıtma çalışmalarına olumlu yönde etkisi vardır.	KABUL
Mahmutbey Camii, UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alındıktan sonra Kastamonu'nun ulusal ve uluslararası platformdaki tanınırlığına olumlu yönde etkisi vardır.	KABUL
Mahmutbey Camii, UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alındıktan sonra Türkiye'nin uluslararası platformdaki tanınırlığına olumlu yönde etkisi vardır.	KABUL
Mahmutbey Camii'nin, UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasından sonra Kastamonu ilinde konaklama yapan ziyaretçi sayısında artış vardır.	KABUL
Mahmutbey Camii'nin, UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasından sonra alana gelen gününbirlik ziyaretçi sayısında artış vardır.	KABUL
Mahmutbey Camii'nin, UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasından sonra Kasaba Köyü halkının gelirinde artış vardır.	KABUL

4.3. Sorun Tespiti

UNESCO sürecinde bugüne kadar yer alan Kastamonu'daki ilgili paydaşlarla yapılan görüşmeler tezin sorun tespitini oluşturmaktadır.

Görüşme formunda katılımcılara sorulan açık uçlu sorulara göre; araştırmaya katılan katılımcıların demografik bilgilerine bakıldığında, bulgular şu şekildedir: Dört katılımcının yaşları "48", "49", "70" ve "40" tır. Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında " İki kişi lisans, bir kişi ön lisans, bir kişi ise ilkokul mezunu"dur. Katılımcıların medeni durumlarına bakıldığında ise "Hepsi evli"dir. Görevleri örneklem bölümünde belirtildiği üzere "İl Kültür ve Turizm Müdürü, İmam, Muhtar ve Müze Araştırmacısı"dır. İlgili paydaşlar orta yaş ve üstüdür.

"Mahmutbey Camii'nde ziyaretçilere danışma, rehberlik ve diğer bilgilendirme hizmetlerinin sunulması noktasında yerel yönetimler çaba harcamakta mıdır?" sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. İki katılımcı "Evet", bir katılımcı "Hayır", bir katılımcı ise "Kısmen" yanıtını vermiştir. İlgili paydaşlar, yerel yönetimlerin çaba harcadığı konusunda hemfikir değildir.

"Mahmutbey Camii'ne gelen ziyaretçiler ziyaret sürelerini oldukça kısa tutuyorlar. Ziyaret süresini uzatmak için Mahmutbey Camii çevresinde ne gibi düzenlemeler yapılması planlanıyor?" sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. İki katılımcı "Mahmutbey Camii çevresinde yapılabilecek düzenlemelerden", bir katılımcı "Konu hakkında bilgisi olmadığından", bir katılımcı ise "İl Özel İdaresi'nin çevre düzenlemesi yapacağından" bahsetmiştir. İlgili paydaşların ziyaret süresini uzatmak için ne gibi düzenlemeler yapılabileceği hususunda net bir değerlendirme içinde olmadığı görülmektedir.

"Mahmutbey Camii'nin UNESCO adayı olmasının ne gibi yaptırımları var? Kalıcı Listeye alınırsa bu yaptırımlar ne olacak ve UNESCO'nun tanıtımı için ya da Mahmutbey Camii'nin korunması için katkısı yasal olarak ne olacak?" sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. İlgili kişilere ilgili sorular yöneltmiştir. Bir

katılımcı “Eserin uluslararası alanda da denetime ve korumaya gireceğini” ifade etmiştir.

“Mahmutbey Camii ve Kasaba Köyü Kastamonu’daki diğer turizm faaliyetlerine nasıl entegre edilebilir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. Bir katılımcı “Rotalara dâhil edilerek, Kültür Turizmi, İnanç Turizmi ve Eko Turizmi şeklinde entegre edilebilir”, bir katılımcı “Bu konu hakkında bilgisi olmadığı”, bir katılımcı “Tanıtım ile”, bir katılımcı ise “Tur operatörlerinin tur listelerine eseri ve köyü dâhil ederek” yanıtını vermiştir. Katılımcıların, Mahmutbey Camii’nin ve Kasaba Köyü’nün turizm potansiyeli hakkında bilgi sahibi oldukları görülmektedir.

“Kasaba Köyü bölgesinin turizmini geliştirmek için ne gibi fikirleriniz var?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. Bir katılımcı “Yerel halkın da isteği doğrultusunda el sanatları ve yöresel ürünler için içine dâhil edilebileceği”, bir katılımcı “Köydeki gelişmeleri anlatarak”, bir katılımcı “Planlarının olmadığı”, bir katılımcı ise “Öneriler sunarak” yanıt vermektedir. Katılımcıların öneriler sundukları ve fikir yürüttükleri görülmektedir.

“Kastamonu’daki değerlerin korunması ile ilgili görüşleriniz ve çalışmalarınız nelerdir? Başka UNESCO adaylık planınız var mı? Varsa hangi eserle başvurmayı düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. Bir katılımcı “Şeyh Şaban-ı Veli’nin 2019 UNESCO yılı ilan edilmesi için çalışmaların sürdüğü”, üç katılımcı “Yok” yanıtını vermiştir. Katılımcıların, Kastamonu’daki değerlerin korunması vb. konularda ilgisiz kaldıkları görülmektedir.

“Mahmutbey Camii’nin UNESCO Geçici Miras Listesi’nden UNESCO Miras Listesi’ne geçmesi için ne gibi çalışmalar yürütülmektedir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. Bir katılımcı “Yürütülen herhangi bir çalışma olmadığını”, iki katılımcı “Bu konu hakkında bilgi sahibi olmadığını”, bir katılımcı da “Bu çalışmayı Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın yürüttüğünü, kendilerinin sadece istenilen evrak ve dokümanları temin ettiğini” belirtmiştir. Mahmutbey Camii’nin UNESCO Geçici Miras Listesi’nden UNESCO Miras Listesi’ne geçmesi için hiçbir

çalışma yürütülmemektedir. Yerel yönetimler alan yönetimi çalışması yapmaları gerektiğinin bilincinde değillerdir.

“Kasaba Köyü yerel halkının turizm faaliyetlerine katılımına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. Bir katılımcı “Yerel halkın da isteği doğrultusunda el sanatları ve yöresel ürünler için içine dâhil edilebileceğini”, bir katılımcı “Yerel halkın şu anda turizme katkısının olmadığını”, bir katılımcı “Etkinlik düzenleme fikirlerinin olduğunu, devamının getirilemediğini”, bir katılımcı da “El işlerini, topladıkları bitkileri ve hazırlamış oldukları hamur işleriyle turizme katkı sağlayabileceklerini” belirtmiştir. Katılımcılar, yerel halkın turizm faaliyetlerine katılımında etkin olmadığını düşünmektedirler.

“Kasaba Köyü yerel halkını Mahmutbey Camii’yi koruma konusunda eğiterek turizme dâhil etme planlarınız var mı? Varsa ne gibi eğitimler verilmesini uygun görürsünüz?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. Bir katılımcı “Yerel halkın yaz işlerinin bittikten sonra üniversitenin turizm fakültesiyle birlikte seminer düzenleneceği”, iki katılımcı “Yok”, bir katılımcı “İlk önce halkın kendisinin koruma bilincinde olması gerektiği” yanıtlarını vermiştir. Katılımcılar, yerel halkı Mahmutbey Camii’yi koruma konusunda yerel halkı plana dâhil etme düşüncesinde değildir.

“Alandaki tüm paydaşları dâhil edecek bir turizm yönetim planı çalışmanız var mıdır? Varsa bu turizm yönetim planı neleri kapsıyor?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. Bir katılımcı “Eylem planı çalışmalarının olduğunu” bir katılımcı da “Yönetim planlarının olmadığını” belirtmişlerdir. İki katılımcıya bu soru yetkileri dışında olduğu için yöneltilmemiştir.

“Kastamonu en çok hangi dönemde turist çekiyor ve en çok hangi amaçla Kastamonu’ya turist geliyor? Mahmutbey Camii tam olarak bunun neresinde yer alıyor? Mahmutbey Camii’nin tek başına Kastamonu’ya gelme sebebi olması için neler yapılmalı?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. Bir katılımcı “Mayıs- ekim ayları arasında en çok turist çektiği dönem olduğunu, rotaya dâhil edilmesini”, bir katılımcı “Sırf Mahmutbey Camii’yi ziyaret etmek için gelenlerin de

olduğunu, bir katılımcı *“Mahmutbey Camii'nin bahar ve yaz aylarında turist çektiğini, yağışlı havalarda ve kış ayında turist gelmediğini”*, bir katılımcı *“Yaz aylarında en çok turist çektiğini, Mahmutbey Camii'nin tek başına gelme sebebi olması için UNESCO Miras Listesi'ne girmesi gerektiğini”* ifade etmiştir. Katılımcılar Mahmutbey Camii'nin tek başına gelme sebebi olması için UNESCO Miras Listesi'ne girmesi gerektiğini düşünmekle birlikte bunun için bir çaba göstermemektedir.

“Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün 2015 yılı verilerine bakıldığında yıl boyunca Kastamonu'ya giriş yapan yerli turist sayısı 246.283, yabancı turist sayısı ise 4.510 olup genel toplamda ortaya çıkan tablo 250.793 verisini göstermektedir. Bahsi geçen yılda 399.728 yerli turist, 7.288 yabancı turist olmak üzere toplam 407.016 turist Kastamonu'da konaklamıştır. Siz bu artışı Mahmutbey Camii'de gözlemleyebiliyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. Bir katılımcı *“Etkisi olmuştur”*, bir katılımcı *“Yıllara göre değişmeler olduğunu, son senelerde terör olayları yüzünden azalma olduğunu”*, bir katılımcı *“Uzun süredir yabancı turist gelmediğini”*, bir katılımcı *“Kayda değer bir artış olmadığını”* belirtmiştir. Katılımcılar, Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Listesi'ne alınma sürecinde Kastamonu'da en aktif kişiler olmakla birlikte istatistiksel verilerle konuya yaklaşamayıp, farazi görüşlerde bulunmaktadır.

*“Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması Kastamonu'da turizm faaliyetlerinde kalite bilincinin artmasına katkıda bulundu mu? ”*sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. Üç katılımcı *“Katkıda bulunduğunu”*, bir katılımcı *“Katkıda bulunmadığını”* ifade etmiştir.

“Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması Kastamonu'nun kalkınmasını hızlandırdı mı?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. Üç katılımcı *“Hayır”*, bir katılımcı *“Evet”* yanıtını vermiştir.

“Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması Kasaba Köyü'nün yaşam kalitesini arttırmış mıdır?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. Üç katılımcı *“Arttırmıştır”*, bir katılımcı *“Hayır”* yanıtını vermiştir. Cevabı *“arttırmıştır”* olan katılımcılara yaşam kalitesini nasıl arttırdığı sorulduğunda

verdikleri cevap turizmin bir etkileşim içerdiğinden, Kasaba Köyü'ne gelen turistlerin söz ve fiilleriyle yaşayan yerel halkın da etkilendiğini dolayısıyla yaşam kalitesinin de artmasına etkisinin olacağını düşündüklerini ifade etmişlerdir.

“*Mahmutbey Camii'ni ziyaret eden ziyaretçilerin sayısı profesyonel bir şekilde kayda alınmakta mıdır?*” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. *Bir katılımcı “Bilmiyorum”, üç katılımcı “Alınıyor”* yanıtını vermiştir. Katılımcıların çoğunluğu, Mahmutbey Camii Özel Güvenlik Görevlisi tarafından ziyaretçilerin sayısının, ziyaretçilerin camiye ziyarete geldikleri esnada kayda alındığını belirtmişlerdir.

“*Kasaba Köyü'nde kış aylarında nüfus değişimi hangi seviyededir?*” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. *İki katılımcı “Nüfusun değişmediğini”, iki katılımcı “Azaldığını”* ifade etmiştir. Kolaylıkla gözlenebilen bir konuda bile katılımcılar arasında görüş birliği sağlanamamakta olup, muhtar köyün hane sayısının 29 - 30 hane düştüğünü kışın nüfusun azaldığını belirtmiştir.

“*Kasaba Köyü'nde yaz aylarında nüfus değişimi hangi seviyededir?*” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. *İki katılımcı “Nüfusun değişmediğini”, iki katılımcı “Arttığını”* ifade etmiştir. Kış aylarındaki nüfus değişimi sorusunda da görüş birliği sağlanamadığı gibi yaz aylarındaki nüfus değişimi konusunda da katılımcılar arasında görüş birliği sağlanamamıştır. Muhtar, köyün nüfusunun yaz aylarında arttığını belirtmiştir.

“*Sizce Kastamonu'nun turizm açısından eksik gördüğünüz yönleri nelerdir? Bunlar için sizce neler yapılmalıdır?*” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. *Bir katılımcı “Altyapı, kaliteli yeme-içme ve konaklama tesisleri, toplum bilinci, esnaf, kaliteli eleman ve bunların paralelinde tanıtım”, bir katılımcı “Tanıtım ve Kastamonu'nun iç çevrede kalması”, bir katılımcı “Tarihi eserlerin korunması ve bakımı”, bir katılımcı “Tur operatörlerinin tur listelerinde olmamak”* şeklinde yanıt vermiştir.

“*Sizce Kastamonu'nun turizm açısından güçlü yönleri nelerdir?*” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. *Bir katılımcı “Kış turizmi, kanyonlar, mağaralar, eko turizm, binicilik, evliyalılar şehri, inanç turizmi”, bir katılımcı “Doğal güzellikler ve*

tarihi kent”, bir katılımcı “Evliyalar yatağı, ormanlar, tarihi eserler”, bir katılımcı “İnanç turizmi, konaklar ve doğa turizmi” şeklinde ifade etmiştir.

“Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının avantajları nelerdir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. İki katılımcı “Tanıtım, marka, isim”, bir katılımcı “Avantajının olmadığı”, bir katılımcı “Eserlerimizin dünya standardında olduğuna dair bir belge” yanıtlarını vermişlerdir.

“Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının dezavantajları var mıdır, varsa nelerdir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. İki katılımcı “Dezavantajının olmadığı”, diğer iki katılımcı ise “Dezavantajının olup, olmadığını bilemiyoruz” yanıtını vermiştir.

“Mahmutbey Camii ve Kastamonu ili ulusal ve uluslararası platformda nasıl tanıtılıyor? Sizin bu tanıtıma katkınız nedir?” sorusuna verilen yanıtların dağılımı şu şekildedir. Bir katılımcı “Belgeseller, tanıtım, il programları, çekimler, fuarlar ve Kastamonu Günleri”, bir katılımcı “Konuyla ilgili bilgisi olmadığı”, bir katılımcı “Tanıtıma katkısı olmadığı”, bir katılımcı ise “Ulusal platformda belgesel ve şehir tanıtımı yapılırken, uluslararası platformda tanıtıldığını duymadığı” yanıtlarını vermiştir.

Paydaşlara göre Mahmutbey Camii'ne ziyaretçi sayısı istenilen seviyede değildir ve Mahmutbey Camii'nin kültürel amaçlı, kültür turizmi kapsamında ziyaretçiler tarafından ziyaret edildiği düşünülmektedir.

4.4. UNESCO Geçici Listesine Alınan Kastamonu Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'nin Bölge Turizmine Etkisinin SWOT Analizi

Tablo 48. SWOT Analizi

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
<ul style="list-style-type: none"> İlgili paydaşların Mahmutbey Camii'nin ve Kasaba Köyü'nün turizm potansiyeli hakkında bilgi sahibi olmaları, 	<ul style="list-style-type: none"> Mahmutbey Camii'ne gelen ziyaretçilerin ziyaret sürelerini oldukça kısa olması, Ziyaret süresini uzatmak için Mahmutbey Camii çevresinde

<ul style="list-style-type: none"> • Kasaba Köyü'nün; Köy/Çiftlik Turizmi, Yürüyüş Turizmi, Fotoğraf Turizmi, Kamp Turizmi, Dinlenme Turizmi, Agro Turizmi, Kültür Turizmi, İnanç Turizmi, Üçüncü Yaş Turizmi gibi farklı turizm çeşitlendirilmesine uygun bir alt yapısına sahip olması, • Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması Kastamonu'da turizm faaliyetlerinde kalite bilincinde farkındalık yaratması, • Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması Kastamonu'nun bilinirliğinin arttırması, • Kastamonu'nun turizm faaliyetleri; kış turizmi, kanyonlar, mağaralar, eko turizm, binicilik, evliyalar şehri, inanç turizmi, ormanlar, tarihi eserler, doğal güzellikler, tarihi kent, konaklar ve doğa turizmi olması, • Kasaba Köyü'nde tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülüyor oluşu, • Kasaba Köyü yerel halkının turizm faaliyetlerine olumlu yaklaşım sergilemesi, • Tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülüyor olması nedeniyle aynı zamanda köyün agro turizme de uygun olması. 	<p>yapılması planlanan bir düzenleme bulunmaması,</p> <ul style="list-style-type: none"> • İlgili paydaşların, UNESCO süreci hakkında bilgi sahibi olmaması, • İlgili paydaşların, Kasaba Köyü turizmini geliştirmek için planlarının olmaması, • İlgili paydaşların, Kastamonu'daki değerleri koruma konusunda ilgisiz olması, • İlgili paydaşların, Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Listesi'nden UNESCO Miras Listesi'ne geçmek için hiçbir çalışma yürütmüyor olmaları, • Kastamonu'nun eksik görülen yönlerinin altyapı, kaliteli yeme-içme ve konaklama tesisleri, toplum bilinci, esnaf, kaliteli eleman ve bunların paralelinde tanıtım, iç çevrede kalması, tarihi eserlerin korunması ve bakımı, tur operatörlerinin tur listelerinde olmaması, • Yerel halkın eğitim seviyesinin düşük olması, • Yerel halkın tarımdan elde ettikleri ürünlerin satışını yapmamaları, • Yerel halkın, UNESCO süreci hakkında bilgilendirilmemeleri, • Ulusal ve uluslararası alanda Kastamonu'nun ve Mahmutbey Camii'nin yeterli tanıtımının yapılmaması, • Mahmutbey Camii çevresinde kullanım ünitelerinin eksikliği, • İlgili paydaşların, Kasaba Köyü yerel halkını Mahmutbey Camii'yi koruma konusunda eğiterek turizme dâhil etme planlarının olmaması, • İlgili paydaşların yönetim planlarının olmaması, • Kasaba Köyü'nün yıllardır göç vermesi, • Kasaba Köyü'nün sulama sorunu, • Kasaba Köyü'nün işsizlik sorunu, • Mahmutbey Camii'nde ziyaretçileri bilgilendirecek personel eksikliği, • Kasaba Köyü'nün yatırımcılar tarafından ilgi görmemesi.
---	--

Fırsatlar	Tehditler
<ul style="list-style-type: none"> • İl Özel İdaresi tarafından Mahmutbey Camii etrafında çevre düzenlemesi planlanması, • Turizm Fakültesinin bölgeyi bir uygulama merkezine dönüştürme planı, • Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması Kasaba Köyü'nün yaşam kalitesini arttırması, • Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının avantajlarının marka, isim, eserlerin dünya standardında olduğuna dair belge, • Kastamonu'ya 20 km uzaklıkta, Daday'a 23 km uzaklıkta olması, • Mahmutbey Camii'nin Geçici Listesi'ne alınması ile köye yatırımların artması, • Mahmutbey Camii önüne stantların açılması, • Mahmutbey Camii'nin güvenliği için özel güvenlik görevlendirilmesi, • Mahmutbey Camii'nin yeni iş olanakları fırsatı sunması, • Prof. Dr. İlber Ortaylı'nın "Bir Ömür Nasıl Yaşanır? Hayatta Doğru Seçimler İçin Öneriler" kitabında görülmesi gereken 20 eser listesinde Mahmutbey Camii'nin 6. sırada yer alması. (Ortaylı, 2019). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasaba Köyü'nde yapılan dere ıslahı çalışmaları nedeniyle köyün doğal görüntüsünün bozulması, • Kasaba Köyü'nde yapılan dere ıslahı çalışmaları nedeniyle doğal yaşama zarar verilmesi, • Ziyaretçilerin, Mahmutbey Camii içerisinde flaşlı fotoğraf çekimi yapması nedeniyle kalemişilerinin zarar görmesi, • Mahmutbey Camii'ne ziyarete gelen tur otobüsü çalışanlarının bilinçsiz çöp boşaltımı nedeniyle çevre kirliliği, • Son yıllarda dünyada ve Türkiye'de yaşanan terör olayları, • Kastamonu İli Yerel Yöneticilerinde, Kasaba Köyü Yerel Yöneticilerinde, Kasaba Köyü Yerel Halkında ve Kasaba Köyü ve Mahmutbey Camii'yi ziyaret eden ziyaretçilerde köyü ve eseri koruma-kollama bilincinin oluşmaması.

4.5. Bulguların Genel Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan yerel halkın cinsiyetlerine bakıldığında çoğunluğu erkektir. Araştırmada gönüllülük esası aranmıştır. Kadınların görüşmeyi tercih etmemesinin sebebinin ataerkil toplumun bir yansıması olduğu düşünülmektedir. Kendileriyle görüşme talep edildiğinde araştırmacıyı eşlerine ya da kayınpederlerine yönlendirmişlerdir. Katılımcıların çoğunluğu orta yaşlıdır ve medeni durumlarına bakıldığında çoğunluğu evlidir. Çocuk sayılarına ve ailelerinde yaşayan toplam birey sayılarına bakıldığında çekirdek aileler, büyük aileler, eşini kaybetmiş ve çocukları göç etmiş, yalnız yaşayanlar ve şehir merkezinde işe giren çocukları göç etmiş aileler de mevcuttur. Köyde eğitim seviyesinin düşük olduğu gözlemlenmektedir. Meslek

dağılımları emekli, çiftçilik ya da hayvancılık olup mesleklerinin doğrultusunda çoğunluğunun geçim kaynağı emeklilik maaşı, çiftçilikten ve hayvancılıktan elde ettikleri gelirlerdir. Bununla birlikte katılımcılardan biri Mahmutbey Camii'nin güvenlik görevlisidir. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Listesi'ne alınmasıyla birlikte özel güvenlik görevlisi işe başlamıştır. Böylelikle Kasaba Köyü'nde yaşayan yerel halktan birine iş olanağı sağlanmış olmuştur.

Ziyaretçilerden elde edilen Kastamonu ve Kastamonu halkı algı bilgilerinin dağılımı bulgularına göre katılımcıların %39,8'i Kastamonu'yu daha önce görmemiş ya da duymamış birisine tarif şekli “doğa terapisi” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların %50,5'i Kastamonu dendiğinde akıllarına gelenin “doğa şehri” olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %60,3'ü diğer destinasyonlara göre Kastamonu'ya “7-9 puan” vermiştir. Katılımcıların %65,0'i Kastamonu'nun “farklı özellikleri” olduğunu belirtmiştir. Kastamonu halkı algısı ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı bulgularına göre katılımcıların katılım düzeyi en yüksek olan ifade “Kastamonu halkı yardımseverdir” olup, ortalaması 4,05'tir. Kastamonu destinasyon kişiliği ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı bulgularına göre katılımcıların katılım düzeyi en yüksek olan ifade “Kastamonu aile merkezlidir” olup, ortalaması 4,31'dir. Kastamonu tercihi ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı bulgularına göre katılımcıların katılım düzeyi en yüksek olan ifade “Doğal çekicilikler var” olup, ortalaması 4,42'dir. Kastamonu memnuniyeti ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı bulgularına göre katılımcıların katılım düzeyi en yüksek olan ifade “Umduğum kadar iyiydi” olup, ortalaması 3,99'dır. Kastamonu deneyimi ölçek ifadelerine katılım düzeylerinin dağılımı bulgularına göre katılımcıların katılım düzeyi en yüksek olan ifade “Doğal güzelliklerden memnunum” olup, ortalaması 4,48'dir. Katılımcıların Kastamonu Ziyaretinde En Çok Etkili Olan Yerlerin Dağılımı bulgularına bakıldığında “Mahmutbey Camii(Çivisiz Camii)”dir. Katılımcıların Kastamonu'yu Farklı Kılan Özelliklerin Dağılımı bulgularına bakıldığında 1. Özellik %39,8 oranıyla “Doğası”, 2. Özellik %28,4 oranıyla “Tarihi” sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların Kastamonu Bir Anahtarlık Olarak Tasarlandığında Simgenin Nasıl Olması Gerektiğine Yönelik Dağılımı bulgularına bakıldığında %15,5 oranıyla “Kastamonu Kalesi” sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların Kastamonu Kent Meydanı ile İlgili Önerilerin Dağılımı bulgularına bakıldığında %25,6'sı “Kent meydanını

yeterli bulup, öneride bulunmamıştır”. Katılımcıların %14,6’sının ifadesine “Kent meydanının geliştirilmesi gerektiği” sonucuna varılmıştır. Katılımcıların Kastamonu Konakları ile İlgili Önerilerin Dağılımı bulgularına bakıldığında %25,1’i “Restorasyon” sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların genel tanımlarına ve memnuniyet durumlarına bakıldığında kentin bir doğa kenti olarak tanımlandığı, aile seyahatleri için çok uygun olduğu doğal güzelliklerin ön planda olmasına rağmen Kasaba Köyü Mahmutbey Camii’nin Kastamonu ziyaretlerinde en çok etkili yer olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen turist bilgilerinin dağılımı bulgularına göre katılımcılar %80,0 oranla “En çok yeni yerler görmek” için tatile çıkmakta iken %3,0 oranla en az “Alışkanlık” olduğu için tatile çıkmaktadır. Katılımcıların %37,0’si kendini “Kültür turisti” olarak tanımlamıştır. Katılımcılar %62,8 oranla Kastamonu’yu “Tarihi dokusu” sebebiyle tercih ederken, %0,8 oranla en az seyahat acentelerinin reklamıyla tercih etmiştir. Katılımcıların %42,5’inin son 5 yılda tatil amaçlı “4 - 9 kez” seyahat ettiği, %77,0’sinin iş amaçlı seyahat etmediği, %63,8’inin hem iş hem tatil amaçlı seyahat etmediği, %56,4’ünün “Yılda bir tatil” yaptığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Katılımcıların %36,8’i 2-3. kez Kastamonu’ya gelmiş olup %43,0’ü Kastamonu’da 500-1000 TL harcamış, %56,4’ü merkez ilçede konaklama yapmıştır. Katılımcıların %60,3’ü Kastamonu ziyaretinden memnun olduğunu, %46,3’ü yüksek ihtimalle tekrar geleceğini, %47,0’si çevresine Kastamonu’yu kesinlikle tavsiye edeceğini belirtmiştir. Katılımcıların en çok yeni yerler görmek için tatile çıktıkları, kendilerini kültür turisti olarak tanımladıkları, Kastamonu’yu tarihi dokusu nedeniyle tercih ettikleri ve Kastamonu ziyaretlerinden oldukça memnun kaldıkları tespit edilmiştir. Tüm bu çıkarımlar Mahmutbey Camii turist profilini de belirlemektedir.

Araştırmadan elde edilen Mahmutbey Camii bilgilerinin dağılımı bulgularına göre katılımcıların %69,9’u Mahmutbey Camii’ni daha önce duymuş olup, %29,9’u eş-dost tavsiyelerinden duymuştur. Katılımcıların %72,0’si UNESCO’yu bilmekte olup, %46,3’ü Mahmutbey Camii hakkında kısmen bilgisi olduğunu belirtmiş, %44,7’si ise cami ile ilgili araştırma yapmamış, %30,0’u en çok mimari özelliklerinin etkilediğini belirtmiştir. Katılımcıların %53,0’ü Mahmutbey Caminin UNESCO Geçici Listesine alındığını bilmekte olup, %87,3’ü Kalıcı Liste’ye alınmasını istemektedir.

Katılımcıların %87,3'ü yani 349 kişi Mahmutbey Camii'nin Kalıcı Liste'ye alınmasını istemektedir. Bunu %11,6 ile yani 46 kişi "Kararsızım" cevabını verenler takip etmektedir. Katılımcıların %1,3'ü yani 5 kişi ise "Hayır" cevabını vermiştir. Mahmutbey Camii'nin Kalıcı Liste'ye alınmasını isteme sorusuna "Evet" cevabı veren 204 katılımcıdan elde edilen bulgulara göre en sık kullanılan ifade "Mimari Özellikleri"dir, bu ifadeyi 42 katılımcı kullanmıştır. Mahmutbey Camii'nin Kalıcı Liste'ye alınmasını isteme sorusuna "Hayır" cevabı veren 5 katılımcı istememe nedenlerini ifade etmemiştir. Katılımcıların %50,4'ü Mahmutbey Camii'nin etrafındaki olanakların gereksinimleri karşıladığı konusunda kararsız olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar %95,0 oranla en çok çöp kutusunun eksik olduğunu belirtmiş, %8,3 oranla en az çeşmenin eksik olduğu belirtmiştir. Katılımcıların %61,6'sı Mahmutbey Camii'nin turizme kazandırılmasında en büyük sıkıntının "Tanıtım eksikliği" olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların genel olarak Mahmutbey Camii ve UNESCO hakkında bilgi sahibi ve bilinçli olduğu düşünülmektedir. Katılımcılar Mahmutbey Camii'nin UNESCO Miras Listesi'ne alınmasını istemekte ve caminin turizme kazandırılmamasındaki en büyük sıkıntısının "Tanıtım eksikliği" olduğunu düşünmektedir.

Ziyaretçilere uygulanan anketin sonunda yer alan "Eklemek istediğiniz bir konu varsa belirtiniz." şeklindeki ifadeye 400 katılımcıdan 34 kişi görüş bildirmiştir. 34 katılımcı öneriler sunmuştur. Yerel halkın çoğunluğu görüşme sonunda herhangi bir eklemede bulunmak istememiştir. İki katılımcı şikayetlerini dile getirmiştir. Ziyaretçiler genel olarak Kastamonu, Kasaba Köyü ve Mahmutbey Camii hakkında önerilerde bulunurken yerel halk ise köyle, hamamlarla, cami ile ilgilenilmediğinden bahsetmiştir.

Bulgular ışığında ulaşılan başka bir sonuç; Kastamonu'daki ulusal ve uluslararası tanıtımlardan haberdar olduğu ancak etki alanının yetersiz olduğu sonucudur. İlgili paydaşlar, Mahmutbey Camii ve Kastamonu ili ulusal ve uluslararası platformda tanıtılması konusunda belgesellerin, il programlarının, çekimlerin, fuarların ve Kastamonu Günleri'nin söz konusu olduğunu belirtmektedir. Ziyaretçilerin Kastamonu Turizmi ile İlgili Önerilerin Dağılımı bulgularına bakıldığında %52,6'sı "tanıtım" sonucuna ulaşmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

İkinci Dünya Savaşı sonrasında galip gelen devletler tarafından 1945 yılında kurulan Birleşmiş Milletler Örgütü'ne bağlı bir uzman kurul olarak 1946 yılında UNESCO kurulmuştur. UNESCO Doğal ve Kültürel Dünya Mirasının Korunması Sözleşmesi 1972 yılında kabul edilmiştir. Bu sözleşmeyle birlikte dünya miras alanları sadece mirasın bulunduğu alanlarda yaşayan insanlığın değil tüm insanlığın sorumluluğunda olduğu kabul edilmiştir. Kısacası kültürel ve doğal değerlerin öncelikle ulusal, sonrasında evrensel bir değer olduğu bu sözleşmeyle ortaya konmuştur.

UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınmanın en büyük avantajlarının uluslararası platformda ülke markasını geliştirmesi ve prestijini arttırması olduğu düşünülmektedir. Uluslararası turizm pazarındaki payını büyütme isteyen, pazarda etkili olmaya çalışan, rakiplerinden daha üstün konuma gelebilmek için farklılıklarını ortaya koymak isteyen ve mevcut kaynaklarından en iyi şekilde yararlanmaya çalışan ülkeler doğal ve kültürel varlıklarıyla UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer almak istemektedirler. Ayrıca kültür turistlerinin ülke ziyaretlerinde UNESCO eserlerine öncelik vermesi de UNESCO'nun destinasyon pazarlaması üzerindeki etkisini kanıtlar niteliktedir (Baştamur ve Güneş 2011). Bu tezin amaçlarından biri ise Mahmutbey Camii'nin üyelik sürecinde mevcut durumu ortaya koymak ve izlenmesi gereken bir yol haritası oluşturmaktır. Bu kapsamda araştırmada öne çıkan sonuçlar aşağıda açıklanmıştır.

Mahmutbey Camii'ni ziyaret edenlerin eğitimli ve orta yaş grubunda olduğu görülmektedir. Er ve Bardakoğlu (2006)'nın yaptığı çalışmada da belirttiği gibi kültür amaçlı seyahat eden turistler genellikle orta yaşlı ve eğitimlidir. Bölge özelinde yerel halk tarafından hem cami ve köyü ziyaret eden turistlerin hem de ilgili paydaşların danışma, rehberlik ve bilgilendirme çalışmalarını yetersiz bulduğu tespit edilmiştir. Ayrıca ilgili paydaşların çevre düzenlemesi, yasal düzenlemeler ve UNESCO süreçleri ile ilgili bilgi sahibi ve geleceğe yönelik öngörülerinin olmadıkları tespit edilen bir diğer husustur. İlgili paydaşlar, caminin köyün Kastamonu'daki diğer turizm faaliyetlerine nasıl entegre edilebileceği konusunda farklı görüşlere sahipken bu görüşlerin bir plan ya da program dahilinde olmadığı tespit edilmiştir. Bu tespit de

Kasaba Köyü bölgesinin turizmini geliştirmek için gündemde olan planlar sorulduğunda alınan yanıtlarla doğrulanmıştır. İlgili paydaşlar alandaki tüm paydaşları dâhil edecek bir turizm yönetim planı yoktur. Sadece Kastamonu şehir ölçeğinde geliştirilen turizm eylem planı çalışmaları vardır.

Kastamonu'da Şeyh Şaban-ı Veli'nin 2019 UNESCO yılı ilan edilmesi için yapılan çalışmalar dışında herhangi bir UNESCO Adaylık Planı'nın söz konusu olmadığı görülmektedir. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'nden UNESCO Miras Listesi'ne geçmesi için yürütülen herhangi bir çalışma olmadığı ya da ilgili paydaşların bu konu hakkında bilgi sahibi olmadığı kanısına varılmıştır. Bununla birlikte ilgili paydaşlar, turistlerin sadece Mahmutbey Camii için Kastamonu'ya gelmelerinin caminin paket turlara dâhil edilmesiyle ya da UNESCO Miras Listesi'ne girmesiyle birlikte gerçekleşeceğini kanaatindedirler ve caminin UNESCO Miras Listesi'ne dahil olması için hiçbir çalışma yürütülmemiştir. Bu tezin teslim sürecinde 24.06.2019 tarihinde Valilik başkanlığında UNESCO Mahmutbey Camii Süreci ile ilgili toplantı yapılmış ve bir komisyon oluşturulması uygun görülmüştür.

İlgili paydaşların, Kasaba Köyü yerel halkının turizm faaliyetlerine katılımına ilişkin düşünceleri halkın turizme katkısının olmadığı yönündedir. Yerel halkın yöresel ürünlerle, el sanatları vb. şeylerle turizme dâhil edilebileceğini ifade etmişlerdir. Kasaba Köyü yerel halkını, Mahmutbey Camii'yi koruma konusunda eğiterek turizme dâhil etme planları; yaz sonunda üniversitenin turizm fakültesiyle iş birliği ile düzenlenmiş olan ev pansiyonculuğu eğitimi semineridir. Yerel halkın çoğunluğu ise Kasaba Köyü'nde turizm faaliyetlerinin geliştirilmesinin yöreye olumlu etki edeceğini düşünmektedir.

Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının Kastamonu'ya gelen turistlerin sayısını artırdığı yönünde görüş ayrılıkları vardır. Etkisi olduğunu düşünenlerin yanında kayda değer bir artış olmadığını düşünenler de vardır. Özellikle son yıllardaki terör olayları sebebiyle yabancı turist sayısında azalma olduğu bu sebeple etkisinin yakın gelecekte görüleceği ortak tespittir. Ancak Mahmutbey Camii'nin bölgenin tanıtılmasında ve bilinirliğin artırılmasına etkisinin olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Her ne kadar Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'nin Geçici Liste'ye

alınmasının yerel kalkınmaya etkisinin büyük olduğu düşünülmesine de Kasaba Köyü'nde yaşayan yerli halkın yaşam kalitesini ve prestijini artırdığı görüşü hakimdir. Yerel halk da ilgili paydaşlarla bu konuda hemfikirdir. Halk köye yapılan yatırımların (dere ıslahı, sıcak yol asfaltı, cep telefonu için vericiler vb.) Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Listesi'ne alınmasından dolayı olduğunun farkındadır. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının avantajlarının tanıtım, marka ve isim olduğu düşünülmektedir.

Cami UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasına rağmen camiye olan ilgi listedeki diğer eserler kadar yoğun değildir. Turist sayısında artış olduğu, sosyal yaşantılarında bir değişiklik yaşanmadığı, bölgede nüfus artışı olmadığı konusunda hemfikir olunmuştur. Bölge halen göç vermektedir. Bölgede turist sayısı arttığı ve turizm geliştiği takdirde tersine göçün başlayabileceği düşünülmektedir.

Paydaşlar bölgede turizmin gelişmesine engel teşkil eden birkaç noktada hemfikir olmuştur. Altyapı, kaliteli yeme-içme ve konaklama tesisleri, toplum bilinci, esnaf, kaliteli eleman ve bunların paralelinde tanıtım, tarihi eserlerin korunması ve bakımı, bölgenin seyahat acentalarının tur listelerinde olmaması başlıklar halinde sıralanabilir. Kastamonu'nun coğrafi konumu ise dezavantajlı olarak algılanmaktadır. Kastamonu'nun turizm açısından güçlü görülen yönleri kış turizmi, kanyonlar, mağaralar, eko turizm, binicilik, inanç turizmi, doğal güzellikler, tarihi kent olması, ormanlar, tarihi eserler ve konaklardır.

Yerel halkın tarımsal faaliyetlerden elde ettiği ve ev ortamında işlediği ürünler buğday, arpa, yulaf, fiğ, mısır, sebzeler, meyve, yonca, korunga, ot, yulaf, saman ve yarmadır. Çoğunluğu elde ettiği ürünleri kendileri ve hayvanları için kullanmakta olup, satışını yapmamaktadır. Satış yapmama nedenleri mazotun ve gübrenin çok pahalı olmasıdır. Hayvansal üretim sonucu elde edilen ürünler süt, yağ, peynir ve yoğurttur. Genellikle sütün Kasaba Köyü'ne yakın olan Subaşı Köyü'ndeki mandıraya satıldığı yağın, peynirin ve yoğurdu kendileri tarafından tüketildiği belirtilmiştir. Bölgede besicilikle uğraşılsa da turistik ürüne henüz dönüşmemiştir. Mahmutbey Cami'nin önünde yer alan tezgahlarda satılan ürünler ; ceviz, bulgur, elma, fasulye, kuşburnu, mercimek, pekmez, pelverde, pestil, yumurta ve elışinden oluşmaktadır.

Yerel halkın çoğunluğu doğma büyüme Kasaba Köylüdür. Hatta kendilerinden önceki kuşakların da Kasaba Köylü olduklarını ifade edenler de olmuştur. Kasaba Köyü'nün en önemli sorununun sulama suyu sonucu olduğu ortaya çıkmıştır. Köye daha önce sulama göleti yapılacağı sözünü verildiğinin ama bu sözün yerine getirilmediğini ifade etmişlerdir, halk sulama suyu sorununun çözülmesini beklemektedir. UNESCO sürecinin tamamlanması bu sorunun giderilmesi için bir fırsat olarak algılanmaktadır.

Yerel halk Kasaba Köyü'ne gelen insanların ziyaret amacının Mahmutbey Camii olduğunun farkında olup, UNESCO'nun ne anlama geldiğini bilmemektedir. UNESCO'nun ne anlama geldiğini bilen kişiler turizm faaliyetleriyle ilgili kişilerdir. Yerel halka UNESCO, Mahmutbey Camii, UNESCO Geçici Listesi ile ilgili sorular yöneltildiğinde katılımcılardan kendisi ya da ailesinden biri turizm faaliyetleri içinde bulunuyorsa konu hakkında bilgi ve ilgi sahibi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özetle UNESCO'nun tam olarak ne olduğu anlaşılmasa da köye yapılabilecek yatırımlar için bir fırsat olarak görülmektedir.

Yerel halkın Kasaba Köyü'nde bir turizm çalışması olsa bu çalışmayı destekleyeceği ve faaliyetlere, kurslara katılacağı sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte şu an turizmden gelir elde eden ve turizm faaliyetlerine katılan kişi sayısı çok azdır. Yerel halkın çoğunluğu turizm faaliyetlerine ve yerli/yabancı turistlere karşı ön yargılı olmayıp desteklemektedirler. Turistlerle iletişim kurmaktadırlar. Bu bölge turizmi için önemli bir avantajdır. Kasaba Köyü'nün gelişmesi beklentisi içerisinde olduklarından, çocuklarının ve ailenin diğer üyelerinin turizm sektöründe çalışmasını destekleyeceklerin sonucuna varılmıştır. Buna karşın kendi evini ya da arazisini turizm amaçlı kullanmak istememekte olup, Kasaba Köyü'ne turistik oteller yapılmasını istedikleri görülmüştür. Köye yapılan yatırımlardan memnun olmakla birlikte daha önce sözü verilen projelerin de yerine getirilmesini de arzu etmektedirler. Bu sebeple ev pansiyonculuğunun ne olduğu bilinmemekte ve bu konuda halk hevesli gözükmemektedir. Bu durum UNESCO'nun ve kırsal turizmin ne olduğunun anlaşılmadığının en önemli göstergelerinden biridir.

Yerel halk turizmin hep olumlu yönlerini görmekle birlikte turizmden dolayı olarak kaynaklanan birkaç olumsuz gelişmeyi de dile getirmiştir. Bununla ilgili önlem

alınması sonucuna varılmıştır. Tur otobüsleri nedeniyle çevre kirliliği, dere ıslahı esnasında ağaç kesimi ve doğadaki hayvanların yuvasız kalması ve Mahmutbey Camii içerisinde flaşlı fotoğraf çekimi şikayetçi olunan konulardır.

Yerel halk Kasaba Köyü'ne en çok hangi ülkeden turist geldiği bilgisine sahip değildir. Güvenlik görevlisinden alınan bilgilere göre Almanya, Japonya, Fransa ve Suudi Arabistan'dan en çok turist gelmektedir. Net bir istatistiki veri olmadığından böyle bir soru sorulması uygun görülmüştür.

Bir eserin Dünya Miras Listesi'ne alındıktan sonra yarattığı farkındalıkla birlikte ortaya çıkan sonuçlardan biri de turizm gelirlerinin artmasıdır. Bu artışla birlikte yerel iş imkânları da artar ve ulusal ekonomik gelirin artmasını da sağlayan bir kaynak olarak değerlendirilir. Bu sebeple gerekli çalışmalara hız verilmesi Kastamonu turizmi için önem taşımaktadır. Tezin sonucunda geliştirilen öneriler yardımıyla bir farkındalık yaratılacaktır. Kastamonu ilinin UNESCO Dünya Miras Listesi'nde bir eserinin bulunması Kastamonu'yu marka kent haline getirecek ve küresel ölçekte tanınmasına vesile olacaktır.

Araştırmanın ana temasını oluşturan Kastamonu ili Merkez İlçesi Kasaba Köyü'nde bulunan Mahmutbey Camii 15 Nisan 2014 yılında bulunan UNESCO Geçici Miras Listesi'ne dahil edilmiştir. 2018 yılında ise bu sefer Anadolu'daki Ahşap Tavanlı ve Ahşap Destekli Camiler (Konya, Kastamonu, Eskişehir, Afyonkarahisar, Ankara) başlığı adı altında UNESCO Geçici Miras Listesi'ne kabul edilmiştir. Mahmutbey Camii, Üstün Evrensel Değer özelliği taşımasının yanı sıra UNESCO'nun belirlediği kriterlerden ii ve iv değerlerine haiz olmasından dolayı UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmıştır. Bu kriterler tezin "UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne Alınma Kriterleri" bölümünde verilmiş olup, "Araştırmanın Problemi" bölümünde de Mahmutbey Camii'nin bu kriterleri hangi özellikleri ile karşıladığı anlatılmıştır.

Mahmutbey Camii'nin UNESCO Miras Listesi'ne alınması için yapılması gerekenler Kastamonu Valiliği, Vakıflar Bölge Müdürlüğü, Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Kastamonu Belediyesi, Sivil Toplum Kuruluşları, Kastamonu Üniversitesi, KUZKA, Kasaba Köyü kısacası Kastamonu, Kasaba Köyü, Mahmutbey

Camii ve UNESCO ile ilgili tüm kurumların, kuruluşların, sivil toplum örgütlerinin, meslek odalarının ilgili yöneticilerinin katılımı dahilinde stratejik eylem planı ve adaylık dosyası oluşturulmalıdır. Oluşturulan adaylık dosyası T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı'na iletilmelidir. Bununla birlikte Kastamonu'da ve Türkiye'de kamuoyu oluşturulup, halk bilinçlendirilmeli ve Mahmutbey Camii'nin tanıtımı yapılmalıdır. Adaylık dosyası oluşturulurken nasıl bir yol izleneceği hakkında daha önce aynı süreçlerden geçen ve Geçici Miras Listesi'nde kısa süre kalıp UNESCO Miras Listesi'ne alınan miras alanlarının çalıştığı proje ekipleri adaylık dosyası oluşturulurken sürece dahil edilebilir ya da danışmanlık alınabilir.

Veri toplama araçlarından olan belge inceleme, gözlem, ilgili paydaşlarla ve yerel halkla yapılan görüşmeler ve ziyaretçilere uygulanan anket ışığında UNESCO Geçici Listesi'ne alınan Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'nin bölge turizmine etkisini arttırmak, eserin tanınırlığını ve bilinirliğini arttırmak, UNESCO Geçici Listesi'nden UNESCO Miras Listesi'ne alınmak için ilgili paydaşlara, yerel yöneticilere, yerel halka sunulabilecek öneriler aşağıdaki gibidir.

- Mahmutbey Camii'nde ziyaretçilere danışma, rehberlik ve diğer bilgilendirme hizmetleri sağlanmalıdır.
- Mahmutbey Camii'ne yapılan ziyaretlerin süresini uzatmak için Mahmutbey Camii çevresinde ve Kasaba Köyü'nde çevre düzenlemesi dışında çalışmalar yapılmalıdır.
- Mahmutbey Camii'nin UNESCO adayı olmasının ne gibi yaptırımları olduğu ve Kalıcı Liste'ye alınırsa bu yaptırımların neler olacağı, UNESCO'nun tanıtımı için ya da Mahmutbey Camii'nin korunması için katkısının yasal olarak ne olacağı konusunda ilgili paydaşlar ve yerel yöneticiler bilgilendirilmelidir.
- Mahmutbey Camii'nin ve Kasaba Köyü'nün Kastamonu'daki diğer turizm faaliyetlerine entegre edilebilmesi için tur programlarına dâhil edilmesi hususunda çalışmalara hız verilmelidir.
- Kasaba Köyü bölge turizmini geliştirmek için bir eylem planı oluşturulmalıdır.
- Kastamonu'nun Şeyh Şaban-ı Veli'nin 2019 UNESCO yılı ilan edilmesi dışında herhangi bir UNESCO Adaylık Planı'nın söz konusu olmadığı için

yerel yönetimler Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Liste'den UNESCO Miras Listesi'ne alınması için çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

- Mahmutbey Camii'nin Geçici Liste'den UNESCO Miras Listesi'ne geçmesi için yönetim planı belirlenmelidir.
- Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Listesi'ne alındığına dair ulusal ve uluslararası platformda etkin tanıtım faaliyetleri yürütülmelidir.
- Mahmutbey Camii'nin karşısında yer alan stantlarda camiye simgeleyen hediyelik eşyalar, Kastamonu'ya ait el işi ürünleri, Kastamonu Mutfağı'na ait yiyecek ve içecekler sunarak turistik ürün çeşitliliğine gidilmelidir.
- Kasaba Köyü yerel halkını da turizme dâhil edecek projeler geliştirilmelidir.
- Kasaba Köyü'nde yoğurt, tereyağı, tarhana, pelverde, peynir, pestil ve pekmez yapımlarını yürüten atölye çalışmaları yapılmalıdır.
- Kasaba Köyü'nde turizm çeşitlendirmesi kapsamında Yürüyüş Turizmi için yürüyüş yolu yapılmalıdır.
- Kasaba Köyü özellikle yabancı turistler tarafından da sıkça ziyaret edilen bir miras alanı olduğundan ve geçmişte de sıkça karavanlarıyla gelip konakladıklarından bir kamp alanı yapımı köyü daha çekici hale getireceğinden bir kamp alanı yapılmalıdır.
- Kasaba Köyü'nün temasına uygun Tematik Festivaller (Mantar festivali, yenilebilir ot festivali vb.) düzenlenmelidir.
- Kasaba Köyü'nde özellikle dere ıslahı çalışması sırasındaki doğaya verilen zararları bir daha yaşamamak adına doğaya zarar vermeden koruma (Yeşil Koruma) bilinçlendirme ve geri kazanım bilinçlendirme çalışmaları yapılmalıdır.
- Kasaba Köyü'nde bulunan taş değirmen aktif hale getirilmelidir.
- Kasaba Köyü Turizm Kalkınma Kooperatifi'nin kurulması sağlanmalıdır.
- Yerel halk ve Kastamonu Üniversitesi Turizm Fakültesi'nin Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'nin korunması konusunda iş birliği içinde hareket etmeleri ve halkın bu konudaki eğitim ve bilinçlendirilme faaliyetlerine devam edilmelidir.
- Kasaba Köyü'ndeki evler (gönüllü köy halkı arasından seçilecek 10 ev) oda-kahvaltı konseptli konaklama işletmesi haline getirilmelidir.

- Alandaki tüm paydaşları dâhil edecek bir yönetim planı oluşturulmalıdır.
- UNESCO sürecinde bugüne kadar yer alan Kastamonu'daki ilgili paydaşların, Kastamonu'nun turizmi açısından eksik gördükleri yönleri konusunda tüm paydaşlar üstüne düşeni yerine getirmelidir.
- Kastamonu'nun turizm potansiyelinin değerlendirilmesi için UNESCO sürecinde bugüne kadar yer alan Kastamonu'daki ilgili paydaşların da görüşme esnasında gerekli gördüklerini belirttikleri altyapı çalışmaları başlatılmalıdır.
- Yeme-içme ve konaklama tesislerinde çalışan personelin eğitimi için üniversitenin turizm fakültesinden destek alınmalıdır.
- Kastamonu'nun dahil olduğu GAP Eko-Turizm Koridoru 2023 Türkiye Turizm Stratejisi'ne göre Kastamonu, biyolojik çeşitlilik ve eko-turizm potansiyeli açısından öncelikle eko-turizmin geliştirileceği bölgeler olarak belirlenmiştir. Bu yüzden yatırımcıların Kastamonu'ya rekreasyon, konaklama ve yeme-içme tesislerinin gelişmesine yönelik yatırım yapması için teşvik edilmelidir.
- Kasaba Köyü'nün sorunlarına çözüm getirebilmek için uzman, bilirkişi vb. profesyonel kişilerin yanı sıra, asıl problemle karşı karşıya kalan yerel halkın görüşüne de önem verilmelidir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtım Genel Müdürlüğü tarafından dağıtımı yapılan yazıya göre Göbeklitepe Arkeolojik Alanı'nın UNESCO tarafından Türkiye'nin 18. varlığı olarak Dünya Miras Listesi'ne alınması nedeniyle 2019 yılının Göbeklitepe Yılı ilan edildiği bildirilmiştir. Bu çerçevede, Türkiye'nin kültür ve turizm değerlerinin yurtiçinde ve yurtdışında tanıtımı yapılarak Türkiye markasının ve imajının geliştirilmesi maksadıyla, uluslararası alanda tescillenmiş tarihi ve arkeolojik eserlerimizden yararlanılması ve kapsamlı etkinliklerin tertip edilmesi, bölgenin ve Türkiye'nin tanıtımına önemli ölçüde katkılar sağlayacağını öngörüldüğü ifade edilmiştir (URL-48, 2019).

- Bu vesileyle bu yazının ilgili yerlere dağıtımı yapıldığı Kastamonu'daki birimler de şehirlerindeki eserin Geçici Miras Listesi'nden Kalıcı Miras Listesi'ne alınması için ivedilikle faaliyetlerine başlamalıdır.

- Mahmutbey Camii kapı, minare gibi unsurlarının hediyelik eşyaya dönüştürülmesi, plakelerde ve verilen ödüllerde yer alması için tasarım çalışmalarına başlanmalıdır.

Mahmutbey Camii ve Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Liste'ye alınması hakkında internette yeterli bilgi bulunmamaktadır. T.C. Kastamonu Valiliği resmî web sitesinde ve özellikle Kastamonu sekmesindeki Kış Turizmi, Deniz Turizmi, İnanç Turizmi, Anıtlar Müzeler , Doğa Turizmi ve Kastamonu Ahşap Ürünleri sayfaları tek tek kontrol edilmiştir. Anıtlar ve Müzeler sayfasında, Etnografya Müzesi başlığı altında Mahmutbey Camii ile ilgili olarak şöyle bir ifade yer almaktadır. *“Bu bölümdeki birbirinden değerli eserlerin içerisinde en değerlisi ise Kasaba Köyü Mahmutbey Cami'ye ait kapının varlığıdır. Bu kapı tek kelimeyle bir sanat şaheseridir ve Kastamonu'nun en değerli eserlerinden biridir.”* (URL-49, 2019). Bunun dışında web sayfasında “Mahmutbey” şeklinde yapılan aramada yukarıdaki aramaya rastlanmaktadır. Eserin adıyla ilgili farklı yazımlar söz konusu olduğundan “Mahmut Bey” şeklinde arama yapıldığında iki sonuç ile karşılaşılmaktadır. Bunlardan ilki 16 Ekim 2017 tarihinde gerçekleştirilen Türkiye'nin ve Kastamonu'nun Ekonomik Geleceği” konulu toplantıda Kastamonu'nun Osmanlı mimarisinden örneklerinden bahsedilirken Mahmutbey Camii için “tamamen ahşaptan hiç çivi çakılmadan yapılmış tek camisi muhteşem Mahmut bey cami” şeklinde bir ifade kullanılmıştır (URL-50, 2019). İkinci arama sonucunda ise Külliye ve Camiler başlığı altında Mahmutbey Camii tanıtılmıştır. Ancak UNESCO Geçici Listesi'ne alındığına dair hiçbir ibareye rastlanmamıştır (URL-51, 2019).

Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün resmî web sitesinde Mahmutbey Camii, Kültür Turizmi sekmesinde “UNESCO Dünya Miras Listesi Adayı Kasaba Köyü Mahmutbey Camii” başlıkla yer almıştır. Cami hakkında genel bir bilgi verilip, UNESCO Geçici Listesi'ne alındığı bir cümle ile ifade edilmiştir (URL-52, 2019). Web sitesinde yapılan genel aramada 6 sonuca ulaşılmıştır. Birinci sayfa bir önceki cümlede bahsi geçen sayfadır. İkinci sayfa kullanıcıları Tanıtım Broşürlerine yönlendirmektedir. Burada Kasaba Köyü Mahmut Bey Camii Tanıtım Broşürü sekmesi bulunmaktadır (URL-53, 2019). Bu broşür 2 sayfadan oluşmaktadır. İlk sayfada Mahmutbey Camii'nin Japonca, Türkçe ve İngilizce tanıtımı yapılmıştır,

ikinci sayfada camiinin fotoğrafları yer almaktadır. Üçüncü sayfa Şehr-i Evliya (Kastamonu), Kastamonu İnanç Turizmi başlığı ile Mahmutbey Camii'nin bir fotoğrafına yer vermiştir (URL-54, 2019). Dördüncü sayfada Tarihi ve Turistik Yerler/ Cami ve Külliye sekmesinde “Mahmutbey Camii” başlığı altında “UNESCO Dünya Miras Listesi Adayı Kasaba Köyü Mahmutbey Camii” yazısının birebir aynısıdır, farklı olarak 5 adet Mahmutbey Camii'nin iç ve dış mekân fotoğrafları yer almaktadır. (URL-55, 2019). Beşinci sayfada Fotoğraf Galerisi başlığı altında Mahmutbey Camii'ne ait bir fotoğraf yer almaktadır. Altıncı sayfa Genel Bilgiler/Tarihçe başlığı altında olup Mahmutbey Camii'nden değil Mahmut Bey'den bahsetmektedir (URL-56, 2019).

- Yukarıda bahsedilen sebeplerden dolayı Mahmutbey Camii ve Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Liste'ye alındığına dair kapsamlı bir tanıtım çalışması yerel yönetimlerin ve işletmelerin iş birliği ile sağlanmalıdır.
- Kasaba Köyü'nün yıllardır en önemli sorunları sulama, işsizlik ve işsizliğe bağlı olarak da göç olmuştur. Kasaba Köyü yerel halkıyla görüşüldüğünde aslında bunların hepsinin birbiriyle bağlantılı olduğu görülmektedir. Halk sulama sorunu nedeniyle tarım faaliyetleriyle uğraşamadığından işsizlik nedeniyle şehir merkezlerine göç etmektedir. Daha önce yerel halka sözü verilen sulama göleti projesinin yapılmasının, köyün gelişmesine ve göçün azalmasına olumlu yönde etki yapacağı düşünülmektedir.
- Kasaba Köyü'nde bulunan turizm açısından Mahmutbey Camii ile değerlendirilebilecek olan hamamlar 30 yıl önce keşfi yapılmış olup turizme kazandırılacağı ifade edilmiştir. Maalesef günümüzde hala turizme kazandırabilmesi için hiçbir faaliyet gösterilmediği görülmektedir. Bu hamamların turizme kazandırılması önerilmektedir.
- Mahmutbey Camii'nde görevli bir rehber bulunmadığından dolayı Kastamonu Üniversitesi Turizm Rehberliği Bölümü ya da Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından öncelikle özel güvenlik görevlisi ile satış stantlarında satış yapan kişilere olmak üzere yerel halka Mahmutbey Camii hakkında genel bilgiler verilmelidir.
- 1997 yılında güvenlik zafiyeti yaşayan, kapısı çalınan ve yerel halk ile kayıt dışı görüşmeler esnasında öğrenilen bilgilere göre kapılarla birlikte değerli

halıları ve levhaları da çalınan caminin daha iyi korunabilmesi için güvenlik kameraları takılmalıdır.

- Camide dikkat edilmesi gereken hususlar, özellikle kök boyalar için “Flaşlı fotoğraf çekim yapılması yasaktır” tarzında uyarılar uygun yerlere asılmalıdır.
- Kasaba Köyü’nde yaşayan halkın turizm faaliyetlerine katılması teşvik edilmelidir. Çünkü bir yerel halk eğer yaşadığı bölgenin doğal ve kültürel mirasları yardımıyla ekonomik bir gelir elde edip, yaşamını onunla idame ettirecek hale gelirse o bölgenin doğal ve kültürel miraslarının gönüllü koruyucusu ve tanıtımcısı olacaktır. Bu sayede yerel halk kendi köylerindeki dünya mirasına sahip çıkacak, koruma ve tanıtma amaçlı çaba göstereceklerdir.
- Kasaba Köyü sadece Kastamonu’nun ilk ve tek UNESCO Geçici Miras Listesi’ne alınan kültürel mirası Mahmutbey Camii’ne ev sahipliği yapan bir köy değil aynı zamanda turizmin çeşitlendirilebileceği ve mevsimlere yayılabileceği de bir köydür. Kasaba Köyü; Köy/Çiftlik Turizmi, Yürüyüş Turizmi, Fotoğraf Turizmi, Kamp Turizmi, Dinlenme Turizmi, Agro Turizmi ve Üçüncü Yaş Turizmi için deyim yerindeyse biçilmiş kaftandır.
- Mahmutbey Camii’nin UNESCO Geçici Listesi’nden Dünya Mirası Listesi’ne dahil edilip, dünya mirası statüsü kazanmasının turizm faaliyetleri için avantaj sağlayacağı kanısına rağmen kontrolsüz bir şekilde gelişen turizm faaliyetlerinin miras alanında yaşayan halkı göçe zorladığı tartışılmaz bir gerçektir (URL-57, 2019). Bu anlatılanlara istinaden zaten 10-15 yıldır sürekli göç vermekte olan Kasaba Köyü için Mahmutbey Camii Dünya Miras Listesi’ne alınmadan kapsamlı bir turizm planı oluşturulmalıdır.
- Mahmutbey Camii’nin çevresindeki eksikliklerin dağılımına bakıldığında yiyecek- içecek işletmelerinin oranı %46,5 olup, konaklama işletmelerinin oranı %41,8’dir. Kasaba Köyü’ne konaklama ve yiyecek-içecek işletmeleri yapılması planlandığı takdirde köyde önemli bir dünya mirasının bulunduğu bilincinde olunmalı ve ona göre hareket edilmelidir.
- Mahmutbey Camii’nin şehir merkezi dışında bulunması nedeniyle ziyaretçilerin dilek, öneri ve şikâyetlerini ilgili kişilere iletmesi güçleşmektedir. Bu sebeple ziyaretçilerin ziyaretlerinde memnun ayrılmalarını sağlamak amacıyla Dilek, Öneri ve Şikâyet Kutusu konulmalıdır.

- Halihazırda UNESCO Geçici Listesi'nde bulunan Mahmutbey Camii'nin Kalıcı Listeye alınması için T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kastamonu Valiliği, Kastamonu Belediyesi, Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü, Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü kısacası Kastamonu ile ilgili tüm kurum ve kuruluşlar hiçbir çalışma yürütmez iken hatta alan yönetim planı hazırlamaları gerektiği bilincinin ayırımında olmazken 2019 yılını Şeyh Şaban-ı Veli UNESCO yılı ilan etmek için çalışmalar düzenlemişler ve başbakan yardımcısının destek sözünü almışlardır (URL-58, 2019). Aynı çaba, aynı azim, aynı kararlılık Mahmutbey Camii için de gösterilmelidir.
- Ziyaretçilerden şifahi öğrenilerek elde edilen verilerden biri de Kastamonu şehir merkezinde Mahmutbey Camii'nin tanıtımına hiç yer verilmemiş olmasıdır. Billboardlarda Mahmutbey Camii'nin devamlı olarak reklamını yaparak ya da şehrin bir köşesinde İstanbul Miniatürk Park'taki gibi çeşitli yapıların maketi gibi Mahmutbey Camii'nin de maketi de konularak ilgi çekilerek, Mahmutbey Camii'nin ziyareti sağlanabilir.
- Ziyaretçilerden şifahi öğrenilen bir diğer veri ise; kendine ait araçları olmayan ve Kasaba Köyü'ne minibüsle gelmek isteyenler özellikle öğrenciler ulaşımı pahalı bulmaktadır. Kasaba Köyü - Kastamonu arası 20 km uzaklıkta olup, 2019 mayıs ayı itibariyle ulaşım ücretleri 20 TL'dir. Bu sebeple, Mahmutbey Camii'ni ziyaret etmek isteyen kişiler için ziyareti kolaylaştırmak adına çözüm önerileri düşünülmelidir.

KAYNAKLAR

- Açııcı, Kurak F., Ertaş Ş., Sönmez E. (2017). Sürdürülebilir Turizm: Kültür Turizmi ve Kültürel Miras. *Akademia Disiplinlerarası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3 (1), 52-66.
- Akok, M.(1946). Kastamonu'nun Kasaba Köyünde Candaroğlu Mahmut Bey Camii. *Belleten*, X (38), 293–301.
- Akpınar, E. (2007). Türkiye'nin Dünya Mirası Listesi'ndeki Yeri ve Yeni Bir Aday Önerisi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 81-106.
- Aktüre, Z. (2011). *Türkiye'nin UNESCO Dünya Miras Listesi'ndeki Arkeolojik Alanlarına Yapılan Müdahalelerin Türlerine Göre Dönemlemesi*. Tarihi Yapıları Koruma ve Onarım Sempozyumu, TAYKON 2011 Bildiriler Kitabı, 26-29 Ekim 2011, Yıldız Teknik Üniversitesi, Oditoryum, İstanbul, 51-60.
- Arslan, A. , Çokişler, N.(2017). Seyahat Acenteleri Açısından Birgi'nin Turizm Potansiyeli. *Eurasian Academy of Sciences Social Science Journal (International Refereed & Indexed)*, Special Issue December 201, 330-338.
- Akyol, A. A. , Eskici, B., Kadioğlu, K. Y. (2006). *Kastamonu Kasabaköy Mahmut Bey Camisi Arkeometrik Çalışmaları*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 22. Arkeometri Sonuçları Toplantısı, 29 Mayıs-2 Haziran, Çanakkale.
- Alaeddinoğlu, F., Yıldız, Z. M. (2007). *Türkiye'de Kültür Turizmi ve Algulanışı*. 38. ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi Kültürel Değişim, Gelişim ve Hareketlilik, I. Cilt , 21-33, Ankara.
- Alanyalı, F. (Ed.) (2013). *Arkeolojik Alan Yönetimi*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını. 1. Baskı.
- Aliağaoğlu, A. (2004). Sosyo-Kültürel Miras Turizmi ve Türkiye'den Örnekler. *Ankara Üniversitesi Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2(2), 50-64.
- Anonim (2001). *UNESCO Dünya Mirası Listesinde Yer Alan Anadolu*. İstanbul. Boyut Yayıncılık.
- Anonim (2015). T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. *Kastamonu "Şehir Kimliği" Çalıştayı Sonuç Raporu* Nisan 2015.
- Anonymouse (2009). *OECD The Impact of Culture on Tourism*.
- Artar, M. (2016). *Kültürel Miras ve Korumaya UNESCO Çalışmaları İle Yaklaşmak: Amasra Örneği*. IV. Çevre- Tasarım Kongresi, 05- 06 Mayıs, (1-8), Kayseri.

- Aslan, E. (2015). *Sakarya - Taraklı Örneğinde Avrupalı Seçkin Destinasyonlar (EDEN) ve Sürdürülebilir Turizm*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ayaz, N. , Apak, Ö. C. , Sünbül K. (2018). Kültürel Miras Alanları Üzerine Bir Meta Analizi: Safranbolu İlçesi Örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 1-14.
- Aydın, H., Perker, S. Z. (2017). Geleneksel Mimaride Ahşap Kullanımının Kastamonu Kasaba Köyü Candaroğlu Mahmut Bey Camii Özelinde İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 10, Sayı:48, Şubat 2017, ISSN:1307-9581.
- Başlar, K. (2011). Kırkıncı Yılında Dünya Mirası Sözleşmesi (1972 - 2012). *Uluslararası Hukuk ve Politika*, 7 (27), 25-52.
- Baştemur, C, Güneş, G. (2011). *World Heritage Sites as Tourism Resources: The Case of Safranbolu-Turkey*. EuroCHRIE 2011-Tourism and Hospitality: Drivers of Transition At: Dubrovnik, Croatia 19-22 Ekim 2011, 29th EuroChrie,103-115.
- Belber, B. G., Sözbilen, G. (2017). Yerel Halk Gözüyle Turistik Talebin Kültürel Mirasa Etkisi: Kapadokya Örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 59, Autumn I 2017, 439-457.
- Bilgiç, İ. (2007). *Sakarya Yaylalarının Turizm Açısından Pazarlanabilirliği: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Bilici, K. Z. (1988). Kastamonu ve Kasabaköy'deki İki Eseriyle Nakkaş Abdullah Bin Mahmud ve Sanat Tarihimizdeki Yeri. *Vakıflar Dergisi*, XX. Sayısı, Ankara. (Kastamonu Kültür Şenliği'nde Sunulan Tebliğin Genişletilmiş Şekli).
- Bozer, R. (1992). *15. Yüzyılın Ortasına Kadar Anadolu Türk Sanatında Ahşap Kapılar*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ceylan, S., Somuncu, M. (2016). Kültür Turizmi Alanlarında Turizmin Çeşitlendirilmesine Eleştirel Bir Bakış: Safranbolu UNESCO Dünya Miras Alanı. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*. Nisan 2016. 1(1). (Bu makale 19-21 Kasım 2015 tarihlerinde Kastamonu'da düzenlenen 1. Türk Dünyası Turizm Sempozyumu'nda sunulmuş ve bildiriler kitabında yer almıştır.)
- Civelek, M. (2014). *Sürdürülebilirlik Kapsamında Agro-Turizm ve Kırsal Kalkınma İlişkisi: Muğla Yöresindeki Tatuta Çiftliklerinin Agro - Turizm Potansiyeli Yönünden Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

- Çağlar, Z. (2018). *UNESCO Dünya Miras Listelerinin Turizme Etkisi: Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman.
- Çağlar, Z., Doğan, M. (2018). UNESCO Dünya Miras Listelerinin Turizm Arzına Etkisi: Diyarbakır Örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6 (3), 455-471.
- Çiftçi, F. (2012). *Kastamonu Camileri Türbeleri ve Diğer Tarihi Eserleri*. (Kastamonu Belediyesi, 4. Baskı). Ankara.
- Çifçi, F. (2018). *Kastamonu Camileri - Türbeleri ve Diğer Tarihi Eserler (I. Genişletilmiş Beşinci Baskı)*. Kastamonu.
- Çolak, O. (2009). *Turistik Ürün Çeşitlendirme Kapsamında Kırsal Turizm ve Kırsal Turizm İşletmeciliği: Şirince Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Demirçivi B. M. (2017). Göreme Milli Parkı ve Kapadokya Kayalık Bölgeleri'ne İlişkin UNESCO Raporu Değerlendirmeleri ve Öneriler. *Turizm Akademik Dergisi*, 4 (2), 91- 106.
- Diker, O., Deniz, T.(2017). *Coğrafya ve Tarih Perspektifinden Somut Kültürel Miras ve Türkiye*. Pegem Akademi: 2. Baskı, Ankara.
- Doğan, G. (2012). *Ankara İli Ayaş İlçesinin Kırsal Turizm Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Doğaner, S. (2003). *Miras Turizminin Coğrafi Kaynakları ve Korunması*. E.Ü. Coğrafya Bölümü Sempozyumları 2. Coğrafi Çevre Koruma ve Turizm Sempozyumu, (1-8), İzmir.
- Durukan, A. (2014). *Turkish Studies. International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish of Turkic*. Volume 9/10 Fall 2014. p. 391-502, ANKARA -TURKEY.
- Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi*.1972.
- Dünya Mirası Konvansiyonu'nun (WHC) Uygulaması İçin Operasyonel Rehberi*. 2008.
- Düzgün, E., Acar, A. (2016 28- 30 Nisan). *Safranbolu Turizminin Sürdürülebilir Gelişiminde UNESCO'nun Etkileri*. II. Ulusal Sürdürülebilir Turizm Kongresi. (322-339), Adrasan/ANTALYA.
- Emekli, G. (2012). *Kültür Mirasının Turizm Aracılığı İle Değerlendirilmesi: Kültürel Turizm ve İzmir*. Kültür Turizmi Çalıştayı. İzmir Kalkınma Ajansı - Buca

Belediyesi Buca İlçesinin Ekoturizm ve Kültür Turizmi Sektör Analizi Projesi.
Buca.

- Emekli, G. (2006). Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm. Ege Coğrafya Dergisi, 15, 51-59, İzmir.
- Eser, E. (1997). Küre-i Hadid Köyü'nde Candaroğlu İsmail Bey Camii. Vakıflar Dergisi. (26), 237-248.
- Er, Ö. (2016). *Kültürel Değerlerin Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Turistik Ürün Çeşidi Olarak Değerlendirilmesi: Edirne Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Er, Ö., Bardakoğlu, Ö. (2016). Kültürel Mirasın Sürdürülebilir Turizm Ürünü Çeşidi Olarak Değerlendirilmesi: Edirne Örneği. *İşletme Fakültesi Dergisi*, 17(2), 95-111.
- Eşitti, B. (2017). Ani Harabelerinin Bölgesel Kalkınma Üzerindeki Etkileri. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Güz 19 (40), 129-147.
- Eşitti, B., Kınır, S. (2015). Konya İli Örneğinde Kalkınma ve İnanç Turizmi. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F.* ,6(12), 175-190.
- Eyüpgiller, K. K. (1998). *Bir Kent Tarihi: Kastamonu*. İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Groeneveld, R. A. and Meeden, G. (1984). Measuring Skewness and Kurtosis. *The Statistician*, (33), 391-399.
- Gökdeniz, A. (2017). UNESCO Süreçleri ve Bir Başarı Hikâyesi; “Ayvalık Endüstriyel Peyzaj” Başlığı İle Geçici Liste’de (Tentative List). *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 7 (1), 26-33.
- Gögebakan, Y., Saban, D. (2018). Dünya Miras Listesi ve Vespasianus – Titus Tüneli – Süreç Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(55), 333-344.
- Güler, Gönenç E. (2015). *Turizm Pazarlaması*. Paradigma Akademi:1.Basım. Çanakkale/Türkiye.
- Gülmez, B. (Ed.) (2014). *Kültür Tarihi*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını. 4. Baskı. Kasım 2014.
- Hopkins, K.D. and Weeks, D.L. (1990), “ Tests for Normality and Measures of Skewness and Kurtosis: Their Place in Research Reporting”, *Educational and Psychological Measurement*, 50: 717-729.
- İbret, Ü. B., Aydınöz, T., Uğurlu, M. (2015). Kastamonu Şehrinde Kültür ve İnanç Turizmi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı:32, 239- 269.

İbret, Ü. B. , Aydınöz, D. , Bekdaş, F. (2010). Karadeniz Kıyısında Stratejik Bir Liman: İnebolu Limanı. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, Sayı 20, Sayfa 15-33, İstanbul.

ICOMOS International Cultural Tourism Charter. Aralık 2012.

ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi. 2013.

Kalay, Arslan H., Yıldız, S. (2017). Akdamar Anıt Müzesi'nin (Kilisesi) Tarihsel Süreçleri ve Kültürel Miras Turizmi Açısından Önemi. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 121-136.

Kalay, Arslan H., Yenişehirlioğlu, E. (2017). *Kültürel Miras Yönetiminde Bir Çatışma UNSURLU: Turizm*. International Congress on Cultural Heritage and Tourism (ICCHT-2017).1017-1024.

Kalaycıoğlu, O. (2017). *Balıkesir İli Yerel Yöneticilerinin Turizme ve Balıkesir Turizm Potansiyeline Bakış Açıları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Kaplan, M. (1982). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kara, G. (2017). Kültürel Mirasın Turizm Amaçlı Kullanılmasında Turist Taleplerinin Belirlenmesi: Safranbolu Örneği. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi (TURKSOSBİLLER)*, 2 (2), 40-50.

Kara, G., Gürbüz, A. (2017). Safranbolu'ya Gelen Turistlerin Yöresel Gıda Algısı ve Talep Durumu. *ANKA e-DERGİ. Teknik ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (2), ISSN- 2148-7138.

Karadağ, D. , Savaşkan, Y. (2018). Türk Dünyası Kültür Başkenti Projesi'nin Türkiye Turizmine Etkileri. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*. 1(2), 71-78.

Karaman, S. (1998). *Balıkesir Bölgesi Turizm Arz- Talep İncelemesi ve Turizm Geliştirilmesi İçin Bir Model Önerisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Karapınar, E., Barakazı, M. (2017). Kültürel Miras Turizminin Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi: Göbeklitepe Ören Yeri. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 5-18.

Karasalihoğlu, M. (2011). Mahmut Bey Camini Dünya Kültür Mirasına Kazandırmak. *Kastamonu Gazetesi*.

Kasaba Köyü Mahmut Bey Camii Broşürü. (2007).

Kastamonu Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi. (2005).

- Koç, F. (2011). *Turgutreis'te Turizm*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Küçük, N. (2011). Ahşap İşçiliğinin Nadide Örneği: Emir Mahmut Bey Camii. *Ekoloji Magazin*, Ekim- Aralık 2011. Sayı:32.
- Kürüm, N. (2005). *Uluslararası İlişkilerde Kültür Varlıklarının Yeri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Marangoz, M., Tayçu, Z. (2017). Bilişsel ve Duygusal İmaj Unsurlarının Şehir Markası İmajına Etkisi: Muğla İli Örneği. *Pamukkale Journal Of Eurasian Socioeconomic Studies*, 4(1), 37-56.
- Meydan Uygur, S. , Baykan, E. (2007). Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 30-49.
- Moors, J. J. A. (1986), “ The Meaning of Kurtosis: Darlington Reexamined ”, *The American Statistician*, 40: 283-284.
- Nemlioğlu, C. (2009 14- 16 Ekim). *Kastamonu – Kasaba Köyü Mahmud Bey Camii Kalem İşi Bezemeleri ve Osmanlı Bezeme Sanatına Etkileri*. Pamukkale Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü. XIII. Ortaçağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu, 463-471, Denizli.
- Oktay, K., İşlek, E. , Yaşar, U. (2016). Kastamonu'da Doğa Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*. 9(2):47-54.
- Okuyucu, S. (2016). *Kazdağı Milli Parkı ve Yakın Çevresinin UNESCO Kriterlerine Göre Jeopark Potansiyelinin Belirlenmesi ve Eğitim Amaçlı Kullanımı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Ortaylı, İ. (2019). *Bir Ömür Nasıl Yaşanır? Hayatta Doğru Seçimler İçin Öneriler*. Kronik Kitap.1. Basım.
- Özan, B. M., Polat, H., Gündüzalp S., Yaraş, Z. (2015). Eğitim Kurumlarında SWOT Analizi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 2(1).
- Özbey, V., Saban, D. (2019). Unesco Dünya Miras Listesi'ne Doğru Anavarza Antik Kenti. *Art- Sanat*, 11 Ocak 2019, 299-324.
- Özdemir, A. (2015). *Kırsal Kimlik- Kültürel Miras - Turizm Etkileşimi: Stratonikeia Arkeolojik Sit Alanı Örneği*. I. Ulusal Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Kongresi. Yerel Peyzajlar ve Koruma Sorunları.15-17 Ekim. Bildiriler Kitabı. Ankara.
- Özdemir, Kaya D. (2016). *Kent Kimliğinin Sürdürülebilirliği İçin Peyzaj Yönetim Anlayışının Geliştirilmesi: Bartın - Amasra Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.

- Özkan, B. İ., Hassan A. (2017). Türkiye'deki Somut Olan Kültürel Mirasın Pazarlama Sorunu. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 4 (Özel Sayı 1), 145-155.
- Özel, A. M. (2012). *Turizm İşletmecilerine Göre Özel Çevre Koruma Bölgelerinde Turizm ve Sorunları: Foça Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özünel, Ö. E. (2012). *Peri Bacalarına Sihirli Değnek: Nevşehir Turizminin Kültürel Animasyon ve Uygulamalı Halkbilimi Bağlamında Değerlendirilmesi*. 1. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri, 93-102.
- Özgür, H. (1993). *Trabzon İlinde Turizm Merkezi Olarak İlan Edilen Yaylaların Yeşil Turizm Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Park, S. & Santos A. C. (2017). From translocal to transnational: WHC articulations. *Annals of Tourism Research*, Volume 64, 102-113.
- Parlar, G. ve Arslan, A. A. (2003). "Kastamonu Kasaba Köyü "Kasaba Camii (Candarlı Mahmut Bey)" Dış Kapı ve İç Duvar Süslemeleri Üzerine Bir Araştırma", İkinci Kastamonu Kültür Sempozyumu, 477-498, Kastamonu: Kastamonu Valiliği.
- Saatçi, G., Demiral Ö. N., Yılmaz Eğilmezgil, S. (2018). *Kültürel Miras Kaynağı Olarak Bozcaada'nın Somut ve Soyut Kültürel Varlıkları Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme*, VII. Ulusal III. Uluslararası Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu, Hatay, Türkiye, 20-21 Nisan 2018, 1-19.
- Serin, N. (2018). *Selçuklu ve Beylikler Dönemi Kastamonu Camileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Şahin, Z. S. (2013). Ankara Kentinin UNESCO Dünya Miras Alanı Adaylığı İçin Bir Öneri ve Eylem Planı. *Ankara Araştırmaları Dergisi*. 1(1), 36-50.
- Şakacı, B. K. (2015). Doğal ve Kültürel Mirasın Hayati Sorunu: İstisnai Evrensel Değer. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 455-472.
- Şengür, Ş. (2010). *UNESCO Ölçütleri (Kriterleri) Kapsamında Kazdağları'nın Dünya Mirası Olarak Değerlendirilmesi Üzerine Araştırmalar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şentürk, A. (2012). *Unesco Dünya Miras Listesinde Yer Almanın, Ülke ve Kültürel Miras Koruma Politikalarına Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Şimşek, A. (Ed.) (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 2653.
- Taban, S., Turan, M. A., Sezer, S. M., Türkmen, N. (2013). Kastamonu Taşköprü Yöresinde Yetiştirilen Sarımsak Bitkisinin Selenyum İçerikleri ve Bazı Toprak Özellikleri Arasındaki İlişkiler. *U.Ü. Ziraat Fakültesi Dergisi*, 2013, Cilt 27, Sayı 1, 39-47.
- Tanrısever Yiğit, C., Pamukçu H., Saraç, Ö. (2019) Kastamonu Efsaneleri. Detay Yayıncılık. Ankara.
- Taşkan, D.(2016). Ankara (Merkez) Cami ve Mescitlerindeki Ahşap Tavan Göbekleri. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Özel Sayı Aralık. 71-101.
- Tunalı, B. S., Gözü, Ö., Özen, G. (2016). Nitel ve Nicel Araştırmalar Yöntemlerinin Bir Arada Kullanılması “Karma Araştırma Yöntemi”. *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi*, 24(2), 106-112.
- Tunçer, M. (2013). Mardin’in Korunması ve UNESCO Dünya Miras Listesi’ne Girmesi. *İdealkent*, Sayı 9, (Mayıs 2013), 94-113.
- Tylor, B. E. (1871). *Primitive Culture Researches Into The Development of Mythology, Philosophy, Religion, Language, Art and Custom*. London: Murray.
- T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Arşivi. (2019).
- T.C. Kastamonu Valiliği AB ve Dış İlişkiler Koordinasyon Merkezi Arşivi. (2015). *Kastamonu Mahmutbey Camii. Kültürel Miras Alanları İçin Alan Yönetimi Planlarının Hazırlanması*.
- Uluslan, E., Yıldırım, E. A. (2016). Temsili, Dengeli ve Güvenilir Bir Liste İçin: Türkiye’nin Dünya Mirası Adaylıklarının Gözden Geçirilmesi. *İdealkent*, 19 (7), 444-473.
- Umur, M. (2015). Turist Rehberlerinin Müze Hizmet Kalitesi Algılamaları Üzerine Bir Araştırma: Göreme Açık Hava Müzesi Örneği. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10, 68-90.
- UNESCO Türkiye Milli Komisyonu 4. Türksoy Üye Devletleri UNESCO Milli Komisyonları Toplantısı 2. Kültürel ve Doğal Miras Semineri. 2-3 Eylül 2013.
- Uysal, K. (2018). *Kültürel Mirasın Turizm Amaçlı Kullanılmasında Yerel Halkın Algı ve Tutumlarının Belirlenmesi: İznik Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Ünal G. Z. (2014). *Kültürel Mirasın Korunması*. İSMEP Rehber Kitaplar.

- Ünal, İ. (2014). *Isparta İli Sütçüler İlçesi Turizm Potansiyelinin Kırsal Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi ve Yerel Halkın Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ürün, Ş. (2016). Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Sözleşme: Doğal Miras Alanları Başvuru, Adaylık ve Değerlendirme Süreçleri. UNESCO Türkiye Millî Komisyonu. Ankara.
- Varnacı Uzun F. (2012) *Ihlara Vadisi Kültürel Peyzaj Alanında Sürdürülebilir Turizm*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yaman, Z. (2000). *Kastamonu Kasaba Köyü'nde Candaroğlu Mahmutbey Camii*. Ankara.
- Yaylacıoğlu, Ö. (2010). *Kastamonu Kasaba Köy Mahmud Bey Camii*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yenişehirlioğlu, E., Kalay Arısan H. (2017). *UNESCO Dünya Miras Listesi'nin Kültürel Miras Alanlarındaki Ziyaretçi Sayılarına Etkisi*. International Congress On Cultural Heritage and Tourism (ICCHT 2017), 1191-1198, Konya.
- Yıldırım, E. (2016). Yerel Arşivlerden Dünya Miras Listesi'ne: Kültürel ve Doğal Zenginliğin Envanterlenmesi ve Türkiye Örneği. *İdealkent*,19(7), 348-371.
- Yıldız, S., Derman, E. (2018). *Kültürel Miras: UNESCO Dünya Miras Listesi Türkiye Örneği*. Uluslararası Kültürel Miras ve Turizm Kongresi (ICCHT), Konya.
- Yıldız, Kılıç Ş. (2018). Türkiye'nin Dünya Miras Alanlarında İkinci Döngü Periyodik Raporlama Çalışması Sonuçları ve Turizmin Etkileri. *Arkeoloji ve Turizm*. Ege Yayınları. 125-149.
- Yücel, R., Şengül, S., Kurnaz, A. (2017). Turizm Destinasyonlarının UNESCO Dünya Miras Listesine Girişinde Paydaşların İş Birliğinin Rolü: Mudurnu Örneği. *Akademik Bakış Dergisi*, 64 Kasım- Aralık, 733-750.
- Zengin, B. ,Genç, K. (2018). *Turizm İşletmesi Olarak Tarihi Evlerin Kullanımı ve Kültürel Mirasın Sürdürülebilirliğine Etkileri: Mudurnu Örneği*. II. Uluslararası Sürdürülebilir Turizm Kongresi / September 20-22, 2018 / Gümüşhane-Turkey, 56-66.

İNTERNET KAYNAKLARI

- URL-1. <https://whc.unesco.org/en/statesparties/tr>, Erişim Tarihi: 04.07.2019.
- URL- 2. <http://www.unesco.org.tr/Home/AnnouncementDetail/252>, Erişim Tarihi: 26.05.2019.
- URL-3 <http://www.kastamonukultur.gov.tr/TR,93964/mahmutbey-camii.html>, Erişim Tarihi: 17.09.2017.
- URL-4. www.kultur.gov.tr/TR,96254/kultur.html , Erişim Tarihi: 05.01.2017.
- URL-5. <http://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 04.07.2019.
- URL-6. <https://www.umass.edu/chs/about/whatisheritage.html> , Erişim Tarihi: 16.07.2017.
- URL-7. tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%BClt%C3%BCrel_miras, Erişim Tarihi: 06.01.2017.
- URL-8. <http://www.unesco.org.tr/?page=11:0:5:turkce> , Erişim Tarihi: 24.06.2017.
- URL-9. <http://www.unesco.org.tr/?page=15:62:1:turkce> , Erişim Tarihi: 19.07.2017.
- URL-10. <http://www.unesco.org.tr/?page=15:62:1:turkce> , Erişim Tarihi: 19.07.2017.
- URL-11. <http://en.unesco.org/countries/member-states> , Erişim Tarihi: 04.02.2019.
- URL-12. http://www.unesco.org.tr/dokumanlar/jeopark/dm_bilginotu.pdf, Erişim Tarihi: 24.06.2016.
- URL-13.
<http://www.unesco.org.tr/dokumanlar/jeopark/dmastatuolcut.pdf> , Erişim Tarihi: 24.06.2017.
- URL-14. www.worldheritagetravellers.com/egitim/egitim-materyalleri/ , Erişim Tarihi: 24.06.2017.
- URL-15.
http://www.unesco.org.tr/Content_Files/Content/Sektor/Doga_Bilimleri/udmaso.pdf , Erişim Tarihi: 27.05.2019.

- URL-16. <http://whc.unesco.org/en/tentativelists/> , Erişim Tarihi: 27.05.2019.
- URL-17. <http://whc.unesco.org/en/list/> , Erişim Tarihi: 04.02.2019.
- URL-18. <http://whc.unesco.org/en/list/> , Erişim Tarihi: 04.02.2019.
- URL-19. <http://www.unesco.org.tr/Pages/125/122/UNESCO-D%C3%BCnnya-Miras%C4%B1-Listesi> , Erişim Tarihi:06.02.2019.
- URL-20. <http://www.unesco.org.tr/Home/AnnouncementDetail/154>, Erişim Tarihi: 04.02.2019.
- URL-21. <http://whc.unesco.org/en/statesparties/tr>, Erişim Tarihi: 04.02.2019.
- URL-22. <http://www.aktuelarkeoloji.com.tr/15-dunya-mirasimiz-efes--antik-kenti>, Erişim Tarihi: 02.03.2019.
- URL-23. <http://marmara.gov.tr/bursa-unesco-dunya-mirasi-listesinde-136>, Erişim Tarihi: 02.03.2019.
- URL-24. <https://www.iha.com.tr/haber-bergama-basardi-sira-efeste-375955/>, Erişim Tarihi: 02.03.2019.
- URL-25. <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR-44395/dunya-miras-gecici-listesi.html>, Erişim Tarihi: 04.02.2019.
- URL-26. <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR-44395/dunya-miras-gecici-listesi.html>, Erişim Tarihi: 26.05.2019.
- URL-27. <http://www.unesco.org.tr/Pages/125/122/UNESCO-D%C3%BCnnya-Miras%C4%B1-Listesi>, Erişim Tarihi: 26.05.2019.
- URL-28. <http://www.kastamonukultur.gov.tr/TR,169990/iklim-ve-bitki-ortusu.html> , Erişim Tarihi: 25.06.2017.
- URL-29. <http://www.kastamonukultur.gov.tr/TR,63827/cografya.html>, Erişim Tarihi: 25.06.2017.
- URL-30. <http://www.kastamonukultur.gov.tr/TR,63827/cografya.html>, Erişim Tarihi: 25.06.2017.
- URL-31. <http://kastamonu.gov.tr/ulasim>, Erişim Tarihi: 25.06.2017.
- URL-32. <http://kastamonu.dhmi.gov.tr/havaalanlari/sayfa.aspx?hv=49&mnu=4709#.WXxbvJGLTIU>, Erişim Tarihi: 25.06.2017.

URL-33. <http://www.kastamonu.gov.tr/nufus>, Erişim Tarihi: 04.07.2019.

URL-34. <http://www.kastamonukultur.gov.tr/TR,63806/tarihce.html>, Erişim Tarihi: 25.06.2017.

URL-35. <http://www.kastamonukultur.gov.tr/TR,63806/tarihce.html>, Erişim Tarihi: 25.06.2017.

URL-36. <http://kastamonu.ktb.gov.tr/TR-63830/ekonomi.html>., Erişim Tarihi: 01.07.2019.

URL-37. <http://www.kastamonukultur.gov.tr/TR,63877/deniz-turizmi.html>, Erişim Tarihi: 30.06.2017.

URL-38. <http://www.kastamonukultur.gov.tr/TR,63880/eko-turizm.html>, Erişim Tarihi: 30.06.2017.

URL-39.
https://www.wwf.org.tr/ne_yapiyoruz/doga_koruma/doal_alanlar/kure_daglari/,
Erişim Tarihi: 04.07.2019.

URL-40. <https://www.kdmp.gov.tr/kdmp-hakkinda/kure-daglari>, Erişim Tarihi: 04.07.2019.

URL-41. <https://kastamonu.ktb.gov.tr/TR-63881/kis-turizmi.html>, Erişim Tarihi:04.07.2019.

URL-42. <http://www.kastamonukultur.gov.tr/TR,63882/spor-turizmi.html>, Erişim Tarihi: 30.06.2017.

URL-43. <https://kastamonu.ktb.gov.tr/TR-171386/kultur-turizmi.html>, Erişim Tarihi: 04.07.2019.

URL-44. <http://kastamonu.gov.tr/kulliyeler-ve-camiler>, Erişim Tarihi: 04.07.2019.

URL-45. <https://www.kastamonur.com/mahmut-bey-camii/>, Erişim Tarihi: 29.06.2019.

URL-46. <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR-210799/anadoludaki-ahsap-tavanli-ve-ahsap-destekli-camiler-kon-.html> , Erişim Tarihi: 05.02.2019.

URL-47. Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (31 Aralık 2016 Tarihli Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları) biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr, Erişim Tarihi: 24.06.2016.

URL-48.
https://sbe.kastamonu.edu.tr/images/2019/19/1202/g%C3%B6bekli_tepe.pdf , Erişim Tarihi: 26.05. 2019.

URL-49. <http://www.kastamonu.gov.tr/anitlar-muzeler>, Erişim Tarihi: 26.05.2019

URL-50. <http://www.kastamonu.gov.tr/turkiyenin-ve-kastamonunun-ekonomik-gelecegi-konulu-toplanti-gerceklestirildi>, Erişim Tarihi: 26.05.2019.

URL-51. <http://www.kastamonu.gov.tr/kulliyeler-ve-camiler>, Erişim Tarihi: 26.05.2019.

URL-52. <http://www.kastamonukultur.gov.tr/TR-171386/kultur-turizmi.html>, Erişim Tarihi: 26.05.2019.

URL-53. <http://www.kastamonukultur.gov.tr/Eklenti/49682,kasaba-camii-brosurpdf.pdf?0>, Erişim Tarihi: 26.05.2019.

URL-54. <http://www.kastamonukultur.gov.tr/TR-110661/sehr-i-evliya-kastamonu.html>, Erişim Tarihi:26.05.2019.

URL-55. <http://www.kastamonukultur.gov.tr/TR-63919/fotograf-galerisi.html> , Erişim Tarihi:26.05.2019.

URL-56. <http://www.kastamonukultur.gov.tr/TR-63806/tarihce.html>, Erişim Tarihi:26.05.2019.

URL-57. https://www.journalagent.com/megaron/pdfs/MEGARON-74755-ARTICLE-CANBAY_TURKYILMAZ.pdf, Erişim Tarihi:26.05.2019.

URL-58. <http://www.kastamonu.gov.tr/sayin-numan-kurtulmus-26-seyh-saban-i-veli-ve-kastamonu-evliyalari-anma-haftasi-programi-acilis-torenine-katildi> , Erişim Tarihi: 28.06. 2019.

EKLER

EK 1: GÖRÜŞME SORULARI (Kasaba Köyü'nde Yaşayan Yerel Halka Uygulanan Görüşme Soruları)

Sayın Katılımcı,

Kastamonu Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tez çalışması kapsamında “UNESCO Geçici Listesi’ne Alınan Kasaba Köyü Mahmutbey Camii ve Kastamonu Turizmine Yönelik Değerlendirmeler” adlı bir çalışma

yürütmekteyiz. Bu görüşme formu; Kastamonu Kasaba Köyü'nde yaşayan siz yerel halkın UNESCO Geçici Listesi'ne alınmış Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'nin Kasaba Köyü turizmine olumlu veya olumsuz etkilerini ve aynı zamanda UNESCO hakkındaki bilgilerinizi belirlemek üzere hazırlanmıştır. Bu konu hakkındaki görüşleriniz ve vereceğiniz cevaplar sadece bilimsel amaçlarla kullanılacak olup, başka bir kurumla paylaşılmayacaktır. Çalışmanın güvenilirliği ve doğruluğu sizlerin samimiyetine ve vereceğiniz cevapların içtenliğine bağlıdır. Katkılarınız, sabrınız ve değerli vaktinizi bize ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Canan TANRISEVER YİĞİT
Kastamonu Üniversitesi
Turizm Fakültesi
Öğretim Üyesi

Tez Öğrencisi
Elif Nur İrem DURMUŞ
Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Cinsiyetiniz nedir?
2. Yaşınız nedir?
3. Medeni durumunuz nedir?
4. Evliyseniz, kaç tane çocuğunuz var?
5. Ailede yaşayan toplam birey sayısı kaçtır?
6. Eğitim durumunuz nedir?
7. Mesleğiniz nedir?
8. Geçim kaynağınız nedir?

EK 1'İN DEVAMI

9. Tarımsal faaliyetlerden elde ettiğiniz ve ev ortamında işlediğiniz ürünler nelerdir?
10. Tarımsal faaliyetlerden elde ettiğiniz ürünleri ne şekilde değerlendiriyorsunuz?
11. Hayvansal üretim sonucu elde ettiğiniz ürünler nelerdir?
12. Kaç yıldır Kasaba Köyü'nde yaşıyorsunuz?
13. Sizce Kasaba Köyü' nün en önemli sorunu nedir?
14. Kasaba Köyü' nden göç eden insanlar var mı? Eğer göç varsa, ne kadar süredir göç ediliyor ve göç eden insanları geri getirebilmek için neler yapılmalıdır?

15. Kasaba Köyü' ne gelen insanların ziyaret amacı nedir?
16. UNESCO nedir, biliyor musunuz?
17. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alındığını biliyor musunuz?
18. Mahmutbey Camii'ni tanıtmaya amaçlı bir çabanız oldu mu?
19. Mahmutbey Camii'ni koruma amaçlı bir çabanız oldu mu?
20. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının Kasaba Köyü' ne kazanç sağladığını düşünüyor musunuz?
21. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması dışarıya göçü azalttı mı?
22. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması yeni iş olanakları sağladı mı?
23. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması manevi değerlerinizi etkiledi mi?
24. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması Kasaba Köyü'nün gelişimine katkı sağladı mı?
25. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması çevreye zarar veriyor mu?
26. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması tanıtılmasını sağlamakta mıdır?

EK 1'İN DEVAMI

27. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması bazı ürünlerin fiyatlarında artışa neden oldu mu?
28. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasıyla birlikte Kasaba Köyü' ne gelen turist sayısında artış oldu mu?
29. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasıyla birlikte sosyal yaşantınızda bir değişiklik yaşandı mı?
30. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasıyla birlikte bölgede nüfus artışı oldu mu?
31. Kasaba Köyü' nün gelişmesi için sizce hangi faaliyetler geliştirilmeli?
32. Kasaba Köyü' nde turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi yöreye olumlu etki yapar mı?

33. Başka şehirlerden gelen ziyaretçilerin Kasaba Köyü'nün yöresel evlerinde kalmalarını nasıl karşılırsınız?
34. Olumlu karşılırsanız, neden olumlu karşılırsınız?
35. Olumsuz karşılırsanız, neden olumsuz karşılırsınız?
36. Kasaba Köyü'nde turizm çalışması olsa siz ne ölçüde destek verirsiniz?
37. Kasaba Köyü'nde turizmin geliştirilmesi için nelere önem verilmesi gerekir?
38. Turizmden kaynaklanan çevrenizde gördüğünüz olumlu gelişmeler nelerdir?
39. Turizmden kaynaklanan çevrenizde gördüğünüz olumsuz gelişmeler nelerdir?
40. Turizm ile ilgili herhangi bir kursa katılmak ister misiniz?
41. Turizmden gelir elde ediyor musunuz? Turizm faaliyetlerine katılıyor musunuz?
42. Siz turizmden gelir/ daha fazla gelir elde etmek için neler yapabilirsiniz?
43. Sizce turistler Kasaba Köyü'nü neden tercih etmektedir?

EK 1'İN DEVAMI

44. Çocuklarınızın ve ailenizin diğer üyelerinin turizm sektöründe çalışmasını destekler misiniz?
45. Kasaba Köyü' ne yabancı turist gelmesini destekler misiniz?
46. Evinizi ya da arazinizi turizm amaçlı kullanmak ister misiniz?
47. Kasaba Köyü'ne turistik oteller yapılmasını ister misiniz?
48. Kasaba Köyü'ne en çok hangi ülkeden turist geliyor?
49. Kasaba Köyü'ne gelen turistlerle iletişim kuruyor musunuz?
50. Turizm ile gelişme gösteren işler nelerdir?
51. Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

EK 2: ANKET FORMU (Ziyaretçilere Uygulanan Anket Formu)

UNESCO Geçici Listesine Alınan Kasaba Köyü Mahmutbey Camii ve Kastamonu Turizmine Yönelik Değerlendirmeler

SAYIN KATILIMCI,

Kastamonu Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tez çalışması kapsamında "UNESCO Geçici Listesine Alınan Kasaba Köyü Mahmutbey Camii ve Kastamonu Turizmine Yönelik Değerlendirmeler" adlı bir çalışma yürütmekteyiz. Bu anket, Kastamonu Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'ni ziyaret eden ziyaretçilerin Kastamonu'yu ve Mahmutbey Camii'ni ziyaret etme nedenlerini, Kastamonu'yu nasıl algıladıklarını ve UNESCO hakkında bilgilerini belirlemek üzere hazırlanmıştır. Bu konu hakkındaki görüşleriniz ve vereceğiniz cevaplar sadece bilimsel amaçlarla kullanılacak olup, başka bir kurumla paylaşılmayacaktır. Araştırma sonuçlarının güvenilirliği ve doğruluğu, objektif ve tarafsız cevaplarınıza bağlıdır. Katılımınız, sabrınız ve değerli vaktinizi bize ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Canan TANRISEVER YİĞİT

Tez Öğrencisi
Elif Nur İrem DURMUŞ

BÖLÜM -1: Turist Profili

1. Ne amaçla tatile çıkmaktasınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

(1) Dinlenme (2) Sağlık (3) Alışkanlık (4) Yeni yerler görmek (5) Yeni insanlar tanımak (6) İş (7) Diğer (Belirtiniz):

2. Kendinizi hangi tür turist olarak nitelendirirsiniz?

(1) Doğa

(4) Gastronomi

(2) Kültür

(5) Deniz-Kıyı

(3) İnanç

(6) Diğer (Belirtiniz): _____

3. Neden Kastamonu? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- (1) Arkadaş tavsiyesi
 (2) Seyahat acentelerinin reklamı
 (3) Fiyatın uygunluğu
 (4) İnternet reklamı
 (5) Eğlence hayatı
 (6) Doğal güzellikleri
 (7) Tarihi dokusu
 (8) Kongre, seminer, panel vb. etkinlik
 (9) İş amaçlı
 (10) Diğer (Belirtiniz): _____

4. Son 5 yıldır kaç seyahate çıktınız?

- (1) Tatil amaçlı _____ kez (2) İş amaçlı _____ kez (3) İkisi bir arada _____ kez

5. Ne sıklıkta tatil yaparsınız?

- (1) Ayda bir (2) 3 ayda bir (3) 6 ayda bir (4) Yılda bir (5) Diğer (Belirtiniz): _____

6. Bu ziyaretiniz Kastamonu'ya kaçınıcı gelişiniz?

7. Kastamonu'da geçirdiğiniz süre ne kadardır?

- (1) 1-2 Saat (2) 1/2 Gün (3) Tam Gün (4) 1 gece-2 gün (5) 2 gece-3 gün (6) 4-6 gün arası (7) 1 haftadan fazla

8. Kastamonu seyahatinize (toplam) ne kadar harcadınız? (Yeme-içme, ulaşım, transferler varsa konaklama vb.) (Son ziyaretinizi esas alınız).

_____ TL

9. Kastamonu ilinde ziyaret ettiğiniz ve sizi en fazla etkileyen yerler nerelerdir? (Son ziyaretinizi esas alınız).

- (1) _____ (2) _____ (3) _____

10. (Konaklama varsa) Hangi ilçe(ler)de konakladınız/konaklayacaksınız?

11. Kastamonu'daki tüm seyahat deneyiminizi düşündüğünüzde (kente ulaşım, transferler, (varsa) konaklama, (varsa) tur rehberi, yerel halkın size karşı tutumu vs.), Kastamonu seyahatinizi puanlar mısınız?

Hiç memnun değil	Memnun değil	Ne memnun ne değil	Memnun	Çok memnun
1	2	3	4	5

12. Şu ana kadar ki Kastamonu seyahat deneyiminizi göz önünde bulundurduğunuzda Kastamonu'ya yeniden gelme olasılığınız nedir?

İmkânsız	Uzak ihtimal	Belki	Yüksek ihtimalle	Kesinlikle
1	2	3	4	5

13. Kastamonu'yu arkadaşlarınıza ne derecede tavsiye edersiniz?

Kesinlikle tavsiye etmem	Tavsiye etmem	Ne tavsiye ederim ne de etmem	Tavsiye ederim	Kesinlikle tavsiye ederim
1	2	3	4	5

BÖLÜM -2: Kastamonu ve Kastamonu Halkı Algısı

14. Kastamonu'yu daha önce görmemiş ya da duymamış birisine nasıl tarif edersiniz? (Lütfen tek seçenek işaretleyiniz.)

- (1) Doğa Terapisi (5) Maceraya Katıl
 (2) Zamanda Yolculuk (6) Maviyle Dans
 (3) Ruhani Yolculuk (7) İyi Hisset
 (4) Tadına Var (8) Kültür Alışverişi

(9) Diğer (Lütfen belirtiniz) _____

15. Sizce Kastamonu aşağıdaki hangi üç şeydir? (Aklınıza ilk gelen üç şeyi işaretleyiniz.)

(1) Güvenli şehirdir	(6) Yaşanabilir şehirdir	(11) Alışveriş şehridir
(2) Buluşma yeridir	(7) Mimari şehirdir	(12) İnanç şehridir
(3) Doğa şehridir	(8) Gastronomi şehridir	(13) Macera şehridir
(4) İş ve ticaret şehridir	(9) Sanat ve festival şehridir	(14) Kültür şehridir
(5) Bilgi ve teknoloji şehridir	(10) Gece hayatı şehridir	(15) Diğer _____

16. Daha önce ziyaret ettiğiniz turistik destinasyonları göz önünde bulundurduğunuzda, sahip olduğu özellikler itibariyle Kastamonu'ya 1 ile 10 arasında kaç puan verirsiniz? (En düşük: 1, En yüksek: 10)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

17. Sizce Kastamonu'yu Türkiye'deki ve özellikle bölgedeki diğer illerden farklı kılan üç özellik nedir?

(1) Farklı özelliği yok (2) Evet var Varsa >> Bunlar: 1 _____ 2 _____ 3 _____

18. Kastamonu halkı ile ilgili düşüncelerinizi belirtiniz.

1 kesinlikle katılmıyorum, 2 katılmıyorum, 3 orta derecede katılıyorum,

4 katılıyorum, 5 kesinlikle katılıyorum

1 2 3 4 5

Kastamonu halkı dürüsttür

.....güler yüzlüdür.

.....kişisel hijyene önem verir.

.....kibardır.

.....farklı kültürlere karşı ılımlıdır.

.....yardımseverdir.

.....değerinden fazla ücret talep etmez.

.....ilgilidir.

.....saygılıdır.

.....kadınlara karşı özenlidir.

.....eğitilidir.

.....hayvanlara karşı özenlidir.

BÖLÜM -3: Destinasyon Kişiliği

19. Kastamonu bir karakter olsaydı aşağıdaki sıfatlardan hangisi olurdu?

1 kesinlikle katılmıyorum, 2 katılmıyorum, 3 orta derecede katılıyorum,

4 katılıyorum, 5 kesinlikle katılıyorum

1 2 3 4 5

Kastamonu neşelidir.	☐	☐	☐	☐	☐
.....içtendir.	☐	☐	☐	☐	☐
.....yardımseverdir.	☐	☐	☐	☐	☐
.....kültürlüdür.	☐	☐	☐	☐	☐
.....güvenlidir.	☐	☐	☐	☐	☐
.....zekidir.	☐	☐	☐	☐	☐
.....dürüştür.	☐	☐	☐	☐	☐
.....düzenlidir.	☐	☐	☐	☐	☐
.....temizdir.	☐	☐	☐	☐	☐
.....huzurludur.	☐	☐	☐	☐	☐
.....arkadaş canlısıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
.....çekicidir.	☐	☐	☐	☐	☐
.....heyecanlıdır	☐	☐	☐	☐	☐
.....misafirperverdir.	☐	☐	☐	☐	☐
.....aile merkezlidir.	☐	☐	☐	☐	☐
.....kendine özgüdür.	☐	☐	☐	☐	☐
.....stressizdir.	☐	☐	☐	☐	☐
.....hareketlidir.	☐	☐	☐	☐	☐

20. Tatil için Kastamonu'yu tercih ettim/ediyorum. Çünkü...

1 kesinlikle katılıyorum, 2 katılıyorum, 3 orta derecede katılıyorum,

4 katılıyorum, 5 kesinlikle katılıyorum

1 2 3 4 5

Kastamonu'yu tercih ettim. Çünkü iyi hizmet veren konaklama tesisleri var.	☐	☐	☐	☐	☐
.....ziyaret edecek ilginç yerler var.	☐	☐	☐	☐	☐
.....doğal çekicilikler var.	☐	☐	☐	☐	☐
.....memnun edici iklime sahip.	☐	☐	☐	☐	☐
.....açık hava aktiviteleri var.	☐	☐	☐	☐	☐
.....ulaşımı kolay.	☐	☐	☐	☐	☐
.....alışveriş imkanları var.	☐	☐	☐	☐	☐
.....sporatif etkinlikler var.	☐	☐	☐	☐	☐
.....tarihi alanlar ve müzeleri var.	☐	☐	☐	☐	☐

.....festival ve etkinlikler var.	☐	☐	☐	☐	☐
.....doğal ürün çeşitliliği var.	☐	☐	☐	☐	☐
.....sessiz bir il.	☐	☐	☐	☐	☐
.....şehirde yürüyüş yolları var.	☐	☐	☐	☐	☐
.....doğada yürüyüş yolları var.	☐	☐	☐	☐	☐
.....aile ile seyahat için uygun.	☐	☐	☐	☐	☐
.....bireysel seyahatler için uygun.	☐	☐	☐	☐	☐
.....restoran ve kafeler çeşitli.	☐	☐	☐	☐	☐
.....yöresel yemek çeşitliliği var.	☐	☐	☐	☐	☐
.....inanç merkezleri var.	☐	☐	☐	☐	☐
.....deniz ve plajları var.	☐	☐	☐	☐	☐

BÖLÜM -4: Memnuniyet

21. Lütfen memnuniyet düzeyinizi belirtiniz.
(1 hiç memnun değilim, 2 memnun değilim, 3 orta derecede katılıyorum, 4 memnunum, 5 çok memnunum)

Kastamonu'da tatil					
	1	2	3	4	5
eşsiz ve özel anlar yaşattı.	☐	☐	☐	☐	☐
çok anlam ifade ediyor.	☐	☐	☐	☐	☐
umduğum kadar iyiydi.	☐	☐	☐	☐	☐
çok memnun ediciydi.	☐	☐	☐	☐	☐
en iyi seyahat deneyimlerimden biriydi.	☐	☐	☐	☐	☐
her kuruşuna değdi.	☐	☐	☐	☐	☐

22. Kastamonu'daki deneyimizi dikkate alarak lütfen memnuniyet düzeyinizi belirtiniz. Deneyimlemediğiniz ifadeler için fikrim yok seçeneğini işaretleyebilirsiniz.

1 kesinlikle katılmıyorum, 2 katılmıyorum, 3 orta derecede katılıyorum,						Fikrim Yok
4 katılıyorum, 5 kesinlikle katılıyorum	1	2	3	4	5	
Tanıtım hizmetlerinden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐	
Ulaşım hizmetlerinden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐	
Konaklama hizmetlerinden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐	
Restoran hizmetlerinden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐	

Rehberlik hizmetlerinden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Genel temizlik hizmetlerinden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Yararlı turistik bilgilere ulaşılabilirlik hizmetlerinden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Alışveriş mekânlarından memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Yöresel yemeklerden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Hediyelik eşya çeşitliliğinden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Kültürel ve tarihi çekiciliklerden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Doğal güzelliklerden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Dışarıda yapılabilecek faaliyetlerin çeşitliliğinden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Otopark imkânlarından memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Trafik akışından memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Ziyaret edilen yerlerdeki lavaboların temizliğinden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Bilgilendirme levhalarından memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Çevre düzenlemesinden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Kişisel beklentilerimin anlaşılmasından memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
İhtiyaçlarımın karşılanmasından memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Sorunların çözümüne yönelik ilgi gösterilmesinden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
İlk seferde doğru anlaşılmaktan memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Hizmet kalitesinden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Şehirde rahat dolaşabilmekten memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Şehrin temizliğinden memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐
Şehrin güvenli oluşundan memnunum.	☐	☐	☐	☐	☐

23. Cinsiyetiniz

(1) Kadın (2) Erkek

24. Yaşınız

25. Medeni durumunuz

(1) Evli (2) Bekâr

26. Çocuğunuz var mı? (Yok ise lütfen 28. Soruya geçiniz)

(1) Evet (2) Hayır

27. (Varsa) >> Çocuk sayınız

28. Öğrenim durumunuz

(1) İlkokul (2) Ortaokul (3) Lise (4) Ön lisans (5) Lisans (6) Yüksek lisans (7) Doktora

29. Mesleğiniz

(1) Kamu Çalışanı (2) Özel Sektör (3) Emekli (4) Serbest Meslek (5) Öğrenci (6) Ev Hanımı (7) Diğer _____

30. Aylık Geliriniz

(1) 2000 TL ve altı (2) 2001-4000 TL (3) 4001-6000 TL (4) 6001-8000 TL (5) 8001 TL-10000 TL (6) 10001 TL ve üzeri

31. Kastamonu bir anahtarlık olarak tasarlansaydı simgesi ne olurdu?

32. Kastamonu kent meydanı ile ilgili önerileriniz

33. Kastamonu konakları ile ilgili önerileriniz

34. Kastamonu'da turizmi geliştirmek için önerileriniz

BÖLÜM -6: Mahmutbey Camii:

35. Mahmutbey Camii'ni daha önce duydunuz mu?

(1) Evet (2) Hayır

36. Cevabınız evetse, Mahmutbey Camii'ni nereden duydunuz? (Lütfen sadece bir tanesini işaretleyiniz)

(1) Seyahat Acentası	(7) Turizm Fuarları	(13) UNESCO Web Sitesi
(2) Reklamlar	(8) İnternet	(14) Okuldan öğrenilen genel bilgiler
(3) Broşürler	(9) Eş-dost tavsiyeleri	(15) Diğer.....(Lütfen belirtiniz)
(4) Kitaplar- Filmler	(10) Televizyon Programları	
(5) Haberler, Makaleler	(11) Bilimsel kaynaklar	
(6) Seyahat Rehberleri	(12) Fuar Etkinlikleri	

37. UNESCO nedir, biliyor musunuz?

- (1) Evet (2) Kısmen (3) Hayır

38. Mahmutbey Camii hakkında yeterli bilgi edindiniz mi?

- (1) Evet (2) Kısmen (3) Hayır

39. Seyahatim öncesi Mahmutbey Camii hakkında araştırma yaptınız mı?

- (1) Yaptım (2) Kısmen (3) Yapmadım

40. Mahmutbey Camii'nde sizi en çok ne etkiledi? (Lütfen sadece bir tanesini işaretleyiniz.)

- (1)Sütunceler (2) Kapısı (3)Mimari Özellikleri (4)Yapılışı (5)Ahşap üzerindeki işlemler
(6) Diğer (Lütfen Belirtiniz)

41. Aşağıdaki ifadelere karşılık gelen görüşünüzü en iyi şekilde yansıtan seçeneği lütfen X ile işaretleyiniz.

	1	2	3	4	5
Kesinlikle katılmıyorum :1					
Katılmıyorum: 2					
Orta derecede katılıyorum:3					
Katılıyorum:4					
Kesinlikle Katılıyorum:5					
Mahmutbey Camii, iyi korunmuş ve restore edilmiştir.					
Mahmutbey Camii çevresinde, ziyaretçileri yönlendiren bilgi ve yönlendirme levhaları yeterlidir.					
Mahmutbey Camii'nin gezilmesini kolaylaştıran bilgilendirme levhaları yeterlidir.					
Mahmutbey Camii ziyaretinde uyulacak kurallara ilişkin bilgiler yeterlidir.					
Mahmutbey Camii'nin peyzaj düzenlemesi yeterlidir.					
Mahmutbey Camii'nin çevresinde park alanları yeterlidir.					
Mahmutbey Camii'nin çevresinde yaşlılar ve engelliler için düzenlemeler yeterlidir.					
Mahmutbey Camii'nin çevresinde hijyenik lavabo ve tuvaletler yeterlidir.					
Mahmutbey Camii'nin çevresindeki temizlik yeterlidir.					
Mahmutbey Camii çevresi rahatça gezilemek için yeterlidir.					
Mahmutbey Camii'nin ziyaretçileriyle ilgilenecek personel sayısı yeterlidir.					

42. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alındığını biliyor musunuz?

- (1) Evet (2) Hayır

43. Sizce Mahmutbey Camii Kalıcı Liste'ye alınmalı mıdır?

- (1) Evet (2) Kararsızım (3) Hayır

Evetse, belirtiniz

Hayırsa, belirtiniz

44. Mahmutbey Camii çevresindeki olanaklar ihtiyaçlarınızı karşılayabiliyor mu?

- (1) Evet (2) Kararsızım (3) Hayır

45. Mahmutbey Camii çevresinde bulunan kullanım ünitelerinden hangilerinin eksik olduğunu belirtiniz.

- (1) Çöp kutusu
 (2) Büfe
 (3) Aydınlatma
 (4) Yönlendirme levhası
 (5) Otopark
 (6) Tuvalet
 (7) Çeşme
 (8) Oturma yerleri
 (9) Danışma ve bilgilendirme üniteleri
 (10) Alt yapı eksikleri (Yol vs.)
 (11) Konaklama işletmeleri
 (12) Yiyecek- içecek işletmeleri
 (13) Hediyelik eşya satış yerleri
 (14) Diğer (Lütfen belirtiniz.)

46. Size göre, Mahmutbey Camii'nin turizme kazandırılmasında en büyük sıkıntı nedir?

* Ekleme istediğiniz bir konu varsa belirtiniz.

Anketimize katılarak
Kastamonu turizminin geliştirilmesine destek olduğunuz için
teşekkür ederiz.

Bu araştırma sonuçlarından e-posta yoluyla haberdar olmak istiyorum.	EVET	HAYIR
E-posta adresim: _____@_____		

Araştırmaya ilişkin her türlü soru ve öneri için:
Kastamonu Üniversitesi
Turizm İşletmeciliği
Yüksek Lisans Öğrencisi Elif Nur İrem DURMUŞ
eguzey@ogr.kastamonu.edu.tr
elifnuremguzey@gmail.com

**EK 3: GÖRÜŞME SORULARI (UNESCO Sürecinde Bugüne Kadar Yer Alan
Kastamonu'daki İlgili Paydaşlara Uygulanan Görüşme Soruları)**

Sayın Katılımcı,

Kastamonu Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tez çalışması kapsamında ‘‘UNESCO Geçici Listesi’ne Alınan Kasaba Köyü Mahmutbey Camii ve Kastamonu Turizmine Yönelik Değerlendirmeler’’ adlı bir çalışma yürütmekteyiz. Bu görüşme formu; UNESCO Geçici Listesi’ne Alınan Kastamonu Kasaba Köyü Mahmutbey Camii’nin siz ilgili paydaşlar tarafından nasıl algılandığı, UNESCO hakkındaki bilgilerinizi ve eserin Geçici Listesi’ne alınmasının bölge turizmine etkisini belirlemek üzere hazırlanmıştır. Bu konu hakkındaki görüşleriniz ve vereceğiniz cevaplar sadece bilimsel amaçlarla kullanılacak olup, başka bir kurumla paylaşılmayacaktır. Çalışmanın güvenilirliği ve doğruluğu sizlerin samimiyetine ve vereceğiniz cevapların içtenliğine bağlıdır. Katkılarınız, sabrınız ve değerli vaktinizi bize ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Canan TANRISEVER YİĞİT
Kastamonu Üniversitesi
Turizm Fakültesi
Öğretim Üyesi

Tez Öğrencisi
Elif Nur İrem DURMUŞ
Kastamonu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Cinsiyetiniz nedir?
2. Yaşınız nedir?
3. Eğitim durumunuz nedir?
4. Medeni durumunuz nedir?
5. Göreviniz nedir?
6. Mahmutbey Camii’nde ziyaretçilere danışma, rehberlik ve diğer bilgilendirme hizmetlerinin sunulması noktasında yerel yönetimler çaba harcamakta mıdır? Bu hususta üniversiteden destek alınıyor mu? Cevap evetse peyzaj, tarih, kültür ve turizm vb. alanlarda ne gibi ortak projeler geliştirmek istersiniz?

EK 3’ÜN DEVAMI

7. Mahmutbey Camii’ne gelen ziyaretçiler ziyaret sürelerini oldukça kısa tutuyorlar. Ziyaret süresini uzatmak için Mahmutbey Camii çevresinde ne gibi düzenlemeler yapılması planlanıyor?

- 8.** Mahmutbey Camii'nin UNESCO adayı olmasının ne gibi yaptırımları var? Kalıcı Liste'ye alınırsa bu yaptırımlar ne olacak ve UNESCO'nun tanıtımı için ya da Mahmutbey Camii'nin korunması için katkısı yasal olarak ne olacak?
- 9.** Mahmutbey Camii ve Kasaba Köyü Kastamonu'daki diğer turizm faaliyetlerine nasıl entegre edilebilir?
- 10.** Kasaba Köyü bölgesinin turizmini geliştirmek için ne gibi fikirleriniz var?
- 11.** Kastamonu'daki değerlerin korunması ile ilgili görüşleriniz ve çalışmalarınız nelerdir? Başka UNESCO adaylık planınız var mı? Varsa hangi eserle başvurmayı düşünüyorsunuz?
- 12.** Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'nden UNESCO Miras Listesi'ne geçmesi için ne gibi çalışmalar yürütülmektedir?
- 13.** Kasaba Köyü yerel halkının turizm faaliyetlerine katılımına ilişkin düşünceleriniz nelerdir?
- 14.** Kasaba Köyü yerel halkını Mahmutbey Camii'ni koruma konusunda eğiterek turizme dâhil etme planlarınız var mı? Varsa, ne gibi eğitimler verilmesini uygun görürsünüz?
- 15.** Alandaki tüm paydaşları dâhil edecek bir turizm yönetim planı çalışmanız var mıdır? Varsa, bu turizm yönetim planı neleri kapsıyor?
- 16.** Kastamonu en çok hangi dönemde turist çekiyor ve en çok hangi amaçla Kastamonu'ya turist geliyor? Mahmutbey Camii tam olarak bunun neresinde yer alıyor? Mahmutbey Camii'nin tek başına Kastamonu'ya gelme sebebi olması için neler yapılmalı (Turistlerin Efes'i ziyaret etmek için İzmir'in Selçuk ilçesine gitmesi örneğinde olduğu gibi)?
- 17.** Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün 2015 yılı verilerine bakıldığında yıl boyunca Kastamonu'ya giriş yapan yerli turist sayısı 246.283, yabancı turist sayısı ise 4.510 olup genel toplamda ortaya çıkan tablo 250.793 verisini göstermektedir. Bahsi geçen yılda 399.728 yerli turist, 7.288 yabancı turist olmak üzere toplam

EK 3'ÜN DEVAMI

407.016 turist Kastamonu'da konaklamıştır. Siz bu artışı Mahmutbey Camii'de gözlemleyebiliyor musunuz?

- 18.** Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması Kastamonu'da turizm faaliyetlerinde kalite bilincinin artmasına katkıda bulundu mu?

19. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması Kastamonu'nun kalkınmasını hızlandırdı mı?
20. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınması Kasaba Köyü'nün yaşam kalitesini arttırmış mıdır? Eğer cevabınız evetse, nasıl arttırmıştır?
21. Mahmutbey Camii'ni ziyaret eden ziyaretçilerin sayısı profesyonel bir şekilde kayda alınmakta mıdır?
22. Kasaba Köyü'nde kış aylarında nüfus değişimi hangi seviyededir?
23. Kasaba Köyü'nde yaz aylarında nüfus değişimi hangi seviyededir?
24. Sizce Kastamonu'nun turizm açısından eksik gördüğünüz yönleri nelerdir? Bunlar için sizce neler yapılmalıdır?
25. Sizce Kastamonu'nun turizm açısından güçlü yönleri nelerdir?
26. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının avantajları nelerdir?
27. Mahmutbey Camii'nin UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınmasının dezavantajları var mıdır, varsa nelerdir?
28. Mahmutbey Camii ve Kastamonu ili ulusal ve uluslararası platformda nasıl tanıtılıyor? Sizin bu tanıtıma katkınız nedir?
29. Eklemek istediğiniz bir şey var mı?

EK 4: İLGİLİ LİTERATÜR TARAMASI

Aşağıda tablo halinde verilmiş olan literatürde 2007 yılından 2019 yılına kadar gerçekleştirilmiş olan araştırmalar yer almaktadır. Araştırmalar çok çeşitli bilim dallarında ve alanlarda gerçekleştirilmiştir. Bunlara değinilecek olunursa; hepsi UNESCO ile ilintili olarak turizm, sosyal bilgiler öğretmenliği, tarihi yapıları koruma ve onarım, şehir ve bölge planlama, çevre – tasarım, sürdürülebilir turizm, kent araştırmaları, peyzaj mimarlığı, uluslararası turizm ve kültürel miras, turizm işletmeciliği, kültürel turizm, kültürel miras ve somut kültürel mirastır. Derinlemesine taranan materyaller makale, bildiri, seminer, sunum, rapor, poster, kitap ve tezlerdir. Tabloda tezin temasıyla ilgili olarak makale, bildiri, kitap ve tezlere yer verilmiştir.

No	Yıl	Araştırmanın Yazarları	Araştırmanın Başlığı ve Türü	Araştırmanın Konusu ve Bulguları
1.	2007	Erdal Akpınar	Türkiye'nin Dünya Mirası Listesi'ndeki Yeri ve Yeni Bir Aday Önerisi (Makale)	Bu araştırmada, ilk etapta Türkiye'nin Dünya Miras Listesi'ndeki varlıkları tek tek incelenmiştir. Sonraki aşamada Türkiye adına yeni bir aday önerisi olarak Gelibolu Yarımadası Tarihî Millî Parkı sunulmuştur. Milli Park; Kültür Varlıkları, Muharebe Alanları ve Diğer Kültür Varlıkları başlıkları altında tanıtılmıştır. Araştırmada yapılan tespitlere göre Milli Park'ın 6. kriterde belirtilen niteliklere uygun olduğu düşünülmektedir.
2.	2010	Şeyma Şengür	UNESCO Ölçütleri (Kriterleri) Kapsamında Kazdağları'nın Dünya Mirası Olarak Değerlendirilmesi Üzerine Araştırmalar (Yüksek Lisans Tezi)	Bu araştırmada, Kazdağları UNESCO Dünya Mirası Kriterleri kapsamında değerlendirilmiş, bölgenin Dünya Mirası olabilme potansiyeli Kazdağları'nın kültürel değerler açısından 6. kriter kapsamında, doğal değerler açısından 7., 9. ve 10. kriterler kapsamında değerlendirilmesi önerilerek ortaya konulmuştur. Kazdağları Bölgesi'nin doğal güzelliklerinin yanı sıra kültürel değerleriyle de bütüncül olarak ele alınarak, UNESCO Dünya Miras Alanı ilan edilip, korunması gerektiğinin altını çizilmiştir. Bununla birlikte araştırma alanını tehdit eden bulgular kapsamında turizmin bölge halkı için

				bir ekonomik girdi olmak ile, kontrolsüz geliştiği takdirde ziyaretçi baskınları ve bilinçsiz insan kullanımları da eklendiğinde çevre sorunlarının da katlanacağı belirtilmiştir.
3.	2012	Aylin Şentürk	Unesco Dünya Miras Listesinde Yer Almanın, Ülke ve Kültürel Miras Koruma Politikalarına Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme (Yüksek Lisans Tezi)	Bu araştırmada, İstanbul Tarihsel Alanları'nın UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer almasının İstanbul ve Türkiye için avantajları ve dezavantajları ortaya koyulmuştur. Dünya Miras Listesi'nde yer almanın ülkesel prestijini arttırdığı gibi aynı zamanda alan tanıtımını ve korunmasını da sağladığı belirtilmiştir. Tanıtım ile turizmin de geliştiği, tanıtım süreci doğru hamlelerle yönetilebilirse turizmin ülke ekonomisine getirisinin arttığı ifade edilmiştir. Doğru değerlendirmeler ile bu ekonomik getiri kültür turizmini oluşturan alanların koruma altına alınabilmesi için geliştirilmiş projelere iletilerek, sürekliliği olan bir koruma-turizm dengesinin oluşturulabildiği ifade edilmiştir.
4.	2013	Mehmet Tunçer	Mardin'in Korunması ve UNESCO Dünya Miras Listesi'ne Girmesi	Bu araştırmada, Mardin'i korumak ve UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girmesi için yapılması gereken faaliyetleri yönlendirmek için stratejiler ve politikalar geliştirmek amaçlanmıştır. Araştırmanın bu amaçlarına istinaden, ilk önce Mardin'in sivil mimarisi ve kentsel dokusu hakkında sonra da

			(Makale)	UNESCO'nun Mardin'de yapılmasını istediği Yönetim Planı hakkında malumat verilmiştir.
5.	2015	Bilge Kağan Şakacı	Doğal ve Kültürel Mirasın Hayati Sorunu: İstisnai Evrensel Değer (UNESCO Dünya Mirası Listesi) (Makale)	Bu araştırmada, istisnai evrensel değer incelemeye tabi tutulmuştur. Araştırma, literatür taramasına dayalı teorik bir çalışma olup tartışma bölümünde Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Sözleşmesi ile Dünya Mirası Konvansiyonunun Uygulanmasına Yönelik İşlevsel İlkeleler kullanılmıştır.
6.	2016	Dürdane Kaya Özdemir	Kent Kimliğinin Sürdürülebilirliği İçin Peyzaj Yönetim Anlayışının Geliştirilmesi: Bartın - Amasra Örneği (Yüksek Lisans Tezi)	15.04.2013 tarihinde UNESCO Geçici Miras Listesi'ne "Ceneviz Ticaret Yolunda Akdeniz'den Karadeniz'e Kadar Kale ve Surlu Yerleşimleri" adıyla Bartın ilinin Amasra ilçesindeki Amasra Kalesi de eklenmiştir. Bu araştırmada, Amasra kenti ile fiziki, sosyo-kültürel ve ekonomik açılardan benzerlik gösteren ve UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alan kentler incelemeye tabi tutulmuştur. Yapılan derin mülakat sonrası elden edilen sonuçlara göre GZFT Analizi yapılmıştır.
7.	2016	Ertuğrul Düzgün		Bu araştırmada, 1994 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kabul edilen Safranbolu kentinin listeye kabul edildikten sonraki gelişiminde sürdürülebilir turizm açısından nasıl etkilendiğinin

		Ayşegül Acar	Safranbolu Turizminin Sürdürülebilir Gelişiminde UNESCO'nun Etkileri (Makale)	ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda; gözlem, doküman taraması, ikincil veriler ve mevcut kaynakların incelenmesi işe koşulmuştur. Sonuç olarak, Safranbolu UNESCO tarafından tescil edildikten sonra kente gelen ziyaretçi sayısının ve bilinirliğinin her geçen yıl arttığı ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte kentin sadece Safranbolu evlerinden ibaret olmadığı diğer kültürel değerlerle ile koruma - kollama dengesi içerisinde planlanması ve turizme katılması önerilmiştir.
8.	2016	Evrin Ulusan A. Ege Yıldırım	Temsili, Dengeli ve Güvenilir Bir Liste İçin: Türkiye'nin Dünya Mirası Adaylıklarının Gözden Geçirilmesi (Makale)	Bu araştırmada, Türkiye'nin Dünya Miras Listesi'ne miras kaydetmekte yeterli kapasiteye sahip olduğunu ama önceki yıllarla karşılaştırıldığında kapasitesinin tamamını kullanamadığı ifade edilmiştir. Araştırmanın amacı, Türkiye'nin Geçici Listesi'nde olan miraslarını Sözleşme'nin amacı ve Dünya Miras Komitesi'nin "temsili, dengeli ve güvenilir bir Dünya Miras Listesi oluşturulması" amacı doğrultusunda kabul ettiği Küresel Strateji ile alakalı olarak değerlendirilmesidir. Türkiye'nin Dünya Mirası Adaylarının Gözden Geçirilmesi kapsamında Tipolojik Özellikleri tablo halinde verilmiştir. Türkiye, UNESCO'ya taraf devletler

				içinde Geçici Listesi'nde en fazla mirasa sahip ülke konumundadır.
9.	2016	Mustafa Artar	Kültürel Miras ve Korumaya UNESCO Çalışmaları ile Yaklaşmak: Amasra Örneği (Makale)	Bu araştırmada, 2013 yılında 'Ceneviz Ticaret Yolunda Akdeniz'den Karadeniz'e Kadar Kale ve Surlu Yerleşimleri' seri başvurusuyla UNESCO Geçici Miras Listesi'ne konu olan şehirlerden biri olan Amasra'nın geçirdiği süreç ve kamu kurumlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve üniversitelerinin toplu çalışmalarına yer verilmiştir. Araştırmanın sonucunda, coğrafi olarak Amasra'ya yakınlığı ile bilinen UNESCO kenti Safranbolu'daki çalışmalara dikkat çekilerek UNESCO Adaylık Başvurusu'nun olumlu sonuçlanması dâhilinde turizm olanaklarının gelişeceği, yeni istihdam olanaklarının sağlanacağı ve dünyaca tanınırlığının artacağı öngörülmüştür.
10.	2016	Özlem Er Övünç Bardakoğlu	Kültürel Mirasın Sürdürülebilir Turizm Ürünü Çeşidi Olarak Değerlendirilmesi: Edirne Örneği (Makale)	Bu araştırmanın amacı, Edirne ilinin sahip olduğu kültürel mirasın yanı sıra turistik ürün yelpazesinin belirlenmesi ile bu sayede sürdürülebilir turizm için ne gibi öneriler geliştirilebileceğinin ortaya konmasıdır. Bu doğrultuda Edirne'de turizm alanında görev yapmakta olan yerel yönetim, kamu sektörü, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve

				üniversite temsilcilerinden oluşan bir grupla görüşme gerçekleştirilmiştir.
11.	2016	Sena Okuyucu	Kazdağı Milli Parkı ve Yakın Çevresinin UNESCO Kriterlerine Göre Jeopark Potansiyelinin Belirlenmesi ve Eğitim Amaçlı Kullanımı (Yüksek Lisans Tezi)	Bu araştırmada amaç, Kazdağları'nı UNESCO'nun koyduğu kriterler çerçevesinde jeolojik-jeomorfolojik, floristik, faunistik, hidrolojik, arkeolojik, mitolojik, tarihi, kültürel ve sosyo-ekonomik açılardan inceleyerek jeopark potansiyelini ortaya koyarak aynı zamanda eğitim amaçlı kullanılabilirliğini saptamaktır. Kazdağları, UNESCO tarafından jeopark olarak tescil edilirse yerel halkın üretim ve turizm faaliyetlerine de katkı payı artacağından sürdürülebilir kalkınmasına da katkı sağlayacağı öngörülmektedir. UNESCO tarafından tescil edilmek turizmin sadece bir dönem değil 12 aya dağılmasını sağlayacaktır.
12.	2016	Serdar Ceylan Mehmet Somuncu	Kültür Turizmi Alanlarında Turizmin Çeşitlendirilmesine Eleştirel Bir Bakış: Safranbolu UNESCO Dünya Miras Alanı (Makale)	Bu araştırmada, turizmin Safranbolu'da planlamaya ve alan yönetimine dayalı olmayan bir şekilde gelişmesi sebebiyle kaynaklanan problemler saptanmış ve bu konudaki paydaşların görüşleri yorumlanmıştır. Bununla birlikte Dünya Miras Alanının özellikleri ile uyumsuz turizm uygulamaları eleştirel bir bakış açısı ile analiz edilip Safranbolu'nun korunması ve sürdürülebilir turizm uygulamalarının hayata geçirilmesi için öneriler

				<p>ortaya koyulmuştur. Makalenin bulgular bölümünde kentin turizm gelişimine yer verilmiştir. Burada Konaklama Yapan Ziyaretçilerin Belirli Yıllara Göre Toplam Durumu'na bakıldığında 1995 yılında ve 2004 yılındaki veriler karşılaştırıldığında 19 yıl içerisinde alanda konaklama yapan ziyaretçi sayısı 8,7 kat artmıştır. Konaklama yapan ve gününbirlik alana gelen yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı sürekli artma eğilimindedir. Safranbolu'nun kültürel miras alanı olması, fuarlardaki destinasyon tanıtımının ve pazarlanmasının sağlanması, ulusal ve uluslararası alanda sahanın turistik imajının ve çekiciliğinin yüksek olması gibi hususlar Safranbolu'ya olan talebi her geçen gün artırdığı görülmektedir.</p>
13.	2017	Ayhan Gökdeniz	<p>UNESCO Süreçleri ve Bir Başarı Hikayesi; "Ayvalık Endüstriyel Peyzaj" Başlığı ile Geçici Liste'de (Tentative List)</p> <p>(Makale)</p>	<p>Bu araştırmada, 2017 yılında 3. ve 5. kriterlere uygun görülerek UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınan Ayvalık'ın başarı hikayesi, yol haritası ve hedefleri anlatılmıştır. Bu amaçla, UNESCO, Ayvalık ve Ayvalık'ın UNESCO süreci ilgili bilgiler verilmiştir. Makalede, UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmenin artık yöreler tarafından birer kalkınma projesi gibi görüldüğünden bahsedilmiştir. Bunun sebebinin de UNESCO'nun yöreye farklı alanlarda değerler kattığı düşüncesidir. Bu düşünce, 1994 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne</p>

				alınan Safranbolu'nun yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı verileriyle somutlaştırılmıştır.
14.	2017	Aytuğ Arslan Nazım Çokişler	Seyahat Acenteleri Açısından Birgi'nin Turizm Potansiyeli (Makale)	Bu araştırmada, 2012 yılında UNESCO Geçici Listesi'ne alınan İzmir'in Ödemiş İlçesi'ne bağlı bir mahalle olan Birgi'nin seyahat acenteleri açısından turizm potansiyeli incelenmektedir. Bu doğrultuda seyahat acenteleri yetkilileri ve turist rehberleriyle görüşmeler sağlanmıştır. SWOT Analizi'ne göre Birgi'nin güçlü yönleri doğal ve kültürel yapısı, zayıf yönleri tanıtım ve altyapı sorunları, fırsatları alternatif turizm çeşitlerine ve tur rotalarına olan ilginin artmasıdır. İzmir'in diğer tarihi turistik ilçeleri olan Selçuk, Tire ve Ödemiş yerli ve yabancı turizm faaliyetlerindeki payının giderek artması Birgi'nin turizminin gelişimindeki tehlikeyi oluşturmaktadır.
15.	2017	Bahadır İnanç Özkan Azize Hassan	Türkiye'deki Somut Olan Kültürel Mirasın Pazarlama Sorunu (Makale)	Bu araştırmada, Türkiye'nin ve İngiltere'nin, somut kültürel mirasa sahip yerlerine yapılan ziyaretçi sayıları ortaya koyularak durum tespiti yapılmıştır. 2015 yılında İngiltere 828.427 ziyaretçi ağırlarken, Türkiye 12.491.148 ziyaretçi ağırlamıştır. Yapılan araştırma, yazarların da sonuç bölümünde belirttiği

				gibi somut kültürel mirasın pazarlanamama sebebine yönelik kesin bir cevap vermemiştir.
16.	2017	Bekir Eşitti	Ani Harabelerinin Bölgesel Kalkınma Üzerindeki Etkileri (Makale)	Bu araştırmada, 2016 yılında Dünya Miras Listesi'ne alınan Ani Harabeleri'nin üzerinden kültürel miras varlıklarının bir turistik ürün olarak korunmasında ve geliştirilmesindeki zorluklar tartışılmıştır. Bu doğrultuda, açık uçlu bir soru formu geliştirip yerel paydaşlar, ziyaretçiler ve yerel halkla görüşmeler yapılmıştır. Araştırmada Ani Harabeleri'nin önemli ve ikonik kültürel miras statüsüne sahip olmasına rağmen ziyaretçi çekmekte yeterince başarılı olamadığı sonucuna ulaşılmıştır.
17.	2017	Burak Murat Demirçivi	Göreme Milli Parkı ve Kapadokya Kayalık Bölgeleri'ne İlişkin UNESCO Raporu Değerlendirmeleri ve Öneriler (Makale)	Bu araştırmada, 1985 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne dâhil olan Göreme Milli Parkı ve Kapadokya Kayalık Bölgeleri'ne ilişkin 2014 yılında yazılmış olan UNESCO raporu ele alınarak, raporda yer alan eksikliklere iyileştirici birtakım öneriler sunulmuştur. Raporda eğitim, finansman, hukuk, trafik, planlama ve yönetim alanlarındaki eksikliklere değinilmiştir. UNESCO'nun yayınladığı kaynaklara ve bölgeye yapılan ziyaretler esnasında yapılan gözlemlere dayanarak araştırma gerçekleştirilmiştir. Raporda; bölgede olumsuzluklar gözlemlense de Dünya Miras Listesi'ne

				giren alanlarda farkındalığın arttığı, varlığın korunma durumunun olumlu yönde ilerlediği, yeterli arz kaynağının mevcut olduğunun, bölgedeki doğal ve kültürel varlıkların turizm vasıtasıyla yerel ekonomiye katkı sağladığı gözlemlenmiştir.
18.	2017	Burcu Gülsevil Belber Gülhan Sözbilen	Yerel Halk Gözüyle Turistik Talebin Kültürel Mirasa Etkisi: Kapadokya Örneği (Makale)	Bu araştırmada, UNESCO Dünya Miras Listesi'nde olan Göreme Milli Parkı ve Kapadokya Kayalık Alanları'ndaki turistik talebin, kültürel miras elemanlarına etkisini yerel halkın bakış açısı bakımından incelenmiştir. Bu doğrultuda yüz yüze anket yöntemi uygulanmıştır. Kapadokya'nın turistik ürünlerine olan talebin, alanın kültürel miras elemanlarına etkisi ile ilgili yerel halkın bakış açıları araştırıldığında, turistik talebin kimi açılardan negatif, kimi açılardan ise pozitif etki doğurduğu yönünde algıya sahip oldukları görülmektedir. Bundan dolayı, yerel halkın pozitif etki doğurduğunu düşündüğü aktivitelerin çoğaltılmasının, negatif etki doğurduğunu düşündüğü aktivitelerin ise tekrardan düzenlenmesinin yararlı olacağı önerilmektedir.
19.	2017	Ebru Karapınar		Bu araştırmada, tarihin bilinen ilk ve en büyük tapınağı olan Göbeklitepe'nin turizm potansiyeli SWOT analizi ile değerlendirilmiştir.

		Murat Barakazı	Kültürel Miras Turizminin Sürdürülebilir Turizm Açısından Değerlendirilmesi: Göbeklitepe Ören Yeri (Makale)	Göbeklitepe'nin ikamesinin bulunmaması nedeniyle sahip olduğu yüksek imajdan ötürü bölge turizmine yapacağı katkı yadsınamaz bir gerçektir. Bölge turizmine yapacağı katkılarla birlikte hem ekonomik hem de sosyal açılardan faydalar sağlayacağı da öngörülmüştür.
20.	2017	Funda Kurak Açııcı Şebnem Ertuş Elif Sönmez	Sürdürülebilir Turizm: Kültür Turizmi ve Kültürel Miras (Makale)	Bu araştırmada, sürdürülebilir turizm; kültürel turizm ve kültürel miras kavramları üzerinden değerlendirilirken, Türkiye'nin Dünya Miras Listesi'nde yer alan örnekler üzerinden ele alınmıştır. Türkiye genelinde kültürel turizm ve kültürel mirasın sürdürülebilir gelişimi incelenmiştir. Türkiye'nin Dünya Mirası Listesi'nde bulunan varlıkları bölge ve listede yer aldıkları yılları ile tarihi geçmişleri detaylı bir şekilde anlatılmıştır. 2017 yılı itibarıyla Dünya Miras Listesi'nde 17, Geçici Miras Listesi'nde 60 varlığın olduğu belirtilmiştir.
21.	2017	Gamze Kara	Kültürel Mirasın Turizm Amaçlı Kullanılmasında Turist Taleplerinin Belirlenmesi: Safranbolu Örneği (Makale)	Bu araştırmada, Safranbolu Kenti'nin 1994 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınmasının sahip olduğu kültüre turizm destinasyon imajı üzerine etkileri ve Safranbolu'yu ziyaret eden yerli yabancı ziyaretçilerin yıllara göre talebi incelemiştir. Bu doğrultuda ziyaretçilere anket uygulanmıştır.

				<p>Araştırma bulguları sonucunda Safranbolu ilçesi, UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alındıktan sonra Türkiye'de ve dünya çapında tanınırlığı artmış, yerli ve yabancı ziyaretçilerin ilgi odağı haline gelen bir çekim merkezi olmuştur. Kültür turizmi dışında adını doğa turizmi, kış turizmi ve yayla turizmiyle duyurmaya başlamıştır. Ziyaretçi sayısı yıllara göre değişiklik göstermekle birlikte yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı artma eğiliminde olup bölgenin ve ülkenin ekonomik kazancına katkı sağlamış ve sağlamaya da devam etmektedir.</p>
22.	2017	Gamze Kara Ahmet Gürbüz	Safranbolu'ya Gelen Turistlerin Yöresel Gıda Algısı ve Talep Durumu (Makale)	<p>Bu araştırmada, turizm ve üretilen yöresel ürünler arasında uzun süreli bir ilişki olup olmadığını ve bu sektörün ekonomik büyümeye etkisini ortaya koymak amaçlı bir çalışma yürütülmüştür. Bu doğrultuda 1994 yılında Dünya Miras Listesi'ne alınan Safranbolu'ya gelen yerli ve yabancı turistlere anket uygulanmıştır. Safranbolu, UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alındıktan sonra gününbirlik turlardan konaklamaya doğru bir artış gözlenmeye başlamıştır. Gün geçtikçe yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı artmıştır. Bu da bölgenin ekonomik kalkınmasını olumlu etkilemiştir. Miras</p>

				kentin ziyaretçilerinin sezonluk olmayıp yıl geneline de yayıldığı gözlemlenmektedir.
23.	2017	Hacer Arslan Kalay Emirhan Yenişehirlioğlu	UNESCO Dünya Miras Listesi'nin Kültürel Miras Alanlarındaki Ziyaretçi Sayılarına Etkisi (Makale)	Bu araştırmada, bir kültürel miras alanının UNESCO Dünya Miras Listesi'ne kabul edilmesinin o alana daha çok turist çekeceği düşüncesini akıllara getireceği belirtilmiştir. Bu düşünceden yola çıkılarak, kültürel mirasın bulunduğu coğrafyaya kattığı marka değerinin ziyaretçi sayısına etki edip etmediği ortaya konmak istenmiştir. Bu amaçla, dünyadan ve Türkiye'den Dünya Miras Listesi'nde yer alan 6 örnek alan seçilerek listeye girmeden önceki yıllarda ve listeye girdikten sonraki yıllardaki ziyaretçi sayısı farkı incelenmiştir. Sonuç olarak, UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmenin uzun vadede ziyaretçi sayısı bakımından bir tesiri olmadığı ama kısa vadede ziyaretçi sayısında yukarı doğru pozitif kırılmalara neden olduğu saptanmıştır.
24.	2017	Hacer Arslan Kalay Emirhan Yenişehirlioğlu	Kültürel Mirasın Yönetiminde Bir Çatışma Unsuru: Turizm (Bildiri)	Bu araştırmada, turizm ile kültürel varlıkların korunması arasındaki çatışma incelenmektedir. Kültürel Miras Yönetimi ile turizm arasındaki çatışmayı en aza indirmeye ve milli yarar sağlamak amacıyla Kültürel Miras Yönetimi'ne daha koruma yanlısı yaklaşan Sanat Tarihçi akademisyenlerin görüşlerine yer verilerek, ortak paydada

				buluşlmaya çalışılmıştır. Araştırmadaki bütün bulgular ve yorumlardan anlaşılacağı üzere en temel gereksinimin eğitim olduğu, yerelde ve genelde bütün yönetici ve halka görev düştüğü görülmektedir.
25.	2017	Hacer Arslan Kalay Sevcan Yıldız	Akdamar Anıt Müzesi'nin (Kilisesi) Tarihsel Süreçleri ve Kültürel Miras Turizmi Açısından Önemi (Makale)	Bu araştırmada, 13.04.2015 tarihinde UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınan Akdamar Anıt Müzesi'nin tarihsel süreçlerine temas edilip, kültürel miras turizmi açısından önemi vurgulanmıştır. Türkiye'de bulunan ve en çok ziyaret edilen müze istatistikleri ve Doğu Anadolu Bölgesi turlarında en çok ziyaretçi alan müzelerden biri olan Akdamar Anıt Müzesi istatistikleri incelenmeye tabi tutulmuştur. Somut kültürel miras ziyaretçilerinin geliş amaçlarının ya kültürel ya da dini/hac amaçlı olarak geldikleri görülmektedir. Kültürel miras turizmi açısından önemli bir yapı olan ve UNESCO tarafından Dünya Geçici Kültürel Mirası Listesine alınan Akdamar Anıt Müzesi'nin kültürel miras turizmi içinde önemi göz ardı edilmeyecek seviyededir. Türkiye turizmi ve kültürel miras turizmi açısından bakıldığında her türlü politik etkilenmelere rağmen ciddi oranda ziyaretçi alan bu yapının tanıtımlarının daha fazla yapılp öneminin vurgulanarak UNESCO Kültürel Miras Listesine

				alınması ve ziyaretçi sayısının artırılması yolunda tüm kamu kurumlarının, yerel yönetimlerin ve sivil toplum örgütlerinin iş birliği içinde çalışması önemli olduğu vurgulanmıştır.
26.	2017	Mehmet Marangoz Zehra Tayçu	Bilişsel ve Duygusal İmaj Unsurlarının Şehir Markası İmajına Etkisi: Muğla İli Örneği (Makale)	Bu araştırmada, Muğla'da bulunan ve UNESCO tarafından Geçici Miras Listesi'ne alınan Likya Uygarlığı Antik Kentleri'nden Tlos Antik Kenti'ne gelen ziyaretçilere anket uygulanmıştır. Araştırmanın amacı, ziyaretçilerin ziyaret sonrası bilişsel ve duygusal imaj unsurlarının Muğla'nın şehir markası üzerinde etkilerinin olup olmadığının saptanmasıdır. Araştırmanın bulgularının sonucunda Tlos Antik Kenti'nin bilişsel ve duygusal imaj unsurlarının Muğla'nın şehir marka imajı üzerinde etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. UNESCO tarafından listeye alınan kültürel mirasların yerli turizm açısından önem teşkil ettiği kadar uluslararası alanda da son derece önemli olduğunun altı çizilmiştir. Bir şehrin markalaşmasında kültürel miraslar büyük önem arz ettiği ifade edilmiştir.
27.	2017	Oğuz Diker		Bu kitap, üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümün başlığı "Kültür ve Kültürel Miras"tır. Bu bölüm kültür, kültürel miras ve alt başlıkları dahilinde

		Taşkın Deniz	Coğrafya ve Tarih Perspektifinden Somut Kültürel Miras ve Türkiye (Kitap)	açıklanmıştır. İkinci bölümün başlığı “ Somut Kültürel Miras ve Türkiye” dir. Bu başlık kapsamında Türkiye’deki somut kültürel miraslardan bahsedilmiştir. Üçüncü bölümün başlığı “Dünya Miras Listesi ve Türkiye” dir. Bu başlık dahilinde Türkiye’nin Dünya Miras Listesi detaylı bir şekilde mercek altına alınmıştır.
28.	2017	Rahmi Yücel Serkan Şengül Alper Kurnaz	Turizm Destinasyonlarının UNESCO Dünya Miras Listesine Girişinde Paydaşların İş Birliğinin Rolü: Mudurnu Örneği	Bu araştırmada amaç turizm destinasyonlarının UNESCO Dünya Miras Listesi’ne başvuru süreçlerinin incelenmesi ve paydaşların bu konuda neler yapabileceğinin ortaya konulmasıdır. Bu doğrultuda, bir Osmanlı kasabası olan Mudurnu’da yerel paydaşların görüşleri yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılarak alınmıştır. Araştırmanın sonucunda, yerel yönetim ve sivil toplum kuruluşlarının birlik halinde davranmaları gerektiğine, başvuru sürecinin takibinin çok iyi izlenmesinin gerekli olduğu ve bireylerin gayretli çalışması gerektiği sonuçları elde edilmiştir.
29.	2017	Sevcan Yıldız Engin Derman	Kültürel Miras: UNESCO Dünya Miras Listesi Türkiye Örneği	Bu araştırmada; kültür, miras kavramları açıklanarak, kültürel miras kavramı literatür taraması ile incelenmiş ve 2016 yılı itibariyle Türkiye’nin Dünya Miras Listesi ve Geçici Miras Listesi ortaya konmuştur. Bütün insanlığın ortak

			(Bildiri)	mirası olarak kabul edilen evrensel değerlere sahip kültürel ve doğal varlıkları dünyaya tanıtmak, toplumda söz konusu evrensel mirasa sahip çıkacak bilinci oluşturmak ve çeşitli sebeplerle bozulan, yok olan kültürel ve doğal değerlerin yaşatılması için gerekli iş birliğini sağlamak amaçlanmaktadır.
30.	2018	Burhanettin Zengin Koray Genç	Turizm İşletmesi Olarak Tarihi Evlerin Kullanımı ve Kültürel Mirasın Sürdürülebilirliğine Etkileri: Mudurnu Örneği (Bildiri)	Bu araştırmada, UNESCO Geçici Listesi'nde olan Mudurnu'daki turistik konak işletmelerinin kültürel mirasın sürdürülebilirliğini sağlamaya yönelik uygulamalarının neler olduğunu, işletmelerin temsilcileriyle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerle ve gözlemlerle ortaya çıkarılmıştır. Elde edilen veriler, Koruyarak Kullanma Uygulamaları, Hizmet Uygulamaları ve Pazarlama Uygulamaları olarak 3 başlık altında toplanıp betimsel analize tabi tutulmuştur. Araştırmanın sonucunda, destinasyon içerisinde bulunan 6 işletmenin tamamı da çalışmaya dahil edilse de çalışmanın genelleme yapılabilecek seviyeye ulaşmadığı düşünülmektedir.
31.	2018	Gencay Saatçi	Kültürel Miras Kaynağı Olarak Bozcaada'nın Somut ve Soyut	Bu araştırmada, Bozcaada'nın kültürel envanteri UNESCO tarafından belirlenen somut ve somut olmayan kültürel mirasın sınıflandırması Bozcaada'da yaşayan yerel halk ile görüşülerek

		Nahide Övgü Demiral Selda Eğilmezgil Yılmaz	Kültürel Varlıkları Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme (Bildiri)	yapılmıştır. Bozcaada'nın sahip olduğu somut ve somut olmayan kültürel mirası kavramsal olarak ortaya koyulmuştur.
32.	2018	Kaan Uysal	Kültürel Mirasın Turizm Amaçlı Kullanılmasında Yerel Halkın Algı ve Tutumlarının Belirlenmesi :İznik Örneği (Yüksek Lisans Tezi)	Bu araştırmada, Geçici Liste'de olan Bursa'nın İznik ilçesinde yer alan kültürel mirasın turizm amaçlı kullanılmasında yerel halkın algı ve tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda yerel halka anket uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda her ne kadar yerel halkın turizmi desteklediği görülse de turizm açısından büyük bir öneme sahip olan tarihi, doğal, kültürel değerlerin gerektiği kadar korunamadığı ortaya çıkmıştır. Büyük bir öneme sahip olan bu değerlerin tanıtım ve pazarlama çalışmalarının noksanlığı bölge turizmine negatif yönde tesir etmektedir. Bunun dışında bölgedeki alt ve üst yapı problemleri turizmin ilerlemesine ve bölge halkının yaşamına negatif yönde tesir etmektedir
33.	2018	Nurettin Ayaz Ömer Ceyhun Apak	Kültürel Miras Alanları Üzerine Bir Meta Analizi: Safranbolu İlçesi Örneği	Bu araştırmada, Dünya Miras Listesi'nde yer alan Safranbolu kentinin turizmine yönelik olarak farklı alanlardaki çalışmaları Meta Analizi kapsamında incelemek ve miras turizmi kapsamında destinasyonun geleceğine yönelik bir bakış açısı

		Kübra Sünbül	(Makale)	kazandırmaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinde içerik analizi tercih edilmiştir. Araştırma sonuçları göstermektedir ki ilgili yazında daha önce Safranbolu hakkında turizm, coğrafya, mimarlık, sanat tarihi ve sosyoloji çalışmalar yürütülmüştür. Çalışmalarda özellikle kültürel mirasın korunması, sürdürülebilirlik, turizm planlaması, turizm çeşitlendirme, taşıma kapasitesi, bilinç oluşturma, misafir kabul eden toplumun ve ziyaretçilerin düşüncelerine sıkça rastlanmaktadır.
34.	2018	Salih Birinci Çağlar Kıvanç Kaymaz Aykut Camcı	Göbekli Tepe'nin Arkeolojik Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi (Şanlıurfa)	Bu araştırmada, Göbekli Tepe'nin arkeolojik turizm potansiyeli ile bu turizm potansiyelinin coğrafi açıdan değerlendirilmesi ve sahanın arkeolojik miras olarak önemi ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda Göbekli Tepe ilgili yapılmış bilimsel yayınlar, çeşitli tematik haritalar ve saha çalışmaları sonucunda toplanan veriler incelenmiştir. Toplanan veriler ışığında SWOT Analizi gerçekleştirilmiştir. Kültür ve arkeoturizm açısından dünyada emsali görülmeyen Göbekli Tepe'nin, markalaşma ve altyapı çalışmalarının tamamlanması ile turizm potansiyeli harekete geçirilmiş olacaktır.
35.				Bu araştırmada, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün koordine ettiği, Eylül 2013 ile

	2018	Şule Kılıç Yıldız	Türkiye'nin Dünya Miras Alanlarında İkinci Döngü Periyodik Raporlama Çalışması Sonuçları ve Turizmin Etkileri (Makale)	Temmuz 2014 tarihleri arasında ortaya koyulan İkinci Döngü Periyodik Raporlama çalışmasına göre; Türkiye'deki Dünya Miras Alanları'nın yönetim ve korunma durumu, bu alanlara etki eden faktörler ve bu faktörlerin turizme nasıl etkilerinin olduğu konusuna yer verilmiştir. Turizmin olumsuz etkilerine bakıldığında belirli sezonlarda artan ziyaretçi sayısının alanların üzerinde oluşturduğu fiziksel baskı ilk sırada yer almaktadır. Türkiye'nin Dünya Miras Alanlarında bu fiziksel baskı en fazla Hierapolis-Pamukkale, Troya Antik Kenti, Nemrut Dağı ve Göreme Milli Parkı ile Kapadokya'da görülmektedir. İkinci sırada ise arkeolojik alanlardaki in-situ(yerinde) objelerin ya da duvar resimlerinin ziyaretçiler tarafından tahribatı gelmektedir. Turizmin negatif etkileri arasında ilk sıralarda Safranbolu, İstanbul, Selimiye Camii ve Kapadokya gibi şehir yaşamının yer aldığı kültürel miras alanlarında, kültürel değerlerin ticarileşmesi ve satıcıların kontrol edilemeyecek bir şekilde çoğalması gelmektedir.
36.	2018	Yeliz Gögebakan		Bu araştırmada, Türkiye'nin Dünya Miras Listesi'ndeki yeri ve Geçici Liste'de yer alan Vespasianus - Titus Tüneli'nin Dünya Miras Listesi'ne aday gösterilme potansiyeli irdelenmiştir.

		Duygu Saban	Dünya Miras Listesi ve Vespasianus – Titus Tüneli – Süreç Üzerine Bir Değerlendirme (Makale)	Bu doğrultuda, UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne Alınma Kriterleri, Türkiye'nin Dünya Miras Listesi'ndeki Varlıkları ve bu konuyla ilgili güncel çalışmalara yer verilmiştir. Vespasianus-Titus Tüneli'ne yapılan geziler ve literatür taramasından elde edilen bilgiler ışığında incelenmiş ve benzer diğer örneklerle niteliksel olarak karşılaştırılmıştır. Varlığın Dünya Miras Listesi'ne alınarak korunması, gerek Türkiye gerekse mirasın evrenselliği açısından önemli bir gelişme olacağı belirtilmiştir.
37.	2018	Zehra Çağlar	UNESCO Dünya Miras Listelerinin Turizme Etkisi: Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri Örneği (Yüksek Lisans Tezi)	Bu araştırmada, UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmiş olan Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri'nin turizm destinasyonuna etkisi yereldeki turizm paydaşları üzerinden ayrıntılarıyla ele almak amaç edinilmiştir. Bu bağlamda, yerel idareciler, seyahat acentacıları ve konaklama işletmecileriyle görüşmeler yapılmış olup bilgi ve farkındalığın yeterli seviyede olmadığı sonucuna varılmıştır. UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmiş olmak yerel paydaşlar tarafından olumlu olarak karşılanmış olsa dahi Diyarbakır'da yaşanmış olan terör olayları nedeniyle maalesef turizmi direkt olarak olumlu yönden etkilemediği gözler önüne serilmektedir. Tez, Diyarbakır'daki yerel paydaşlara

				UNESCO konusunda farkındalıklarının ve turizmin geliştirilmesi için sunulan önerilerle tamamlanmıştır.
38.	2018	Zehra Çağlar Mustafa Doğan	UNESCO Dünya Miras Listelerinin Turizm Arzına Etkisi: Diyarbakır Örneği (Makale)	Bu çalışmada, 2015 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmiş olan Diyarbakır Surları ve Hevsel Bahçeleri'nin turizm arzına etkisi Diyarbakır ve yerel paydaşlar özelinde araştırılmıştır. Bu doğrultuda, Diyarbakır'daki seyahat acentaları, konaklama işletmeleri ve kamu kurumlarının yetkilileriyle görüşülmüştür. Görüşmeler sonrasında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmek, Diyarbakır'daki yerel paydaşlar tarafından olumlu olarak algılanmış olsa dahi Diyarbakır'da yaşanan terör olayları nedeniyle turizm arzı üzerinde olumlu yönde çok etkisi olmadığı ortaya konulmuştur. Yerel paydaşların bilgi ve farkındalığının yeterli düzeyde olmadığı, UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmenin yerelde çok önemsenmediği, tanıtım ve pazarlama stratejisi açısından da yeterli düzeyde de faydalanamadığı anlaşılmıştır.
39.	2019	Veysel Özbey		Bu çalışmada, 2014 yılında UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınan Anavarza Antik Kenti'nin Dünya Miras Listesi'ne yani Kalıcı Liste'ye alınmasının potansiyeli incelenmiştir. Bu amaçla

		Duygu Saban	Unesco Dünya Miras Listesi'ne Doğru Anavarza Antik Kenti (Makale)	Türkiye'den UNESCO Geçici Miras Listesi'ne alınan diğer kültürel miras alanlarıyla Anavarza Antik Kenti karşılaştırılmıştır. Araştırmada, Anavarza Antik Kenti'ni diğer varlıklar arasında ön plana çıkaran özelliklerine ve Dünya Miras Listesi adaylık sürecinde eksik kalan yönlerine odaklanılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda antik kentin Dünya Miras Listesi'ne yani Kalıcı Liste'ye alınma potansiyelinin yüksek olduğu belirlenmiş olmasına rağmen, adaylığında miras değerinden ziyade politik kararın belirleyici olduğu saptanmıştır. Adana ilinin tek aday varlığı olan antik kent Anavarza'nın Dünya Miras Listesi'ne alınması ile Türkiye'nin Ege ve Akdeniz sahil şeridi boyunca yayılan bölgesel kültür turizmi sektörünün getirilerini Doğu Akdeniz'e kadar taşımaya fayda sağlayacağı ve Güneydoğu Anadolu ile Doğu Anadolu bölgelerinde yer alan diğer varlıkları ziyarete gelen ziyaretçi potansiyeli için de bir geçiş durağı sağlayarak bütünleşik, alternatif turizm rotaları oluşturulmasına yardımcı olacağı öngörülmektedir.
40.				Bu araştırmanın teması UNESCO Geçici Liste'de yer alan Bursa - Cumalıkızık'ın kırsal alanlarındaki kültürel peyzaj değerlerini tespit etmek ve bu

	2019	Zeynep Pirselimoglu Batman Aysun Çelik Çanga Tuğçe Sökmen	Kültürel Peyzajların Kırsal Turizm ile Kullanım İlişkisinin Değerlendirilmesi: Cumalıkızık- Bursa Örneği	değerlerin kırsal turizm üzerindeki etkilerini açıklamaktır. Cumalıkızık'ın doğal ve kültürel değerleri, kırsal turizm kullanımları açıklanmış, arazi çalışması, gözlem ve uzman görüşü ile kültürel peyzaj değerleri tespit edilmiştir. Kültürel peyzaj değerlerinin kırsal turizm kullanımları üzerinde olan etkileri SWOT (GZFT) analizi ile açıklanarak, TOWS (TFZG) matrisi ile stratejiler geliştirilmiştir. Cumalıkızık'ın kırsal turizminin ve kültürel peyzaj değerlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak için en güçlü özellik bölgenin UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde bulunuyor olmasıdır.
--	------	--	---	---

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Elif Nur İrem DURMUŞ
Doğum Yeri ve Yılı: Kastamonu /1988
Medeni Hali : Evli
Yabancı Dili : İngilizce ve Almanca
E-posta : elifnuriremguzey@gmail.com

Eğitim Durumu

Lise : Mustafa Kaya Anadolu Lisesi (2002-2006)
Ön Lisans : Selçuk Üniversitesi Turizm Rehberliği (2006-2008)
Lisans : Hacettepe Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık (2009-2014)
: Anadolu Üniversitesi Uluslararası İlişkiler (2012- 2016)
: Anadolu Üniversitesi Konaklama İşletmeciliği (2017-)
Yüksek Lisans : Kastamonu Üniversitesi Turizm İşletmeciliği (2016-2019)

Mesleki Deneyim

- Odesa Tur Seyahat Acentası /KONYA (2007 Temmuz- Ağustos)
- Profesyonel Turist Rehberi (2012 Temmuz-)
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Dış İlişkiler ve Protokol Başkanlığı/ ANKARA (2013 Temmuz - Ağustos)
- T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtım Genel Müdürlüğü (2014 Şubat)
- Almanca ve İngilizce Dillerinde Yeminli Tercüman (2015-)
- TK Toplantı Konferans Çevirmenliği/ANKARA (2015)

Yayınları

- Aydoğdu, A., Güzey, E., Lisansüstü Eğitimde Derse Devam Sorunsalı: Kastamonu Üniversitesi Örneği. 17. Ulusal Turizm Kongresi, Bodrum / MUĞLA, 20- 23 Ekim 2016.

- Tanrısever, C., Güzey, E. UNESCO Geçici Listesine Alınan Kasaba Köyü Mahmutbey Camii'nin Bölge Turizmine Etkisi. I. Uluslararası Turizm ve Kültürel Miras Kongresi, Marmaris / MUĞLA, 4-8 Ekim 2017.

